

Dönem : 21

Yasama Yılı : 4

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 773)

2000 Mali Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/900, 3/900, 3/898, 3/899)

T.C.
Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 449898 /3934

11.10.2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Genel Bütçeli Dairelerin 2000 Bütçe Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısına ait genel uygunluk bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Necip PEKÇEVİK
Birinci Başkan V.

GENEL UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Anayasa ve Muhasebe-i Umumiye Kanunu Hükümleri uyarınca ilgili Bakanlıklarca düzenlenip birer nüshası Sayıştay'a gönderilmiş bulunan 2000 Bütçe Yılı Kesinhesapları, Sayıştay'ca Yönetim Dönemi Hesapları ve Hazine Genel Hesabı ile karşılaştırılarak uygunluk derecesi bağlı cetvellerde gösterilmiştir.

Ödenekler, giderler ve gelirlerin gerçekleşme durumuna ilişkin tespitler, "2000 Yılı Genel Bütçe Uygulama Sonuçları" raporunda,

Devlet borçları ile ilgili tespitler, "2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporu"nda,

Dış borçların, tam ve doğru tespiti için yapılan çalışmalar, hazine alacakları ve K.I.T. sermayelerine ilişkin tespitler " Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporu"nda,

Yer almış ve ek'te sunulmuştur.

1.ÖDENEK DIŞI GİDER

Genel Bütçeli İdarelerin ödenek dışı giderleri, ekli gider cetvellerinde gösterildiği üzere 73.655.610.480.000.- (yetmişüçtrilyon altıyüzellibeşmilyar altıyüzonmilyon dörtyüzseksenbin) lirası yasalara göre ödenek aranmaksızın yapılacak giderlere, 97.480.197.080.000 (doksanyeditrilyon dörtyüzseksenmilyar yüzdoksanyedimilyon seksenbin) lirası personel giderlerine, 90.305.495.230.000 (doksantrilyon üçyüzbeşmilyar dörtyüzdoksanbeşmilyon ikiyüzotuzbin) lirası sorumluluk gerektiren giderlere ait olmak üzere toplam 261.441.302.790.000 (ikiyüzaltmışbirtrilyon dörtyüzkırkbirmilyar üçyüzikimilyon yedyüzdoksanbin) lira olarak tespit edilmiştir.

1050 Sayılı Muhasebe-İ Umumiye Kanunu'nun:

45 inci maddesinde;

"Devlet hizmetlerinin müstelzim olduğu masarif her sene bütçesine vazolunan tahsisat ile tayin olunur. İfası bir kanun ile emrolunan hizmet karşılığının behemal senesi bütçesine ithali lazımdır."

50 nci maddesinde;

"Bakanlar bütçe ile verilen ödeneklerden fazla yüklenme ve harcamada bulunamayacakları gibi bu ödenekleri özel gelirlerle de çoğaltamazlar..."

Hükümleri mevcuttur. Bu hükümlere göre belirli hizmetler için bütçeye konulmuş bulunan ödeneklerden fazla harcama yapılmaması gerekmektedir.

Bu duruma göre 261.441.302.790.000 (ikiyüzaltmışbirtrilyon dörtyüzkırkbirmilyar üçyüzikimilyon yedyüzdoksanbin) lira ödenek dışı giderin;

Ödeme emri beklenmeksizin ödenmesi gereken 73.655.610.480.000 (yetmişüçtrilyon altıyüzellibeşmilyar altıyüzonmilyon dörtyüzseksenbin) liralık kısmı, 1050 Sayılı Kanun'un 48 inci maddesine ilişkin ödemeler ile 657 Sayılı Kanun'un 62 nci maddesi gereğince verilen sürekli görev yoluğu ödemelerinden oluşmaktadır. 97.480.197.080.000 (doksanyeditrilyon dörtyüzseksenmilyar yüzdoksanyedimilyon seksenbin) liralık kısmı ise ödenek beklenmeksizin ödenmesi gereken, 657 sayılı Kanunun 207 ve 208 inci maddelerine göre verilen doğum ve ölüm yardımı ile ödenmesinde zaruret olan personel giderlerine aittir. Söz konusu giderlere tamamlayıcı ödenek verilmesi uygun olur.

Kalan 90.305.495.230.000 (doksantrilyon üçyüzbeşmilyar dörtüzdoksanbeşmilyon ikiyüzotuzbin) liralık ödenek dışı gider yasalarla izin verilmeyen giderlere ilişkindir. Bu miktarın 86.448.999.290.000 (seksenaltırilyon dörtüzkırksekizmilyar dokuzyüzdokсандokuzmilyon ikiyüzdoksanbin) liralık kısmı, "Yeşil Kart" Uygulamasına ait olup;

3816 Sayılı "Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında" Kanun'un "Mali Kaynak ve Ödeme" Başlıklı 9 uncu maddesinde aynen:

"Bu Kanuna göre sağlanacak sağlık hizmetlerinin bedelini karşılamak üzere Sağlık Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur. Bu ödeneğin miktarı, Yeşil Karttan yararlanacak olanların sayısı ile Yüksek Sağlık Koordinasyon Kurulu'nun kişi başına yıllık olarak belirleyeceği ortalama sağlık gideri esas alınarak tespit edilir.

Yataklı tedavi kurumları, bu kanun kapsamına giren kişilere verdikleri Sağlık hizmetlerinin ücret ve bedellerini Sağlık Bakanlığına fatura ederler. Ödeme, en geç 15 gün içerisinde ödeme emri beklenmeksizin Sağlık Bakanlığınca gerçekleştirilir.

Sağlık Bakanlığı, bir önceki aya ait fatura edilen hizmet tutarlarını esas alarak bu tutarların iki misline kadar avans ödeyebilir." hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, 1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun 81 inci maddesi uyarınca saymanların sorumluluğunda bulunan 90.305.495.230.000 (doksantrilyon üçyüzbeşmilyar dörtüzdoksanbeşmilyon ikiyüzotuzbin) lira için tamamlayıcı ödenek verilip verilmemesi yüce Meclis'in takdirdindedir.

1-ÖDENEK DIŞI GİDER

ÖDENEK DIŞI GİDERLERİN DAĞILIMI TABLOSU

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktarı	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
ANAYASA MAHKEMESİ	101 02 1 001 100	786 900		786 900	
	111 01 1 001 100	441 500		441 500	
	TOPLAM :	1 228 400		1 228 400	
BAŞBAKANLIK	101 02 1 001 100	6 646 270		6 646 270	
	111 01 1 001 100	1 290 580		1 290 580	
	111 02 1 001 100	6 822 890		6 822 890	
	112 01 1 082 100	1 098 400		1 098 400	
	113 01 1 002 100	1 987 160		1 987 160	
	114 01 1 001 100	6 318 240		6 318 240	
	114 01 1 002 100	4 270 470		4 270 470	
	115 01 1 001 100	95 570		95 570	
	115 01 1 081 100	153 520		153 520	
	TOPLAM :	28 881 100		28.881.100	
DANIŞTAY	101 01 1 001 100	5 540		5.540	
	101 02 1 001 100	1 602 960		1.602.960	
	111 01 1 001 100	8 091 500		8.091.500	
	TOPLAM :	9 700 000		9 700 000	
YARGITAY	101 02 1 001 100	385 880		385 880	
	111 01 1 001 100	13 137 570		13 137 570	
	111 01 1 009 300	33 765 000	33 765 000		

(BİN TL)

Dairesi	Tertibi	Miktarı	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
YARGITAY	TOPLAM :	47 288 450	33 765 000	13 523 450	
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ	111 01 1 003 100	13 662 260		13 662 260	
	TOPLAM :	13 662 260		13 662 260	
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	101 01 1 001 100	3 916 940		3 916 940	
	101 01 1 002 100	175 570		175 570	
	101 02 1 002 100	2 405 180		2 405 180	
	101 02 1 080 100	29 331 950			29 331 950
	101 02 1 083 400	1 051 530			1 051 530
	111 01 1 001 100	582 670 570		582 670 570	
	111 01 1 001 200	1 724 355 850	1 724 355 850		
	TOPLAM :	2 343 907 590	1 724 355 850	589 168 260	30 383 480
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	101 02 1 001 800	1 433 150			1 433 150
	101 02 1 080 100	7 571 710		7 571 710	
	101 02 1 083 400	3 510 830			3 510 830
	111 01 1 001 200	216 837 620	216 837 620		
	111 02 1 001 100	162 374 110		162 374 110	
	111 02 1 001 200	152 990 750	152 990 750		
	111 02 1 001 300	1 616 950			1 616 950
	111 02 1 001 400	3 070 780			3 070 780
	111 03 1 001 100	4 983 460		4 983 460	
	TOPLAM :	554 389 360	369 828 370	174 929 280	9 631 710
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜD.	101 02 1 001 100	586 340		586 340	
	111 01 1 001 200	30 948 730	30 948 730		

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Persone! Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜD.	TOPLAM :	31 535 070	30 948 730	586 340	
ADALET BAKANLIĞI	101 01 1 020 100	197 770		197 770	
	101 01 1 002 100	2 330 440		2 330 440	
	101 02 1 002 100	1 753 590		1 753 590	
	101 02 1 003 200	601 000	601 000		
	101 02 1 004 100	7 145 170		7 145 170	
	101 02 1 080 100	57 309 040		57 309 040	
	111 01 1 001 100	1 269 201 610		1 269 201 610	
	111 01 1 001 200	687 482 930	687 482 930		
	111 01 1 002 100	129 770		129 770	
	111 01 1 009 300	1 444 714 300	1 444 714 300		
	112 01 1 001 100	56 623 460		56 623 460	
	114 01 1 001 200	26 256 530	26 256 530		
	TOPLAM :	3 553 745 610	2 159 054 760	1 394 690 850	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	101 55 1 001 100	1 454 626 350			1 454 626 350
	101 661 007 100	11 195 080			11 195 080
	TOPLAM :	1 465 821 430			1 465 821 430
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	8 712 820		8 712 820	
	101 02 1 080 100	53 017 700		53 017 700	
	101 04 1 001 100	425 919 840		425 919 840	
	101 04 1 001 200	252 417 440	252 417 440		
	101 04 1 004 100	1 052 897 370		1 052 897 370	
	101 05 1 001 200	22 179 970	22 179 970		

(BİN TL)

Dairesi	Tertibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	112 01 1 001 200	51 433 040	51 433 040		
	113 01 1 001 200	21 555 000	21 555 000		
	113 01 1 001 500	178 120			178 120
	TOPLAM :	1 888 311 300	347 585 450	1 540 547 730	178 120
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	101 01 1 001 100	819 408 450		819 408 450	
	101 02 1 079 100	1 255 390 370		1 255 390 370	
	101 02 1 080 100	38 893 710		38 893 710	
	101 04 1 001 100	579 981 070		579 981 070	
	101 55 1 001 100	19 783 010			19 783 010
	111 01 1 001 100	29 550 876 080		29 550 876 080	
	111 01 1 001 200	4 595 888 560	4 595 888 560		
	TOPLAM :	36 860 221 250	4 595 888 560	32 244 549 680	19 783 010
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	101 02 1 080 100	40 483 020		40 483 020	
	101 55 1 001 100	543 513 270			543 513 270
	111 01 1 001 100	11 016 603 670		11 016 603 670	
	TOPLAM :	11 600 599 960		11 057 086 690	543 513 270
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	101 55 1 001 100	134 414 920			134 414 920
	101 55 1 003 100	6 579 130			6 579 130
	TOPLAM :	140 994 050			140 994 050
MALİYE BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	672 950		672 950	
	101 01 1 003 100	1 678 620		1 678 620	
	101 01 1 005 100	1 092 970		1 092 970	
	101 01 1 006 200	32 547 210	32 547 210		

Dairesi		Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerekliken Giderler	
MALİYE BAKANLIĞI		101 01 1 019 100	1 707 250		1 707 250		
		101 02 1 001 100	3 112 360		3 112 360		
		101 02 1 002 100	3 656 550		3 656 550		
		101 02 1 002 800	897 770			897 770	
		101 02 1 004 100	591 010			591 010	
		101 02 1 084 400	11 689 390				11 689 390
		101 02 1 085 300	30 205 750				30 205 750
		101 55 1 003 100	74 810				74 810
		111 01 1 001 100	2 158 910			2 158 910	
		111 01 1 002 100	241 408 290			241 408 290	
		112 01 1 001 100	16 940 710			16 940 710	
		112 01 1 002 100	185 363 220			185 363 220	
		112 01 1 003 300	989 084 690		989 084 690		
		112 01 1 009 300	3 011 936 900		3 011 936 900		
		113 01 1 001 100	8 760 440			8 760 440	
		114 01 1 001 100	2 547 950			2 547 950	
		114 01 1 002 400	37 000 900				37 000 900
116 01 1 001 100	185 040			185 040			
116 01 1 002 100	105 153 030			105 153 030			
116 01 1 002 200	11 406 110		11 406 110				
116 01 1 002 300	8 374 670		8 374 670				
116 01 1 003 300	288 713 600		288 713 600				
119 01 1 001 100	685 710			685 710			

(BİN TL)

Dairesi	Tartıbl	Mıktarı	Yasal Gıderler	Personel Gıderleri	Sorumluluk Gerektiren Gıderler
MALİYE BAKANLIĞI	950 05 3 530 900	127 115 330	127 115 330		
	950 06 3 531 900	11 588 314 200	11 588 314 200		
	950 06 3 532 900	927 186 120	927 186 120		
	950 06 3 537 900	33 603 138 200	33 603 138 200		
	950 06 3 540 900	74 248 180	74 248 180		
	950 06 3 542 900	597 832 100	597 832 100		
	950 06 3 547 900	8 548 000	8 548 000		
	950 07 3 552 900	12 508 580	12 508 580		
	950 08 3 561 900	82 124 650	82 124 650		
	950 08 3 563 900	2 666 130	2 666 130		
	950 08 3 565 900	2 123 090 020	2 123 090 020		
	950 08 3 568 900	39 597 130	39 597 130		
	TOPLAM :	54 194 013 450	53 538 429 820	575 715 010	79 868 620
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	7 043 220		7 043 220	
	101 01 1 001 200	876 780	876 780		
	101 01 1 003 200	302 428 740	302 428 740		
	101 01 1 001 800	5 632 000			5 632 000
	101 02 1 001 800	2 436 000			2 436 000
	101 02 1 002 100	124 376 100		124 376 100	
	101 02 1 004 100	6 445 590		6 445 590	
	101 55 1 003 100	56 201 350			56 201 350
	111 01 1 001 100	111 812 180		111 812 180	
	111 02 1 001 100	40 833 476 840		40 833 476 840	

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	111 02 1 001 200	7 137 528 490	7 137 528 490		
	111 02 1 001 800	649 000			649 000
	101 02 1 002 100	1 670 487 630		1 670 487 630	
	111 02 1 002 200	18 634 810	18 634 810		
	111 02 1 003 100	142 620 670		142 620 670	
	112 02 1 001 100	1 266 101 980		1 266 101 980	
	112 02 1 001 200	900 030 280		900 030 280	
	112 03 1 001 100	855 951 520		855 951 520	
	112 03 1 001 200	88 445 390	88 445 390		
	112 04 1 001 200	109 035 310		109 035 310	
	112 05 1 001 200	132 470 370		132 470 370	
	112 05 1 001 800	1 473 000			1 473 000
	112 06 1 001 200	65 583 830		65 583 830	
	113 02 1 001 800	57 196 400			57 196 400
	113 02 1 002 800	886 100			886 100
	TOPLAM :	53 897 823 580	7 547 914 210	46 225 435 520	124 473 850
	BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	506 110		506 110
101 55 1 001 100		635 917 340			635 917 340
111 02 1 001 100		278 571 360		278 571 360	
111 02 1 001 200		88 815 190	88 815 190		
TOPLAM :		1 003 810 000	88 815 190	279 077 470	635 917 340
SAĞLIK BAKANLIĞI	101 02 1 001 200	12 562 920	12 562 920		
	101 03 1 001 200	95 013 890	95 013 890		

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
SAĞLIK BAKANLIğI	111 01 1 001 100	396 882 780		396 882 780	
	111 01 1 001 200	1 638 008 320	1 638 008 320		
	111 03 1 001 100	92 760 090		92 760 090	
	111 05 1 001 200	27 282 760	27 282 760		
	113 01 1 001 100	1 610 035 390		1 610 035 390	
	113 01 1 001 200	589 840 810	589 840 810		
	113 01 1 002 300	86 448 999 290			86 448 999 290
	TOPLAM :	90 911 386 050	2 362 708 500	2 099 678 260	86 448 999 290
ULAŞTIRMA BAKANLIğI	101 01 1 002 100	489 890		489 890	
	101 01 1 003 100	13 510		13 510	
	101 55 1 001 100	411 088 820			411 088 820
	111 01 1 001 100	27 100		27 100	
	111 04 1 001 100	1 172 850		1 172 850	
	111 07 1 001 100	1 178 430		1 178 430	
	111 07 1 001 200	1 027 340	1 027 340		
	112 01 1 001 100	3 057 740		3 057 740	
TOPLAM :	418 055 680	1 027 340	5 939 520	411 088 820	
TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIğI	101 01 1 002 100	18 977 960		18 977 960	
	101 01 1 003 300	24 079 270	24 079 270		
	101 01 1 006 200	33 330 500	33 330 500		
	101 01 1 020 100	13 316 200		13 316 200	
	101 02 1 084 400	4 382 400			4 382 400
	101 04 1 001 100	299 530 360		299 530 360	

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
TARIM VE KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI	101 04 1 001 200	12 218 940	12 218 940		
	101 04 1 001 400	1 398 120			1 398 120
	101 55 1 003 100	262 418 190			262 418 190
	111 03 1 001 100	38 052 600		38 052 600	
	TOPLAM :	707 700 540	69 628 710	369 877 120	268 194 710
ORMAN BAKANLIĞI	101 02 1 081 100	30 615 480		30 615 480	
	101 03 1 001 100	2 929 870		2 929 870	
	101 55 1 001 100	43 324 370			43 324 370
	101 55 1 003 100	42 525 520			42 525 520
	TOPLAM :	119 395 240		33 545 350	85 849 890
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	55 711 210		55 711 210	
	101 01 1 002 100	10 879 500		10 879 500	
	101 01 1 003 100	10 073 080		10 073 080	
	111 01 1 001 100	44 284 420		44 284 420	
	111 05 1 001 100	7 227 450		7 227 450	
	TOPLAM :	128 175 660		128 175 660	
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	1 639 330		1 639 330	
	101 02 1 001 100	2 302 190		2 302 190	
	111 01 1 001 100	1 047 850		1 047 850	
	111 02 1 001 100	778 130		778 130	
	111 03 1 001 100	5 852 790		5 852 790	
	111 04 1 001 100	1 252 800		1 252 800	
	TOPLAM :	12 873 090		12 873 090	

(BİN TL)

Dairesi	Tartibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	2 174 620		2 174 620	
	101 01 1 002 100	167 800		167 800	
	101 02 1 081 100	4 344 460		4 344 460	
	111 01 1 001 100	589 960		589 960	
	111 02 1 001 100	172 950		172 950	
	TOPLAM :	7 449 790		7 449 790	
KÜLTÜR BAKANLIĞI	101 01 1 002 100	9 835 660		9 835 660	
	101 01 1 003 200	512 670	512 670		
	111 01 1 001 200	841 910	841 910		
	111 01 1 002 100	6 851 890		6 851 890	
	111 01 1 003 100	122 427 490		122 427 490	
	111 01 1 003 200	12 614 630	1 053 000		11 561 630
	111 01 1 004 100	34 026 310		34 026 310	
	111 01 1 005 100	38 921 830		38 921 830	
	111 01 1 008 100	18 487 640		18 487 640	
	111 02 1 001 100	37 600 390		37 600 390	
	111 03 1 001 200	21 739 010	21 739 010		
	111 03 1 002 100	67 685 430		67 685 430	
	111 04 1 002 200	54 634 410	54 634 410		
	111 05 1 001 100	810 580		810 580	
	111 09 1 001 200	2 371 980	2 371 980		
	111 09 1 001 400	5 918 410			5 918 410
	111 09 1 002 100	23 685 420		23 685 420	

(BİN TL)

Dairesi	Terfibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
KÜLTÜR BAKANLIĞI	111 09 1 002 200	4 010	4 010		
	111 09 1 003 100	1 962 810		1 962 810	
	TOPLAM :	460 930 480	81 156 990	362 295 450	17 478 040
TURİZM BAKANLIĞI	111 04 1 001 200	8 669 280		8 669 280	
	TOPLAM :	8 669 280		8 669 280	
ÇEVRE BAKANLIĞI	101 01 1 001 100	71 050		71 050	
	101 01 1 003 100	1 602 070		1 602 070	
	111 01 1 001 100	974 160		974 160	
	111 01 1 002 100	15 030 750		15 030 750	
	111 01 1 004 100	81 070		81 070	
	111 01 1 008 100	397 500		397 500	
	TOPLAM :	18 158 600		18 156 600	
DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI	101 01 1 001 100	27 289 880		27 289 880	
	101 02 1 001 100	24 796 990		24 796 990	
	101 02 1 081 100	4 526 810		4 526 810	
	101 03 1 001 100	14 976 550		14 976 550	
	111 01 1 001 100	22 817 240		22 817 240	
	111 01 1 002 100	21 346 440		21 346 440	
	111 01 1 002 200	5 448 610	5 448 610		
	111 02 1 001 100	40 832 640		40 832 640	
	TOPLAM :	162 035 160	5 448 610	158 986 550	
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	101 02 1 002 100	37 622 070		37 622 070	
	101 02 1 003 100	557 100		557 100	

(BİN TL)

Dairesi	Tertibi	Miktar	Yasal Giderler	Personel Giderleri	Sorumluluk Gerektiren Giderler
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	101 55 1 003 100	2 418 080			2 418 080
	111 01 1 001 100	49 598 060		49 598 060	
	111 01 1 002 200	298 877 200	298 877 200		
	111 01 1 002 300	19 259 790			19 259 790
	111 01 1 002 500	1 641 730			1 641 730
	111 01 1 003 300	62 706 590	62 706 590		
	111 02 1 001 100	1 280 250		1 280 250	
	112 01 1 002 100	39 310 890		39 310 890	
	112 01 1 002 200	337 470 600	337 470 600		
	TOPLAM :	850 742 360	699 054 390	128 368 370	23 319 600
GENEL TOPLAM		261 441 302 790	73 655 610 480	97 480 197 080	90 305 495 230

2. İZAHNAMESLER

2.1. GELİR İZAHNAMESİ

1050 Sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun 104 üncü maddesi hükmü uyarınca, gelir izahnamelerinin Hazine Genel Hesabına bağlanması ve söz konusu izahnamelerin, bütçe ile yapılan tahmine karşılık tahsilatta fark mevcutsa gerekli açıklamaları kapsayacak biçimde hazırlanması gerektiği hususu önceki yıllar kesinhesaplarına ilişkin Genel Uygunluk Bildirimlerinde de belirtildiği halde; aşağıda gösterilen gelir türlerine ilişkin gelir kesinhesabındaki açıklamalar tahmin ile tahsilat arasındaki farklara ait bilgileri içermediğinden yetersiz bulunmuştur.

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	TAHMİN	TAHSİLAT	TAHSİLAT TAHMİN ORANI (%)
1 2 3 0 Veraset ve İntikal Vergisi	19 000 000 000	13 111 451 790	69.01
1 3 3 0 Taşıt Alım Vergisi	278 000 000 000	429 580 593 730	154.53
1 4 2 0 İthalde Alınan KDV	2674 000 000 000	3891 746 009 950	145.54
1 5 1 0 Kaldırımlar Vergileri Artıkları	500 000 000	94 575 500	18.92
2 1 2 0 Devlet Payları	36 159 000 000	47 845 289 430	132.32
2 1 2 3 Petrolde Devlet Hissesi	28 500 000 000	42 304 536 750	148.44
2 1 2 5 Oyun Kağıdı Gelirleri	1 000 000	19 415 760	1.941.58
2 1 3 0 Belli Giderler Karşılığı Gelirleri	2 000 000	4 471 750	223.59
2 1 4 0 T.C. Merkez Bankası Safi Hasılatı	158 000 000 000	228 874 342 590	144.86
2 2 1 0 Taşınmaz Mallar Satış Gelirleri	780 001 000 000	106 572 713 740	13.49
2 2 1 2 Haz.Arsa ve A.Diğ.Taş.Mal.Sat.Gelirleri	100 000 000 000	53 703 393 720	53.70
2 2 1 3 Enerji Dağ. Ve Sant. Dev.Geliri	880 000 000 000	52 869 320 000	7.66
2 2 3 0 Taşınır Mallar Gelirleri	61 550 000 000	89 307 885 950	145.10
2 2 3 2 Taşınır Mallar Kira Gelirleri	90 000 000	85 522 040	171.04
2 2 4 0 Hazine Port. Ve İştirak Gel.	2723 084 000 000	741 644 096 220	27.24
2 2 4 1 K.İ.T.lerden elde Edilen Gelirler	1373 000 000 000	402 363 067 100	29.31
2 2 5 2 Döner Ser.Yıl Sunu Kar.Ak.	6 500 000 000	3 154 924 460	48.54
2 2 6 1 Türk Telekomünikasyon A.Ş. Sağ.Gelirleri	216 000 000 000	379 762 503 670	175.82
2 2 6 2 Türkiye Elekt.Dağ.A.Ş.Sağ.Gel.	20 000 000 000	1 344 030 940	6.72
2 2 6 5 D.M.O. Gen.Müd.Sağ.Gel.	4 000 000 000	6 554 310 280	163.86
2 3 0 2 Vadeli Borç Faizleri	60 080 000 000	84 747 175 430	141.06

2 3 0 4	Diğer Faizler	60 978 000 000	448 890 365 850	736.18
2 3 0 5	Devlet Tahvili Primi Satış Geliri	150 000 000 000	41 814 599 560	27.88
2 3 2 0	İkrazlardan Geri Alınanlar	155 000 000	4 222 070	2.72
2 3 3 0	Tavizlerden Geri Alınanlar	30 000 000	106 208 900	354.02
2 4 1 0	Para Cezaları	22 000 000 000	36 467 890 710	165.76
2 4 1 1	Mahkeme Para Cezaları	12 000 000 000	21 957 157 810	182.98
2 4 1 2	İdari Para Cezaları	10 000 000 000	14 510 732 900	145.11
2 2 3 0	Trafik Para Cezaları	1 000 000	4 663 660	466.37
2 5 1 0	Çeşitli Gelirler	552 500 000 000	296 355 267 400	53.64
3 1 1 0	Hibe ve Yardımlar	70 000 000 000	16 785 030	0.02
3 2 3 0	Mer.Ban.34 N. NATO Hs.Haz.Dev.Mik.	150 000 000	485 735 360	323.82
3 3 1 0	4306 Sayılı Kanun Gelirleri	570 000 000 000	345 091 898 340	60.54

2.2. GİDER İZAHNAMESİ

1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'nun Gider Kesinhesap Cetveli başlıklı 103 üncü maddesinin son fıkrasında;

"Her bakanlık kendi bütçesine ait kesinhesaba ödeneğin kullanılması ve hizmetin görülməsi hakkında bir açıklama ekler." hükmü mevcuttur.

Aynı Kanun'un 104 üncü maddesi hükmü uyarınca da gider izahnamelerinin Hazine Genel Hesabı'na bağlanması ve sözkonusu izahnamelerin;

Sayıştay Genel Kurulu'nun 11.02.1960 tarih ve 2527 / 2 sayılı kararında gider izahnamelerinin masraf bütçesi ile o yıl zarfında ifası derpiş olunan hizmetlerin ne derecelerde tahakkuk etmiş bulunduğu hakkında gerekli bilgiyi kapsaması,

Yine Sayıştay Genel Kurulu'nun 19.11.1973 tarih ve 3700 / 1 sayılı karar uyarınca da;

"Program Bütçe Sisteminde; teşkilat, program, alt program ve faaliyet/proje düzeyinde hazırlanıp uygulama cetvelinde yer alan ve hizmetin önemini, gelişimini ve hedeflerini açıklaması sebebiyle bütçe uygulamasında ehemmiyet arzeden gerekçelerin;

Ödeneklerin kullanılması ve ilgili bulunduğu hizmetin ifası hakkında bilgileri kapsayan "Gider İzahnameleri" ile yakın ilgisi bulunduğundan 1050 sayılı kanunun 103 ve 104 üncü maddeleri hükümleri uyarınca gider ve gelir kesinhesap cetveline bağlanması gereken gider ve gelir izahnamelerinin program bütçe sistemi gerekçelerindeki şekil ve esaslara mütenazir ve ayrıntılı olarak hazırlanması,"

gerekmektedir.

2000 Mali Yılı Bütçe Hazırlama Rehberinin, "Bütçe hazırlık çalışmalarında kullanılacak formların doldurulmasına ilişkin bilgiler ve form örnekleri" başlıklı bölümünde "Hizmet Gerekçeleri" ile ilgili olarak;

"Hizmet gerekçelerinde, öncelikle her bir faaliyet altındaki hizmetlerin mevcut durumu belirtilecektir. Bu çerçevede hizmetin yasal dayanağı, önceki yıllarda yapılan işler ve üretilen hizmetler, yapılması planlanan iş ve hizmetler, bu iş ve hizmetlerin gerçekleştirilmesi için kullanılacak kaynakların planlanması ve ilerleye dönük politika ve projeler hakkında gerekli hesaplama teknikleri de kullanılmak suretiyle ayrıntılı açıklamalara yer verilecektir. Faaliyet maliyetinin tespitine ilişkin bu değerlendirme ve açıklamalar sırasında çeşitli sayısal bilgiler (cins, miktar, fiyatlandırma kriterleri gibi) mutlaka kullanılacaktır. Aynıcı faaliyete ilişkin özellik

arzeden sayısal bilgiler de (örneğin, sağlık hizmetlerine ilişkin olarak doktor, hemşire, hasta yatak sayıları; eğitim hizmetlerine ilişkin olarak okul, öğretmen, derslik sayıları vb.) kuruluşların durumlarına göre belirtilecektir.

Böylece, faaliyet maliyeti program bütçe esaslarına uygun olarak saptanacak ve program maliyeti gerçekçi bir şekilde tespit edilecektir.

Her bir program, alt program ve faaliyet için ayrı bir form düzenlenecektir." şeklindedir.

Yukarıda belirtilen hükümlere rağmen;

Gider izahnamelerinin faaliyet-proje bazında incelenmesinde, -genel olarak- bu hükümlere uyulmadığı görülmüş olup, daireler itibarıyla:

a-"Bütçe Hizmet Gerekçesi ile Gider İzahnamesinin Hedefler ve Gerçekleşen Değerler Açısından Yeterlilik Durumu Tablosu"nda;

Bütçe hizmet gerekçesi ile kesinhesap gider izahnamesinin birlikte incelenmesi neticesinde hedef, mali ve fiziki gerçekleşme durumu hakkında yeterli bilgiyi içermeyen, örnekleme metodu ile seçilmiş faaliyet projeler,

b-"Gider İzahnamesi Yetersiz Olan Faaliyet-Proje Tablosu"nda;

İptal edilme oranı yüksek olduğu halde iptal nedenleri yeterince açıklanmayan faaliyet projeler,

c-"Gider İzahnamesi Yetersiz Olan Özel Ödenekler Tablosu"nda;

Bütçe dışı olan, özel kanunlar gereğince verilen Özel Ödeneklerden fiziki gerçekleşme durumu hakkında yeterli bilgiyi içermeyen, örnekleme metodu ile seçilmiş faaliyet-projeler,

gösterilmiştir.

Bu bakımdan, söz konusu dairelere ait gider izahnameleri, aşağıda gösterilen tablodaki faaliyet-projeler itibarıyla yetersiz bulunmuştur.

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : BAŞBAKANLIK

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 03 2 701	16 417 045 780	4 198 445 890	12 218 599 890	74
101 04 1 001	5 865 000	1 223 010	4 641 990	79
111 02 2 002	297 300 000	146 325 530	150 974 470	51
111 02 2 004	1 815 608 000		1 815 608 000	100
111 02 2 006	162 000 000		162 000 000	100
114 01 1 080	1 000 000	434 500	565 500	57
114 01 1 081	120 000 000	72 182 250	47 817 750	40
114 01 1 082	142 000 000	55 271 830	86 728 170	61
115 01 2 001	32 928 000		32 928 000	100
116 02 2 001	105 000		105 000	100

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : BAŞBAKANLIK

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 02 2 010	SAİT HALİM PAŞA YALISININ RESTORASYON VE İNŞAAT GİDERLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
101 04 1 001	İNSAN HAKLARI HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
111 01 2 008	396 400 000	64 523 120	331 876 880	84
910 04 3 031	14 600 000		14 600 000	100
999 01 2 001	341 895 000		341 895 000	100
999 01 2 004	143 695 000		143 695 000	100

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 1 001	HAZİNE POLİTİKASININ YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN HİZMETLER	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 1 002	SİGORTACILIK HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
999 01 2 004	DEVLET BORÇLARI MUHASEBESİNİN OTOMAS- YON PROJESİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 01 1 020	AVRUPA BİRLİĞİ HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 01 1 005	DIŞ TİCARET TANITIM FAALİYETLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
111 01 2 002	302 255 000	104 018 000	198 237 000	66
111 01 2 021	38 649 000	5 500 000	33 149 000	86
111 01 2 030	1 431 329 000	929 622 000	501 707 000	35

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 2 002	173 425 000	104 749 000	68 676 000	40
101 02 2 003	220 002 000	147 285 000	72 717 000	33

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
111 02 2 002	16 350 000		16 350 000	100
111 03 2 004	99 000		99 000	100

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 2 001	GAPBİS Projesi	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 1 001	Kadastro Hizmetlerinin Yürütülmesi	VAR	BELİRLENMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 2 001	Kadastro Projeleri	VAR	BELİRLENMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 03 1 001	Fotogrametri çalışmalarının yürütülmesi	VAR	BELİRLENMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 1 001	HAVA TAHMİNLERİ,ZİRAİ METEOROLOJİ VE İKLİM RASATLARI HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ.

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 085	7 432 000	3 168 000	4 264 000	57
900 05 3 521	141 775 000	89 275 000	52 500 000	37

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 01 2 002	İLLERDE KIRSAL ALTYAPI HİZMETLERİNİN UYGULAN- MASI VE İZLENMESİNDE MODERNİZASYON PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	YOK
111 01 2 003	KENT BİLGİ SİSTEMİ PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN ÖZEL ÖDENEKLER TABLOSU

DAİRESİ : EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZEL ÖDENEĞİN			
YASAL DAYANAĞI	FAALİYET- PROJE	ADI	2000 YILINDA FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
3448 SAYILI KANUN	990 02 1 001	3448 SAYILI KANUN EGM SİLAH MERMİ YAPIMI,ALIMI	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 701	4 543 000	2 427 000	2 116 000	47
101 02 2 702	9 125 450 000	3 052 371 000	6 073 079 000	67
101 55 1 002	40 000 000	861 000	39 139 000	98
111 01 2 001	6 040 145 000	2 168 590 000	3 871 555 000	64
990 02 1 001	2 685 430 000	713 819 000	1 971 611 000	73

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 3 004	GÜVENLİK SEKTÖRÜ YATIRIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 01 1 001	ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ YATIRIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN ÖZEL ÖDENEKLER TABLOSU

DAİRESİ : JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

ÖZEL ÖDENEĞİN			
YASAL DAYANAĞI	FAALİYET- PROJE	ADI	2000 YILINDA FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
3212 SAYILI KANUN	99 00 2 008	3212 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRK S.K. HARP SANAYİ GÜÇLENDİRME HİZ- METLERİ	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 55 1 002	130 000 000	47 393 000	82 607 000	64
111 02 1 701	8 932 196 000	3 428 154 000	5 506 042 000	62
111 03 2 001	487 000 000	45 674 000	441 326 000	91
111 03 2 023	5 698 000 000	1 829 338 000	3 868 662 000	68
111 03 2 025	1 387 400 000	410 001 000	977 399 000	70
990 02 3 008	397 826 000	63 150 000	334 476 000	84

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 02 2 002	SAVUNMA ARAÇ GEREÇ ALIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	VAR
111 03 2 023	TEKNİK DONATIM PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	VAR
111 03 2 025	TRAFİK GÜVENLİĞİ PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 085	5 202 000	3 026 000	2 176 000	42
111 02 1 701	589 958 000	3 420 000	586 538 000	99
111 02 1 702	1 027 160 000	680 798 000	346 362 000	34
111 03 2 003	2 484 428 000	907 568 000	1 576 860 000	63

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 083	2 363 931 400	1 542 258 240	821 673 160	35
111 04 3 445	906 940 000	539 852 950	367 087 050	40
112 01 3 001	2 152 100 000	56 785 290	2 095 314 710	97
900 04 3 447	14 865 000	8 840 720	6 024 280	41
990 09 3 001	11 696 877 580	3 260 571 530	8 436 306 050	72

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN ÖZEL ÖDENEKLER TABLOSU

DAİRESİ : MALİYE BAKANLIĞI

ÖZEL ÖDENEĞİN			
YASAL DAYANAĞI	FAALİYET- PROJE	ADI	2000 YILINDA FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
3480 SAYILI KANUN	990 02 2 002	İDARİ VE MALİ İŞLER HİZMETLERİ	YOK
3480 SAYILI KANUN	990 02 2 113	DEVLET MUHASEBE HİZMETLERİ	YOK
3480 SAYILI KANUN	990 02 2 114	DEVLET MALLARINA İLİŞKİN HİZMETLER	YOK
3480 SAYILI KANUN	990 09 1 119	MALİYE BAKANLIĞI EK BİNASI GİDERLERİ	YOK
3480 SAYILI KANUN	990 09 2 120	MİLLİ EMLAK HİZMETLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : MALİYE BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 005	2 024 517 000	144 512 700	1 880 004 300	93
101 02 1 080	421 300 000	281 031 940	140 268 060	33
101 06 2 001	341 895 000	23 089 110	318 805 890	93
101 06 2 002	113 965 000	14 111 240	99 853 760	88
111 01 3 365	606 000 000	65 819 080	540 180 920	89
114 01 1 003	14 865 000	4 899 760	9 965 240	67
114 01 2 004	69 370 000	46 776 600	22 593 400	33
114 01 3 601	495 500 000	280 018 890	215 481 110	43
114 01 3 651	2 307 000 000	1 235 754 700	1 071 245 300	46
930 08 3 364	2 269 654 000	427 477 000	1 842 177 000	81
930 08 3 367	4 910 000 000	1 409 000	4 908 591 000	100
930 10 3 382	693 700 000	300 000 000	393 700 000	57
999 01 2 001	718 475 000		718 475 000	100
999 01 2 002	569 825 000		569 825 000	100

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : MALİYE BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 06 2 001	KAMU HARCAMALARI VE PERSONEL YÖNETİMİNE İLİŞKİN GİDERLER	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
101 06 2 002	GELİR İDARESİNE İLİŞKİN GİDERLER	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 01 3 365	DEVLET BÜTÇESİ VE MALİ DENETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
113 01 3 365	DEVLET MUHASEBE PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN ÖZEL ÖDENEKLER TABLOSU

DAİRESİ : MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL ÖDENEĞİN			
YASAL DAYANAĞI	FAALİYET- PROJE	ADI	2000 YILINDA FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
4306 SAYILI KANUN	888 22 1 001	4306 SAYILI KANUNU GEREĞİNCE ELDE EDİLEN GELİRLERLE YÜRÜTÜLEN İLKÖĞRETİM HİZMETLERİ	YOK
4306 SAYILI KANUN	888 22 2 001	"	YOK
4306 SAYILI KANUN	888 22 3 001	"	YOK
3418 SAYILI KANUN	990 02 1 001	3418 SAYILI KANUNLA İHDAS EDİLEN, EĞİTİM GENÇLİK, SPOR VE SAĞLIK HİZMETLE- RİNİN VERGİSİNDEN ELDE EDİLEN HASILATLA YÜRÜTÜLEN HİZMETLER	YOK
3418 SAYILI KANUN	990 02 2 001	"	YOK
3418 SAYILI KANUN	990 02 3 001	"	YOK

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : BAYINDIRLIK BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 084	5 946 000	2 656 570	3 289 430	55
111 02 2 010	3 880 000 000	2 424 667 450	1 455 332 550	38
111 02 2 015	210 677 000	97 694 360	112 982 640	54
111 02 2 016	35 100 000 000	13 191 680 000	21 908 320 000	62
111 02 2 045	636 060 000	161 569 000	474 491 000	75
114 03 2 002	158 560 000	1 552 580	157 007 420	99
114 06 2 005	76 307 000	38 022 850	38 284 150	50
114 06 2 007	51 532 000	15 977 230	35 554 770	69
114 06 2 009	173 425 000	34 440 930	138 984 070	80
114 06 2 011	19 820 000	3 040 050	16 779 950	85
114 06 2 013	9 910 000	3 422 720	6 487 280	65

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : BAYINDIRLIK BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 02 2 006	ERZİNCAN VE TUNCELİ DEP. HASAR GÖREN KAMU SİNA. YAPIM VE ONARIM HİZMETLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 2 027	SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU GEN.MÜD.YATIRIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 2 094	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YATIRIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 2 039	GÜMRÜK MÜST.YATIRIMLARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 2 150	KAMU KONUTU LOJ.VE BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : ULAŞTIRMA BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
112 02 2 001	DEMİRYOLLARI YAPIM, BAKIM VE ONARIM PROJESİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
112 02 2 002	KIYI TESİSLERİ YAPIM, BAKIM VE BÜYÜK ONARIM PROJESİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
1112 02 2 003	HAVA MEYDANLARI YAPIM, BAKIM VE BÜYÜK ONARIM PROJESİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEF VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	IPTAL EDİLEN ÖDENEK	IPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 084	4 955 000	801 540	4 153 460	84
101 02 2 001	15 180 000		15 180 000	100

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 01 1 020	AVRUPA TOPLULUĞU HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 01 1 001	İŞ HAYATININ DENETİMİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 1 001	ÇALIŞMA HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
112 01 1 001	YAKIN VE ORTADOĞU ÇALIŞMA EĞİTİM MERKEZİ HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 084	346 850		346 850	100
111 02 2 001	59 460 000		59 460 000	100
112 01 2 001	290 326 483	28 958 030	261 368 453	90
900 03 3 331	57 190 000	32 026 910	25 163 090	44

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 03 1 001	ORGANİZE SANAYİ VE KÜÇÜK SANAYİ HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 04 1 001	ÖLÇÜLER VE STANDARTLAR HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 1 001	MADENCİLİĞİN GELİŞTİRİLMESİ VE İŞLETİLMESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 02 1 001	ENERJİ KAYNAKLARININ İŞLETİLMESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : KÜLTÜR BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN

BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 02 2 001	TELİF HAKLARI VE SİNEMA HİZMETLERİ YATIRIM PROJELERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRTİLMEMİŞ
111 03 1 001	ANITLAR VE MÜZECİLİK HİZMETLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRTİLMEMİŞ
111 03 3 353	PAMUKKALE VE KAPADOKYA KORUMA GELİŞTİRME VE DÜZENLEME GİDERLERİ	VAR	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRTİLMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : TURİZM BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 084	995 500	259 730	735 770	74
101 02 1 085	400 000 000	127 269 550	272 730 450	68
101 03 2 001	79 280 000	6 442 350	72 837 650	92
101 03 2 004	69 370 000	23 859 660	45 510 340	66
111 03 2 002	38 000 000	7 056 420	30 943 580	81

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : TURİZM BAKANLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEYİŞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
111 01 2 353	TURİZM EĞİTİM MERKEZLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 03 2 003	TURİZM ALAN VE MERKEZLERİ İLE TURİZM YERLEŞİM MERKEZLERİNİ KAPSAYAN UYGULAMALAR	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 03 2 363	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLAR İLE TURİZMİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ VE YAYGINLAŞTIRILMASI KAPSAMINDAKİ PLANLAMA VE ALTYAPI UYGULAMALARI	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER [ZAHNAMESİ] YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : ÇEVRE BAKANLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 2 002	784 099 009	234 471 300	549 627 709	70
101 02 2 006	49 550 000	8 710 650	40 839 350	82
900 05 3 523	1 354 380		1 354 380	100

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 2 002	67 261 000	46 249 850	21 011 150	31
101 03 2 002	4 732 461 000	583 551 420	4 148 909 580	88

**BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİ İLE KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNİN
HEDEFLER VE GERÇEKLEŞEN DEĞERLER AÇISINDAN YETERLİLİK DURUMU TABLOSU**

DAİRESİ : DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI

HİZMETE AİT FAALİYET-PROJENİN				
BÜTÇEDEKİ		BÜTÇE HİZMET GEREKÇESİNDE		KESİN HESAP GİDER İZAHNAMESİNDE
FAALİYET - PROJE	ADI	AÇIKLAMALARA YER VERİLİP VERİLMEDİĞİ	2000 YILI İÇİN SOMUT HEDEF OLARAK BELİRLENME DURUMU	2000 YILINDA HEDEF, FİZİKİ VE MALİ GERÇEKLEŞME DURUMU HAKKINDA BİLGİ
101 03 2 002	DENİZCİLİK MUHABERE SİSTEMLERİ PROJESİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ
111 01 2 002	LİMAN VE DENİZ İŞLERİ BÖLGE YÖNETİM HİZMETLERİ	YOK	BELİRLENMEMİŞ	HEDEFLER VE FİZİKİ GERÇEKLEŞME DURUMU BELİRLENMEMİŞ

GİDER İZAHNAMESİ YETERSİZ OLAN FAALİYET - PROJE TABLOSU

DAİRESİ : GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI

(BİN TL)

FAALİYET - PROJE	ÖDENEK	GİDER	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	İPTAL EDİLME ORANI %
101 02 1 084	25 270 500	10 133 960	15 136 540	60
101 02 1 085	1 734 250		1 734 250	100
101 03 2 001	391 445 000	222 885 000	168 560 000	43
101 03 2 002	5 450 500 000	1 225 600 790	4 224 899 210	78
111 01 2 001	25 570 000		25 570 000	100
112 01 1 003	4 955 000	1 670 000	3 285 000	66
112 01 2 002	580 000		580 000	100
900 05 3 522	252 818 000	136 031 730	116 786 270	46
999 01 2 001	9 414 500 000		9 414 500 000	100
999 01 2 002	495 500 000		495 500 000	100

3. İKRAZ VE İSTİKRAZ MUAMELELERİ

3.1. DIŞ BORÇLANMA

Hazine Müsteşarlığının 31.12.2000 tarihi itibarıyla, Genel ve Katma Bütçeli kuruluşlara ait dış borç tutarının 2000 yılına devri, Hazine Genel Hesabında ve Dış Borçlar Saymanlığı 2000 Yılı Mizanında 8.841.968.623.100.000.-(sekizkatrilyon sekizyüzkırkbirtrilyon dokuzyüzaltmışsekizmilyar altıyüzyirmiüçmilyon yüzbin)lira olarak yazılıdır. Bu tutar Genel Bütçeden Devirli, Garantili Dış Borçları, FERİS'i ve Kur farklarını içermektedir.

Ancak, "Dış Borçlar Hesabı"; aşağıda açıklandığı üzere hatalı veriler içermesi, önemli miktarda veri eksikliği bulunması ve 2000 yılı sonu itibarıyla gerçek döviz karşılığı TL miktarını göstermemesi nedenleriyle dış devlet borcu bakiyesini tam, doğru ve uygun bir biçimde sunmamaktadır.

1-1995 yılı sonu borç bakiyesi 1.647.962.041.156.000.-(Birkatrilyon altıyüzkırkyeditrilyon dokuzyüzaltmışikimilyar kırkbirmilyon yüzellialtbin) liradır. Bu rakam, kur farkı olarak içerdiği 599.088.726.725.000.-(Beşyüzdoksandokuztrilyon seksensekizmilyar yediyüzyirmialtmilyon yediyüzyirmibeşbin) liranın belgelerinin bulunmadığı gerekçesiyle, 1995 yılı Kesinhesap Kanunu kapsamı dışında tutulmuştur. Konu üzerine yapılan denetim çalışması sonucunda söz konusu 599.088.726.725.000.-(Beşyüzdoksandokuztrilyon seksensekizmilyar yediyüzyirmialtmilyon yediyüzyirmibeşbin) liranın belgelerinin sunulmasının mevcut sistem içinde mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle, 1995 yılı Kesinhesap Kanunu dışında tutulmuş olan 1.647.962.041.156.000.-(Birkatrilyon altıyüzkırkyeditrilyon dokuzyüzaltmışikimilyar kırkbirmilyon yüzellialtbin) liralık dış borç stokunun doğrulanması mümkün olmamıştır.

2-1996 yılı sonu dış borç bakiyesi saymanlık verilerine göre 1.489.525.614.085.000.-(Birkatrilyon dörtüyzseksendokuztrilyon beşyüzyirmibeşmilyar altıyüzondörtmilyon seksenbeşbin) liradır. Bu rakam hatalı veriler içermesi, önemli miktarda veri eksikliği bulunması ve 1996 yılı sonu itibarıyla gerçek döviz karşılığı TL miktarını göstermemesi nedeniyle, 1996 yılı Kesinhesap Kanunu kapsamı dışında tutulmuştur. Dış borçlar hesabının doğrulanması Hazine Veri Sistemleri Projesinin tamamlanmasına ve dış borç veri tabanının yeniden oluşturulmasına bağlıdır. Bu çalışmalar henüz tamamlanmamış olduğundan 1996 yılı Kesinhesap Kanunu dışında tutulmuş olan 1.489.525.614.085.000.-(Birkatrilyon dörtüyzseksendokuztrilyon beşyüzyirmibeşmilyar altıyüzondörtmilyon seksenbeşbin) liralık dış borç stokunun doğrulanması mümkün olmamıştır.

3-1997 yılı sonu dış borç bakiyesi 1.446.696.963.212.000.-(Birkatrilyon dörtüyzkırkaltıtrilyon altıyüzdoksanaltmilyar dokuzyüzaltmışüçmilyon ikiyüzonikibin) lira olarak görünmektedir. Ancak, Devlet Borçları Saymanlığının kayıtlarının eksikliği ve

olanaklarının yetersizliği nedeniyle 1996 ve 1997 yılları için kur farkı hesaplanmamıştır. Dolayısıyla 2000 yılına devreden bakiye, Devlet Muhasebesi Yönetmeliği'nin 243 üncü maddesinde düzenlendiği üzere kur farkını içermediğinden, yıl sonu itibarıyla gerçek döviz karşılığı TL cinsinden dış devlet borcu stokunu göstermemektedir.

4-1998 yılı sonu dış borç bakiyesi 1.113.755.655.139.000.- (Birkatrılyon yuzonüçtrilyon yediyüzellibeşmilyar altıyüzellibeşmilyon yuzotuzdokuzbin) lira olarak görünmektedir. Ancak yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere 1997 yılından, 1998 yılına devreden dış borç miktarı tam ve doğru olarak tespit edilememiştir. 1998 yılında da, Saymanlık kayıtlarına göre 1998 yılı Dış Borç Ödemesi 1.503.048.169.320.000.- (Birkatrılyon beşyüzüçtrilyon kırksekmilyar yuzaltmışdokuzmilyon üçyüzirmibin) lira olarak gösterilmiş, 1998 yılından devreden 1.446.696.963.212.000.- (Birkatrılyon dörtüzkırkatrılyon altıyüzdoksanaltımilyar dokuzyuzaltmışüçmilyon ikiyuzonlkibin) lira ile dengelemek için, herhangi bir işlem olmadığı halde "1997 Yılı Devreden Stok ile 1998 Yılı ödemesinin Dengelenmesi" denilerek 56.334.109.658.000.- (Elliialtıtrilyon üçyuzotuzdörtmilyar yuzdokuzmilyon altıyüzellisekizbin) lira borç stokuna eklendiği görülmüş, dış borç stokunun doğrulanması sağlanamamıştır.

5- 1999 yılı sonu dış borç bakiyesi 3.934.599.983.342.000.- (Üçkatrılyon dokuzyuzotuzdörttrilyon beşyüzdoksandokuzmilyar dokuzyüzseksenüçmilyon üçyüzkırkikibin) lira olarak görünmektedir. Ancak dış borç tutarı "Devlet Borçları Saymanlığı" kayıtlarından alınmış olup hatalı veriler içermesi, önemli miktarda veri eksikliği bulunması, 2000 yılı sonu itibarıyla gerçek döviz karşılığı TL miktarını göstermemesi nedeniyle dış devlet borcu bakiyesi doğru, tam ve uygun biçimde tespit edilememiştir.

6- Hazine Genel Hesabında Genel ve Katma Bütçeli kuruluşlara ait dış borç tutarı 8.841.968.623.100.000 (sekizkatrılyon sekizyüzkırkıbirtrilyon dokuzyuzaltmışsekizmilyar altıyüzüymüçmilyon yuzbin)-lira olarak yer almıştır.

Ancak, dış borç kullanımlarının tam olarak takip edilememesi, dış borç stokunun hesapta yer almaması ve bu nedenle kurlardaki değişim sonucunda, dış yükümlülükle meydana gelen değişimin hesaplanamaması sonucu Dış Borçlar Hesabı, kamu dış borçlarını tam doğru ve uygun şekilde göstermemektedir.

Bu nedenlerle "Dış Borçlar Hesabı"nın 2000 Yılı sonu itibarıyla "Alecak Bakiyesi" tam, doğru ve uygun bir biçimde tespit edilememiş olup uygunluk verilmemiştir.

3.2.İÇ BORÇLANMA

Hazine Müsteşarlığının 31.12.2000 tarihli itibarıyla "İç Borç" tutarı; 34.362.937.488.520.000. (otuzdörtkatrılyon üçyuzaltmışkırkatrılyon dokuzyuzotuzyedimilyar dörtüyzseksensekizmilyon beşyüzüymibin) lirası "Orta ve Uzun Vadeli";

2.057.883.285.430.000.(ikikatrilyon elliyeditrilyon altıyüzseksenüçmilyar ikiyüzseksenbeşmilyon dörtüüzotuzbin) lirası "Kısa Vadeli", olmak üzere toplam 36.420.620.773.950.000.(otuzaltıkatrilyon dörtüüzymitrilyon altıyüzymimilyar yediyüzyetmişüçmilyon dokuzyüzellibin) liradır.

Ayrıntıları "2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporu"nda (Madde:2.1) gösterilen 8.954.165.096.908.000 (sekizkatrilyon dokuzyüzellidörttrilyon yüzaltımışbeşmilyar doksanalıtmilyon dokuzyüzsekizbin) liralık net iç borçlanma miktarının; 2000 Mali Yılı Bütçe Kanununun 3 üncü, 31 inci ve 44 üncü maddeleri uyarınca verilen 10.851.039.583.657.000 (onkatrilyon sekizyüzellibirtrilyon otuzdokuzmilyar beşyüzseksenüçmilyon altıyüzelliyedibin) liralık yetki sınırı (limit) dahilinde olduğu tespit edilmiştir.

3.3.İÇ KEFALET

İç Kefalet bakıyelerini gösterir 2 kuruma ait hazine kefaletlerinin, kanunla verilen yetki içinde olduğu tespit edilmiştir.

3.4.İKRAZ

İkraz bakıyelerini gösterir cetveller düzenlenmiştir.

4.İLAMLARIN İNFAZ CETVELİ

832 Sayılı Sayıştay Kanunu'nun 83 üncü maddesi gereğince Hazine Genel Hesabına Sayıştay İlamlarının İnfaz durumunu gösteren cetvel eklenmiştir.

Kesintileşen Sayıştay İlamları İnfaz Çizelgesi'nde 31.12.2000 tarihine kadar kesintileşen İlamlarla 217.515.960.000 (ikiyüzonyedimilyar beşyüzonbeşmilyon dokuzyüzaltmışbin) lira tazmin hükmünün verildiği, 12.113.650.000 (onikimilyar yüzonüçmilyon beşyüzellibin) lirasının silme-düşme yapılmasından sonra 205.402.410.000 (ikiyüzbeşmilyar dörtüüzikimilyon dörtüüzonbin) lira kaldığı, bunun 151.139.160.000 (yüzellibirmilyar yüzotuzdokuzmilyon yüzaltmışbin)lirasının tahsil edildiği, 54.263.250.000 (ellidörtmilyar ikiyüzaltmışüçmilyon ikiyüzellibin) lirasının da ertesi yıla devredildiği görülmüştür.

Bu duruma göre silme-düşmeden sonra kalan miktarın tazmin hükmüne göre tahsilat oranı %74 olarak tespit edilmiştir.

5.GENEL MİZAN

5.1.GENEL BÜTÇE DIŞI DAİRE VE KURUM BORÇLARI HESABI

Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı, "Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporu"nda açıklandığı üzere Hazinesin kurumlardan alacağını doğru, tam ve uygun bir biçimde göstermediğinden, uygunluk verilmemiştir.

5.2.GENEL BÜTÇE DIŞINDAKİ DAİRELERE YATIRILAN SERMAYELER HESABI

Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı, "Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporu"nda açıklandığı üzere Hazinesin K.İ.T.'lerdeki sermayesini tam ve doğru biçimde göstermediğinden, uygunluk verilmemiştir.

5.3.KULLANILACAK DIŞ KREDİLER HESABI

Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporunda "tahakkuk birimi tarafından tutulan kayıtlarla, Saymanlık Dış Borçlar Hesabında yıl içinde ihdas edilen kayıtlar arasında tutarlılık bulunmadığı bu nedenle "Kullanılacak Dış Krediler Hesabı"nın göstermesi gereken muhasebe verilerini tam, doğru ve uygun şekilde göstermediğinden uygunluk verilmemiştir.

5.4. KREDİ ANLAŞMALARI HESABI

"Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporu"nda, "tahakkuk birimi tarafından tutulan kayıtlarla, Saymanlık Dış Borçlar Hesabında yıl içinde ihdas edilen kayıtlar arasında tutarlılık bulunmadığı bu nedenle "Kullanılacak Dış Krediler Hesabı"nın göstermesi gereken muhasebe verilerini tam, doğru ve uygun şekilde göstermediğinden uygunluk verilmemiştir.

6.SONUÇ

Bu bildirime bağlı gider cetvelinde ve yukarıdaki maddelerde yazılı açıklamalar gözönünde bulundurulmak suretiyle Hazine Genel Hesabı ile Kesinhesap Kanunu Tasansında gösterilen miktarların kabulünün uygun olacağı,

Arz olunur.

Necip PEKÇEVİK
Birinci Başkan V.

Cavit ÖZKAHRAMAN
3. Daire Başkanı

Cengiz ALPAY
2. Daire Başkanı

(Bulunamadı)
Hasan FIDAN
5. Daire Başkanı

Mustafa AKYÜZ
8. Daire Başkanı

H. Hüseyin TÜRKMEN
1. Daire Başkanı

Mehmet SARITAŞ
4. Daire Başkanı

Tulay DEMİRKAN
Üye

Ertan DALGIÇ
Üye

Ö. Faruk ÇULHACI
Üye

Selahattin GÜNTAÇ
Üye

Mehmet AYDOĞDU
Üye

H. İbrahim BAŞARAN
Üye

Şemsettin AZIZOĞLU
Üye

(Bulunamadı)
Ahmet MESCİOĞLU
Üye

Osman AKMAN
Üye

Ahmet KARTAL
Üye

Ş. Tamer GÖZDE
Üye

(Bulunamadı)
İ. Mesut YÜKSELTÜRK
Üye

(Bulunamadı)
Erdoğan KESİM
Üye

Ömran SARAY
Üye

Ruhi SALİHOĞLU
Üye

Ahmet KOÇ
Üye

Ö. Faruk DOĞAN
Üye

Mehmet DAMAR
Üye

M. Hikmet
BÜYÜKBOZKIRLI
Üye

Emin KIZILKAYA
Üye

Yavuz BÜYÜKKARA
Üye

M. Harun ERDOĞAN
Üye

Taykan ATAMAN
Üye

Nevzat ALTAN
Üye

Abdurrahman ACAR
Üye

Fehmi BAŞARAN
Üye

(Bulunamadı)
Kuttuer GANIYUSUFOĞLU
Üye

Kamil DURU
Üye

Nurşen YAPICI
Üye

Orhan TURAN
Üye

Celal OYMAK
Üye

Doğan BAYAR
Üye

(Bulunamadı)
Hasan BAŞ
Üye

Erdel AYDOĞDU
Üye

İrfan ÖLÇEN
Üye

Fevzi KILIÇ
Üye

Ali SERDAR
Üye

Hasan Fehmi EZBER
Üye

Ali KARAMAZAKCADIK
Üye

(Bulunamadı)
Aytek KUŞHAN
Üye

Eğref SÜRÜCÜ
Üye

Feramuz DURMUŞOĞLU
Üye

İsmail BENHÜR
Üye

Mehmet DÖNMEZ
Üye

Ömer Faruk ÖZTOPRAK
Üye

Ahmet DAL
Üye

Süleyman TOPALLAR
Üye

Ali İhsan GÖKDAL
Savcı

Uygulama Sonuçları

2000 Genel Bütçe

**2000 YILI KONSOLİDE BÜTÇE
UYGULAMA SONUÇLARI**

ÖDENEK

Genel Bütçe	:	46.588.341.950.398.000
Katma Bütçe	:	<u>+ 3.306.524.250.602.000</u>
		49.894.866.201.000.000
Hazine Yardımı Ve Katkı Payı	:	<u>- 3.181.522.310.000.000</u>

Konsolide Bütçe Kesintili

Başlangıç Ödeneği : 46.713.343.891.000.000

Genel Bütçe	:	49.089.420.362.858.000
Katma Bütçe	:	<u>+ 4.370.684.554.852.000</u>
		53.460.104.917.710.000
Hazine Yardımı Ve Katkı Payı	:	<u>- 3.928.111.712.530.000</u>

Konsolide Bütçe Yıl Sonu

Ödeneği : 49.531.993.205.180.000

GELİR

Genel Bütçe	:	33.040.902.852.750.000
Katma Bütçe	:	<u>+ 4.301.911.967.190.000</u>
		37.342.814.819.940.000

Hazine Yardımı	:	3.062.535.792.110.000
Katkı Payı	:	+ <u>840.135.883.860.000</u>
		3.902.671.675.970.000
KONSOLİDE BÜTÇE GELİRİ	:	33.440.143.143.970.000
(37.342.814.819.940.000-3.902.671.675.970.000)		
<u>GİDER</u>		
Genel Bütçe	:	46.384.290.611.650.000
Katma Bütçe	:	+ <u>4.208.950.654.280.000</u>
		50.593.241.265.930.000
Hazine yardımı	:	3.073.097.597.000.000
Katkı Payı	:	+ <u>815.115.000.000.000</u>
		3.888.212.597.000.000
KONSOLİDE BÜTÇE GİDERİ	:	46.705.028.668.930.000
(50.593.241.265.930.000-3.888.212.597.000.000)		
KONSOLİDE BÜTÇE AÇIĞI	:	-13.264.885.524.960.000
(33.440.143.143.970.000-46.705.028.668.930.000)		

Bu verilere göre Konsolide bütçe %28,4 oranında açık vermiştir

YÖNETİCİ ÖZETİ

ÖDENEKLER

1-2000 yılı kesintili başlangıç ödeneği 46.588.341.950.398.000 (Kırkaltıkatrilyon beşyüzseksenekiztrilyon üçyüzkırkbirmilyar dokuzyüzelimilyon üçyüzdoksansekizbin) lira olup, yıl içinde eklenen ve düşülen ödeneklerden sonra yıl sonu ödeneği 49.089.420.362.858.000 (Kırkdokuzkatrilyon seksendokuztrilyon dörtüzyirmimilyar üçyüztatmışikimilyon sekizyüzelisekizbin) liraya ulaşmıştır.

GELİR

2-Bütçe tahmininde 32.460.000.000.000.000 (Otuzikikatrilyon dörtyüztatmışıtrilyon) liralık gelir tahmini yapılmış olup, bu miktarın 24.000.000.000.000.000 (Yirmidörtkatrilyon) lirasının vergi gelirlerinden, 5.620.000.000.000.000 (Beşkatrilyon altıyüzyimtrilyon) lirasının vergi dışı normal gelirlerden, 2.840.000.000.000.000 (İkikatrilyon sekizyüzkırktrilyon) lirasının özel gelirler ve fonlardan karşılanacağı tahmin edilmiştir. Tahmini gelire karşılık vergi gelirlerinden 26.503.698.413.260.000 (Yirmialtkatrilyon beşyüztüçtrilyon altıyüzdoksansekizmilyar dörtüzyonüçmilyon ikiyüztatmışbin) lira, vergi dışı normal gelirlerden 3.486.492.923.840.000 (Üçkatrilyon dörtyüztüsekseñaltıtrilyon dörtyüztoksanikimilyar dokuzyüzyirmitüçmilyon sekizyüzkırkbin) lira, özel gelirler ve fonlardan 2.833.446.045.450.000 (İkikatrilyon sekizyüztotuzdörttrilyon dörtyüzkırkaltımilyar kırkbeşmilyon dörtyüzelibin) lira ve özel kanun gelirlerinden 217.265.470.200.000 (İkiyüztüzyeditrilyon ikiyüztatmışbeşmilyar dörtyüzyetmişmilyon ikiyüzbün) lira olmak üzere toplam 33.040.902.852.750.000 (Otuzdörtkatrilyon kırkatrilyon dokuzyüzikimilyar sekizyüzelilikimilyon yediüzelibin) liralık gelir elde edilmiş bulunmaktadır.

Gelir tahmini / tahsilat oranı % 101,8 olmakla beraber vergi gelirlerinde % 110,4, vergi dışı normal gelirlerde % 62, özel gelirler ve fonlarında % 99,8 tahsilat oranına ulaşıldığı anlaşılmaktadır.

GİDER

3-2000 yılı bütçe giderleri 46.384.290.611.650.000 (Kırkaltıkatrilyon üçyüztüsekseñdörttrilyon ikiyüzdoksanmilyar altıyüzonbirmilyon altıyüzelibin) lira olarak gerçekleşmiştir. İptal edilmesi gereken 2.693.468.326.028.000 (İkikatrilyon altıyüzdoksanüçtrilyon dörtyüztatmışsekizmilyar üçyüzyirmialtmilyon yirmisekizbin) liralık ödenek ile 261.441.302.790.000 (İkiyüztatmışbirtirilyon dörtyüzkırkbirmilyar üçyüzikimilyon yediüzdoksanbin) lira tutarındaki ödenek dışı harcama nazara alındığında, kesintili başlangıç ödeneğine kıyasla sapma oranı % 6,3 yıl sonu ödeneğinden sapma oranı ise % 6 olmaktadır. Ödenek kullanımına ilişkin tespitler ile bu tespitlerin kurumlar itibarıyla dağılımı cetvellerde gösterilmiştir.

GELİR - GİDER DENGESİ

4-Bütçe kanununda 2000 yılı bütçe açığı 14.128.341.950.398.000 (Ondörtkatrilyon yüzyirmisekiztrilyon üçyüzkırkbirmilyar dokuzyüzelimilyon üçyüzdoksansekizbin) lira olarak öngörülmüş olup, yılsonunda bütçe açığı 13.343.387.758.900.000 (Onüçkatrilyon üçyüzkırkdörttrilyon üçyüztüsekseñyedimilyar yediüzelisekizmilyon dokuzyüzbün) lira olarak gerçekleştirilmiştir.

Böylece bütçe açığının % 28,64 oranında olduğu görülmektedir.

2000 YILI GENEL BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

Bütçelerin ne derecede sağlıklı hazırlandığı ve uygulandığı yıl sonundaki gerçekleşme durumu ile yakından ilgilidir. Bütçe , yıllık gelir ve gider tahminlerini kapsar. Bütçelerin yıl sonunda gerçekleşme durumunda en ideal olanı sapma oranının sıfır olması halidir. Sapma oranının minimum olması bütçenin sağlıklı hazırlanması ve iyi uygulanması ile mümkündür.

1-ÖDENEK

Ödenek yapılması yasa ile emredilmiş hizmetin karşılığının yılı bütçesine konulan harcama yetkisini belirten parasal sınırdır.(Genel Muhasebe Kanunu madde 45)

2000 Mali Yılı Bütçe Kanununa göre , genel bütçeli idarelerin toplam bütçe ödeneği 46.702.436.000.000.000 (Kırkaltıkatrilyon yediyüzkırkizrilyon dörtüzyüzotuzaltımilyar) liradır.Bu ödenek Bütçe Kanununun 5. maddesince yapılan kesintilerden sonra 46.588.341.950.398.000 (Kırkaltıkatrilyon beşyüzseksenekizrilyon üçyüzkırkbirmilyar dokuzyüzlüzmilyon üçyüzdoksansekizbin) liraya düşmüştür.

2000 mali yılı içerisinde çeşitli yasa hükümlerine dayanılarak yapılan 2.501.078.412.460.000 (İkikatrilyon beşyüzbirrilyon yetmişsekizmilyar dörtüzyüzonkımilyon dörtüzyüzatmışbin) liralık ekleme ile yıl sonu ödeneği 49.089.420.362.858.000 (Kırkdokuzkatrilyon seksendokuzrilyon dörtüzyüzbirimilyar üçyüzyatmışikimilyon sekizyüzlüzelekizbin) liraya ulaşmıştır. Kesintili başlangıç ödeneğine göre yıl sonu ödeneğinin artış oranı % 5 olarak gerçekleşmiştir.

Genel bütçeli kuruluşların kesintili başlangıç ödeneklerinin ve yıl sonu ödeneklerinin harcama kalemlerine göre dağılımı şöyledir;

Genel bütçe başlangıç ödeneklerinin ve yılsonu ödeneklerinin harcama kalemlerine dağılımı

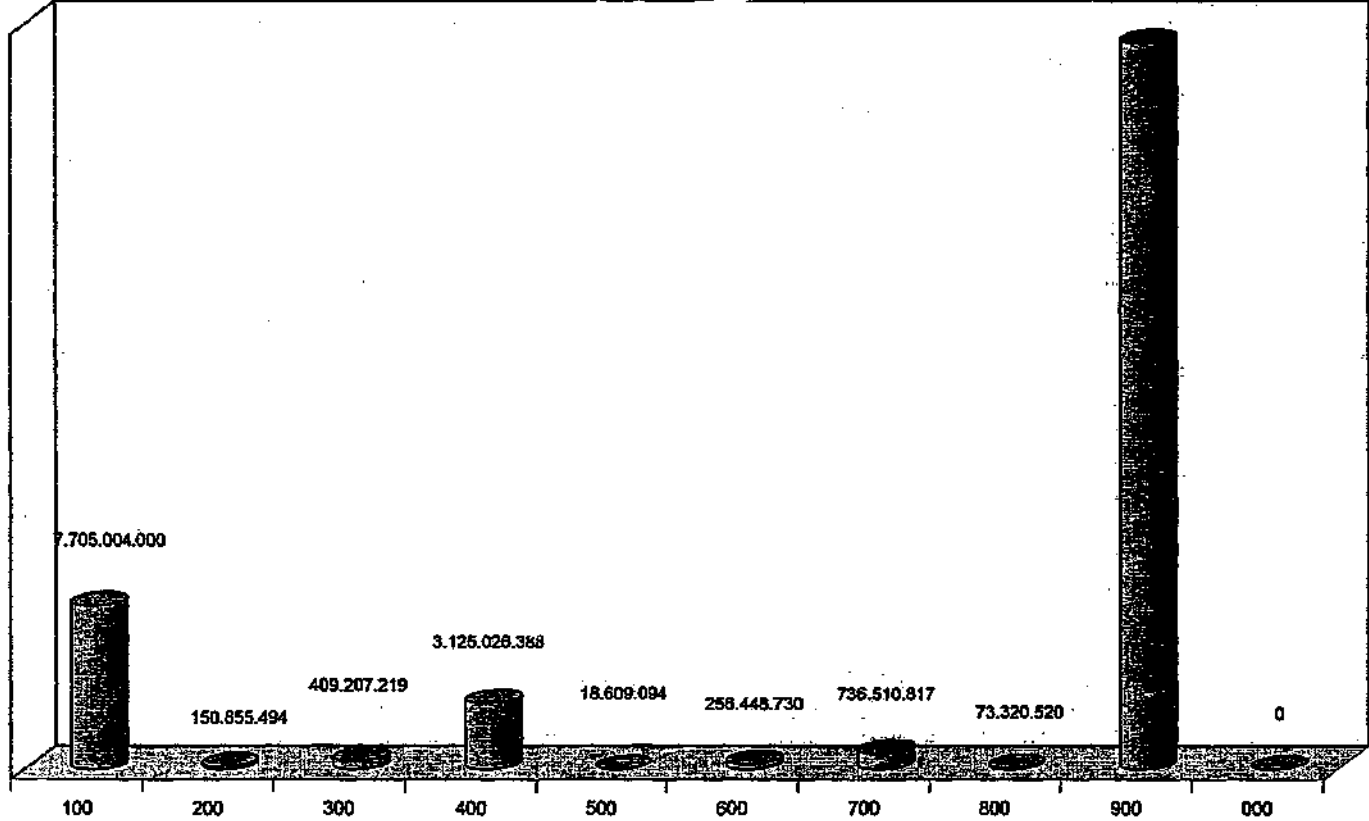
HARCAMA KALEMLERİ	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ (MİLYON TL)	TOPLAM İÇİNDEKİ YÜZDESİ	YIL SONU ÖDENEĞİ (MİLYON TL)	TOPLAM İÇİNDEKİ YÜZDESİ
100	7.705.004.000	16,54	8.245.734.946	16,80
200	150.855.494	0,32	151.750.175	0,31
300	409.207.219	0,88	534.939.978	1,09
400	3.125.026.388	6,71	3.294.399.278	6,71
500	18.609.094	0,04	20.069.986	0,04
600	256.448.730	0,55	578.721.773	1,18
700	736.510.817	1,58	971.810.227	1,98
800	73.320.520	0,16	118.560.666	0,24
900	34.113.359.685	73,22	34.850.495.083	70,99
000	0	0,00	322.938.246	0,66
TOPLAM	46.588.341.950	100,00	49.089.420.362	100,00

Bu tablodan izleneceği üzere genel bütçeli kuruluşların ödeneklerinin % 90 lık bir kısmının (100) "Personel Giderleri" ve (900) "Transferler" harcama kalemlerinde kullanılacağı öngörülmüştür.

Aşağıda başlangıç ve yıl sonu ödeneklerinin harcama kalemlerine dağılımı iki ayrı grafik olarak gösterilmiştir.

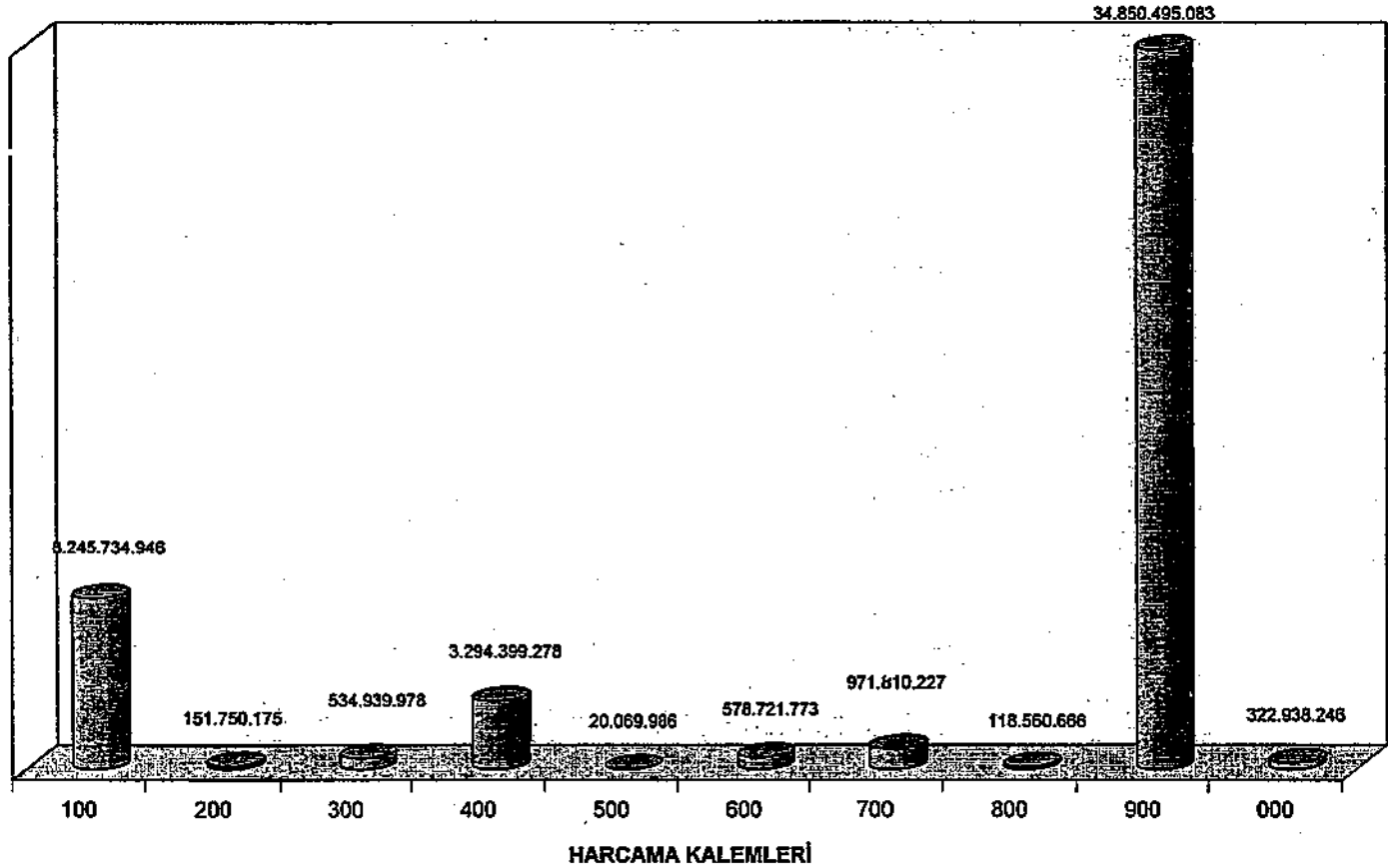
GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR TOPLAM BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNİN HARCAMA KALEMLERİNE DAĞILIMI (MİLYON TL)

34.113.359.685

HARCAMA KALEMLERİ

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİNİN HARCAMA KALEMLERİNE DAĞILIMI (MİLYON TL)

Bütçelerin ne derece sağlıklı hazırlandığının tespitinde birinci gösterge , başlangıç ödeneği ile yıl sonu ödenekleri arasındaki sapma oranının minimum olmasıdır. Minimum saptmaya örnek olarak Anayasa Mahkemesi Başkanlığı (% 0) , Adalet Bakanlığı (% 0) , Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü (% 1) , Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (% 1) , Gümrük Müsteşarlığı (% 1) ,maksimum saptmaya örnek olarak Bayındırlık İskan Bakanlığı (% 354) ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (% 165) bütçelerinin yıl sonu ödeneklerinin başlangıç ödeneğine kıyasla saptmaları gösterilebilir.

Sapma oranlarına ilişkin (Tablo 1) genel bütçeye dahil daireler için başlangıç ödeneğine kıyasla yıl sonu ödeneklerindeki saptmaların harcama kalemleri itibarıyla dağılımını göstermek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca harcama kalemleri düzeyinde en yüksek sapma oranları aşağıda gösterilmiştir.

100	Personel Giderleri	Denizcilik Müsteşarlığı	%	35
		Cumhurbaşkanlığı	%	29
200	Yolluklar	Sahil Güvenlik Komutanlığı	%	88
		Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	65
		Dış Ticaret Müsteşarlığı	%	57
		İçişleri Bakanlığı	%	56
300	Hizmet Alımları	Sağlık Bakanlığı	%	1461
		Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	269
		Maliye Bakanlığı	%	93
		Hazine Müsteşarlığı	%	76
400	Tüketim Malz. Alımları	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	139
		Devlet İstatistik Enstitüsü	%	76
500	Demirbaş Alımları	Yargıtay	%	2202
		Danıştay	%	479
		Başbakanlık	%	193
		Maliye Bakanlığı	%	73
600	Makine Teçhizat Ve Taşıt Alımları	Milli Savunma Bakanlığı	%	1050
		Jandarma Genel Komutanlığı	%	78
		Orman Bakanlığı	%	78
700	Yapı Tesis ve Büyük Onarım giderleri	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	2082
		Sayıştay Başkanlığı	%	306
		Milli Savunma Bakanlığı	%	112
800	Diğer Ödemeler	Adalet Bakanlığı	%	520
		Devlet Meteoroloji İşleri Genel Md.	%	168
900	Transferler	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	500
		Sahil Güvenlik Komutanlığı	%	382
		Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	%	334
		Diyanet İşleri Başkanlığı	%	275
		Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	%	222
(100-900)	Harcama Kalemleri Toplamı	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	%	354
		Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	%	165

Saptmaların nedeni bütçe hazırlanırken ihtiyaçlar oranında ödenek konulmaması ,öngörülmeyen ihtiyaçların ortaya çıkması ve tasarruf tedbirleri uygulanması nedeniyle hizmetlerin yerine getirilememesi olarak gösterilebilir. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndaki sapma ise diğer kuruluşların bütçelerindeki Yapı Tesis ve Büyük Onarım Ödeneklerinin bakanlığın bütçesine aktarılması zorunluluğundan kaynaklanmaktadır.

Genel Bütçeli Dairelerin kesintili başlangıç ödeneğine kıyasla yıl sonu ödeneklerinde yıllar itibariyle (1998 , 1999 ,2000) gözlenen sapmaları izlemek amacıyla (Tablo 4) hazırlanmıştır. Bu tabloda Genel Bütçeli Kuruluşların toplam yıl sonu ödeneklerinin kesintili başlangıç ödeneğine göre sapma oranlarını bir arada görmek mümkündür.

Ayrıca , kesintili başlangıç ödeneğine kıyasla , yıl sonu ödeneklerinde yıldan yıla sapma oranlarını azaltan kurumlar aşağıda gösterilmiştir.

	1998	1999	2000
Cumhurbaşkanlığı	% -68	% -66	% -28
Sayıştay Başkanlığı	% 20	% 19	% -9
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	% 0	% 0	% 0
Dış Ticaret Müsteşarlığı	% 13	% 11	% 6
Danıştay	% 14	% 14	% 9
Diyanet İşleri Başkanlığı	% 24	% 5	% 5
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	% 17	% 4	% 1
Adalet Bakanlığı	% 23	% 0	% 0
Jandarma Genel Komutanlığı	% 17	% 10	% 4
Gümrük Müsteşarlığı	% 14	% 11	% 1

Kesintili başlangıç ödeneğine kıyasla ,yıl sonu ödeneklerindeki sapma oranları yıllar itibariyle artış gösteren kurumlar ise şunlardır.

	1998	1999	2000
Yargıtay	% 11	% 17	% 20
Maliye Bakanlığı	% 4	% -8	% 9
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	% 108	% 116	% 354
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	% 2	% 10	% 165

TABLO 1

GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YIL SONU ÖDENEKLERİNİN HARCAMA KLEMİ BAZINDA SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	100	200	300	400	500	600	700	800	900	000	TOPLAM
Türkiye Büyük Millet Meclisi	-15	0	0	0	0	0	0	0	0	Tamamı	-8
Cumhurbaşkanlığı	29	-21	0	0	0	-65	-100	0	12	-28
Sayıştay Başkanlığı	-18	-9	-1	17	-20	0	306	0	0	-9
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	12	-6	-7	-7	0	-98	0	0	0
Başbakanlık	5	35	2	-70	193	-22	-67	81	39	22
Devlet Planlama Teşkilatı	1	1	0	12	0	0	-69	0	65	3
Hazine Müsteşarlığı	-4	5	76	2	4	-3	-98	6	-2	Tamamı	-2
Dış Ticaret Müsteşarlığı	7	57	-1	3	0	0	-98	0	2	6
Danıştay	11	-10	11	7	479	0	-92	0	0	9
Yargıtay	15	-8	50	26	2202	77	-98	0	7	20
Devlet İstatistik Enstitüsü	17	25	-3	76	0	-2	-98	0	43	18
Diyanet İşleri Başkanlığı	4	16	26	35	-23	0	-42	0	275	5
Tapu Kadastro Genel Müd.	2	0	-4	6	0	0	-98	0	59	1
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	7	28	1	6	0	14	-98	168	2	-2
Adalet Bakanlığı	6	3	10	4	0	-15	-96	520	81	Tamamı	0
Milli Savunma Bakanlığı	11	-9	1	7	3	1050	112	-4	29	Tamamı	17
İçişleri Bakanlığı	3	56	71	7	0	-3	-1	0	45	9
Emniyet Genel Müdürlüğü	11	-14	49	12	0	32	29	-3	158	Tamamı	13
Jandarma Genel Komutanlığı	11	0	21	-4	12	78	-72	0	183	Tamamı	4
Sahil Güvenlik Komutanlığı	28	88	34	-24	0	39	-98	0	382	-18
Dışişleri Bakanlığı	16	0	0	4	0	36	-37	0	-1	Tamamı	14
Maliye Bakanlığı	4	4	93	14	73	0	-77	-1	7	Tamamı	9
Milli Eğitim Bakanlığı	5	20	18	7	-26	2	37	6	32	Tamamı	12
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	17	65	269	139	0	0	2082	0	500	Tamamı	354
Sağlık Bakanlığı	4	22	1461	3	0	17	-43	0	-79	Tamamı	5
Ulaştırma Bakanlığı	15	10	-3	3	0	0	5	0	20	Tamamı	9
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	13	9	58	11	-16	-45	-70	0	334	Tamamı	16
Orman Bakanlığı	7	2	3	10	4	78	20	21	60	18

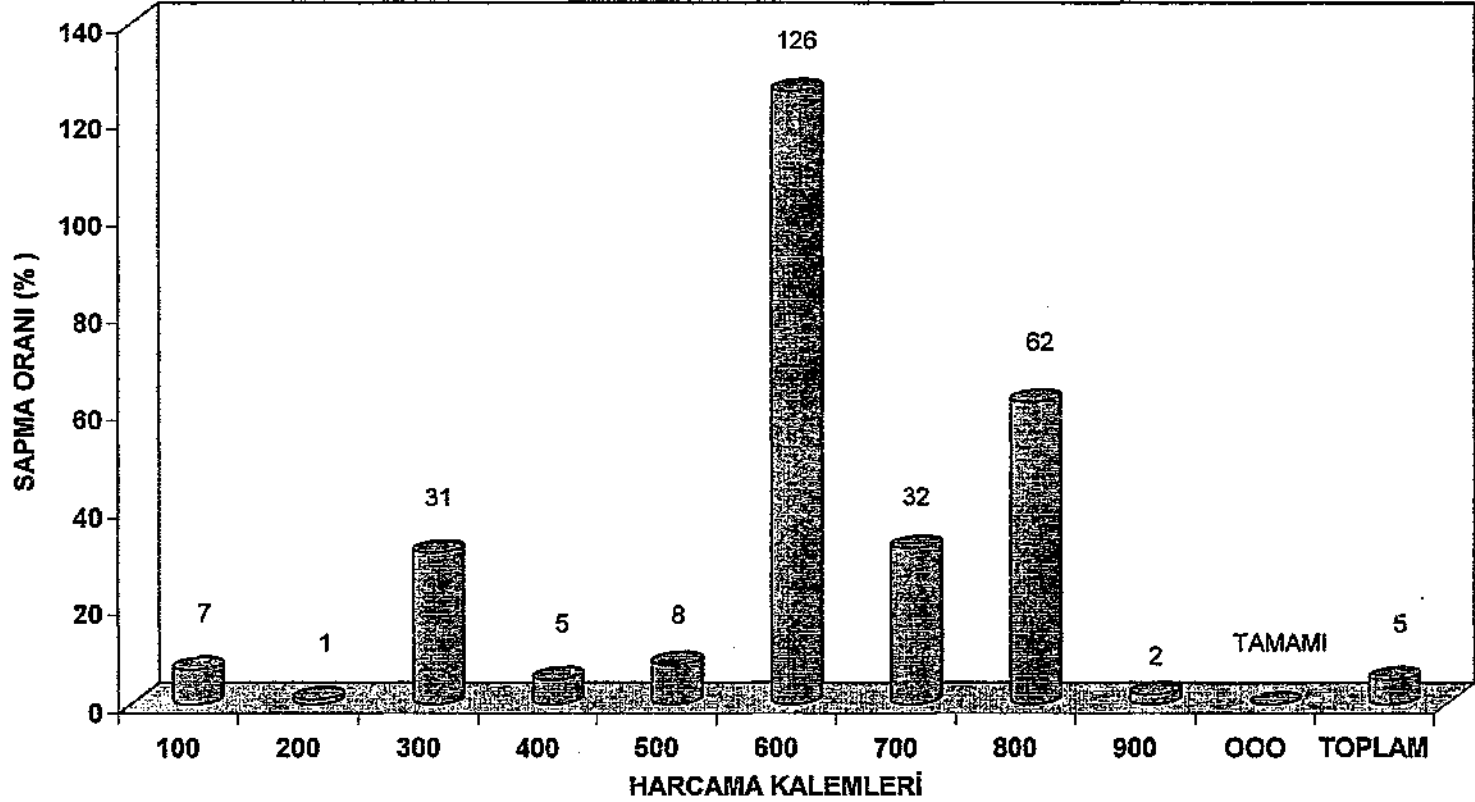
GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YIL SONU ÖDENEKLERİNİN HARCAMA KALEMİ BAZINDA SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	100	200	300	400	500	600	700	800	900	000	TOPLAM
Çalışma ve Sos.Güvenlik Bakanlığı	0	34	-5	18	2	18	-82	0	0	1
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	6	25	5	55	0	0	-96	-20	184	Tamamı	17
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	7	24	-5	57	0	25	0	0	222	165
Kültür Bakanlığı	6	23	-5	9	48	56	37	20	35	Tamamı	14
Turizm Bakanlığı	2	4	-38	-23	0	0	4	0	92	18
Çevre Bakanlığı	9	17	-17	-9	0	55	-99	-81	13	7
Denizcilik Müsteşarlığı	35	40	28	-5	52	-5	-80	0	1	Tamamı	23
Gümrük Müsteşarlığı	4	4	14	-6	-13	0	-74	0	161	1
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	7	1	31	5	8	126	32	62	2	Tamamı	5

*Sapma oranları yıl sonu ödeneğinden, kesintili başlangıç ödeneği çıkarıldıktan sonra bulunan ödenek farkının, kesintili başlangıç ödeneğine oranlaması suretiyle bulunmuştur.

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR TOPLAM KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YIL SONU
ÖDENEKLERİNİN HARCAMA KALEMİ BAZINDA SAPMA ORANLARI (%)

TABLO 2

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YIL SONU ÖDENEKLERİNİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998			1999			2000		
	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	51.726.298	54.584.832	6	69.887.483	73.148.035	5	115.978.807	107.179.274	-8
Cumhurbaşkanlığı	19.189.298	6.134.298	-68	23.044.600	7.842.100	-66	13.600.711	9.742.202	-28
Sayıştay Başkanlığı	5.486.620	6.556.620	20	10.310.357	12.260.357	19	17.535.490	15.900.390	-9
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	548.500	548.500	0	850.945	850.945	0	1.119.636	1.114.865	0
Başbakanlık	112.777.621	142.642.422	26	199.261.428	257.418.351	30	387.145.672	447.653.659	22
Devlet Planlama Teşkilatı	4.506.500	4.650.054	3	7.843.585	9.239.818	18	13.775.295	14.231.196	3
Hazine Müsteşarlığı	7.548.535.006	7.754.448.006	3	13.284.155.744	14.090.431.494	6	25.992.735.998	25.487.244.478	-2
Dış Ticaret Müsteşarlığı	9.046.000	10.285.000	13	16.159.772	18.007.172	11	24.591.980	26.044.895	6
Danıştay	1.781.075	2.026.075	14	3.041.765	3.478.785	14	4.708.168	5.155.050	9
Yargıtay	2.615.000	2.891.800	11	4.212.795	4.921.045	17	6.735.686	8.082.509	20
Devlet İstatistik Enstitüsü	5.906.000	6.546.759	11	10.723.175	11.153.593	4	40.503.112	47.862.837	18
Diyanet İşleri Başkanlığı	96.846.050	119.679.140	24	172.633.659	180.824.159	5	257.261.379	270.362.931	5
Tapu Kadastro Genel Müd.	21.640.000	25.357.517	17	34.732.000	36.202.583	4	56.625.907	57.191.676	1
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	8.610.000	9.010.398	5	12.420.884	13.378.134	8	20.420.237	19.972.257	-2
Adalet Bakanlığı	121.383.844	149.850.165	23	243.595.387	244.180.313	0	359.920.548	358.343.406	0
Millî Savunma Bakanlığı	1.390.263.200	1.596.458.030	15	2.506.825.300	2.843.772.101	13	4.136.351.500	4.855.100.188	17
İçişleri Bakanlığı	84.463.700	94.980.291	12	133.187.745	151.803.029	14	208.590.112	227.898.612	9
Emniyet Genel Müdürlüğü	338.693.250	418.806.374	24	577.570.792	637.548.065	10	935.578.667	1.058.801.340	13
Jandarma Genel Komutanlığı	226.239.800	264.226.884	17	403.967.470	444.270.494	10	663.358.464	686.870.014	4
Sahil Güvenlik Komutanlığı	8.901.500	7.481.973	-16	15.527.524	13.405.266	-14	33.025.425	27.050.028	-18
Dışişleri Bakanlığı	75.069.850	87.317.983	16	114.402.570	135.539.467	18	168.623.734	192.847.773	14
Malîye Bakanlığı	2.638.174.249	2.734.956.225	4	5.917.281.432	5.432.681.492	-8	7.763.687.674	8.437.963.053	9
Millî Eğitim Bakanlığı	1.243.108.000	1.603.585.723	29	2.110.059.775	2.314.824.627	10	3.343.698.485	3.755.869.817	12
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	60.988.006	126.798.524	108	88.906.255	192.219.351	116	196.334.648	892.043.411	354
Sağlık Bakanlığı	390.961.701	457.379.154	17	658.639.365	684.702.537	4	1.057.785.305	1.109.014.331	5
Ulaştırma Bakanlığı	31.495.000	34.967.997	11	48.041.150	53.695.061	12	75.208.344	82.028.473	9
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	84.427.803	97.297.163	15	136.504.972	170.900.680	25	236.502.658	279.247.296	18
Orman Bakanlığı	21.975.000	28.889.214	31	39.639.750	56.479.957	42	74.678.151	87.841.294	18
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanlığı	15.708.000	16.197.500	3	18.015.060	20.131.385	12	28.420.566	28.599.756	1

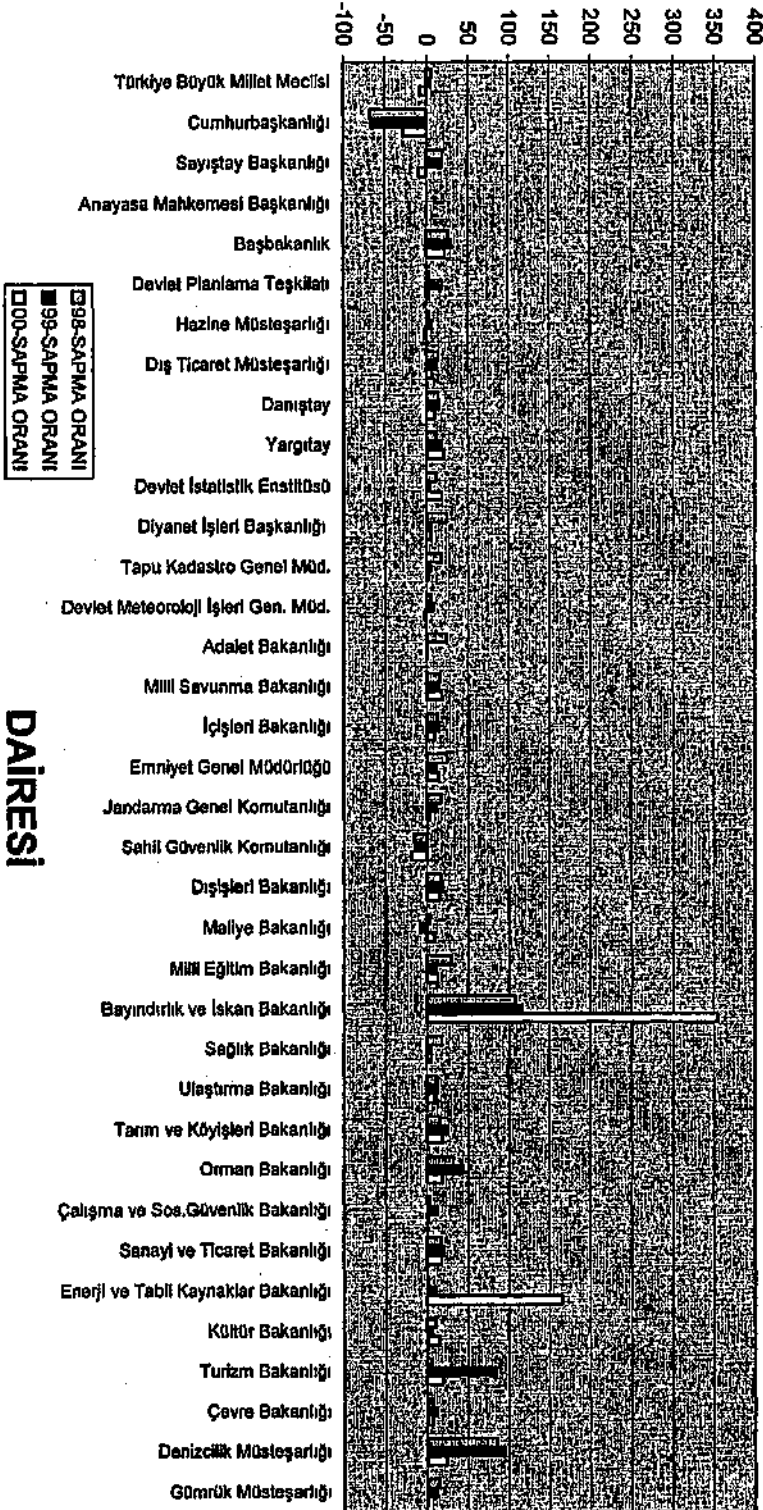
GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YIL SONU ÖDENEKLERİNİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998			1999			2000		
	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	YIL SONU ÖDENEĞİ	SAPMA ORANI %
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	22.741.405	26.392.866	16	36.338.134	42.134.675	19	61.840.559	72.335.092	17
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.584.000	17.868.000	2	23.363.350	25.635.850	10	45.825.216	121.565.215	165
Kültür Bakanlığı	47.301.500	52.459.471	11	77.029.015	81.911.575	6	120.265.341	137.327.721	14
Turizm Bakanlığı	14.046.500	14.783.800	5	20.458.640	37.416.790	83	56.963.075	67.217.675	18
Çevre Bakanlığı	8.770.825	9.295.567	6	13.401.710	14.840.190	11	23.386.021	24.943.065	7
Denizcilik Müsteşarlığı	2.067.001	3.814.388	85	4.515.120	8.782.919	95	11.315.562	13.942.391	23
Gümrük Müsteşarlığı	16.117.000	18.401.230	14	29.087.550	32.244.657	11	54.264.714	54.832.369	1
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	14.749.475.000	16.007.509.754	9	27.063.656.288	28.358.276.017	5	46.588.341.950	49.089.420.362	5

*Sapma oranları yıl sonu ödeneğinden, kesintili başlangıç ödeneği çıkarıldıktan sonra bütçenin ödenek farkının, kesintili başlangıç ödeneğine oranlaması suretiyle bulunmuştur.

SAPMA ORANI (%)

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA YILSONU ÖDENEKLERİNİN YILLAR İTİBARIYLA SAPMA ORANLARI

TABLO 3

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YIL SONU ÖDENEĞİNİN YILLAR İTİBARIYLA BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	64.684.832	86	73.148.035	34	107.179.274	47
Cumhurbaşkanlığı	6.134.298	71	7.842.100	28	9.742.202	24
Sayıştay Başkanlığı	6.556.620	91	12.260.357	87	15.900.390	30
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	548.500	59	850.945	55	1.114.865	31
Başbakanlık	142.642.422	93	257.418.351	80	447.653.669	74
Devlet Planlama Teşkilatı	4.650.054	56	9.239.818	99	14.231.196	54
Hazine Müsteşarlığı	7.754.448.006	110	14.080.431.484	82	25.487.244.478	81
Dış Ticaret Müsteşarlığı	10.265.000	64	18.007.172	75	26.044.895	45
Danıştay	2.026.075	80	3.479.765	72	5.155.050	48
Yargıtay	2.891.800	57	4.821.045	70	8.082.509	64
Devlet İstatistik Enstitüsü	6.646.759	46	11.153.593	70	47.862.637	329
Diyanet İşleri Başkanlığı	119.679.140	79	180.824.159	51	270.362.931	50
Tapu Kadastro Genel Müd.	25.357.517	89	36.202.583	43	57.191.678	58
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	9.010.398	101	13.378.134	48	19.972.257	49
Adalet Bakanlığı	149.850.165	77	244.180.313	63	358.343.406	47
Millî Savunma Bakanlığı	1.598.458.030	87	2.843.772.101	78	4.855.100.186	71
İçişleri Bakanlığı	94.980.291	68	151.803.029	60	227.898.612	50
Emniyet Genel Müdürlüğü	418.806.374	78	637.548.065	52	1.058.801.340	66
Jandarma Genel Komutanlığı	264.226.864	90	444.270.494	68	688.870.014	55
Sahil Güvenlik Komutanlığı	7.481.973	65	13.405.266	79	27.050.028	102
Dışişleri Bakanlığı	87.317.983	80	135.539.467	55	192.847.773	42
Maliye Bakanlığı	2.734.956.225	63	5.432.681.492	99	8.437.963.053	55
Millî Eğitim Bakanlığı	1.603.585.723	129	2.314.824.627	44	3.755.869.817	62
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	126.798.524	53	192.219.351	52	892.043.411	364

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YIL SONU ÖDENEĞİNİN YILLAR İTİBARIYLA BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %
Sağlık Bakanlığı	457.379.154	76	684.702.537	50	1.109.014.331	62
Ulaştırma Bakanlığı	34.967.997	49	53.695.051	54	82.028.473	53
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	97.297.163	70	170.900.600	76	279.247.296	63
Orman Bakanlığı	28.869.214	79	56.479.867	86	87.841.294	56
Çalışma ve Sos.Güvenlik Bakanlığı	16.197.500	85	20.131.385	24	28.599.756	42
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	26.392.866	26	42.134.675	60	72.335.092	72
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.868.000	-10	25.635.850	43	121.565.215	374
Kültür Bakanlığı	52.459.471	68	81.911.575	56	137.327.721	68
Turizm Bakanlığı	14.783.600	63	37.416.790	153	67.217.675	80
Çevre Bakanlığı	9.295.567	12	14.840.160	60	24.943.065	88
Denizcilik Müsteşarlığı	3.814.388	72	8.782.919	130	13.942.391	59
Gümrük Müsteşarlığı	18.401.230	48	32.244.657	75	54.832.369	70
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	16.007.509.754	93	28.358.276.017	77	49.089.420.362	73

TABLO 4

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YILLAR İTİBARIYLA YIL SONU ÖDENEKLERİ VE GENEL BÜTÇE TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	54.584.832	0,34	73.148.035	0,28	107.179.274	0,22
Cumhurbaşkanlığı	6.134.298	0,04	7.842.100	0,03	9.742.202	0,02
Sayıştay Başkanlığı	6.556.620	0,04	12.260.357	0,04	15.900.390	0,03
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	548.500	0,00	850.945	0,00	1.114.865	0,00
Başbakanlık	142.642.422	0,89	257.418.351	0,91	447.653.669	0,91
Devlet Planlama Teşkilatı	4.650.054	0,03	9.239.818	0,03	14.231.196	0,03
Hazine Müsteşarlığı	7.754.448.006	48,44	14.090.431.494	49,69	25.487.244.478	51,92
Dış Ticaret Müsteşarlığı	10.265.000	0,06	18.007.172	0,06	28.044.895	0,05
Danıştay	2.026.075	0,01	3.479.765	0,01	5.155.050	0,01
Yargıtay	2.891.800	0,02	4.921.045	0,02	8.082.509	0,02
Devlet İstatistik Enstitüsü	6.548.759	0,04	11.153.593	0,04	47.862.637	0,10
Diyanet İşleri Başkanlığı	119.679.140	0,75	180.824.159	0,64	270.362.931	0,55
Tapu Kadastro Genel Müd.	25.357.517	0,16	36.202.583	0,13	57.191.678	0,12
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	9.010.398	0,06	13.376.134	0,05	19.972.257	0,04
Adalet Bakanlığı	149.850.165	0,94	244.180.313	0,86	358.343.406	0,73
Millî Savunma Bakanlığı	1.565.458.030	9,97	2.843.772.101	10,03	4.855.100.188	9,89
İçişleri Bakanlığı	94.960.291	0,59	151.803.029	0,54	227.898.612	0,46
Emniyet Genel Müdürlüğü	418.806.374	2,62	637.548.065	2,25	1.058.801.340	2,16
Jandarma Genel Komutanlığı	264.226.884	1,65	444.270.484	1,57	686.870.014	1,40
Sahil Güvenlik Komutanlığı	7.481.973	0,05	13.405.266	0,05	27.050.028	0,06
Orişleri Bakanlığı	87.317.983	0,55	135.539.467	0,48	192.847.773	0,39
Maliye Bakanlığı	2.734.956.225	17,09	5.432.681.492	19,16	8.437.963.053	17,19
Millî Eğitim Bakanlığı	1.603.585.723	10,02	2.314.824.627	8,18	3.755.869.817	7,65

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YILLAR İTİBARIYLA YIL SONU ÖDENEKLERİ VE GENEL BÜTÇE TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	TOPLAM YIL SONU ÖDENEĞİ İÇİNDEKİ ORANI %
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	126.798.524	0,79	192.219.351	0,68	892.043.411	1,82
Sağlık Bakanlığı	457.379.154	2,86	684.702.537	2,41	1.109.014.331	2,26
Ulaştırma Bakanlığı	34.957.997	0,22	53.695.051	0,19	82.028.473	0,17
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	97.297.163	0,61	170.900.680	0,60	279.247.296	0,57
Orman Bakanlığı	28.869.214	0,18	56.479.967	0,20	87.841.294	0,18
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanlığı	16.197.500	0,10	20.131.385	0,07	28.599.756	0,06
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	26.392.866	0,16	42.134.675	0,15	72.335.092	0,15
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.868.000	0,11	25.635.850	0,09	121.565.215	0,25
Kültür Bakanlığı	52.459.471	0,33	81.911.575	0,29	137.327.721	0,28
Turizm Bakanlığı	14.783.600	0,09	37.416.790	0,13	67.217.675	0,14
Çevre Bakanlığı	9.295.567	0,06	14.840.160	0,05	24.943.065	0,05
Denizcilik Müsteşarlığı	3.814.388	0,02	8.782.919	0,03	13.942.391	0,03
Gümrük Müsteşarlığı	18.401.230	0,11	32.244.657	0,11	54.832.369	0,11
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	16.007.509.754	100,00	28.358.276.017	100,00	49.089.420.362	100,00

2-GİDER

Gider ,bütçe içinde devlet adına yapılan veya özel bir kanunla yapılması öngörülen bir hizmet veya husus karşılığı olmak üzere devlet zimmetinde gerçekleşen borçtur. (Genel Muhasebe Kanunu madde 7)

2000 malî yılı Genel Bütçesinin kesintili başlangıç ödenegi 46.588.341.950.398.000 (Kırkaltıkatrilyon beşyüzseksenekiztrilyon üçyüzkırkbirmilyar dokuzyüzzellimilyon üçyüzdoksansekizbin) lira , yıl sonu ödenegi 49.089.420.362.858.000 (Kırkdokuzkatrilyon seksendokuztrilyon dörtüzyüzmimilyar üçyüztatmışikimilyon sekizyüzzellisekizbin) lira ,gider genel toplamı 46.384.290.611.650.000 (Kırkaltıkatrilyon üçyüztseksendörtrtrilyon ikiyüzdoksanmilyar altıyüzonbirmilyon altıyüzzellibin) lira olup , ödenek dışı gider 261.441.302.790.000 (İkiyüztatmışbirtrilyon dörtüzkırkbirmilyar üçyüzikimilyon yediyüzdoksanbin) lira , iptal edilecek ödenek 2.693.468.326.028.000 (İkikatrilyon altıyüzdoksanüçtrilyon dörtyüztatmışsekizmilyar üçyüzyirmialtmilyon yirmisekizbin) liradır. Ödenek dışı gider ve iptal edilecek ödenegin yıl sonu ödenegine göre sapma oranı %6'dır.

Kesintili başlangıç ödenegine kıyasla giderde meydana gelen sapmanın oranı % -0,4 dir. Genel Bütçenin genelinde 2000 yılı başında öngörülen gider tahminine karşılık yılı içerisinde % -0,4 daha az gider gerçekleşmiştir .

Kesintili başlangıç ödenegine kıyasla giderde meydana gelen sapmanın daireler bazında yıllar itibarıyla oranları ek 7 no'lu tabloda , yıl sonu ödenegine kıyasla giderde meydana gelen sapmanın daireler bazında yıllar itibarıyla oranları ek 8 no'lu tabloda gösterilmiştir.

Genel Bütçeye dahil dairelerin giderinde gözlenen sapmaların nedenlerinden birincisi yasal olarak ödenek aranmadan yapılabilecek giderlere ilişkin olarak ödeneklerinin bütçeye yeterince konulmaması bu nedenle ödenek dışı gider yapılmasıdır. Örnek olarak 200 Yolluklar başlığı altında sürekli görev yollukları , 300 Mal ve Hizmet Alımları başlığı altında 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye kanununun 48. maddesi gereğince yapılacak ödemeler gösterilebilirler.

Sapmaların diğer nedeni tasarruf tedbirleri nedeniyle ödenek kullanımının mümkün olmamasıdır. Bu duruma örnek olarak 400 Tüketim Malları ve Malzeme Alımları , 500 Demirbaş Alımları , 600 Makine Teçhizat Alımları , 900 Transferler harcama kalemleri gösterilebilir

Kesintili başlangıç ödenegine kıyasla giderlerinde meydana gelen sapma oranlarını yıldan yıla azaltan kurumlar aşağıda gösterilmiştir.

	1998	1999	2000
Cumhurbaşkanlığı	% -73	% -72	% -40
Dış Ticaret Müsteşarlığı	% 10	% 6	% 2
Diyanet İşleri Başkanlığı	% 24	% 15	% 4
Adalet Bakanlığı	% 22	% 6	% -3
Jandarma Genel Komutanlığı	% 12	% 12	% -2
Çevre Bakanlığı	% -3	% 3	% 1

Kesintili başlangıç ödenegine kıyasla giderlerde yıldan yıla sapma oranlarını artıran kurumlar ise şunlardır.

	1998	1999	2000
Devlet Planlama Teşkilatı	% -5	% -14	% -27
Yargıtay	% 9	% 16	% 19
Millî Savunma Bakanlığı	% -2	% -5	% -9
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	% 98	% 102	% 341
Ulaştırma Bakanlığı	% 4	% -5	% -12
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	% -1	% 7	% 161

Diğer kurumlarda ise , kesintili başlangıç ödenegine kıyasla giderlerde sapma oranları yıldan yıla değişkenlik arz etmektedir

Genel Bütçeli İdarelerin yıl sonu ödenegine kıyasla giderlerinde meydana gelen sapma oranları yıldan yıla azalma gösteren kurumlar şunlardır.

	1998	1999	2000
Danıştay	% -2	% -1	% -1
Yargıtay	% -2	% 0	% 0
Devlet İstatistik Enstitüsü	% -14	% -13	% -9
Sahil Güvenlik Komutanlığı	% -19	% -14	% -12
Dışişleri Bakanlığı	% -17	% -15	% -13
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	% -33	% -14	% -8
Çevre Bakanlığı	% -9	% -7	% -5

Yıl sonu ödeneğine kıyasla giderlerde sapma oranlarını yıldan yıla artıran kurumlar ise şunlardır

	1998	1999	2000
Devlet Planlama Teşkilatı	% -8	% -27	% -29
Hazine Müsteşarlığı	% 0	% 0	% -3
Milli Savunma Bakanlığı	% -15	% -16	% -23
İçişleri Bakanlığı	% -1	% -1	% -2
Ulaştırma Bakanlığı	% -8	% -15	% -19
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	% -1	% 2	% -3
Orman Bakanlığı	% -8	% -8	% -9
Gümrük Müsteşarlığı	% -8	% -13	% -28

Diğer kurumlarda ise , yıl sonu ödeneğine kıyasla giderlerde sapma oranları yıllar itibariyle değişkenlik göstermektedir

TABLO 5

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇE						
GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANLARI (%)						
DAİRESİ	1998		1999		2000	
	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	38.791.009	40	62.410.197	61	83.976.780	35
Cumhurbaşkanlığı	5.155.467	79	6.419.670	25	8.174.710	27
Sayıştay Başkanlığı	5.333.797	81	10.924.310	105	12.016.913	10
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	472.506	57	672.417	42	1.030.779	53
Başbakanlık	128.882.175	86	230.928.378	79	403.385.712	75
Devlet Planlama Teşkilatı	4.265.065	77	6.708.952	57	10.034.973	50
Hazine Müsteşarlığı	7.749.397.001	111	14.063.391.960	81	24.653.822.123	75
Dış Ticaret Müsteşarlığı	9.958.917	73	17.176.250	72	25.020.867	46
Danıştay	1.977.313	79	3.434.445	74	5.122.096	49
Yargıtay	2.843.195	58	4.901.180	72	8.047.187	64
Devlet İstatistik Enstitüsü	5.637.094	-41	8.704.465	72	43.687.066	350
Diyanet İşleri Başkanlığı	119.588.347	80	198.794.551	68	267.707.095	35
Tapu Kadastro Genel Müd.	24.898.530	84	41.400.162	66	56.145.591	38
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	8.377.895	93	12.625.608	51	18.861.845	49
Adalet Bakanlığı	148.314.368	80	258.728.808	74	349.930.568	35
Millî Savunma Bakanlığı	1.359.025.694	82	2.379.336.418	75	3.745.216.571	57
İçişleri Bakanlığı	94.074.211	69	149.967.955	59	224.092.415	49
Emniyet Genel Müdürlüğü	407.160.602	79	700.026.489	72	1.059.080.235	51
Jandarma Genel Komutanlığı	252.828.002	98	450.771.259	78	652.375.092	45
Sahil Güvenlik Komutanlığı	6.035.112	53	11.588.754	92	23.750.665	105
Dışişleri Bakanlığı	72.693.965	77	115.618.613	59	167.577.543	45
Maliye Bakanlığı	2.691.085.091	66	5.118.102.455	90	8.201.891.911	60
Millî Eğitim Bakanlığı	1.435.674.491	111	2.481.260.578	73	3.480.791.917	39
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	120.718.588	56	179.773.863	49	868.589.490	382
Sağlık Bakanlığı	471.217.950	84	805.246.990	71	1.139.512.582	42

GENEL BÜTÇE

GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANLARI (%)

DİRESİ	1998		1999		2000	
	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %	GİDER	BİR ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ ORANI %
Ulaştırma Bakanlığı	32.766.017	51	45.591.260	39	66.492.102	46
Tarım ve Köyleri Bakanlığı	96.306.147	76	174.693.265	81	269.828.708	54
Orman Bakanlığı	27.191.691	94	52.142.822	92	80.332.078	54
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanlığı	10.798.184	68	17.372.775	61	26.351.748	52
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	23.907.695	20	40.474.172	69	67.229.193	66
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.445.846	-11	24.931.925	43	119.697.974	380
Kültür Bakanlığı	51.004.388	73	84.947.259	67	132.240.268	56
Turizm Bakanlığı	13.984.621	79	34.549.392	147	62.304.121	80
Çevre Bakanlığı	8.467.800	6	13.847.258	64	23.602.769	70
Denizcilik Müsteşarlığı	3.161.915	88	4.828.427	53	8.965.839	86
Gümrük Müsteşarlığı	16.939.295	67	28.148.085	66	39.403.168	40
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	15.466.377.899	93	27.841.439.384	80	46.384.290.611	67

TABLO 6

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YILLAR İTİBARIYLA GİDERLER VE GENEL BÜTÇE TOPLAM GİDERİ İÇİNDEKİ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	38.791.009	0,25	62.410.197	0,22	83.976.780	0,18
Cumhurbaşkanlığı	5.155.467	0,03	6.419.870	0,02	8.174.710	0,02
Sayıştay Başkanlığı	5.333.797	0,03	10.924.310	0,04	12.016.913	0,03
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	472.506	0,00	672.417	0,00	1.030.779	0,00
Başbakanlık	128.882.175	0,83	230.928.378	0,83	403.385.712	0,87
Devlet Planlama Teşkilatı	4.285.065	0,03	6.708.952	0,02	10.034.973	0,02
Hazine Müsteşarlığı	7.749.397.001	50,10	14.063.391.960	50,51	24.653.822.123	53,15
Dış Ticaret Müsteşarlığı	9.958.917	0,06	17.176.250	0,06	25.020.867	0,05
Danıştay	1.977.313	0,01	3.434.445	0,01	5.122.096	0,01
Yargıtay	2.843.195	0,02	4.901.180	0,02	8.047.187	0,02
Devlet İstatistik Enstitüsü	5.637.094	0,04	9.704.485	0,03	43.687.066	0,09
Diyanet İşleri Başkanlığı	119.588.347	0,77	198.794.551	0,71	287.707.095	0,58
Tapu Kadastro Genel Müd.	24.896.530	0,16	41.400.162	0,15	56.145.591	0,12
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	8.377.895	0,05	12.625.608	0,05	18.861.845	0,04
Adalet Bakanlığı	148.314.368	0,96	258.728.808	0,93	349.930.598	0,75
Milli Savunma Bakanlığı	1.359.025.494	8,79	2.379.336.418	8,55	3.745.216.571	8,07
İçişleri Bakanlığı	94.074.211	0,61	149.987.955	0,54	224.092.415	0,48
Emniyet Genel Müdürlüğü	407.160.602	2,63	700.026.489	2,51	1.059.080.235	2,28
Jandarma Genel Komutanlığı	252.828.002	1,63	450.771.259	1,62	652.375.092	1,41
Sahil Güvenlik Komutanlığı	6.035.112	0,04	11.586.754	0,04	23.750.665	0,05
Dışişleri Bakanlığı	72.693.965	0,47	115.618.613	0,42	187.577.543	0,38
Maliye Bakanlığı	2.691.085.091	17,40	5.118.102.455	18,38	8.201.891.911	17,68
Milli Eğitim Bakanlığı	1.435.674.491	9,28	2.481.260.578	8,91	3.460.791.917	7,46
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	120.718.588	0,78	179.773.863	0,65	868.589.490	1,87
Sağlık Bakanlığı	471.217.950	3,05	805.246.990	2,89	1.139.512.582	2,48

GENEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR

YILLAR İTİBARIYLA GİDERLER VE GENEL BÜTÇE TOPLAM GİDERİ İÇİNDEKİ ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998		1999		2000	
	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %	GİDER	TOPLAM GİDER İÇİNDEKİ ORANI %
Ulaştırma Bakanlığı	32.768.017	0,21	45.591.260	0,16	66.492.102	0,14
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	96.306.147	0,52	174.693.265	0,63	269.828.708	0,58
Orman Bakanlığı	27.191.691	0,18	52.142.822	0,19	80.332.078	0,17
Çalışma ve Sos.Güvenlik Bakanlığı	10.798.184	0,07	17.372.775	0,06	26.351.748	0,06
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	23.907.895	0,15	40.474.172	0,15	67.229.193	0,14
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.445.846	0,11	24.931.925	0,09	119.897.874	0,26
Kültür Bakanlığı	51.004.386	0,33	84.947.259	0,31	132.240.268	0,29
Turizm Bakanlığı	13.984.621	0,09	34.549.392	0,12	62.304.121	0,13
Çevre Bakanlığı	8.467.900	0,05	13.847.258	0,05	23.602.769	0,05
Denizcilik Müsteşarlığı	3.161.915	0,02	4.826.427	0,02	8.965.839	0,02
Gümrük Müsteşarlığı	16.939.295	0,11	26.148.085	0,10	39.403.168	0,08
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	15.466.377.899	100,00	27.841.439.384	100,00	46.384.290.611	100,00

TABLO 7

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998			1999			2000		
	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	51.726.296	38.791.009	-25	69.887.493	62.410.197	-11	115.978.907	83.976.780	-28
Cumhurbaşkanlığı	19.169.298	5.155.467	-73	23.044.600	6.419.670	-72	13.600.711	8.174.710	-40
Sayıştay Başkanlığı	5.486.620	5.333.797	-3	10.310.357	10.924.310	6	17.535.490	12.016.913	-31
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	549.500	472.505	-14	850.945	872.417	-21	1.119.535	1.030.779	-8
Başbakanlık	112.777.621	128.882.175	14	198.281.428	230.928.378	16	367.145.672	403.385.712	10
Devlet Planlama Teşkilatı	4.506.500	4.265.065	-5	7.843.585	6.708.952	-14	13.775.295	10.034.973	-27
Hazine Müsteşarlığı	7.548.535.009	7.749.397.001	3	13.284.155.744	14.063.391.960	6	25.992.735.998	24.653.822.123	-5
Değ. Ticaret Müsteşarlığı	9.046.000	9.958.917	10	16.159.772	17.176.250	6	24.591.980	25.020.667	2
Danıştay	1.781.075	1.977.313	11	3.041.765	3.434.445	13	4.708.168	5.122.096	9
Yargıtay	2.615.000	2.843.195	9	4.212.795	4.901.180	16	6.735.636	8.047.187	19
Devlet İstatistik Enstitüsü	5.908.000	5.637.094	-5	10.723.175	9.704.465	-10	40.503.112	43.687.086	8
Diyanet İşleri Başkanlığı	96.646.050	119.588.347	24	172.633.659	198.794.551	15	257.261.379	267.707.095	4
Tapu Kadastro Genel Müd.	21.640.000	24.896.530	15	34.732.000	41.400.162	19	56.625.907	56.145.591	-1
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	8.610.000	8.377.895	-3	12.420.884	12.625.608	2	20.420.237	18.861.845	-8
Adalet Bakanlığı	121.383.944	148.314.368	22	243.595.387	258.728.808	6	359.920.548	349.930.568	-3
Milli Savunma Bakanlığı	1.390.263.200	1.359.025.894	-2	2.506.825.300	2.379.336.418	-5	4.136.351.500	3.745.216.571	-9
İçişleri Bakanlığı	84.463.700	94.074.211	11	133.187.745	149.967.955	13	208.590.112	224.092.416	7
Emniyet Genel Müdürlüğü	338.693.260	407.160.602	20	577.570.792	700.026.489	21	935.578.667	1.059.090.235	13
Jandarma Genel Komutanlığı	226.239.800	252.828.002	12	403.967.470	450.771.259	12	663.358.464	652.375.092	-2
Sahil Güvenlik Komutanlığı	8.901.500	6.035.112	-32	15.527.524	11.586.754	-25	33.025.425	23.750.665	-28
Dışişleri Bakanlığı	75.069.850	72.693.965	-3	114.402.570	115.618.613	1	168.623.734	167.577.543	-1
Maliye Bakanlığı	2.638.174.249	2.691.085.091	2	5.917.281.432	5.118.102.455	-14	7.763.687.674	8.201.891.911	6
Milli Eğitim Bakanlığı	1.243.108.000	1.435.674.491	15	2.110.059.775	2.481.260.578	18	3.343.698.485	3.460.791.917	4
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	60.988.006	120.718.588	98	88.906.255	179.773.863	102	196.334.648	866.589.490	341
Sağlık Bakanlığı	390.961.701	471.217.950	21	658.639.365	805.248.990	22	1.057.786.305	1.139.512.582	8
Ulaştırma Bakanlığı	31.495.000	32.766.017	4	48.041.150	45.591.260	-5	75.206.344	66.492.102	-12
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	84.427.603	96.306.147	14	136.504.972	174.693.265	28	236.502.658	269.828.708	14
Orman Bakanlığı	21.975.000	27.191.691	24	39.639.750	52.142.822	32	74.678.151	80.332.078	8
Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanlığı	15.708.000	10.798.184	-31	18.015.060	17.372.775	-4	28.420.556	26.351.748	-7
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	22.741.405	23.907.695	5	35.338.134	40.474.172	15	61.840.558	67.229.193	9

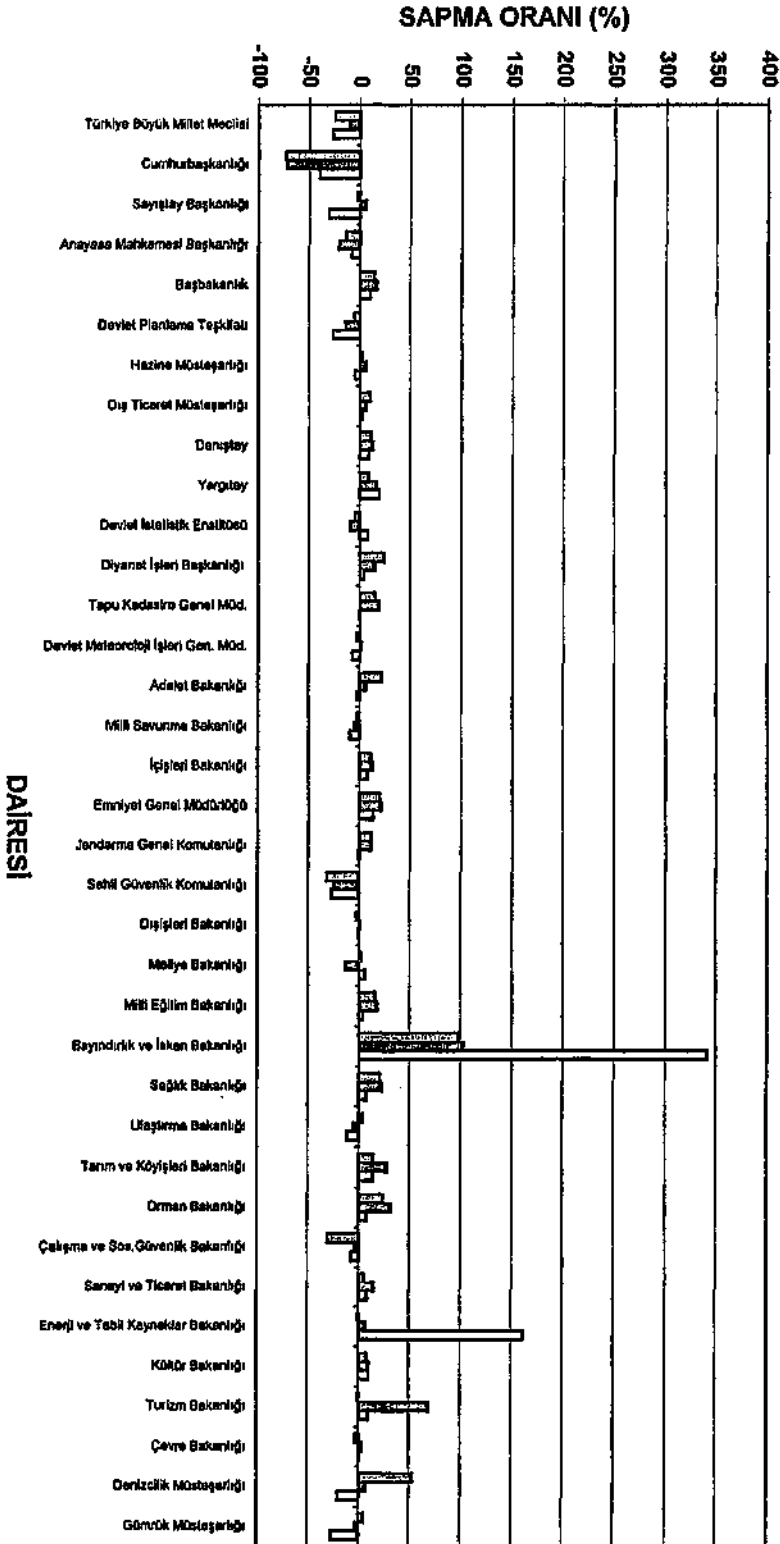
GENEL BÜTÇE

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KIYASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)

DAİRESİ	1998			1999			2000		
	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.584.000	17.445.848	-1	23.363.350	24.931.925	7	45.825.215	119.697.874	161
Kültür Bakanlığı	47.301.500	51.004.386	8	77.029.015	84.947.299	10	120.265.341	132.240.268	10
Turizm Bakanlığı	14.046.500	13.984.621	0	20.458.640	34.549.392	69	56.963.075	62.304.121	9
Çevre Bakanlığı	8.770.825	8.467.900	-3	13.401.710	13.847.258	3	23.366.021	23.602.769	1
Denizcilik Müsteşarlığı	2.067.001	3.161.915	53	4.515.120	4.828.427	7	11.315.562	8.965.839	-21
Gümrük Müsteşarlığı	16.117.000	16.939.295	5	29.087.550	28.148.085	-3	54.264.714	39.403.168	-27
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	14.749.475.000	15.466.377.899	5	27.063.656.288	27.841.439.384	3	48.588.341.950	48.384.280.611	0

*Sapma oranları, giderden, kesintili başlangıç ödeneği çıkarıldıktan sonra bulunan ödenek farkının, kesintili başlangıç ödeneğine oranlaması suretiyle bulunmuştur.

KESİNTİLİ BAŞLANGIÇ ÖDENEĞİNE KİYASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA SAPMA ORANLARI

TABLO 8

(MİLYON TL)

GENEL BÜTÇE

YIL SONU ÖDENEĞİNE KIYASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)

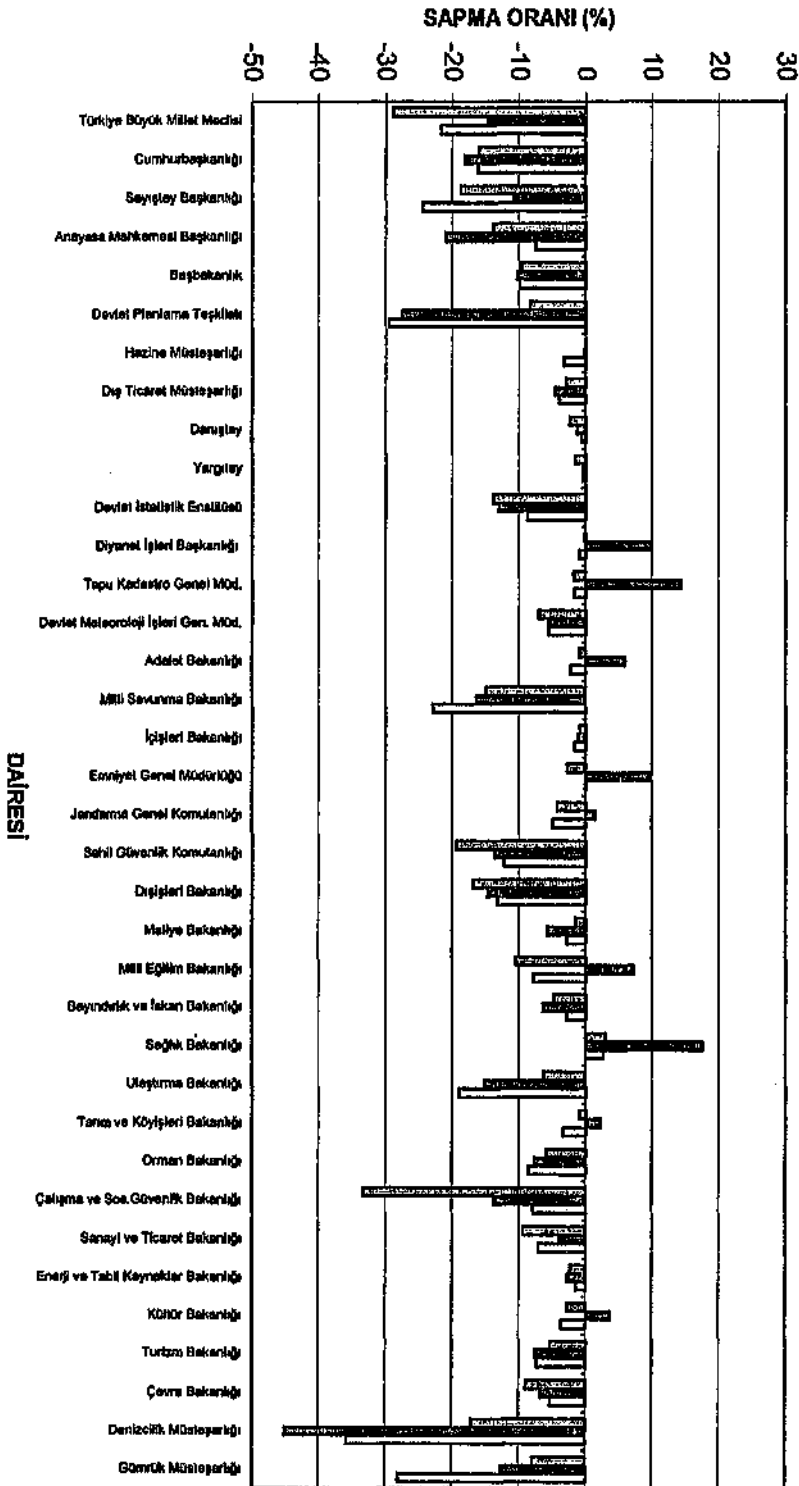
DAİRESİ	1998			1999			2000		
	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %
Türkiye Büyük Millet Meclisi	54.584.832	38.791.009	-29	73.148.035	62.410.197	-15	107.179.274	83.978.780	-22
Cumhurbaşkanlığı	6.134.298	5.155.467	-18	7.842.100	6.419.670	-18	9.742.202	8.174.710	-18
Sayıştay Başkanlığı	6.556.620	5.333.797	-19	12.280.357	10.924.310	-11	15.900.390	12.016.913	-24
Anayasa Mahkemesi Başkanlığı	548.500	472.508	-14	850.945	672.417	-21	1.114.865	1.030.779	-8
Başbakanlık	142.842.422	128.882.175	-10	257.418.351	230.928.378	-10	447.653.669	403.385.712	-10
Devlet Planlama Teşkilatı	4.650.054	4.265.065	-8	9.239.818	8.708.952	-27	14.231.196	10.034.973	-29
Hazine Müsteşarlığı	7.754.448.006	7.749.397.001	0	14.090.431.494	14.063.391.960	0	25.487.244.478	24.653.822.123	-3
Dış Ticaret Müsteşarlığı	10.265.000	9.958.917	-3	18.007.172	17.176.250	-5	28.044.895	25.020.867	-4
Danıştay	2.028.075	1.977.313	-2	3.479.765	3.434.445	-1	5.155.050	5.122.096	-1
Yargıtay	2.891.800	2.843.195	-2	4.921.045	4.901.180	0	8.082.509	8.047.187	0
Devlet İstatistik Enstitüsü	6.548.759	5.637.094	-14	11.193.593	9.704.465	-13	47.862.637	43.687.068	-9
Diyanet İşleri Başkanlığı	119.679.140	119.588.347	0	180.624.159	188.794.551	10	270.362.931	267.707.095	-1
Tapu Kadastro Genel Müd.	25.357.517	24.896.530	-2	36.202.583	41.400.162	14	57.191.678	56.145.591	-2
Devlet Meteoroloji İşleri Gen. Müd.	9.010.398	8.377.895	-7	13.378.134	12.625.608	-6	19.972.257	18.861.845	-6
Adalet Bakanlığı	149.850.185	148.314.358	-1	244.180.313	258.728.808	6	358.343.406	348.930.568	-2
Milli Savunma Bakanlığı	1.596.458.030	1.359.025.494	-15	2.843.772.101	2.379.339.418	-16	4.855.100.186	3.745.216.571	-23
İçişleri Bakanlığı	94.980.291	94.074.211	-1	151.803.029	149.987.965	-1	227.898.612	224.092.415	-2
Emniyet Genel Müdürlüğü	418.806.374	407.180.602	-3	637.548.065	700.026.489	10	1.058.801.340	1.059.080.235	0
Jandarma Genel Komutanlığı	264.226.884	252.828.002	-4	444.270.494	450.771.259	1	686.870.014	652.375.092	-5
Sahil Güvenlik Komutanlığı	7.481.973	6.035.112	-19	13.405.268	11.588.754	-14	27.050.028	23.750.685	-12
Dışişleri Bakanlığı	87.317.983	72.883.865	-17	135.539.467	115.818.613	-15	192.847.773	167.577.543	-13
Maliye Bakanlığı	2.734.958.225	2.691.085.091	-2	5.432.681.492	5.118.102.455	-6	8.437.963.053	8.201.891.911	-3
Millî Eğitim Bakanlığı	1.603.595.723	1.435.674.491	-10	2.314.824.627	2.481.280.578	7	3.755.869.817	3.480.791.917	-8
Beynîmîlik ve İskan Bakanlığı	126.788.524	120.718.588	-5	192.219.351	179.773.863	-8	892.043.411	866.589.490	-3
Sağlık Bakanlığı	457.378.154	471.217.950	3	684.702.537	805.246.990	18	1.109.014.331	1.139.512.582	3
Ulaştırma Bakanlığı	34.967.997	32.768.017	-6	53.895.051	45.591.260	-15	82.028.473	68.492.102	-19
Tarım ve Köylüleri Bakanlığı	97.297.183	96.306.147	-1	170.900.680	174.893.265	2	273.247.296	268.828.708	-3
Orman Bakanlığı	28.869.214	27.191.691	-6	56.479.967	52.142.822	-8	87.841.294	80.332.078	-9
Çalışma ve Sos.Güvenlik Bakanlığı	16.197.500	10.798.184	-33	20.131.385	17.372.775	-14	28.599.758	28.351.748	-8
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	26.392.866	23.907.695	-9	42.134.675	40.474.172	-4	72.335.092	67.229.193	-7
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	17.668.000	17.445.846	-2	25.635.850	24.931.925	-3	121.565.215	119.697.874	-2
Kültür Bakanlığı	52.459.471	51.004.386	-3	81.911.575	84.947.259	4	137.327.721	132.240.268	-4
Turizm Bakanlığı	14.783.600	13.984.621	-5	37.416.790	34.549.392	-8	67.217.675	62.304.121	-7

GENEL BÜTÇE**YIL SONU ÖDENEĞİNE KIYASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA TOPLAM SAPMA ORANLARI (%)**

DAİRESİ	1998			1999			2000		
	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %	YIL SONU ÖDENEĞİ	GİDER	SAPMA ORANI %
Çevre Bakanlığı	9.295.567	8.467.900	-9	14.840.180	13.847.258	-7	24.943.065	23.602.769	-5
Denizcilik Müsteşarlığı	3.814.388	3.161.915	-17	8.782.919	4.628.427	-46	13.942.391	8.965.839	-36
Gömrük Müsteşarlığı	18.401.230	16.939.295	-8	32.244.657	28.148.085	-13	54.832.369	39.403.168	-28
GENEL BÜTÇE TOPLAMI	16.007.509.754	15.466.377.899	-3	28.358.276.017	27.841.439.384	-2	49.089.420.362	46.384.290.611	-6

*Sapma oranları, giderden, yıl sonu ödeneği çıkarıldıktan sonra bulunan ödenek farkının, yıl sonu ödeneğine oranlaması suretiyle bulunmuştur.

YIL SONU ÖDENEĞİNE KIVASLA GİDERLERİN YILLAR İTİBARIYLA SAPMA ORANLARI

98-SAPMA ORANI 99-SAPMA ORANI 00-SAPMA ORANI

3-GELİR

Gelir ,devletçe salınan ve alınan her türlü vergi ve resim ile , devlete ait nakit , hisse senedi , her türlü taşınır ve taşınmaz eşya , mal ve kıymetlerin gelirleri , kiralari ile satış gelirlerinden oluşan , kanunlara dayanılarak alınan , tarih ve toplama usulleri kanun ve tüzükler ile düzenlenen , Genel Bütçe Kanunu ile toplanmasına izin verilen kamu kaynağıdır. (Genel Muhasebe Kanunu madde 39)

2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun "Gelir Bütçesi" başlıklı ikinci maddesinde belirtildiği üzere Genel Bütçeli İdarelerin gelirleri 32.460.000.000.000.000 (Otuzikikatrilyon dörtyüzatmıştrilyon) lira olarak tahmin edilmiştir.

Bütçe Kanunu uyarınca yapılan gelir tahminlerinin gelir türlerine göre dağılım ve gerçekleşme oranları incelendiğinde;

1-Vergi gelirlerinde , Bütçe kanununda yer alan yıl sonu tahmininin 24.000.000.000.000.000 (Yirmidörtktrilyon) lira olduğu bunu karşılık yapılan tahsilatın % 91 (tahsilat / tahakkuk) oranı ile 26.503.698.413.260.000(Yirmialtkatrilyon beşyüzüçtrilyon altyüzdoksansekizmilyar dörtyüzonüçmilyon ikiyüzatmışbin) lira olarak gerçekleştiği, dolayısıyla sapma oranının % 10 olduğu görülmüştür.

2-Vergi dışı normal gelirlerde ; bütçe kanununda yer alan yıl sonu tahmininin 5.620.000.000.000.000 (Beşktrilyon altyüzüymitriilyon) lira olmasına karşılık yapılan tahsilatın % 83 (tahsilat / tahakkuk) oranı ile 3.486.492.923.840.000 (Üçktrilyon dörtyüzseksenaltıtrilyon dörtyüzdoksanikimilyar dokuzyüzüymüçmilyon sekizyüzkırkbin) lira tahsilat yapıldığı ve tahsilatın tahmine göre sapma oranının % -38 olduğu görülmüştür.

3-Özel gelirler ve Fonlar olarak bütçe kanununda yer alan yıl sonu tahminin 2.840.000.000.000.000 (İkiktrilyon sekizyüzkırktrilyon) lira olmasına karşılık yılı tahsilatının % 84 (tahsilat / tahakkuk) oranı ile 2.833.446.045.450.000 (İkiktrilyon sekizyüzotuzüçtrilyon dörtyüzkırkaltımilyar kırkbeşmilyon dörtyüzellibin) lira olarak gerçekleştiği ve tahsilatın bütçe tahminine göre sapma oranının % -0,2 olduğu görülmüştür.

Bahse konu üç gelir türünde Genel Bütçeli İdarelerin gelirlerinin yıl sonu tahmini 32.460.000.000.000.000 (Otuzikikatrilyon dörtyüzatmıştrilyon) lira olup , genel tahsilat (özel kanun gelirleri olan 217.265.470.200.000 (İkiyüzonyeditriilyon ikiyüzatmışbeşmilyar dörtyüzüymüçmilyon ikiyüzbin) lira hariç 32.823.637.382.550.000 (Otuzikikatrilyon sekizyüzüymüçtrilyon altyüzotuzyedimilyar üçyüzseksenikimilyon beşyüzellibin) lira olarak gerçekleşmiş olduğundan genel tahsilat oranı %101 dolayısıyla sapma oranı da %1 olarak saptanmıştır.

2000 mali yılı sonuçları itibariyle , 2000 yılı gelir tahakkuku (özel kanun gelirleri hariç) 33.939.682.352.588.000 (Otuzüçktrilyon dokuzyüzotuzdokuztrilyon altyüzseksenikimilyar üçyüzellikimilyon beşyüzseksensekizbin) liradır.

Ertesi yıla devrolunan tahakkuk miktarı ise 4.025.935.353.620.000 (Dörtkatrilyon yirmibeştrilyon dokuzyüzotuzbeşmilyar üçyüzlüüçmilyon altıyüzyirmibin) lira olup devrolunan tahakkuk artışının genel tahakkuka oranı %12 tır. Ertesi yıla devrolunan tahakkuk miktarının 9.735.184.000 (Dokuzmilyar yediyüzotuzbeşmilyon yüzseksendörtbin) liralık kısmı 2000 yılı sonunda zamanlaşımına uğramıştır. Zamanlaşımına uğrayan miktarın ertesi yıla devrolunan tahakkuk artışına oranı % 0,00024' dir.

Üç ana gelir türü içinde , Genel Bütçenin yıl sonu tahminlerinin üstünde tahsilat yapılan gelir kalemleri ile , yıl sonu tahminin gerisinde kalan gelir tahminlerinden en yüksek ve en düşük oranlara sahip olanlar aşağıdaki listede gösterilmiştir.

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	TAHMİN	TAHSİLAT	TAHSİLAT TAHMİN ORANI %
2112-Katma Bütçeli İdarelerin Gelir Fazlaları	1.000.000	0	0
2121-Mükerrer Sigorta Şirket.Alt.Dev.Payları	120.000.000	0	0
2211-Sosyal Tesis Satış Gelirleri	1.000.000	20	0
2243-Telekom Hisse Satış Gelirleri	1.350.000.000.000	0	0
2263-D.H.M.I.Gen.Md.Sağ.Gelir.	12.000.000.000	0	0
2264-Tütün,T.Mam.Tuz Al.İş.Gn.Sağ.Gel.	30.000.000.000	0	0
2313-Devlet Tahvilleri Geçmiş Gün Faizleri	1.000.000	0	0
3110-Hibe ve Yardımlar	70.000.000.000	16.785.030	0,02
2320-İkrazlardan Geri Alınanlar	155.000.000	4.222.070	3
2262-Türkiye Elekt.Dağ.A.Ş.Sağ.Gelir	20.000.000.000	1.344.030.940	7
2213-Enerji Dağ.ve Sant.Dev.Geliri	690.000.000.000	52.869.320.000	8
2315-Devlet Tahvili Primli Satış Geliri	150.000.000.000	41.814.599.560	28
2241-K.I.T.lerden Elde Edilen Gelirler	1.373.000.000.000	402.363.067.100	29
2252-Döner Ser.Yıl Sonu Kar.Ak.	6.500.000.000	3.154.924.460	49
2212-Haz.Arsa ve A.Diğ.Taş.Mal.Sat.Gelirleri	100.000.000.000	53.703.393.720	54
3310-4306 Sayılı Kanun Gelirleri	570.000.000.000	345.091.898.340	61
2232-Taşınır Mallar İkra Gelirleri	50.000.000	85.522.040	171
2261-Türk Telekomünikasyon A.Ş.Sağ.Gelir	216.000.000.000	379.762.503.570	176
3230-Mer.Ban.34 N.NATO Hs.Haz.Dev.Mik.	150.000.000	485.735.360	324
2330-Tavizlerden Geri Alınanlar	30.000.000	106.206.900	354
2430-Trafik Para Cezaları	1.000.000	4.663.660	466
2314-Diğer Faizler	60.976.000.000	448.890.365.850	736
2125-Oyun Kağıdı Gelirleri	1.000.000	19.415.760	1.942

4-GELİR - GİDER DENGESİ

2000 yılı Genel Bütçesinin "Gider Bütçesi" başlıklı İnci maddesi ile gider tahmini (ödenek) 46.702.436.000.000.000 (Kırkaltıkatrilyon yediyüziküçürtrilyon dörtüztotuzaltımilyar) lira olarak öngörülmesine karşın Bütçe Kanununun 5inci maddesi gereğince yapılan 144.094.049.602.000 (Yüzkırkdörtürtrilyon doksandörtmilyar kırkdokuzmilyon altıyüzikibin) liralık kesinti düşüldükten sonra başlangıç ödeneği 46.588.341.950.398.000 (Kırkaltıkatrilyon beşyüzseksensekiztrilyon üçyüzkırkbirmilyar dokuzyüztellimilyon üçyüzdoksanssekizbin) lira olarak netleşmiştir.

Bütçe Kanunu'nun "Gelir Bütçesi" başlıklı 2inci maddesine göre, Gelir tahmini ise 32.460.000.000.000.000 (Otuzikikatrilyon dörtüztatmıştrilyon) liradır.

Gelir ve giderlerin yıl sonundaki gerçekleşme durumuna bakıldığında 46.384.290.611.650.000 (Kırkaltıkatrilyon üçyüzseksendörtürtrilyon ikiyüzdoksanmilyar altıyüzonbirmilyon altıyüztellibin) liralık gidere karşılık 33.040.902.852.750.000 (Otuzüçkatrilyon kırktrilyon dokuzyüzikimilyar sekizyüztellikimilyon yediyüztellibin) lira tutarında gelir tahsilatı yapıldığı ve sonuçta 13.343.387.758.900.000 (Onüçkatrilyon üçyüzkırküçürtrilyon üçyüzseksenyedimilyar yediyüztellisekizmilyon dokuzyüzbin) lira tutarında bütçe açığı verdiği görülmüştür.

Bütçe açığı kesintili başlangıç ödeneğine kıyasla % 28,64 oranında gerçekleşmiştir.

Arz olunur.

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

2000 Yılı
Hazine İŞlemleri
Raporu

*"2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporu,
Sayıştay Genel Kurulunun 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı kararı ile
kabul edilmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilmesi uygun bulunmuştur."*

Sunuş

Hazine İşlemleri Raporları, Hazine Müsteşarlığı bünyesinde yer alan iki saymanlığın yıl içinde gerçekleştirdiği işlemlerde ilgili bilgi vermek amacıyla hazırlanmaktadır. Devlet Borçları Saymanlığı ve Hazine İç Ödemeler Saymanlığı adı verilen bu iki saymanlık, Türkiye'de bulunan en büyük saymanlıklardır. Bütçe işlemlerinin önemli bir kısmı ve borçlanma işlemleri, bu saymanlıkların hesaplarını vasıtasıyla izlenmektedir.

İlki 1995 yılında hazırlanan Hazine İşlemleri Raporları ile, Hazine hesaplarında yer alan önemli zaafiler tespit edilmiş ve TBMM'ye bildirilmiştir. Bu hesaplarla ilgili sorunlar ve bu sorunların çözümü amacıyla yürütülen çalışmalar, her yıl hazırlanan Hazine Hesapları İzleme Raporları ile ayrıca takip edilmektedir.

Bu güne kadar hazırlanan Hazine İşlemleri Raporlarının odak noktasını borçlanma işlemleri oluşturmuştur. 2000 yılı raporunda borçlanma işlemlerine farklı bir açıdan yaklaşmıştır. Bu raporda, yıl içinde gerçekleştirilen borçlanmalarla hangi işlemlerin finanse edildiği incelenmektedir. Borçlanma ve bütçe işlemlerinin bir arada incelenmesi, önemli miktarda gelir ve giderin kayıt dışı kaldığını göstermiştir.

2000 yılı işlemleriyle ilgili inceleme, söz konusu kayıt dışı bütçe işlemleri üzerinde

yoğunlaşmaktadır. 2000 yılında toplam giderlerin %18'i, gelirlerin de %9'u bütçe ile ilişkilendirilmemiş, yani kayıt dışı kalmıştır. Raporunda kayıt dışı işlemler tek tek ele alınmakta, bu işlemlerin bütçe dışında kalmasına neden olan mevzuat incelenmektedir.

Raporunda ele alınan diğer bir konu, Yap-İşlet-Devret uygulamalarıdır. Kamu hizmetlerinin özelleştirilmesinde kullanılabilecek önemli bir model olan YİD modelinin uygulanmasında önemli hatalar yapıldığı görülmüştür. Uygulama hataları nedeniyle üç projede uğranılan zarar yarım milyar doları geçmiştir. Modelin yapısı ve uygulamalar raporda geniş şekilde incelenmiştir.

Raporunda teknik konuların ele alınması sebebiyle, farklı ilgi alanlarına sahip kişilerin rapordan faydalanmasını temin etmek amacıyla, inceleme sonuçları üç kademe verilmiştir: a) Özet bölümü, her meslekten okuyucuya hitap etmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölümde raporda ele alınan konular ve ulaşılan sonuçlar yalın bir dille anlatılmıştır. b) Rapor metninde, fazla detaya girilmeden, incelenen konuların genel çerçevesi aktarılmıştır. c) Ekte yer alan bölümler, tamamen teknik detayı ihtiva edecek şekilde hazırlanmıştır. Bu bölüm, mali konular üzerinde çalışan ve rapor içinde verilen rakamların detayı ile ilgili bilgi edinmek isteyen okuyucular için tanzim edilmiştir.

Özet

2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporunda, ağırlıklı olarak bütçe finansmanı ve Yap-İşlet-Devret modeli üzerinde durulmuştur.

Bütçe yapısında yer alan sorunlar nedeniyle, Hazine tarafından gerçekleştirilen borçlanma işlemlerinin ve bu işlemlerle finanse edilen işlerin incelenmesi özel önem taşımaktadır. Kayıt dışı kalan bir çok işlemi gerçekleştirme görevinin Hazineye verilmiş olması, bu sorunların Hazine işlemlerini inceleyen bir raporda dile getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

YİD modeli ile gerçekleştirilen işler, sebep oldukları Hazine zararını nedeniyle özel olarak incelenmişlerdir. İnceleme sonucunda Hazine zararına sebep olan hususlar ve uygulama ile ilgili sorunlar tespit edilmiştir.

Bütçe yapısı ile ilgili sorunlar

Bütçenin Önemi

Bütçe mekanizması ile, Meclisin, toplanan gelirlerin nasıl dağıtıldığını veya tahsis edildiğini denetlemesi sağlanır. Bu amaçla, bir yıl içinde, hükümetin çeşitli kaynaklardan elde edeceği gelirlerin ve yapacağı harcamaların tamamının bütçede gösterilmesi gerekir. Meclis, ancak bu şart altında mali yapıyı sağlıklı şekilde izleme ve yönlendirme imkanına sahip olur.

Şeffaflık bütçenin temel özelliğidir ve sorumluluğun tesis edilmesini sağlar. Gelir ve giderlerin tamamının bütçede yer alması, şeffaflığın sağlanması için gereken ön şarttır. Kamu harcamalarından kaynaklanan hesap verme sorumluluğunun sağlanabilmesi de, tüm harcamaların kaydedilmesi, yayınlanması ve denetlenmesine bağlıdır.

Bütçe açıkları, ekonominin bütününe olan tesiri sebebiyle, takip edilen en önemli göstergelerden biri durumuna gelmiştir. Bütçe açığının ve bu açığın nasıl karşılanacağını eksiksiz bir şekilde gösterilmesi, son derece önemlidir. Ancak, uygulamada, bütçe kapsamında yapılması gereken bir çok harcamanın kayıt dışı kalması, gerçek bütçe açığının görünmemesine yol açmaktadır.

Bütçe Yapısı ile İlgili Sorunlar: (1) Kayıt Dışı Bütçe

Bütçe uygulaması ile ilgili temel sorun, önemli miktardaki gelir ve giderin kayıt dışı kalmasıdır. Bu işlemler, bizzat genel ve kalma bütçeli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Yani, kayıt dışı işlemler ifadesiyle kastedilen, döner sermaye veya fon benzeri kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen işlemler değildir. (sf. 4)

Bundan önce Meclise gönderilen Sayıştay Raporlarında, 1971 yılından 1999 yılına kadar geçen dönemde 116 milyar dolar tutarındaki harcamanın kayıt dışı kaldığı gösterilmiştir.¹ Bu raporda ise, kayıt dışı harcamaların nasıl oluşturulduğu ortaya konmakta ve 2000 yılı kayıt dışı işlemleri detaylı şekilde incelenmektedir.

2000 yılında toplam giderlerin %18'i, gelirlerin de %9'u bütçeyle ilişkilendirilmemiş, kayıt dışı kalmıştır. Kayıt dışı giderlerin tutarı 10,2 katrilyon lira, gelirlerin tutarı da 3,2 katrilyon liradır. Bu işlemlerin tamamı merkezi hükümet kuruluşları tarafından gerçekleştirilmiştir ve bütçede yer alması gerekmektedir. (sf. 15)

Bütçe Yapısı ile İlgili Sorunlar: (2) Parçalanmış Bütçe Yapısı (Çoklu Hazine Sistemi)

Merkezi hükümet tarafından tek bir bütçe içinde gerçekleştirilmesi gereken işlemler, parçalanarak farklı kuruluşlar arasında dağıtılmıştır. Fon, döner sermaye, vakıf, sosyal tesis vb. adlar verilen bu kuruluşların her birinin özel bir bütçesi vardır. Bütçe yapısının bu şekilde parçalanması, Meclisin mali kontrolü dışında alanlar oluşturmakta ve mali sistemde koordinasyonu bozmaktadır. Ancak, söz konusu parçalanmış yapı, bu raporda ele alınmamaktadır.

Kayıt dışı bütçe (Yarı-mali işlemler)

Kayıt Dışı İşlemlerin Doğuşu

Kayıt dışı işlemler, borçlanma işlemleriyle ilgili olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira bütçe gelirlerinin bütçe dışında harcanması mümkün değildir. Bu durumda, bütçe dışında gerçekleştirilen işlemlerin

borçlanmayla karşılanmasından başka seçenek bulunmamaktadır. Normalde borçlanmanın, bütçe açığının finansmanı için kullanılması gereklidir. Ancak, bazı düzenlemelerle, bir kısım işlemlerin borçlanmayla finanse edilmesi, karşılığında oluşan giderlerin ise bütçeye kaydedilmemesi imkânı sağlanmıştır.

Kayıt dışı bütçe işlemleri, genellikle Bütçe Kanunlarında yer alan hükümlerden kaynaklanmaktadır. 2000 yılı Bütçe Kanununda yapılan sekiz düzenleme ile, bazı giderlerin doğrudan bütçe dışında izlenmesine (gider kaydedilmemesine) yetki verilmektedir. Bunun yanında üç konuda, giderlerin, karşılığında özel tertip devlet iç borçlanma senedi verilerek karşılanması öngörülmektedir. Bu işlemler de kayıt dışı kalmaktadır. Kayıt dışı işlemlere yol açan diğer kurumların "yetkisine" bırakan, dolayısıyla bütçe dışına aktarılmasına kapı aralayan düzenlemelerdir. (sf. 20)

Bütçede yer alan söz konusu hükümler, anayasanın, devlet giderlerinin bütçe ile yapılacağı ilkesi ile çelişmektedir ve mali disiplinin bozulmasının temel nedenini oluşturmaktadır. 2000 yılında merkezi hükümet harcamalarının %18'inin, gelirlerinin de %9'unun kayıt dışı kalması, devlet gelirlerinin bütçe ile yapılmasını öngören ilkeye aykırıdır. Anayasada konsolide bütçe dışında harcama yapma imkanı sadece KİT'lere sağlanmıştır. Oysa, kayıt dışı harcama olarak adlandırılan işlemler, KİT'ler tarafından değil, bizzat genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen harcamalar veya transferler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ve bu harcamalar, ne genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından, ne de döner sermaye, fon, vb. adlı başka bir kuruluş tarafından gider kaydedilmemektedir. (sf. 3)

Devlet Muhasebe sisteminin yetersizliği, bazı işlemlerin kayıt dışı kalmasına imkân tanımaktadır. Muhasebe düzenlemeleri, yıl içinde gerçekleştirilen işlemlerin mahiyetine göre yeterli detayda kaydedilmesine ve yıl sonunda bu işlemlerin sonuçlarının görülmesine imkân vermemektedir.

Bütçe finansman tabloları

Bütçe Finansmanı Tablosunun Önemi

Konsolide bütçe, merkezi hükümetin mali faaliyetlerini gösteren bir dokümandır. Mali sistemin

sağlıklı çalışması durumunda, bütçe gelir ve giderleri ile borçlanma ve borç geri ödemeleri bir bütün olarak ele alındığında, merkezi hükümet faaliyetlerinin tamamını gösteren bir tablo ortaya çıkacak ve bu tabloda yer alan gelirlerle giderler (kaynaklarla ödemeler) dengede olacaktır. Söz konusu tablo, bütçe finansman tablosu olarak adlandırılır. (sf. 9)

Bütçe finansman tabloları, bir yıl içinde merkezi hükümet tarafından yapılan bütün gelir, gider ve borçlanma işlemlerini göstermeyi amaçlar. Bu tablolarda, yıl içinde bütçe işlemleri sonucunda oluşan açık ve bunun nasıl karşılandığı gösterilir.

Ancak, uygulamada, yarı mali işlem olarak adlandırılan bazı işlemler bu tabloyu değiştirmektedir. Bu, bazı gelir ve gider kalemlerinin kayıt dışı kalmasından kaynaklanmaktadır. Kayıt dışı bütçe yapısı nedeniyle, kamu kurumları tarafından hazırlanan ve yayınlanan bütçe finansman tabloları, merkezi hükümetin gerçek faaliyetlerini göstermemektedir.

Mevcut bütçe finansman tabloları, sadece bütçeye gelir ve gider kaydedilen tutarları ve bu ikisi arasındaki farktan kaynaklanan açığın nasıl finanse edildiğini göstermektedir. Ancak, merkezi hükümet kuruluşları tarafından yapılan, ancak bütçeye kaydedilmeyen işlemlere yer vermemektedir. Kayıt dışı kalemlerin varlığı, merkezi hükümet faaliyetlerinin tam olarak görülebilmesi için, bütçe finansman tablolarının kapsamının genişletilmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

Kayıt dışı işlemlerin tam olarak ortaya konması için, bir yıl içinde yapılan tüm borçlanma işlemlerinin ve bunların bütçe ile ilgisinin ele alınması gereklidir. 2000 yılı bütçe finansman tabloları, bu ilişkiyi göstermek amacıyla yeniden tanzim edilmiş ve raporda incelenmiştir.

Bütçe Finansman Tablolarının Tanzim Ediliş Şekli

Bütçe finansman tabloları iki bölümden oluşur. Tabloların üst kısmında, bütçe gelir ve giderleri ve bunlar arasında oluşan açık gösterilir. Yıl içinde gerçekleştirilen giderlerin tam olarak gösterilebilmesi amacıyla, emanet ve avans işlemleri de dikkate alınır. Bu şekilde, avans yoluyla nakden harcanmış, ancak henüz gider kaydedilmemiş olan tutarlar ve gider olarak kaydedildiği halde bütçe emanetine alınan ve henüz ödenmemiş olan tutarların dikkate alınması sonucunda, nakit bütçe açığına ulaşılır. Nakit bütçe

açığı, yıl içinde yapılan bütün giderleri karşılamak için, ne kadar nakit temin edilmesi gerektiğini gösterir.

Bütçe finansman tablolarının alt kısmı da, açığın hangi kaynaklardan karşılandığını gösterir. Açığın finanse edilmesi için kullanılan temel kaynak borçlanmadır. Finansman tablolarında, borçlanma ile elde edilen net kaynak miktarı, yani "net borçlanma hasılatı" gösterilir. Net borçlanma hasılatı, yıl içinde yapılan borçlanmalardan, borç geri ödemeleri (anapara) düşülmek suretiyle bulunur. Alacaklardan tahsil edilen tutarlar da tabloda kaynaklar arasında gösterilir. Bunun dışında, banka ve kasalarda ya da benzeri hesaplarda tutulan paralardan yıl içinde kullanılan veya buralara yatırılan miktarlar dikkate alınır.

Tablonun üst kısmında açığın, alt kısmında da bu açığın nasıl karşılandığının yer alması, bu iki tutar arasında tabii bir eşitlik olması gerektiğini gösterir. Yani bütçe açığı ile, açığı karşılamak için yapılan borçlanma tutarı eşit olmalıdır. Ancak uygulamada bu eşitliğin kurulmadığı görülmektedir.

2000 yılı uygulamalarını göstermek üzere yayınlanan bütçe finansman tablolarında, yıl içinde 12,8 katrilyon lira açık verildiği ve bu açığın aynı tutarda kaynak ile karşılandığı görülmektedir. Yani açık ve açığı finanse eden kaynaklar arasında gerekli denge kurulmuş görülmektedir. Oysa, 2000 yılında, kaba bir hesapla borçlanma, alacak tahsilatı ve diğer unsurlardan elde edilen gerçek kaynak tutarı 20,9 katrilyon lira olarak hesaplanmıştır. Bu durumda, yıl içinde elde edilen çok büyük miktardaki kaynağın karşılığının bütçe finansman tablolarında gösterilmediği ortaya çıkmaktadır. (sf. 12)

2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporunda, 2000 yılında merkezi hükümet tarafından gerçekleştirilen bütün işlemler, yeni bir bütçe finansman tablosu hazırlanmak suretiyle gösterilmiştir. Yani, bütçe dışına kaydırılan gelir ve giderler tespit edilmiş ve bunların da yer aldığı yeni bir finansman tablosu hazırlanmıştır. Tabloda, yukarıda toplam tutarı verilen kayıt dışı gelir ve giderler tek tek ele alınmış, bunların hangi borçlanma işlemlerinden kaynaklandığı ve nasıl bütçe dışında kaldığı gösterilmiştir.

Kayıt dışı işlemlerin mahiyeti

Bu noktada, "Kayıt Dışı Bütçe" olarak adlandırılan yapı ile ilgili daha detaylı bilgi verilmesi gereklidir. Zira, hem işlemlerin kayıt dışı olduğu, hem de raporda bu tutarların tespit edildiği söylenmektedir.

Kayıt dışı işlemler, genel hatlarıyla dört sınıfa ayrılabilir. Bunlardan birincisi ve en önemlisi, devlet muhasebesinde hiç kaydı olmayan işlemlerdir. Yıl içinde yapılan giderlerin 4,6 katrilyon lirası, gelirlerin de 3,2 katrilyon lirası ile ilgili işlemler, devlet muhasebesinde hiçbir şekilde yer almamaktadır. Bu işlemlerde, borçlanma yoluyla elde edilen kaynak kullanıldığında gider kaydı ya da başka herhangi bir kayıt ihdas edilmemektedir. Hatta, işlemlerin bir kısmı kayıt dışı gelirlerle finanse edildiğinden, devlet muhasebesi ile hiçbir ilişkisi kurulmamaktadır. (sf. 96)

Kayıt dışı işlemlerin ikinci türünü, devlet muhasebesine yanlış sonuç verecek şekilde kaydedilen tutarlar oluşturmaktadır. Toplamı az olmakla birlikte, yıl içinde gerçekleştirilen 92 trilyon liralık işlem, devlet muhasebesine kaydedilmiştir, ancak ihdas edilen kayıtlar, bunların gider olarak görünmesine engel olmaktadır.

Hazine alacakları ile ilgili işlemler üçüncü kategoriyi oluşturmaktadır. 2000 yılı içinde, borçlanma yoluyla elde edilen kaynakların 5,1 katrilyon lirası çeşitli kamu kuruluşlarına aktarılmıştır. Bu tutarlar, devlet muhasebesinde alacak olarak kaydedilmektedir, ancak, söz konusu kaynak transferi hiçbir şekilde bütçe ile ilişkilendirilmemiştir. Yani, Meclis tarafından verilen, bu kuruluşlara kaynak aktarılmasına ilişkin bir karar söz konusu değildir. Yıl sonunda Meclise kesin hesap süreciyle verilecek bilgilerde de bu kaynak transferinin gerçekleştirildiği görülmeyecektir.

Kuruluşlara aktarılan söz konusu kaynaklar karşılığında, ilgili kuruluşlar Hazineye borçlandırılmaktadır. Yani, belli bir süre içinde bu tutarların geri tahsil edilmesi söz konusudur. Ancak, tahsilat bir çok zaman on yılı geçen bir süreye yayılmakta, hatta borç eritemeleri yoluyla bu süre daha da uzayabilmektedir. Ayrıca, transfer edilen tutarların bir kısmı çeşitli şekillerde hibeye dönüştürülmektedir. Söz konusu zaman farkı ve hibe unsuru, kuruluşlara aktarılan önemli miktardaki kaynağın bir şekilde bütçe ile ilişkilendirilmesinin önemini göstermektedir.

Alacak doğuran işlemler sonucunda yıl içinde yapılan tahsilât tutarı da yaklaşık bir katrilyon lira olmuştur. Bu tahsilâtın da bütçe hesapları ile ilişkisi kurulmamaktadır.

Kayıt dışı işlemlerin son türünü kur farkları oluşturmaktadır. Kamu kesiminin borçlarının önemli bir kısmı, döviz cinsindedir. Kurlarda meydana gelen değişimler sonucunda, kamu kesiminin borcu Türk Lirası cinsinden artmakta veya azalmaktadır. Kur farklarından kaynaklanan tutarlar borç hesaplarına kaydedilmektedir. Bu kayıtlar, yeni borçlanma yapıldığı veya borç geri ödemesi yapıldığı izlenimini doğurmaktadır. Örneğin, 2000 yılında kur farkları sebebiyle toplam borç miktarında 759 trilyon lira azalma meydana gelmiştir. Yıl sonlarında, hesaba yapılan kayıtların ne kadarının gerçek işlem olduğu, ne kadarının kur farkından kaynaklandığı görülemediğinden, bu tutarda borç geri ödemesi yapıldığı izlenimi doğmaktadır. Bu durumda finansman tablolarında bu geri ödemenin hangi kaynaklarla finanse edildiğinin gösterilmesi gerekecektir. Bu hatayı önlemek için, yıl içinde meydana gelen kur farkı tutarları hesaplanmakta ve bunları dengelemek amacıyla gelir veya gider kayıtları ihdas edilmektedir.

Kayıt Dışı Bütçe İşlemlerinin Sonuçları

Bütçeye kaydedilmeyen işlemler sonucunda bütçe açığı olduğundan az gösterilmektedir. Bütçe açığı ile net borçlanma hasılatı arasında bulunması gereken denklik kaybolmaktadır. Bütçe, merkezi hükümet faaliyetleri hakkında eksik bilgi vermektedir. Bütçenin önemi ve etkisi azalmaktadır. (sf. 7)

Kayıt dışı (yarı mali) işlemlerin izlenmesindeki güçlük ve kamu açıklarını gizleme yönündeki eğilim sonucunda, bu işlemler, borçlanma ve bütçe işlemleri arasında gösterilmemektedir. Bu durumda bütçe ve borçlanma ile ilgili olarak yayınlanan veriler ve kamu sektörü ile ilgili temel göstergeler eksik ve yanıltıcı olmaktadır.

Kamu borçları

2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporunda, kamu borçları, bütçe finansmanı ile olan ilişkisi çerçevesinde ele alınmıştır. Yıl içinde gerçekleştirilen tüm borçlanma işlemleri ve bu tutarlarla hangi işlerin finanse edildiği sorgulanmıştır. Sonuçta, hazırlanan detaylı

tablolarla, kayıt dışında kalan işlemlerle kamu borçlarının ilişkisi ortaya konmuştur.

Görünmeyen Borçlar

Mevcut muhasebe sistemi, kamu kesiminin toplam borcunu göstermekte yetersiz kalmaktadır. 2000 yılında bu borçların tutarı 18,8 katrilyon liraya, gayri safi milli gelire oranı da %15'e ulaşmıştır. Görünmeyen borçlar bölümünde, kamu kesiminin görev zararlarından kaynaklanan borçları ve bütçe dışı emanetler incelenmektedir. (sf. 23)

Görev zararlarından kaynaklanan borçların görünmeyen borç olarak adlandırılmasının sebebi, bu borçların devlet hesaplarına kaydedilmemesidir. Borç tutarı, ilk etapta ilgili KİT'ler tarafından hesaplanarak Hazine'den talep edilmekte, ardından Hazine tarafından yapılan inceleme sonucunda kesinleştirilmektedir. Ancak, Hazine tarafından borç olarak kabul edilen bu tutarlar, ilgili inceleme raporlarında kalmakta, devlet hesaplarına intikal ettirilmemektedir. 2001 yılında, bu borçlar karşılığında devlet iç borçlanma senetleri verilmiş, yani görev zararından kaynaklanan borçlar iç borca dönüştürülmüştür. (sf. 46)

Hatalı BSMV Uygulaması

Kamu bankalarının görev zararlarının katlanarak artmasının önemli bir nedeni Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ile ilgili hatalı uygulamadır. Bankalar tarafından Maliyeye ödenmesi gereken bu vergi, görev zararı borçlarına eklenmiş ve Hazineye fatura edilmiştir.

2001 yılında Ziraat ve Halk Bankalarına olan görev zararı borçları, karşılığında 23 katrilyon liralık tahvil verilerek kapatılmıştır. Bu tutar içinde, görev zararı borcu niteliğinde olmayan söz konusu BSMV tutarları da vardır. Bu durumda, bankalar, Maliyeye ödedikleri vergiyi Hazine'den geri tahsil etmiş, buna ilave olarak bu işlemden yüksek miktarda faiz kazancı elde etmişlerdir. (sf. 50)

Reddedilen Hazine hesapları

Sayıştay tarafından her yıl Medise sunulan Uygunluk Bildirimi, Bütçe uygulaması ile ilgili bilgi vermektedir. 1995 yılında Dış Borçlar Hesabının hatalı tutulduğunun tespit edilmesi üzerine ilk kez bir hesabın reddedilmesi söz konusu olmuştur. Takip eden yıllarda, Hazine hesaplarında tespit edilen sorunlar üzerinde yoğunlaştırılan çalışmalar sonucunda, Uygunluk Bildirimlerinde reddedilen

hesap sayısı 1997 yılında üçe, 1999 yılında da beşe çıkmıştır. Söz konusu sorunların giderilmesi ve hesapların Sayıştaya verilmesi için yürütülen çalışmalar devam etmekte olup henüz sonuçlandırılmamıştır.

Dış Borçlar Hesabı

Dış Borçlar Hesabının 1995 yılında reddedilmesinden itibaren başlatılan çalışmalar, kamu dış borçlarının takip edildiği bütün sistemlerin yeniden yapılandırılmasını gerektiren önemli sorunlar olduğunu göstermiştir. Özellikle 1997 yılından itibaren yoğunlaşan çalışmalarla, dış borçlara ilişkin bilgiler sorgulanarak gözden geçirilmiş, dış borçların takip edildiği bilgisayar ve muhasebe sistemleri yenilenmiştir. Ancak, söz konusu çalışmalar henüz sonuca ulaşmamıştır.

Hesabın hatalı olduğunun tespit edilmesi üzerine, 1995 yılından sonra, dış borç stoku yeniden hesaplanana kadar, Dış Borçlar Hesabı, sadece yıl içinde gerçekleştirilen işlemleri gösterecek şekilde hazırlanmıştır. Yani, hali hazırda hesap, kamu kesiminin dış borçlarını göstermemektedir. 2000 yılı Dış Borçlar Hesabı da aynı sorunu taşıdığından Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir. (sf. 32)

Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmalar Hesabı

Hazine tarafından yapılan anlaşmalarla temin edilen krediler ve bu kredilerden yapılan kullanımların takip edilmesi için ihdas edilen bu hesaplar, Dış Borçlar Hesabıyla bağlantılı sorunlar sebebiyle 2000 yılında da reddedilmiştir. (sf. 33)

Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları (Hesabı Hazine Alacakları)

Hazinenin kamu kuruluşlarından alacaklarının takip edildiği hesabın hatalı olduğu ilk olarak 1997 yılında tespit edilmiştir. Bu tarihten sonra başlatılan çalışmalar henüz tamamlanmadığından, Hazinenin hangi kuruluştan ne kadar alacaklı olduğu tam olarak bilinmemektedir. 2000 yılı Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı aynı gerekçe ile Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir. (sf. 36)

Genel Bütçe Dışı Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı (KIT Sermayeleri)

KIT sermayelerinin takibi için tutulan söz konusu hesap, 1997-1999 yıllarında, hatalı usullerle tutulduğu ve KIT sermayelerini hatalı gösterdiği

gerekçesiyle reddedilmiştir. 2000 yılında, hesabın takip usulleri ile ilgili sorunların çözüldüğü görülmüştür. Ancak, KIT bilançolarının hazırlanması ile ilgili mevzuat ile devlet muhasebesinin tutulma esasları arasında bulunan yapısal farklılıklar sebebiyle, ilgili hesap, KIT sermayelerini tam, doğru ve uygun şekilde göstermemektedir. 2000 yılı hesabı ile ilgili takdir Sayıştay Genel Kuruluna bırakılmıştır. (sf. 56)

Yap-İşlet-Devret (YİD) uygulamaları

YİD modeli ile yapılan işlerde, Hazine tarafından çeşitli garantiler verilmektedir. Bu garantiler, kamu kesimi üzerindeki mali risklerin en önemlilerinden birini oluşturmaktadır.

YİD projeleri ile ilgili riskler sayısallaştırılmamaktadır. Yani, verilen bir garanti dolayısıyla kamu kesiminin ne kadarlık bir ödeme yükümlülüğü altına girdiği bilinmemektedir. Projelerde, verilen garantiler dolayısıyla kamu kesiminin yükleneceği risk için bir limit öngörülmemiştir. YİD uygulamalarında Meclisin gözetimini sağlayacak bilgilendirme ve denetim mekanizmaları kurulmamıştır.

Yukarıda sayılan eksiklikler, YİD anlaşmaları yapılırken kamu kesimini aşırı risk altına sokan şartların kabul edilmesine imkân tanımaktadır. Risk limitlerinin olmaması, verilen garantiler dolayısıyla, proje maliyetlerini aşan tutarların firmalara aktarılmasına kapı açmaktadır.

İzmit Su Projesi

İzmit Su Projesine verilen garantiler sebebiyle Hazine, sadece 1999 ve 2000 yıllarında 480 milyon dolar tutarında su faturasını projeyi gerçekleştiren konsorsiyuma ödemek zorunda kalmıştır. Üstelik bedeli ödenen su, küçük bir kısmı hariç, herhangi bir şekilde kullanılamamıştır. Söz konusu tesislerin işletme süresi 15 yıldır. Yani proje dolayısıyla uğranan zarar, kalan 13 yıl boyunca artarak devam edecektir. (sf. 65)

İzmit Su Projesinde, söz konusu zararın oluşmasına sebep olan en önemli faktör, ilgili projenin her aşamasında YİD mevzuatı ile ilgili hükümlerin ihlal edilmiş olmasıdır.

Enerji Projeleri

YİD modeli ile gerçekleştirilen enerji projelerine verilen garantiler çerçevesinde, 2000 yılında

Hazine ve TEAŞ tarafından çeşitli ödemeler yapılmıştır.

1. İkinci yakıtta geçiş nedeniyle oluşan fiyat farkı sebebiyle Hazine, 1999 ve 2000 yıllarında Elektrik Enerjisi Fonu'na yaklaşık olarak 130 milyon USD aktarmıştır.

2. TEAŞ, 2000 ve 2001 yıllarında, YİD modeli ile yapılan tesislerde üretilen enerjinin bedelini ödeyememiştir. Bu durumda söz konusu ödemeleri Hazinesinin garantör sıfatı ile yapması gerekirken, ödemeler doğrudan yapılmamış, TEAŞ'ın sermayesinin artırılması yoluna gidilmiştir. Ancak, sermaye artırımı, YPK kararı olmadan yapılmış, yani Hazine taahhüdünü aşmıştır. (sf. 68)

YİD uygulamalarıyla ilgili sorunlar

2000 Yılı Yatırım Programında YİD uygulamaları ile ilgili sorunlara özel bir önem verilmiştir. Programda vurgulanan sorunlar şunlardır; (sf. 69)

- YİD modeli ile yürütülen projelerin toplamının, sistem ihtiyaçları dışında ve üzerinde olduğu belirtilmiş ve bunun olumsuzluğu vurgulanmıştır. Bunun sonucunda oluşacak ihtiyaç fazlası kapasitenin ekonomiyi olumsuz etkilemesinin mümkün olduğu ifade edilmiştir.
- Oluşan fazla kapasitenin alım ve ödeme garantisi altında olduğu, yani ihtiyaç fazlası enerjinin satın alınması riski bulunduğu ifade edilmiştir.
- Sözleşmelerin yüksek alım fiyatlarıyla bağlantıldığı vurgulanmıştır.
- Verilen uzun vadeli ve pahalı satın alma garantilerinin enerji sektöründe rekabet imkânını ortadan kaldırdığı, bunun özelleştirme uygulamalarını olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmiştir.

- Mevcut uygulamaların, enerji sisteminin pahalılaşması sonucunu doğurduğu ifade edilmiştir.
- Uygulamada görülen söz konusu sorunların çözülmediği, yeni uygulamaların aynı sorunları taşıdığı belirtilmiştir.

İşletme hakkı devirleri

İşletme hakkı devirleri çerçevesinde, Hazine tarafından şirketlere, elektrik üretiminde kullanılan girdilerin temin edilmesi ve üretilen elektriğin belli bir bedelden satın alınması için garanti verilmektedir. Bu garanti YİD modelinde verilen garanti ile aynı niteliktedir.

Bugüne kadar TEAŞ tarafından sadece bir proje için işletme hakkı devri yapılmış ve Hazine garantisi verilmiştir. Bunun dışında, Hazine onayı ve garantisi alınmak üzere bekletilen 12 adet termik ve doğal gaz (üretim) santral projesi, 15 adet de dağıtım tesisleri projesi mevcuttur.

Elektrik üretim, iletim ve dağıtımı ile ilgili olarak, Hazine garantisi almak üzere bekletilen söz konusu projelere garanti verilmesi halinde, yeni Elektrik Piyasası Kanunu ile amaçlanan tam rekabetçi bir piyasanın oluşması engellenecektir. Bu husus 2000 Yılı Yatırım Programında da vurgulanmaktadır.

Söz konusu garantilerin verilmesi durumunda, bir yandan kabul edilen kanunlarla enerji piyasasından devletin çekilmesi sağlanmaya çalışılırken, diğer yandan 20 yıl süre ile elektrik piyasasına bilfiil müdahale edilmiş ve elektrik fiyatının serbest piyasada oluşması engellenmiş olacaktır. (sf. 71)

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	103
<i>Özet</i>	105
<i>İçindekiler</i>	111
<i>Giriş</i>	115
1 Bütçe Finansmanı	117
1.1 Temel Bütçe İlkeleri	117
1.2 Kayıt Dışı Bütçe (Yarı-Mali İşlemler)	118
1.3 Kamu Kesimi Borçlanma Gereği	122
1.4 Bütçe Finansmanı – Tanımlar	123
1.5 2000 Yılı Hedefleri ve Gerçekleşme	125
1.5.1 Bütçe Finansmanı – Ana Kalemler	128
1.5.2 Bütçe Finansmanı Dengesi	130
1.6 Bütçe Kanunu ve Bütçe Finansmanı	134
1.7 Değerlendirme ve Öneriler	136
2 Toplam Kamu Borçları	137
2.1 Borçlanma Limiti	138
2.2 Kamu Borçlarının Faizleri	140
3 Kamu Dış Borçları	141
3.1 Dış Borçları Takip Sistemi	142
3.2 Son Yirmi Yılda Dış Borçlanma	145
3.3 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı	146
3.4 Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı	147
3.5 2000 Yılı Dış Borç İşlemleri	148
4 Hazine Alacakları	150
4.1 Hazine Alacaklarının Bütçeyle İlişkisi	151
4.2 Devirli Krediler	152
4.3 Garantili Krediler	153
4.4 İkras Tahvilleri	155
5 İç Borçlar	156
5.1 Tahvil İşlemleri	158
5.2 Hazine Bonoları	159
6 Görünmeyen Kamu Borçları	160

6.1	Görev Zararı Borçları	160
6.1.1	Kamu Bankalarının Görev Zararları	161
6.1.2	Hatalı BSMV Uygulamasından Doğan Borç Artışı	164
6.1.3	İşletmeci KİT'lerin Görev Zararları	165
6.2	Emanetler	167
7	KİT Sermayeleri	168
7.1	KİT'lerin Yönetim ve Denetimi	169
7.2	Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı	170
7.3	KİT Sermayelerinin Takibi ile İlgili Öneriler	172
7.4	2000 yılı işlemleri	173
8	Yap-İşlet-Devret Uygulamaları	176
8.1	YİD Modelinde Sağlanan Hazine Garantileri	178
8.2	Bir Uygulama Örneği: İzmit Su Projesi	179
8.3	Enerji Projeleri İçin Yapılan Ödemeler	182
8.4	YİD Uygulamalarıyla İlgili Sorunlar	183
8.5	YİD Modeliyle İlgili Öneriler	184
9	İşletme Hakkı Devirleri	185
10	Yap-İşlet Modeli ile Yapılan İşler	186
11	Transfer Harcamaları	187
11.1	Ziraat Bankasına Yapılan Destekleme Ödemeleri	187
11.2	Üniversitelere Yapılan Yardımlar	189
11.3	Siyasi Partilere Yapılan Devlet Yardımı	190
11.4	Mahalli İdarelere Yapılan Yardımlar	191
Ek 1:	Bütçe Finansmanı	192
A.	Bütçe Finansmanı Dengesi	192
B.	Denge Tablosu	198
C.	Dış Borçlanma ve Bütçe Finansmanı	200
D.	Tahvil İşlemleri ve Bütçe Finansmanı	204
E.	Bono İşlemleri ve Bütçe Finansmanı	207
F.	Mahsup Borçlanma İşlemlerinden Doğan Gelir ve Giderler	208
G.	Alacak İşlemleri - Detay	209
H.	Kayıt Dışı İşlemlerin Tasnifi	210
Ek 2:	Tablolar	212
Kaynaklar		218

Tablolar

<i>Tablo 1: KKBG ve Net Borçlanmanın Milli Gelire Oranı (Seçilmiş Yıllar)</i>	122
<i>Tablo 2: Bütçe Finansman Dengesinde Yer Alan Unsurlar</i>	124
<i>Tablo 3: 2000 Yılı Temel Büyüklüklerinin Milli Gelire Oranı</i>	125
<i>Tablo 4: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Borçlanma Gereği ve Finansmanı</i>	126
<i>Tablo 5: Konsolide Bütçe – Yayınlanan Verilerle Kayıt Dışı Yapının Mukayesesi</i>	127
<i>Tablo 6: 2000 Yılı Bütçe Finansmanı Dengesi - Ana Kalemler</i>	128
<i>Tablo 7: 2000 Yılı Bütçe Verileri ve Kayıt Dışı İşlemler</i>	129
<i>Tablo 8: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Finansman Dengesi</i>	130
<i>Tablo 9: Toplam Kamu Borçları</i>	137
<i>Tablo 10: Kamu Borçlarının Milli Gelire Oranı</i>	137
<i>Tablo 11: Net Borçlanma ve Limit</i>	139
<i>Tablo 12: 2000 Yılı Faiz Ödemeleri</i>	140
<i>Tablo 13: Toplam Dış Borç Stoku (Borçluya Göre)</i>	145
<i>Tablo 14: Dış Borçların Milli Gelire Oranı</i>	145
<i>Tablo 15: 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti</i>	148
<i>Tablo 16: Devirli Kredilerden Vadesi Geçmiş Alacaklar</i>	152
<i>Tablo 17: Garantili Kredilerden Hazinece Üstlenilenler</i>	153
<i>Tablo 18: Hazine Garantisi ile Sağlanan Krediler</i>	153
<i>Tablo 19: Garantili Kredilerden Vadesi Geçmiş Alacaklar</i>	153
<i>Tablo 20: Hazine Garantili Dış Borç Stoku</i>	154
<i>Tablo 21: Kuruluşlara Verilen İkras Tahvilleri</i>	155
<i>Tablo 22: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Verilen İkras Tahvilleri</i>	155
<i>Tablo 23: 2000 Yılı İç Borç İşlemleri ve İç Borç Stoku</i>	157
<i>Tablo 24: 2000 Yılı Devlet Tahvilleri Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti</i>	158
<i>Tablo 25: 2000 Yılı Hazine Bonoları Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti</i>	159
<i>Tablo 26: Kamu Bankalarının Görev Zararı Alacakları</i>	161
<i>Tablo 27: Kütü Pamuk Görev Zararlarında BSMV Uygulaması</i>	164
<i>Tablo 28: İşletmeciler KİT'lerin Görev Zararı Alacakları</i>	165
<i>Tablo 29: 1997-2000 Yılları Şeker Bilançosu</i>	165
<i>Tablo 30: Bütçe Dışı Emanet Hesaplarının Toplam Tutarı</i>	167
<i>Tablo 31: 2000 Yılı Sonu İtibariyle KİT'lerin ve İlgili Kuruluşların Adedi</i>	168
<i>Tablo 32: 2000 Yılında KİT'lerin Sermaye Durumu</i>	173
<i>Tablo 33: 2000 Yılında KİT'lere Nakden Yatırılan Sermaye</i>	173
<i>Tablo 34: YPK Kararı Olmadan Sermaye Aktarılan KİT'ler</i>	174
<i>Tablo 35: KİT Zararları</i>	174
<i>Tablo 36: 3096 Sayılı Kanuna Göre Verilen İşletme Hakkı Devirleri</i>	185
<i>Tablo 37: Hazine Garantisi Sağlanan Yıllık Projeleri</i>	186
<i>Tablo 38: 2000 Yılında Ziraat Bankasına Yapılan Destekleme Ödemeleri</i>	187

<i>Tablo 39: Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği Adı Altında Yapılan Ödemeler</i>	188
<i>Tablo 40: Son Dört Yılda Vakıf Üniversitelerine Yapılan Yardımlar</i>	189
<i>Tablo 41: 2000 Yılında Siyasi Partilere Yapılan Devlet Yardımı</i>	190
<i>Tablo 42: 2000 Yılında Mahalli İdarelere Yapılan Yardımlar</i>	191
<i>Tablo 43: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Finansman Dengesi</i>	192
<i>Tablo 44: Nakit Bütçe İşlemleri</i>	192
<i>Tablo 45: 2000 Yılı Bütçe Emanetleri</i>	193
<i>Tablo 46: 2000 Yılında Bütçeden Ödenen Avanslar</i>	193
<i>Tablo 47: 2000 Yılında Bütçeden Mahsup Edilen Ödemeler</i>	193
<i>Tablo 48: 2000 Yılı Borçlanma Hasılatı ve Borç Geri Ödemeleri</i>	194
<i>Tablo 49: 2000 Yılında Mahsup Gelir ve Giderler (Yarı-Mali İşlemler)</i>	194
<i>Tablo 50: Bütçeleştirilmeyen (Kayıt Dışı) Faiz Ödemeleri</i>	195
<i>Tablo 51: Diğer Kayıt Dışı Giderler</i>	195
<i>Tablo 52: 2000 Yılında Doğan ve Tahsil Edilen Alacaklar</i>	196
<i>Tablo 53: 2000 Yılı Emanet Hesapları</i>	196
<i>Tablo 54: 2000 Yılı Banka Hesapları</i>	196
<i>Tablo 55: 2000 Yılında Kasa Hesapları</i>	197
<i>Tablo 56: 2000 Yılında Bütçe Dışı Avans ve Krediler</i>	197
<i>Tablo 57: 2000 Yılı Bütçe Finansmanı Dengesi - Detay</i>	198
<i>Tablo 58: 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı - Nakit ve Mahsup İşlemler</i>	201
<i>Tablo 59: 2000 Yılında Dış Borçlanmadan Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler</i>	201
<i>Tablo 60: 2000 Yılında Kayıt Dışı Dış Borçlanma ve Karşılık İşlemleri</i>	201
<i>Tablo 61: 2000 Yılı Devlet Tahvilleri Hesabı - Nakit ve Mahsup İşlemler</i>	204
<i>Tablo 62: 2000 Yılında Tahvil Borçlanmasından Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler</i>	204
<i>Tablo 63: 2000 Yılı Hazine Bonoları Hesabı - Nakit ve Mahsup İşlemler</i>	207
<i>Tablo 64: 2000 Yılında Bono İşlemlerinden Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler</i>	207
<i>Tablo 65: Mahsup Borçlanma İşlemlerinden Doğan Bütçe Dışı Gelir ve Giderler - Detay</i>	208
<i>Tablo 66: 2000 Yılında Doğan ve Tahsil Edilen Alacaklar - Detay</i>	209
<i>Tablo 67: 2000 Yılı Kayıt Dışı İşlemlerinin Tasnifi</i>	210
<i>Tablo 68: KİT'lerin Borç - Alacak Mahsubu (31/12/2000 itibarıyla)</i>	212
<i>Tablo 69: KİTlerin Listesi (31.12.2000 tarihi itibarıyla)</i>	213
<i>Tablo 70: Yap-İşlet Devret Modeliyle Gerçekleştirilen Projeler</i>	216

Şekiller

<i>Şekil 1: Kayıt Dışı Bütçe</i>	119
<i>Şekil 2: Merkezi Hükümetin İşleyişi - Bütçe ve Borçlanma</i>	124
<i>Şekil 3: Borç Faizlerinin Bütçe Gelir ve Giderlerine Oranı</i>	140
<i>Şekil 4: İç Borçun GSMH'ya Oranı</i>	156
<i>Şekil 5: İç Borç Stokunun Bileşimi</i>	156

Giriş

Raporun çerçevesi

Mali disiplinin sağlanması için atılması gereken en önemli adım, mali yapıyı bozan düzenlemelerin ve uygulamaların açıkça tanımlanmasıdır. Bu çerçevede Sayıştay Raporları, 1997 yılından bu yana, Türkiye'de mali disiplini bozan unsurlar üzerinde yoğunlaşmakta, TBMM'yi bu hususlarda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye'de mali disiplini zedeleyen temel unsurun kayıt dışı bütçe işlemleri ya da diğer tabirle yarı mali işlemler olduğu bundan önceki Sayıştay Raporları ile ortaya konmuştur. Bu raporlarda, 1971 yılından 1999 yılına kadar geçen dönemde 116 milyar dolar tutarındaki harcamanın kayıt dışı kaldığı gösterilmiştir.

2000 Yılı Hazine İşlemleri raporu, kayıt dışı bütçe yapısını daha detaylı şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bunun sağlanması için, 2000 yılı Hazine işlemleri incelenerek, borçlanma yoluyla finanse edilen ve merkezi hükümet teşkilâtı tarafından gerçekleştirilen kayıt dışı harcamalar tek tek ele alınmakta, bunlara yol açan mevzuat düzenlemeleri ve boşlukları ortaya konmaktadır.

Borçlanma işlemleri, bütçe finansmanının temel unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu sebeple raporda kamu borçları farklı bir açıdan ele alınmış, yıl içinde gerçekleştirilen borçlanmalarda hangi işlerin finanse edildiği üzerinde durulmuştur. İncelemede, kayıt dışı işlemlerin finansmanı özel olarak ele alınmıştır.

2000 yılı raporunun ikinci temel konusunu YİD modeli ile gerçekleştirilen işler oluşturmaktadır. Bu

projelerden kaynaklanan Hazine zararlarına, örnek uygulamalara ve uygulama ile ilgili sorunlara geniş yer ayrılmıştır.

Sorunlu Hazine hesapları, raporun diğer bir konusunu oluşturmaktadır. Her bir hesap incelenirken, hesaplara ilgili olan işlemler ayrıca ele alınmıştır.

İnceleme sistematığı

Raporda, bütçe finansman yapısı incelenirken, kayıt dışı işlemlerin ele alınması, ister istemez teknik ve karmaşık tablolar hazırlanması sonucunu doğurmuştur. Raporun okunaklı olması ve gereken detayı ihtiva etmesi arasındaki dengeyi sağlamak amacıyla, teknik detayın önemli bir kısmına raporun ekinde yer verilmesi uygun görülmüştür. Raporun anlaşılması için, iç bölümlerde verilen bilginin yeterli olduğu düşünülmektedir.

Raporda yer verilen alıntılar

Raporda, gerek duyulan bölümlerde önceki Sayıştay Raporlarından ve farklı kaynaklardan alıntı yapılması yoluna gidilmiştir. Sayıştay dışındaki kaynaklardan yapılan alıntılar kurumu bağlamaz ve Sayıştay görüşü olarak kullanılamaz.

1 Bütçe Finansmanı

1.1 Temel Bütçe İlkeleri

Bütçenin tanımı ve bütçe ilkeleri

Bütçe, bir yıl içinde, hükümetin çeşitli kaynaklardan elde edeceği gelirleri ve yapacağı harcamaları gösteren bir belgedir. Bütçe, Medisin, toplanan gelirlerin nasıl dağıtıldığını veya tahsis edildiğini denetlenmesine imkan tanır. Şeffaflık, bütçenin temel özelliğidir ve sorumluluğun tesis edilmesini sağlar. Bu şekilde Meclis, mali yapıyı sağlıklı şekilde izleme ve yönlendirme imkanına sahip olur.

Devlet bütçesi mali sistemin temelini oluşturur... Bütçe Hukukunun gelişmesiyle Parlamenter Rejimin yerleşmesi arasında çok yaygın bir ilişki vardır. (Seyidoğlu, 1992, 103)

Bütçe yapısının fonksiyonunu ifa edebilmesi, temel bütçe ilkelerine uyulması ile mümkün olur. Mevzuatımızda bütçenin birtipi ilkesi, yıllık olma ilkesi ve genellik ilkesi Anayasa tarafından temel hüküm olarak benimsenmiştir.² Bütçe ile ilgili diğer düzenlemelerin yapılması da kanunlara bırakılmıştır.

"Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır." (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (7.11.1982) Madde 161)

Bütçe hukukunda yaptırma başlanması açısından Yıllık olma ilkesi, Bütçe birtipi ilkesi, Genellik ilkesi ve Giderlerde tahsis ilkesi temel niteliktedir... (a) Yıllık olma ilkesi: Bu ilke, Devlet faaliyetleri için, yıllık mali hesap dönemlerine uyulmasını ve her yıl mali faaliyetlerin başlayabilmesi amacıyla Parlamento'nun yeniden

izin vermesini gerekli kılar. Bunun anlamı, Parlamento'nun Bütçeyle hükümete verdiği yetkilerin bir yıllık süreyle sınırlı olması, geleceği kapsamamasıdır... (b) Bütçe birtipi ilkesi: Buna Tek Bütçe ilkesi de denir. Bu ilke, merkezi hükümetin doğrudan kullanımında olan tüm gelirlerin ve tüm giderlerin tek ve bütün bir bütçe belgesi üzerinde gösterilmesi anlamına gelir. Yani devletin bütün mali işlemleri tek bir bütçe kanunu tarafından kapsamalıdır... (c) Genellik ilkesi: Bu ilke, bütçe gelir ve giderlerinin, aralarında hiçbir özel ilişki kurulmadan ayrı ayrı bütçeye kaydedilmesidir. Gelir ve giderlerin bütçeye gayri safi tutarlarıyla geçirilmesini gerektirir. Dolayısıyla gelirlerin giderlerin arkasına gizlenmesi önlenmiş olur. Ayrıca belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmemesi kuralını gerektirir. (d) Giderlerde tahsis ilkesi: Buna "giderlerin özelliği" ilkesi denebilir. Sadece giderleri ilgilendirir. Parlamento'yu sınırlan belirlenmiş amaçlar konusunda söz sahibi yapmayı hedefler. Bunun için de ödeneklerin özel hizmet alanları itibarıyla kullanılması ve bölümler arası ödenek aktarmalarının önlenmesi gerekir. (Seyidoğlu, 1992, 104)

Bütçe ilkelerinin uygulanması

Mali disiplinle ilgili temel sorun, bütçenin hazırlanması ve uygulanması aşamasında temel bütçe ilkelerinden uzaklaşılmasıdır.

Bu raporda, 2000 yılı işlemleri detaylı şekilde incelenerek, söz konusu bütçe ilkelerinin tatbiki ile ilgili sorunlar ortaya konmaktadır. Tespit edilen en önemli sorun, giderlerin %18'inin, gelirlerin de %9'unun kayıt dışı kalması ile oluşan kayıt dışı bütçe yapısıdır.

Bu raporda ele alınan kayıt dışı bütçe işlemleri, Anayasada ifade edilen devlet harcamalarının bütçe ile yapılacağı hükümü ile çelişmektedir. Kayıt dışı işlemlerin önemli bir kısmı, bütçelerde yer alan hükümlerden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple, 2000 yılı kayıt dışı işlemleri incelenirken, bu işlemlerin bütçe dışına kaydırılmasına imkân tanıyan mevzuat da ele alınmaktadır.

² Kamu harcamalarının bütçe ile yapılmasını öngören hüküm, Teşkilât-ı Esasiye Kanunundan ilbiren her anayasada yer almıştır.

Teşkilât-ı Esasiye Kanunu (20.4.1340) Madde 96: "Devlet emvalinden muvazene haricinde sarıfyat caiz değildir." (Devlet malları bütçe dışında harcanamaz.)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (9.7.1961) Madde 126: "Devletin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır."

1.2 Kayıt Dışı Bütçe (Yarı-Mali İşlemler)³

Bütçe dışına kaydırılarak yapılan işlemler 1997 yılından itibaren çeşitli Sayıştay raporlarının konusunu oluşturmuştur. İlk olarak 1997 yılı Hazine İşlemleri Raporu ile, kayıt dışı işlemleri kapsayan bir bütçe finansman tablosu hazırlanmıştır. Ardından, 2000 Yılı Mali Raporu ile, kayıt dışı bütçe yapısının mali sistem içindeki yeri ele alınmıştır.

2000 Yılı Hazine İşlemleri Raporu ile de, söz konusu kayıt dışı yapı detaylı olarak incelenmektedir. Bu incelemeye geçmeden önce, kayıt dışı işlemlerin nasıl ortaya çıktığı ve nelere yol açtığı, 2000 Yılı Mali Raporundan yapılan bir alıntı ile ortaya konmaktadır. Bu bölümde italik (eğik) yazı ile verilen bütün metinler söz konusu Sayıştay Raporundan alınmıştır. Gerekli görülen yerlerde yapılan ilâveler ve açıklamalar parantez içinde normal yazı karakteri ile verilmiştir.

Kriter

Borçlanma yoluyla elde edilen kaynaklar bütçe finansmanı için kullanılmalı, bu kaynakların kullanımını eksiksiz olarak bütçeye kaydedilmelidir. Diğer bir ifadeyle net borçlanma hasılatı bütçe açığına eşit olmalıdır.

Mali sistemde, karşılığı bütçede görünmeyen hiç bir borçlanma işlemi (yarı mali işlem ya da nakit-dışı borçlanma adı altında) yer almamalıdır.

Mevcut durum

(Mali sistemle ilgili önemli bir sorun) ... bütçe çerçevesindeki bazı gelir ve giderlerin kayıt dışı kalmasıdır. Bu işlemler doğrudan genel ya da katma bütçeli idarelerce gerçekleştirilir, ancak, bütçeye gelir ya da gider olarak kaydedilmediğinden bütçede görünmez, gizli kalır. Kayıt dışı bütçe olarak adlandırdığımız bu işlemlerin, ... bütçe dışındaki yapı ve kurumların (döner sermaye, vakıf vb.) işlemleri ile

karıştırılmaması önemlidir. Sözü edilen kuruluşlar işlemlerini bir kayıt ve muhasebe düzeni içinde gerçekleştirirler. Kayıt dışı bütçe işlemleri ise bu kuruluşlarca değil, doğrudan genel ve katma bütçe içindeki kurumlar tarafından gerçekleştirilmekte, ancak kaydedilmemektedir.

(Bütçenin dışında kalan) Dolaylı harcamalara gelince, bunların bir bölümü dönemsel olmayan yasal dayanağa sahiptir...

Merkez bankası, kamu bankaları ve diğer KİT'lerin yarı-mali (quasi-fiscal) faaliyetleri ve bunların maliyetleri de bilinmemektedir... (Atıyas, Sayın, 1997, 21)

Bu tür bütçeleştirilmeyen işlemler daha çok borçlanma ile ilişkilidir. Örneğin, bazı durumlarda devlet borçlarının ödenmesi gereken faizleri yerine tahvil (1 yıl ve daha uzun vadeli devlet borç senedi) veya bono (1 yıldan kısa vadeli devlet borç senedi) verilmekte, bu işlemler gider olarak kaydedilmemektedir. Yine benzer şekilde hükümetin görev zararı borçlarına karşılık olarak alacaklı kuruluşlara tahvil verildiğinde gider kaydı yapılmamaktadır. (Bu tür ödemeler nakit olarak yapıldığında ise kural ve ilkelere uygun olarak bütçeye gider kaydedilir.)

Kayıt dışı bütçe nasıl ortaya çıkmaktadır?

Yukarıda özetle tanımladığımız bu tür bütçeleştirilmeyen gelir ve giderleri, sadece bütçe verilerini inceleyerek tespit etmek mümkün değildir. Bu işlemlerin varlığını ve hacmini borçlanma işlemlerini izleyerek tespit edebiliriz.

Borçlanmaya esasen bütçe açığının finansmanı için başvurulur. Diğer bir ifadeyle bütçe gelirleri ile karşılanamayan bir kısım bütçe giderlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla borçlanılır. Dolayısıyla, bütçe gelirleri ile giderleri arasındaki

³ 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 10-18

fark net borçlanma ile kapatılacağından, devletin bir yıl içindeki net borçlanma tutarı o yılın bütçe açığına eşit olmalıdır. Meclis, ancak bu durumda hem borçlanma hem de harcama yönünden bütün süreci denetimi altında bulundurmış olur.

Devlet muhasebesi sistemi içinde Hazine hesaplarının işleyişi de bu denkliği tesis edecek şekilde yapılmıştır. Borçlanma yoluyla kaynak elde edildiğinde bu kaynaklar Hazine hesaplarına intikal ettirilmekte, buradan da bütçe giderlerinin finansmanında kullanılmaktadır.

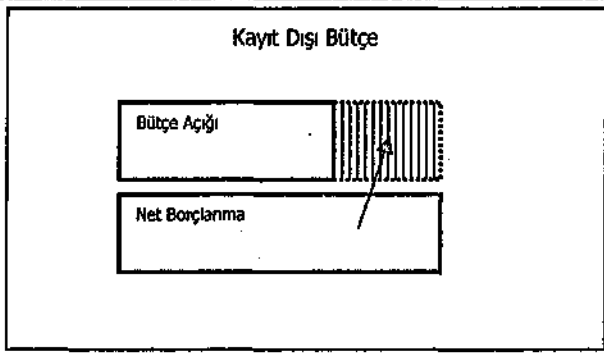
(Sistem, borçlanma yoluyla elde edilen kaynağın bütçede kullanılmasını sağlayacak şekilde

tasarlanmış olmasına rağmen, uygulama bu şekilde yürütülmektedir.)

Hazine hesaplarından bütçe dışında yapabilecek tek harcama, borç anaparalarının ödenmesidir. 1984 yılından itibaren borçlanma ve borç geri ödemeleri (anapara) bütçe dışındaki hesaplarda izlenmektedir. Borçlanma ve borç geri ödemeleri arasındaki fark, yani net borçlanma hasılatı Hazine hesapları aracılığıyla bütçe giderlerinin finansmanında kullanıldığından, sonuçta bütçe açığı ile net borçlanma hasılatı birbirine denk olacaktır.

Şekil 1: Kayıt Dışı Bütçe

Borçlanma ile gerçekleştirilen bir kısım giderler bütçeye kaydedilmediğinden, bütçe giderleri ve dolayısıyla bütçe açığı olduğundan az gösterilmektedir.

Net borçlanma hasılatı nasıl bütçe açığından fazla olmaktadır?

Hazine hesaplarına intikal eden tutarların bütçe dışında harcanması mümkün olmadığına göre, net borçlanma hasılatı nasıl bütçe açığından fazla olmaktadır?

Bunun sebebi, bazı borçlanma işlemleri ile nakit kaynak temin edilmeden, dolayısıyla Hazine hesaplarına nakit aktarılmadan bir takım giderlerin finanse edilmesidir. Örneğin, vadesi gelen bir borç faizi ödemesi yerine aynı miktarda borçlanma senedi verildiğinde bu tür bir mahsup işlemi gerçekleşir. Bu işlemde, borçlanma ve gider nedeniyle Hazine hesaplarına nakit giriş çıkışı olmamaktadır. Borçlanma miktarını artıran bu işlem karşılığında yapılan faiz ödemesinin bütçeleştirilmesi gereklidir. Sağlıklı bir muhasebe kaydı bu işlemin bir taraftan devlet borcuna diğer

taraftan da bütçe giderine yazılması ile gerçekleşir. Ancak uygulamada bu tür bazı işlemler devlet borcuna kaydedilmekte birlikte, karşılığında yapılan gider bütçe gideri olarak kaydedilmemekte, bütçe gideri dışında bazı anlamsız hesaplara yazılmaktadır. Bu durumda net borçlanma hasılatı bütçe açığından fazla olmaktadır.

Devlet muhasebesinde bu tür giderlerin gizlenmesini sağlayacak bazı "torba hesaplar" vardır. (Değer Değişimleri Hesabı, Dış Borç Hareketleri Hesabı ve Saymanlıklar Arası İşlemler Hesabı gibi) Bu hesaplara gizlenmek istenen giderler, kur farkları vb. çeşitli nitelikte kayıtlar yapılmakta ve hesaplar devir vermediğinden, hiçbir anlam ifade etmeyen bu rakamlar yıl başında sıfırlanmaktadır.

Bazı işlemlerin bu şekilde gizlenmesine imkan tanıyan düzenlemelerin bir kısmı bizzat Bütçe Kanununda yer almaktadır. Bütçe Kanunlarında

yer alan ve bazı işlemleri "bütçe dışındaki hesaplarda izlemeye yetki" veren hükümler, hükümetlerin bir kısım giderleri gizlemesine fırsat tanır. (Ömek olarak, 2000 yılında bu şekilde kayıt dışı kalan giderlerin toplam tutarı 10,2 katrilyon lira olmuştur. Bu tutarın detayı takip eden bölümlerde gösterilmektedir.)

Bütçe dışında harcanan bu tutarlarla hangi işlerin finanse edildiğini tam olarak tespit etmek mümkün değildir. Mevcut sistem içinde bu giderler sadece kamuoyundan ve Meclisten gizlenmekte kalmaz, bizzat uygulayıcılar da gerçek verileri elde etme olanağını yitirirler.

Kayıt dışı bütçe işlemleri, "mahsup borçlanma", "nakit dışı borçlanma" veya "yan mali işlem" adı altında da karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda bu tür borçlanma işlemlerinin nakit akışı oluşturmadan gerçekleştiğine değinilmişti. Mahsup veya nakit dışı borçlanma olarak nitelendirme bundan kaynaklanmaktadır. Yapılması gereken bir ödeme yerine borç senedi verilerek hesaplaşılması ya da alınması gereken bir gelirin mevcut bir borca karşılık tutulması gibi.

Yarı mali işlem dayımı ise bu işlemlerdeki sakatlığı göstermektedir. Yukarıda açıkladığı şekilde bu işlemler muhasebe sisteminde gerçek anlamda tek taraflı olarak kaydedilmektedir. Sadece borç kaydı yapılmakta, ancak, bu borcun nereden kaynaklandığı görünmemektedir. Mali tabloları şaşırttığı ve bir kısım işlemleri gizlediği için yarı mali işlemler muhasebe açısından çok sakıncalı sonuçlar doğurur.

Burada önemli bir noktayı vurgulamakta yarar vardır: Bu işlemler, doğası gereği "yan mali" nitelikte değildir. Yarı mali işlemler, devletin mali işlemlerinin eksik kaydedilmesi suretiyle bizzat oluşturulur. Sağlıklı bir sistemde aynı işlemler uygun şekilde kaydedilmek suretiyle yer alabilir.

Bütçe giderleri niçin gizlenmektedir?

Yarı mali işlemlerin ortaya çıkmasında önemli bir faktör, merkezi hükümetin kaynaklarını aşan taahhütlere girmesi ve bütçe imkanlarının kısıtlılığı nedeniyle bu taahhütlerin bütçe dışında gerçekleştirilmesidir. Örneğin görev zararı borçları karşılığı verilen tahviller tamamen bu tür bir uygulamanın ürünüdür.

Bütçeleştirilmeyen işlemler temel olarak kamu açıklarını az gösterme ve sorumluluktan kaçınma kaygısından kaynaklanmaktadır. (Burada kullanılan sorumluluk ifadesi, kamu fonlarını kullananların, yönlendirenlerin ve kontrol edenlerin hesap verme sorumluluğunu ifade eder. -2000 Yılı Mali Raporu, sf. 1) Bu işlemler, bir yandan devletin borç stokunu artırırken, diğer yandan yapılan gider bütçeleştirilmediğinden, bütçe açığı olduğundan daha az gösterilmektedir. Örneğin, dış borçlanmayla finanse edilen harcamalar aynı yıl içinde tespit edilmesine rağmen, Maliye Bakanlığına bütçeleştirilmemektedir. 1999 yılında bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının tutarı 605 trilyon liradır. (2000 yılı içinde yapılan çalışmalar bu tutarın 594 trilyon lira olduğunu göstermiştir.)

Diğer taraftan, bu harcamaların gerçekleştirildiği dönem ile borç ve gider kaydı yapılması gereken dönem arasında önemli süre farkı ortaya çıkabilmektedir. Önce harcama gerçekleştirilmekte ve devletin bu harcamayı gerçekleştiren kuruluşa borcu doğmaktadır. Borcun miktarının kesinleşmesi bile bazen birkaç yıldan fazla sürmektedir. Kayıt yapılması ise borcun kesinleşmesinden de sonra, bu borç için tahvil ya da bono verildiğinde söz konusu olmaktadır. (Ancak bu kayıt, söz konusu işlemin borç kaydı ya da gider kaydı değildir. Söz konusu kayıt dışı borcun geri ödemesi de gider kaydı ihdas edilmeden gerçekleştirilmekte, ancak ilgili gider iç borçlanma yoluyla finanse edildiğinden, iç borç stokunu artırmaktadır. Kayıt dışı işlemlerle ilgili olarak devlet muhasebesinde sadece bu nitelikte "izler" kalmaktadır.) Giderlerin ve borçların gerçekleştirildiği anda kaydedilmemesi, muhasebe sisteminin nakit esaslı olmasından kaynaklanmaktadır.

Örneğin, 1993 yılında pamuk destekleme primi uygulamasından doğan borç için 1999 yılında TC Ziraat Bankasına tahvil verilmiştir. Bu durumda borç ve gider kaydının 1999 yılında yapılması, hesap verme sorumluluğunun sağlanmasına değil, yanlış yönlendirilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle idare, önceki dönemlerde yapılmış olan kamu harcamalarını kaydetmeye yanaşmamaktadır.

Mevzuatta yer alan mali disipline aykırı düzenlemeler (tahkim uygulamaları, bütçe

kanunlarında yer alan ve bazı borçlanma işlemlerinin bütçe dışındaki hesaplarda izlenmesine imkan veren borçlanmaya ilişkin istisnai hükümler ve borçlanma limitlerinin etkin olmaması) buna zemin hazırlamaktadır. Yarı mali işlemlerin çoğunlukla yasal dayanakları mevcuttur. Bütçe kanunları veya özel kanunlar ile bazı giderlerin bütçede gösterilmeden gerçekleştirilmesine imkan sağlanmaktadır. Ancak, bu işlemler yasal olmakla birlikte, mali disipline ve temel ilkelere aykırıdır.

Yarı mali işlemler devlet muhasebesinde takip edilmemektedir. Yarı mali işlemler muhasebede izlenemediğinden dolayı mali raporlarda ve istatistiklerde de yer almamaktadır.

Bütçe giderlerinin gizlenmesinin sonuçları

Bu uygulama sonucunda bütçe açığı olduğundan az gösterilmektedir. Bütçe açığı ile net borçlanma hasılatı arasında bulunması gereken denklik kaybolmaktadır. Bütçe, merkezi hükümet faaliyetleri hakkında eksik bilgi vermektedir. Bütçenin önemi ve etkisi azalmaktadır.

Yarı mali işlemlerin izlenmesindeki güçlük ve kamu açıklarını gizleme yönündeki eğilim sonucunda, bu işlemler borçlanma ve bütçe işlemleri arasında gösterilmemektedir. Bu durumda bütçe, borçlanma ve kamu sektörü ile ilgili temel göstergeler eksik ve yanıltıcı olmaktadır.

Bütçe açığının hangi kaynaklarla karşılandığını gösteren bütçe finansmanı tablolarında borçlanma işlemlerinin bir kısmı gösterilmemektedir. (Örneğin, 2000 yılında giderlerin %18'i, gelirlerin de %9'u kayıt dışı kalmıştır. Bütçe finansman tablolarında

gösterilmeyen tutarlar bunlardır.) Bu, gider kaydedilmeden kullanılan borçlanma hasılatının finansman tablolarına yansıtılmamasından kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak, borçlanma ile ilgili veriler eksik ve yetersiz şekilde yayınlanmakta, borç stoku öngörülenden daha hızlı şekilde artmaktadır.

Bütçe dışında kalan konularda Meclisin denetimi ve kontrolü sınırlıdır. Bu işlemlerin bir kısmı ödeneklere bağlı olmadan gerçekleştirilmekte, Meclis adına denetimden azade kalmakta ve işlem tamamlandıktan sonra da Meclise hesabı verilmemektedir. Bu işlemler üzerinde Meclisin doğrudan denetim mekanizmaları -bütçe ve kesin hesap süreci- etkisiz kaldığı gibi dolaylı denetim mekanizmaları -Sayıştay denetimi- de yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla Meclisin iradesi ve denetimi dışında Hazine aracılığıyla kamu giderleri yapılmaktadır.

Bu durum, esasen devletin veznesi ve finansman temin eden kuruluşu niteliğinde olması gereken Hazinesinin fonksiyonlarında bir değişmeye işaret etmektedir. Hazine giderek diğer kamu kurumlarının görevlerini de üstlenen dev bir uygulayıcı birime dönüşmektedir. Tarımsal destekleme uygulamaları, ofoyol yatırımları, fonlar, teşvik uygulamaları, enerji yatırımları, YİD projeleri, KİT'ler bunun açık örneklerini oluşturmaktadır.

Borçlanma, bir bütün olarak Meclisin iradesi ve yönlendirmesi doğrultusunda gelişmemekte, borç stoku kısa ve uzun vadeli planlarda öngörülenden hızlı artmaktadır. Bütçe ve kesin hesap süreci etkinliğini yitirmekte, bütçenin önemi ve etkisi azalmakta, sonuç olarak Meclis denetimi devre dışı kalmaktadır. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 10-18)

1.3 Kamu Kesimi Borçlanma Gereği

Kamu Kesimi Borçlanma Gereği (KKBG), kamu kesimini bir bütün olarak ele alır. Tüm gelirleri ve giderleri ortaya koyarak kamu kesimi açığını, yani borçlanma ihtiyacını ve bu ihtiyacın hangi kaynaklardan karşılanacağını gösterir.

Kamu kesimi, konsolide bütçe, KIT'ler, mahalli idareler, fonlar, sosyal güvenlik kuruluşları ve döner sermayelerden oluşmaktadır... (Hazine Müsteşarlığı, 1997, 5)

Konsolide bütçenin açığı ve bunun finansmanı, KKBG'nin en önemli unsurunu oluşturmaktadır.

Bütçe açıkları, ekonominin bütününe olan tesiri sebebiyle ekonomide takip edilen en önemli göstergelerden biri durumuna gelmiştir. Bütçe açığının ve bu açığın nasıl karşılanacağını eksiksiz bir şekilde gösterilmesi, son derece önemlidir. Ancak, uygulamada, bütçe kapsamında yapılması gereken bir çok harcamanın kayıt dışı katması, gerçek bütçe açığının görünmemesine yol açmaktadır.

Takep eden bölümlerde gösterildiği üzere, kayıt dışı kalan bütçe işlemleri sebebiyle KKBG rakamı hatalı tespit edilmektedir. Bu sorun, yayınlanan KKBG rakamlarının, o yıl sağlanan finansman tutarları (net borçlanma hasılatı) ile karşılaştırılması durumunda açıkça ortaya çıkmaktadır. Tablo 1'de bazı yıllara ait rakamlar baz alınarak bu çelişki ortaya konmaktadır.

Tablo 1'de ilk olarak kamu kesimi borçlanma gereğinin milli gelire oranı ele alınmaktadır. İlk satırda yer alan rakamların, o yıl içinde bütün kamu kesimi tarafından yapılan borçlanmayı kapsamaması gerekir. Yani, merkezi hükümet tarafından yapılan borçlanma ve buna ilave olarak KIT'ler, mahalli idareler vs. tarafından yapılan borçlanmayı göstermesi gerekir.

İkinci satırda net borçlanma hasılatının milli gelire oranı gösterilmektedir. Bu veriler, yıl içinde sadece merkezi hükümet açığını finanse etmek için elde edilen kaynağı gösterir. Bu iki sırada yer alan bilgilerin mukayesesi, yıllık net borçlanma hasılatının KKBG'den çok fazla olduğunu göstermektedir. Oysa net borçlanma hasılatı KKBG'nin bir alt unsurudur. Yani her KKBG rakamı net borçlanma hasılatından fazla olmalıdır. Zira net borçlanma tutarı, sadece merkezi hükümet tarafından yapılan borçlanmayı göstermektedir.

Buna ilave olarak diğer kamu kesiminin borçlanma ihtiyaçları da KKBG rakamı içinde yer almaktadır.

İstisnai bir durum, merkezi hükümet dışındaki kamu kesiminin gelirleri ile giderlerinin denk olması ve borçlanmaya gitmemeleri ile ortaya çıkabilir. Ancak bu durumda da KKBG rakamı ile net borçlanma hasılatı birbirine eşit olacaktır. Ama KKBG rakamının net borçlanma hasılatından az olması mümkün değildir.

Ayrıca takip eden bölümlerde yapılan inceleme sonucuna göre, net borçlanma hasılatı, tek başına merkezi hükümetin açığını göstermemektedir. Gelirlerin ve kaynakların önemli bir kısmı kayıt dışı kalmaktadır. Bu gelirlerle finanse edilen giderlerin de kayıt dışı kalması, merkezi hükümet açığının net borçlanma hasılatından fazla olduğunu ortaya koymaktadır.

Örneğin, 2000 yılında, Tablo 1'de yer alan net borçlanma hasılatı dışında, merkezi hükümet faaliyetleri sonucunda 958 trilyon lira olacak tahsilatı yapılmış, diğer finansman kaynaklarından 1,1 katrilyon lira sağlanmış, bunların dışındaki 2,27 katrilyon liralık gelir de kayıt dışı kalmıştır (Tablo 4 ve 6). Bu tutarlar da dikkate alındığında, sadece merkezi hükümet faaliyetleri için 2000 yılında sağlanan finansman tutarının milli gelire oranı %18,4'e ulaşmaktadır.

Bu açıklamalar ışığında Tablo 1'de verilen rakamlar, KKBG'nin hatalı hesaplandığını göstermektedir.

Borçlanma gereği finansman tarafından yola çıkılarak da hesaplanabilmektedir. Finansman kısmından hesaplanan borçlanma gereği kasa - banka değişimi, net dış borçlanma ve net iç borç / olacak kalemlerinin toplanması yoluyla bulunmaktadır. (Hazine Müsteşarlığı, 1997, 5)

Tablo 1: KKBG ve Net Borçlanmanın Milli Gelire Oranı (Seçilmiş Yıllar)

	1978	1996	1998	1995	2000	%
KKBG / GSMH	%3,3	%3,7	%4,8	%5,2	%10,9*	
Net Borçlanma Hasılatı/GSMH	%7,4	%14,2	%14,6	%9,9	%14,9**	

Kaynak: 2000 Yılı Mali Raporu, Tablo 1
* 2001 Yılı Programından alınan tahmini gerçekleşme oranı
** Saymanlık verileri (Tablo 4'teki verilerden hesaplanmıştır.)

1.4 Bütçe Finansmanı – Tanımlar

Sayıştay tarafından bütçe finansmanı konusunda yapılan ilk çalışma, 1997 Yılı Hazine İşlemleri Raporunda yer almıştır. Bu raporun, bütçe finansmanının çerçevesini tanımlayan ilgili bölümü aşağıda alıntı yapılmak suretiyle verilmiştir. Alıntılar italik (eğik) yazı ile gösterilmiştir.

İkisel olarak bütçe, bir mali yıl içinde kullanılan veya kullanılması taahhüt edilen bütün kamu kaynaklarını kapsamaktadır. Bu şekilde Meclis, bütçe yoluyla kaynakların nasıl kullanılacağını belirler. Kesin hesap süreci ile de verdiği kararların nasıl uygulandığını denetler.

Bütçe kanunu merkezi hükümetin yıllık gelir tahmini ile harcama hedeflerini gösterir. Bütçe giderleri genellikle gelirlerden fazla olduğundan bütçe açığı ortaya çıkmaktadır. Oluşan açık net borçlanma hasılatı ile karşılanmaktadır. Bu, bütçenin finansmanını ifade eder.

Katma bütçeli idarelerin gelir ve giderleri arasındaki fark ise genel bütçeden yapılan transfer giderleri ile karşılanır. Dolayısıyla, katma bütçe açığının finansmanı genel bütçeden sağlanır. Genel bütçe finansman gereği, aynı zamanda konsolide bütçe finansman gereğini gösterir.

Hazinenin konsolide bütçe dışında yer alan kamu kurumları ile olan mali ilişkileri bütçe aracılığı ile gerçekleştirilir. KİT'lere, mahalli idarelere, fonlara, döner sermayeli kuruluşlara ve diğer kamu kuruluşlarına yapılan ödemeler bütçenin transfer giderleri içinde yer alır. Bu kuruluşlardan elde edilen gelirler de bütçeye gelir kaydedilir. Bu kuruluşların merkezi hükümet ile bütçe dışında doğrudan mali ilişkileri olmamalıdır.

Merkezi hükümetin faaliyetleri genel bütçe, katma bütçe ve borç işlemlerini kapsar. Merkezi hükümet kavramı, KİT'ler ve yerel yönetimler dışındaki kamu faaliyetlerini ifade etmektedir.⁴

Borçlanmalar ve borç ödemeleri bütçe dışında takip edilmektedir. Şekil 2'de merkezi hükümetin

genel bütçe ve borçlanmadan doğan ilişkileri gösterilmiştir. (Sayıştay, 1997 Yılı Hazine İşlemleri Raporu, 13-14)

Bütçe finansmanında dört unsurun karşılıklı olarak dengede olması gerekir;

$$\text{Bütçe Gelirleri} + \text{Borçlanma Hasılatı} = \text{Bütçe Giderleri} + \text{Borç Ödemeleri}$$

Yukarıdaki denge, merkezi hükümetin borçlanma geliri dışında elde ettiği tüm gelirleri bütçe geliri olarak, borç anapara ödemeleri dışındaki tüm giderlerini de bütçe gideri olarak kaydetmesiyle gerçekleşir. Bu aynı zamanda bütçe açığının borçlanma hasılatına eşit olması demektir. Diğer bir deyişle;

$$\text{Bütçe Giderleri} - \text{Bütçe Gelirleri} = \text{Borçlanma Hasılatı} - \text{Borç Ödemeleri}$$

olmalıdır...

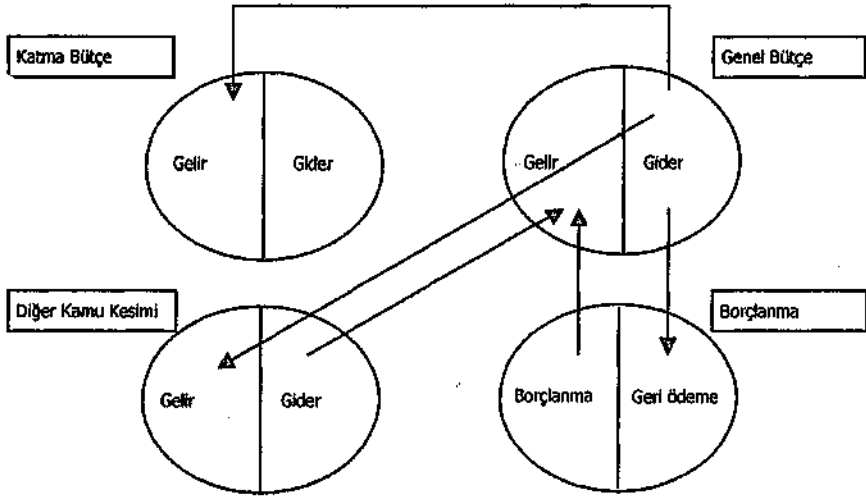
Yukarıda verilen ve bütçe finansman yapısını belirleyen formüller, temel prensipleri göstermektedir. Ancak, 2000 yılı bütçe finansman gerçekleştirmelerinin incelendiği bölümlerde gösterildiği üzere, uygulamada, nakdi etkileyen emanet, avans, banka ve kasa gibi unsurlar, alacaklar ve kayıt dışı gelir ve giderler nedeniyle tablo daha karmaşık hale gelmektedir. Söz konusu yapı Tablo 8'de gösterilmektedir.

Bütçe finansmanı tablosunda şu ilkeler gözetilmelidir:

- *Tablo bütçe ve finansman ile ilgili bütün işlemleri kapsamalıdır.*
- *Tablo anlaşılır olmalıdır. Gerekli ve önemli ayrıntılar tabloda yer almalıdır.*
- *Tabloda kullanılan verilerin kaynağı muhasebe kayıtları olmalıdır. Verilerin kaynakları gösterilmelidir. Tablo denk olmalıdır. Bu denklik bütün giderler ile bu giderlerin kaynaklarının tabloda yer alması gereğinden kaynaklanır. Önemli fark varsa bunun nedenleri açıklanmalıdır. (Sayıştay, 1997 Yılı Hazine İşlemleri Raporu, 14)*

⁴ Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 5

Şekil 2: Merkezi Hükümetin İşleyişi – Bütçe ve Borçlanma

Şekil 2'de yer verilen tabloda, borçlanma ile genel bütçe ilişkisi ana hatları ile verilmiştir. Uygulamada borç ana paralarının bütçe dışında izlenmesi tabloda gösterilen akım ile çelişmez. Borçlanma yoluyla elde edilen kaynak fazlası bütçeye aktarılır. Bütçe fazlası kullanılmak suretiyle borç geri ödemesi yapılması durumunda da bu tutar yine bütçeden aktarılır.

Bütçe ve finansman dengesinde yer alması gereken unsurlar özet olarak Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tabloda yer alan unsurlar iki ana bölümde toplanabilir: Bütçe işlemleri ve Hazinesin finansman işlemleri.

Bütçe işlemleri bütçe gelir ve giderleri ile ilgili işlemlerdir. Bunların kaydedilmesi ve her bir yılın kesin gerçekleşmelerinin tespit edilerek Kesin Hesabın çıkarılması işi Maliye Bakanlığı tarafından

yapılır. Raporda kullanılan bütçe işlemleri ile ilgili veriler 2000 yılı Kesin Hesabından ve 2000 Yılı Uygunluk Bildirimi Taslağından alınmıştır.

Tablo 2: Bütçe Finansman Dengesinde Yer Alan Unsurlar

<u>Giderler/Kullanımlar</u>	<u>Gelirler/Kaynaklar</u>
Giderler	Gelirler
Alacaklar	Borçlar
Nakit Değişimi	

Kaynak: 1997 Yılı Hazine İşlemleri Raporu, sf. 18

Hazinesin finansman işlemleri ise borçlanma araçları kullanılarak gerçekleştirilen işlemlerdir. Bu işlemler Hazine Müsteşarlığı Devlet Borçlanı Saymanlığı tarafından kaydedilir. Bu nedenle bütçe finansman dengesinde bu Saymanlığın verileri kullanılmıştır.

1.5 2000 Yılı Hedefleri ve Gerçekleşme

Bütçe finansmanı ve genel olarak KKBG ile ilgili hedefler, yıllık programlarda belirlenmektedir. Ancak, bütçe finansmanı ile ilgili hedefler ve yayınlanan gerçekleşme rakamları gerçek işlemlerden çok farklıdır. Bu farklılığın temel sebebi olan kayıt dışı bütçe yapısı, takip eden bölümlerde detaylı şekilde ele alınmaktadır.

2000 yılı program hedefleri

2000 yılında toplam bütçe açığının GSMH'ya oranının 1999 yılına göre 0,3 puanlık sınırı bir düşüş göstererek yüzde 11,5 olacağı öngörülmektedir...

2000 yılında toplam KKBG'nin GSMH'ya oranının 1999 yılına göre 2,2 puanlık bir iyileşme ile yüzde 12,1 olması öngörülmektedir. (2000 Yılı Programı, sf. 13)

2000 yılı konsolide bütçe harcamalarının GSMH'ya oranının %37,6 olması hedeflenmiştir...

2000 yılı konsolide bütçe gelirlerinin GSMH'ya oranının %26 olması hedeflenmiştir...

2000 yılı konsolide bütçe vergi gelirlerinin harcamaları karşılama oranının %51,1 olması öngörülmüştür. (2000 Yılı Programı, sf. 212-213)

2000 yılı gerçekleştirmeleri

2000 Yılı Programında kamu kesimi ile ilgili olarak belirlenen temel hedefler, Tablo 3'te gösterilmektedir. Tablodan görüleceği üzere, yayınlanan gerçekleşme rakamları ile saymanlık verilerinden tespit edilen gerçekleştirmeler arasında önemli farklar bulunmaktadır.

Gerçekleşme rakamları ile ilgili en büyük eksiklik, bütçede yer alması gerekirken kayıt dışı kalan işlemlerden oluşmaktadır. Tabloda 3. sütunda yer alan veriler, bu raporun konusunu oluşturan bütçe finansman çalışması sonucunda tespit edilen veriler kullanılarak hazırlanmıştır. Bu veriler 2000 yılı bütçe ve borçlanma uygulama sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 3: 2000 Yılı Temel Büyüklüklerinin Milli Gelire Oranı

	Hedef*	Gerçekleşme**	Gerçek***
Bütçe Açığı	%11,5	%10,5	%16,0
KKBG	%12,1	%10,9	%18,4****
Konsolide Bütçe Giderleri	%37,6	%37,1	%45,1
Konsolide Bütçe Gelirleri	%26,0	%26,5	%39,1

* 2000 Yılı Programından
** Yayınlanan bütçe verilerinden hesaplanan oran.
*** Saymanlık verilerinden hesaplanan gerçekleşme - Kayıt dışı işlemler dahil oran.
**** Bölüm 1.3'te, tüm kayıt dışı gelir ve kaynaklar dahil edilerek hesaplanan oran.

Konsolide bütçe hedefleri ve gerçekleşme

2000 yılı konsolide bütçe hedefleri ve gerçekleşme tutarları, Tablo 4'te detaylı olarak verilmiştir. Bütçe finansmanı ile ilgili temel sorun olan kayıt dışı işlemler nedeniyle, yayınlanan verilerin gerçekleşmeden önemli ölçüde farklı olduğu görülmektedir.

Söz konusu farklılığın temel nedeni, Bütçe Kanunlarında yer alan hükümlerin, konsolide bütçeye dahil kuruluşların bir takım işlemlerinin bütçe dışında kalmasına yol açmasıdır. (Bkz. Bölüm 1.6) Söz konusu işlemleri gerçekleştirme görevi de Bütçe Kanunları ile Hazine Müsteşarlığına verilmektedir.

Hedef: 2000 yılında Konsolide Bütçenin 14,4 katrilyon lira açık vermesi öngörülmüştür. Bu açığın 14,2 katrilyon lirasının net borçlanma hasılatı ile, kalanının da diğer kalemlerden karşılanması öngörülmüştür.

Gerçekleşme - Hazine Verileri: Hazine Müsteşarlığı, 2000 yılı konsolide bütçe gerçekleştirmelerini şu şekilde açıklamıştır: Bütçe açığı, emanet ve avans unsurları da dikkate alınınca, 12,8 katrilyon lira olmuştur. Bu açığın 11,5 katrilyonu dış ve iç borçlanma yoluyla, 0,5 katrilyonu alacak tahsilatıyla, 0,7 katrilyonu da diğer kalemlerden karşılanmıştır.

Gerçekleşme - Saymanlık Verileri: Saymanlıklardan alınan rakamlar incelendiğinde,

nakit bütçe açığı 12,1 katrilyon lira olarak tespit edilmektedir. Ancak, bu tutarın nasıl finanse edildiğine bakıldığında, iç ve dış borçlanma yoluyla 18,8 katrilyon lira, alacak tahsilatı yoluyla 1 katrilyon lira, diğer kalemlerden de 1,1 katrilyon lira kaynak sağlandığı görülmektedir (Kayıt dışında kalan dış borçlanma tutarı dahil). Bu şekilde yıl içinde sağlanan kaynak tutarı 20,9 katrilyon liraya ulaşmaktadır. Oysa, bir finansman tablosunda açık tutarı ile finansman (sağlanan kaynak) tutarının eşit olması gereklidir.

Saymanlık rakamları ile Hazine verileri arasındaki fark, bu raporun konusunu oluşturmaktadır. Mevcut bütçe ve muhasebe sistemi, bir kısım harcamaların bütçe dışına kaydırılmasına imkan tanımaktadır. Bu harcamalar, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından yapılan ve aslında bütçede yer alması gereken harcamalardır. Kayıt dışı harcamalar

borçlanma suratiyle finanse edilmektedir. Bu durumda borçlanma yoluyla elde edilen hasılat, hem bütçe açığını, hem de kayıt dışı bütçe harcamalarını finanse etmek için kullanılmış olmaktadır. Tablo 4'te bütçe açığı ile finansman tutarı arasında büyük bir fark çıkmasının sebebi budur.

Tablo 4'te verilen rakamların hesaplanmasında, borçlanma limitli gözönünde bulundurulmamış, bütçe finansmanı açısından bütün merkezi hükümet işlemlerinin finansmanının gösterilmesi amaçlanmıştır. Limit hesabı bölüm 2.1'de ayrıca incelenmektedir.

Ancak, Tablo 4'te yer alan kalemler yeterli detayı içermediğinden, toplam tutarların gerçek açığı ve finansman rakamlarını göstermediğine dikkat edilmelidir. Gerçekleşme rakamları takip eden bölümlerde detaylı şekilde ele alınmaktadır.

Tablo 4: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Borçlanma Gereği ve Finansmanı

	Hedefler (1)	Gerçekleşme - Hazine Verileri (2)	Gerçekleşme - Saymanlık Verileri (3)	Trilyon TL
Bütçe Borçlanma Gereği (Bütçe Açığı)	14.383	12.751	**12.119	
Konsolide Bütçe Geliri (*)	-32.585	-33.756	-34.440	
Konsolide Bütçe Gideri (**)	46.968	46.602	46.705	
Bütçe Emanetleri	-	-497	-400	
Avans	-	402	254	
Bütçe Borçlanma Gereğinin Finansmanı	14.383	12.751	**20.881	
Dış Borçlanma (Net)	2.753	2.676	***5.527	
Tahvil (Net)	10.952	10.142	14.457	
Bono (Net)	527	-1.334	-1.187	
Kısa Vadeli Avans (Net)	0	0	0	
Alacak Tahsilatı	-	543	958	
Diğer	151	723	****1.126	
* Özel ödenek dahil				
** Tablodaki tasnif saymanlık verileri açısından yeterli olmadığından bu toplamların kullanılması uygun değildir. Bu verilerin Tablo 8 verileri dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekir. Net dış borçlanma tutarları, saymanlık hesaplarında yer alan borçlanma işlemleri esas alınarak ve kur farkları düşülerek hesaplanmıştır. Tahvil rakamına özel terip tahviller dahildir. (Bkz. Tablo 15, 24 ve 25)				
*** Kayıt dışı dış borçlanma hasılatı dahil. (Bkz. Dış borçlar bölümü)				
**** Tablo 6 - Diğer finansman kullanımları arasındaki fark. (Detaylı bilgi için bkz. Tablo 57, B.5)				
Kaynaklar: (1) 2000 Yılı Programı, (2) Hazine Verileri, (www.hazine.gov.tr/statistik/kamusek.htm), (3) 2000 Hazine Genel Hesabı Mizanı				

Harcamaların önemli bir kısmı kayıt dışı kaldığı gibi, gelirlerin de bir kısım kayıt altına alınamamaktadır. Kayıt dışında kalan ve anayasal çerçeveye göre bütçede yer alması gereken kayıt dışı gelir ve giderler dikkate alındığında, Tablo 5'te gösterilen durum ortaya çıkmaktadır.

Kayıt altına alınan bütçe giderleri 46,7 katrilyon liradır. Ancak, bütçe harcaması mahiyetinde olmakla birlikte bütçeye kaydedilmeyen 10,2 katrilyon liralık gider dikkate alındığında kayıt dışı bütçe yapısının hacmi ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde gelirlerin de 3,2 katrilyon lirası kayıt dışı kalmıştır. Bütün bu gelir ve giderlerin bütçeye

kaydedilmesi durumunda da bütçe açığı 20,2 katrilyon lira olacaktır.

Tablo 5: Konsolide Bütçe – Yayınlanan Verilerle Kayıt Dışı Yapının Mukayesesi

	Bütçe – Yayınlanan Veriler	Bütçe – Kayıt Dışı Dahil	Trilyon TL Fark
Konsolide Bütçe Gelirleri	33.440	38.667	3.227
Konsolide Bütçe Giderleri	46.705	56.967	10.162
Bütçe Açığı	13.265	20.200	6.935

Tablodaki veriler, takip eden bölümlerdeki bütçe finansman tablolarından türetilmiştir. (Tablo 7)

Tablo 5, bütçe kapsamında yer alması gereken gelirlerin ve kaynakların %9'unun, giderlerin de %18'inin kayıt dışı kaldığını göstermektedir. (Oranlar, kayıt dışı işlemler dahil bütçe rakamları üzerinden hesaplanmıştır.)

Tablo 4 ve 5 bir arada incelendiğinde önemli bir husus ortaya çıkmaktadır. Kayıt dışı bütçe yapısını tespit etmek için net borçlanma hasılatına bakılması yeterli değildir. Zira kayıt dışı giderlerin bir kısmı, yine kayıt dışı olan gelirlerle finanse edilmektedir.

Örneğin, sadece net borçlanma hasılatına bakıldığında, 2000 yılında 18,8 katrilyon lira kaynak elde edilmiş görünmektedir. Bütçe açığı 13,3 katrilyon lira olarak görüldüğünden, kayıt dışı giderlerin tutarı bu bilgilerden 5,5 katrilyon lira civarında tahmin edilebilir. Oysa, kayıt dışı gelirlerin de dikkate alınması sonucunda, bu tutardan 3,2 katrilyon lira daha fazla kayıt dışı gider olduğu görülmektedir. Bunun yanında, diğer nakit unsurları ile sağlanan finansman da dikkate alındığında, bu tutar daha da yüksek olmaktadır.

Takip eden bölümlerde kayıt dışı gelir ve giderler dikkate alınmak suretiyle bütçenin yapısı ve finansmanı detaylı şekilde incelenmektedir.

1.5.1 Bütçe Finansmanı – Ana Kalemler

Konsolide bütçe, Merkezi hükümetin mali faaliyetlerini gösteren bir dokümandır. Mali sistemin sağlıklı çalışması durumunda, bütçe gelir ve giderleri ile borçlanma ve borç geri ödemeleri bir bütün olarak ele alındığında, merkezi hükümet faaliyetlerinin tamamını gösteren bir tablo ortaya çıkacak ve bu tabloda yer alan gelirlerle giderler (kaynaklarla ödemeler) dengede olacaktır.

Ancak, uygulamada, yan mali işlem olarak adlandırılan bazı işlemler bu tabloyu değiştirmektedir. Bu, bazı gelir ve gider kalemlerinin kayıt dışı kalmasından kaynaklanmaktadır. Kayıt dışı kalemlerin varlığı, merkezi hükümet faaliyetlerinin tam olarak görülebilmesi için, bütçe finansman tablolarının kapsamının genişletilmesi ihtiyacını doğurmaktadır.

Tablolar, borçlanma ve borç geri ödemelerini ihtiva edecek ve kayıt dışı kalemleri de gösterecek şekilde tasarlandığında, gerçek finansman dengesinin nasıl sağlandığının görülmesi mümkün olmaktadır.

Bugünkü uygulamada borçlanma ve borç geri ödemeleri bütçede yer almamakta ve bütçe finansman tablolarında gösterilmemektedir. Esasen, sadece bu kalemlerin finansman tablolarında gösterilmemesi, hazırlanan tabloları değiştirilme sebebi olmaz. Önemli olan, borçlanma ile borç geri ödemeleri arasındaki farktan oluşan net borçlanma hasılatıdır.

Önceki bölümlerde ele alınan bütçe prensiplerine uyulması durumunda, net borçlanma hasılatı ile finanse edilen tüm işlemler bütçede görülecek, yani bütçe açığı net borçlanma hasılatına eşit olacaktır. Ancak, uygulamada borçlanma hasılatı "nakit" ve "mahsup" adıyla iki kategoriye ayırmakta ve finansman tablolarında sadece nakit borçlanma hasılatına yer verilmektedir. Mahsup borçlanma hasılatı ile de kayıt dışı işlemler finanse edilmektedir. Bunun yanında, borçlanmayla ilgili bazı işlemler sonucunda bir kısım gelirlerin de kayıt dışı kalması, finansman tablolarına borç kalemleri eklenmeden anlamlı bir sonuca ulaşılmasına sebep olmaktadır.

Tablo 6'da gösterildiği üzere, 2000 yılında bütçe gelirleri 33,4 katrilyon, nakit bütçe giderleri de 46,5 katrilyon lira olarak gerçekleşmiştir (bütçe gideri,

emanet ve avans işlemleri dikkate alınarak hesaplanmıştır). Merkezi hükümet faaliyetleri borçlanma işlemleri ile birlikte ele alındığında, elde edilen kaynakların ve gelirlerin toplamının 82,9 katrilyon lira, yapılan harcama ve borç ödemelerinin toplamının da 83,4 katrilyon lira olduğu görülmektedir. Bu işlemler arasında, gelirlerin 3,2 katrilyon lirasını, giderlerin de 10,2 katrilyon lirasını kayıt dışı bütçe işlemleri oluşturmaktadır. (Tablo 7)

Tablo 6: 2000 Yılı Bütçe Finansmanı Dengesi - Ana Kalemler

	Trilyon TL
Giderler	83.371
Bütçe Giderleri*	46.484
Bütçe Dışı Giderler / Ödemeler	36.887
Borç Ödemeleri	26.545
Borçlanmayla Karşılanan (Mahsup) Giderler	4.026
Kurumlardan Alacaklar	5.140
Kayıt Dışı Borç Kullanımı	996
Diğer Finansman Kullanımları	180
Vergi İndirimleri, İstisna ve Muafiyetler	Bilinmiyor
Gelirler	82.893
Bütçe Gelirleri	33.440
Bütçe Dışı Gelirler / Kaynaklar	49.453
Borçlanma Hasılatı	43.924
Borçlara Mahsup Edilen Gelirler	2.269
Tahsil Edilen Alacaklar	958
Kayıt Dışı Borçlanma	996
Diğer Finansman Kaynakları	1.308
Vergi İndirimleri, İstisna ve Muafiyetler	Bilinmiyor
Finansman Eksiği	478
<i>*Emanet ve avans işlemleri dikkate alınarak hesaplanan nakit bütçe gideri (Bkz. Tablo 8)</i>	
<i>Tabloda yer alan verilerle ilgili açıklamalar takip eden bölümde (Bölüm 1.5.2) yer almaktadır.</i>	

(Tablo 6'da borçlanma hasılatı 43,9 katrilyon lira ile, borç geri ödemeleri 26,5 katrilyon lira arasındaki fark –net borçlanma hasılatı- 17,4 katrilyon lira olarak görünmektedir. Tablo 4'te yer alan net borçlanma hasılatları toplamı ise 18,8 katrilyon liradır. Aradaki fark, 1 katrilyon lira tutarındaki kayıt dışı dış borçlardan ve Tablo 4'te açıklanmış olan kur farkı tutarlarından kaynaklanmaktadır.)

2000 yılında merkezi hükümet harcamalarının %18'inin, gelirlerinin de %9'unun kayıt dışı kalması, devlet gelirlerinin bütçe ile yapılmasını öngören ilkeye aykırıdır. Anayasada konsolide bütçe dışında harcama yapma imkanı sadece KİT'lere sağlanmıştır. Oysa, kayıt dışı harcama olarak adlandırılan işlemler, bu kuruluşlar tarafından değil, bizzat genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen harcamalar veya transferler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ve bu harcamalar, ne genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından, ne de döner sermaye, fon, vb. adlı başka bir kuruluş tarafından gider kaydedilmemektedir.

Tablo 6'da borçlanma işlemleri dahil edilmek suretiyle verilen bütçe finansman dengesi, Tablo 7'de bu sefer borçlanma ve nakitle ilgili diğer finansman kullanımları ayıklanmak suretiyle gösterilmiştir. Bu tasnif şekliyle, bütçe işlemleri ile kayıt dışı işlemlerin daha rahat mukayese edilmesi mümkün olmaktadır. Tabloda yer verilen toplam rakamlar, kayıt dışı işlemlerin bütçe kapsamına alınması durumunda bütçenin alacağı büyüklüğü yansıtmaktadır.

Tablolarda yer alan verilerle ilgili açıklamalara takip eden bölümde yer verilmektedir.

Vergi indirimleri, istisna ve muafiyetler. Vergi harcamaları olarak adlandırılan ve Tablo 6'da yer verilen bu kalemlerle ilgili olarak, mali sistemimizde bilgi üretilmemektedir. Bu tutarların tam olarak tespit edilip Meclisin bilgisine sunulması oldukça önemlidir. Bu şekilde, söz konusu indirim ve istisnaların harcama niteliği vurgulanmış olacak. Meclis, bu imkânlardan kimin ne derecede faydalanması gerektiğini bizzat belirleme imkânına kavuşacaktır. Vergi harcamaları ile ilgili bilgi eksikliği sebebiyle, bu kalemin Tablo 6'da gösterilmesiyle yetinilecek, detay tablolarda tekrar yer verilmeyecektir.

Örnek olarak, 2001 yılında işletme hakkı devirleri için getirilen bir istisna ile, KDV oranı %18'den %1'e indirilmiştir. Bu tür bir vergi harcamasının gerçekleştirilmesi için yetkinin Meclis tarafından verilmiş olması, mali sistemimizin bir gereğidir.

Ancak, vergi indirimleri, uygulamanın hiçbir safhasında kayıt altına alınmamakta ve bu yolla gerçekleştirilen vergi harcamalarının gerçek tutarı tam olarak tespit edilememektedir. Mevcut mekanizmalar bu işlemlerin hiçbir safhasında Meclise uygulama ile ilgili bilgi aktarmamaktadır.

Örneğin, birer harcama olarak değerlendirilmesi gereken ve devletin teşvik politikalarıyla yarattığı vergi indirimleri ve muafiyetleri de bunlar arasındadır, bunların miktarı da bilinmemekte ve bütçelenmemektedir. (Atiyas, Sayın, 1997, 21)

Tablo 7: 2000 Yılı Bütçe Venleri ve Kayıt Dışı İşlemler

	Trilyon TL
Giderler	56.867
Bütçe Giderleri*	46.705
Bütçe Dışı Giderler	10.162
Borçlanmayla Karşılanan (Mahsup) Giderler	4.026
Kurumlardan Alacaklar	5.140
Kayıt Dışı Borç Kullanımı	996
Gelirler	36.667
Bütçe Gelirleri	33.440
Bütçe Dışı Gelirler	3.227
Borçlara Mahsup Edilen Gelirler	2.269
Tahsil Edilen Alacaklar	958
Açık	20.200
<i>*Emenat ve avans işlemleri hariç</i>	
<i>Tabloda yer alan verilerle ilgili açıklamalar takip eden bölümde (Bölüm 1.5.2) yer almaktadır.</i>	
<i>Kayıt dışı işlemlerin tasnifi için bkz. Tablo 6/7</i>	

(Tablo 6'da, bütçe finansman dengesi açısından toplam kaynaklar ve harcamalar ortaya konduğundan, nakit yönünden düzeltilmiş bütçe gideri kullanılmıştır. Tablo 7'de ise, bütçe büyüklükleri ile kayıt dışı gelir ve giderlerin hacminin karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla bütçe gideri yalın olarak alınmıştır.)

1.5.2 Bütçe Finansmanı Dengesi

Bu bölümde, bütçe finansman dengesinin nasıl kurulduğu kademeli olarak ele alınmakta, her bir kalemin gelir (kaynak) veya gider (ödeme) niteliği ortaya konmaktadır. Tabloda yer alan kalemler, genellikle birden fazla unsurun bir araya gelmesinden oluşmuştur. Tabloyu takip eden açıklamalarla, rakamların içerdiği unsurlar ve bunların anlamı ile ilgili genel bilgiler verilecektir. Bütçe finansman işlemlerinin karmaşıklığı sebebiyle, detaylı bilgilere raporun ekinde yer verilmiştir. (Bkz. Ek-1) Ekta, Tablo 8'deki verilerin hazine genel mizanından veya borç hesaplarından nasıl türetildiği detaylı şekilde izah edilmektedir.

Tablo 8: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Finansman Dengesi

	Tilyon TL
1. Bütçe	
2. Konsolide Bütçe Gelirleri	33.440
3. Konsolide Bütçe Giderleri	-46.705
4. Bütçe Açığı	-13.265
5. Bütçe Emanetleri	400
6. Avanslar	-254
7. Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler	76
8. Kayıtlı Dışı Borç Kullanımı	-996
9. Nakit Bütçe Açığı	-14.040
10. Finansman	
11. Borçlanma Hasılatı	43.924
12. Borç Geri Ödemeleri	-26.545
13. Kayıtlı Dışı Borçlanma	996
14. Net Borçlanma Hasılatı	16.374
15. Mahsup Gelirler	2.269
16. Mahsup Giderler	-4.025
17. Nakit Borçlanma Hasılatı	16.618
18. Alacak Tahsilatı	958
19. Doğan Alacaklar	-5.140
20. Nakit Borçlanma ve Alacak Hasılatı	12.435
21. Bütçe Dışı Emanetler	798
22. Bankalar	506
23. Kasalar	-96
24. Bütçe Dışı Avans ve Krediler	-144
25. Nakit Finansman	13.562
26. Fark	-478

Finansman dengesi ile, merkezi hükümet tarafından bir yıl içinde ne kadar harcama yapıldığı, ne kadar gelir toplandığı ve gelirlerle giderler arasındaki farkın nasıl finanse edildiği

gösterilmektedir. Finansman dengesi adının kullanılması, toplam gelirlerle giderlerin aynı tutarda olması sebebiyledir. Yani, finansman tablosunun sıhhati, gelir ve gider tutarları arasındaki farkın sıfıra yakın olması ile ölçülebilir, ki bu da çok iyi çalışan bir muhasebe sisteminin uygulanması ile sağlanabilir.

Denge tablosunda gider, ödeme ve harcama kalemleri negatif (-) olarak, gelir, kaynak ve tahsilât kalemleri de pozitif (+) olarak değerlendirilmektedir.

Tanımlar

Tablo 6, 7 ve 8'de yer alan verilerle ilgili kısa açıklamalara bu bölümde yer verilecektir. Aynı zamanda, Tablo 8'e bağlı olarak finansman dengesinin nasıl kurulduğu üzerinde durulacaktır.

(1) Bütçe

(2) (3) Konsolide bütçe gelir ve giderleri: Konsolide bütçe, genel ve katma bütçenin toplamından oluşur.

(4) Bütçe Açığı: Diğer nakit unsurları dikkate alınmadan, sadece konsolide bütçenin gelir ve giderleri arasındaki farkı gösterir. Bütçe açığı 2000 yılında 13,3 katrilyon lira olmuştur.

(5) Bütçe emanetleri: Bütçe gideri olarak kaydedilen bir kısım giderler, nakden hemen ödenmez. Bu tutarlar Bütçe Emanetleri Hesabına alınır. Yıl sonunda bu hesapta meydana gelen artış, o yıl içinde gider kaydedildiği halde nakden ödenmeyen tutarı gösterir. 2000 yılında gider kaydedildiği halde henüz ödenmemiş olan tutarların toplamı 400 trilyon liradır. Bu tutarların gider kaleminden düşülmesi gerekir. Denge tablosunda giderler (-) işaretle kaydedildiğinden, gider tutarını azaltan bu kalem (+) işaretle yer almaktadır.

(6) Avanslar: Henüz gider kaydedilmemiş, ancak nakden ödenmiş tutarları gösterir. Avans olarak kaydedilen tutarlar, ilgili harcamaların belgeleri tamamlandıktan sonra gider olarak kaydedilir. 2000 yılında verilen avansların 254 trilyon lirasının gider kaydı yıl sonuna kadar yapılmamıştır. Bu tutar,

denge tablosunda gider olarak (-) işaretli gösterilmiştir.

(7) Bütçeden mahsup edilecek ödemeler: Bu kalemler, 1999 yılında gerçekleştirilmiş olan, ancak belgelerinin tamamlanmasındaki gecikme sebebiyle 2000 yılında gider kaydedilen tutarları göstermektedir. Yani gider kayıtlarında yer alan 78 trilyon liralık işlem, aslında 1999 yılında gerçekleşmiştir. Bu tutar giderlerden düşülmektedir. Bu sebeple tabloda (+) işaretli yer almıştır.

(8) (13) Kayıt dışı borç kullanımı: Muhasebe ve borç takip sistemlerinin yetersizliği sonucunda 2000 yılında kullanılan 998 trilyon lira tutarında dış borç, borç ve gider hesaplarına intikal etmemiştir. Bu tutar, Hazine'de istatistikî nitelikte tutulan bilgisayar kayıtlarından elde edilen, ancak, devlet muhasebesine intikal ettirilmek suretiyle kayıt altına alınamayan dış borçları göstermektedir. (Konu ile ilgili daha fazla bilgi için bkz. Dış Borçları Takip Sistemi, Bölüm 3.1)

Kayıt altına alınması durumunda bütçede yer alması gereken bu tutar, finansman dengesi tablosunda hem borçlanma hem de gider olarak kaydedilmiştir.

Kayıt dışı dış borçlanma işlemleri hem borçlanma, hem de gider yönünden kayıt dışı kaldığından, bu tutarların finansman tablosuna eklenmesi, tablonun sonucunu etkilememektedir. Aynı miktarda gelir (kaynak) ve gider kaydı yapıldığından, bunlar arasındaki fark sıfır olmaktadır.

(9) Nakit bütçe açığı: Bütçenin nakit ihtiyacı, finansmanla ilgili en önemli unsurdur. İlk aşamada nakit ihtiyacının görülmesi için bütçe emanetlerinin ve avansların dikkate alınması gereklidir. 2000 yılında nakit bütçe açığı 14 katrilyon lira olmuştur.

2000 yılı konsolide bütçesinin gelir ve giderleri arasındaki fark 13,3 katrilyon liradır. Ancak, gider olarak kaydedildiği halde henüz nakden ödenmemiş tutarların, nakden ödendiği halde henüz gider kaydedilmemiş tutarların ve kayıt dışı borçlanma ile finanse edilen işlemlerin dikkate alınması, bütçenin nakit ihtiyacının aslında 14 katrilyon lira olduğunu göstermektedir.

(10) Finansman

Normalde, borçlanma ve alacak işlemlerinden ve nakdi etkileyen diğer kalemlerden ibaret olması

gereken bu bölümde, kayıt dışı işlemler de gösterilmektedir. Muhasebe yapısının sağlıklı finansman tabloları üretecek yapıda olmaması nedeniyle, mahsup yoluyla yapılan ve kayıt dışı kalan işlemlere ayrıca yer verilmesi kaçınılmaz olmaktadır. Tablonun bu şekilde düzenlenmesiyle, yıl içinde yapılan bütün harcamalar ve elde edilen bütün gelirler ortaya konmaktadır.

(11) (12) Borçlanma hasılatı ve borç geri ödemeleri: Dış borç, devlet tahvilleri, hazine bonoları ve kısa vadeli avans işlemlerinin takip edildiği hesaplara kayıtlı olan ve borçlanma ve borç geri ödemesi mahiyetinde olan tüm işlemleri ifade eder. Yani bu kalemler, borçlanma yoluyla elde edilen tüm kaynakları gösterir.

Söz konusu hesaplara kaydedilmekle birlikte, borçlanma veya borç geri ödemesi mahiyetinde olmayan işlemler de bulunmaktadır. Finansman tablosunda bu mahiyetteki işlemler ayıklanmış, sadece kamu borçlanması ve geri ödemesine yer verilmiştir. Bu işlemler için gerekli kayıtlar finansman tablosunda ayrıca ihdas edilmiştir. (Bu konuda borçlanma araçları ile ilgili bölümlerde detaylı bilgi verilmektedir.)

(14) Net borçlanma hasılatı: Borç işlemleri sonucunda elde edilen kaynak tutarını gösterir. Borçlanma yoluyla elde edilen kaynaklar borç geri ödemesinde ve bütçe finansmanında kullanılmaktadır. Yani net borçlanma hasılatının bütçe açığına denk olması gereklidir. Ancak, temel bütçe ilkelere aykırı olmakla birlikte, mali sistemimizde borçlanma hasılatı, kayıt dışında kalan bir takım işlemleri finanse etmek için de kullanılmaktadır. Bütçe dışı gelir ve giderler dolayısıyla söz konusu denklik sağlanamamaktadır.

Tüm borçlanma enstrümanlarından, yıl içinde sağlanan net borçlanma hasılatı 18,4 katrilyon liradır.

(Tablo 15, 24 ve 25'te gösterilen net borçlanma hasılatı tutarları, Tablo 8'de yer alan tutarlardan değişik olarak, kur farkları ayıklanarak gösterilmiştir. Kur farkları mevcut muhasebe sisteminde sadece borç hesaplarına kaydedilmekte, giderle ilişkilendirilmemektedir. Bu sebeple, net finansman tutarları kur farkı hariç tutularak gösterilmiştir. Ancak, bütçe finansman yapısının tam olarak izlenebilmesi, kur farklarının da ayrıca ele alınmasını ve bunlar karşılığında gelir veya gider kayıtlarının ihdas edilmesini

gerektirmektedir. Bu sebeple, Tablo 8'de borçlanma hasılatı kur farkları dahil edilerek gösterilmektedir.)

(15) (16) Mahsup gelir ve giderler: Borçlanma ile ilişkili olarak ortaya çıkan, ancak gelir veya gider olarak kaydedilmemiş işlemlerden oluşur. Kayıtları olmamakla birlikte gerçek anlamda finansman veya harcama niteliği taşırlar. Bu işlemler yarı mali niteliktedir. İşlemlerin borç hesaplarıyla ilgili yönü muhasebe sisteminde kayıt altına alınmış, gelir veya gider hesaplarıyla ilgili yönü ise kayıt dışı kalmıştır.

(17) Nakit borçlanma hasılatı: 2000 yılında mahsuben gerçekleştirilen bütçe dışı işlemler sonucunda 2,3 katrilyon liralık gelir, 4 katrilyon liralık da gider oluşmuştur. Bu da, mahsup işlemlerin finansmanı için 1,7 katrilyon liraya daha ihtiyaç olduğunu gösterir. Yani, net borçlanma hasılatı olan 18,4 katrilyon liranın 1,7 katrilyon lirası mahsup işlemlere harcanmıştır. Kalan 16,6 katrilyon lira nakit borçlanma hasılatıdır.

(18) Alacak tahsilatı: Hazinesin genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşlardan olan alacaklarından yapılan tahsilatı gösterir. Bu işlemler sonucunda gerçek anlamda bir kaynak sağlanır, ancak bu gelir olarak görünmez. Hazine alacakları;

- Kuruluşlara devredilen dış kaynaklı kredilerden,
- Garantili kredilerden Hazine tarafından üstlenilenlerden,
- İkras yoluyla kurumlara kullanılan kredilerden

oluşur.

(19) Dolan alacaklar: Borçlanma yoluyla elde edilen kaynakların önemli bir kısmı bütçe dışındaki kuruluşlara aktarılmaktadır. Bu kuruluşlara aktarılan tutarlar bütçede gider veya transfer kalemleri arasında gösterilmemekte, sadece alacak kaydı yapılmaktadır. (Alacakların bütçe ile ilişkisi hakkında bkz. Hazine Alacakları, Bölüm 4). 2000 yılında bütçe dışındaki kuruluşlara bu şekilde 5,1 katrilyon lira kaynak aktarılmıştır.

(20) Nakit borçlanma ve alacak hasılatı: Nakit borçlanma hasılatı olan 16,6 katrilyon liranın 4,2 katrilyon lirası, alacak işlemlerine gitmiştir. Bu tutar, kurumlara kullanılan 5,1 katrilyon lira ile kurumlardan tahsil edilen 0,9 katrilyon lira arasındaki farktan doğmaktadır. Alacakların da

dikkate alınması sonucunda, bütçe finansmanı için kullanılacak kaynak miktarı 12,4 katrilyon liraya düşmüştür.

(21) Bütçe Dışı Emanetler: Çeşitli sebeplerle bütçe emanetleri dışındaki emanet hesaplarında beklenen tutarlardan oluşur. 2000 yılında emanet hesaplarında bekleyen tutarlar 798 trilyon lira artmıştır. Bu tutar kadar ilave finansman sağlanmıştır. Denge tablosunda emanet hesaplarındaki artış bir gelir unsuru olarak değerlendirilmektedir. (Bkz. Bölüm 6.2)

(22) Bankalar: Banka hesaplarındaki tutar 2000 yılında 508 trilyon lira azalmıştır. Bu, bankalardan çekilen bu mblağla finansman sağlandığı anlamına gelir. Banka hesaplarındaki azalma bir gelir unsuru olarak değerlendirilmiştir.

(23) Kasalar: Kasalarda bekleyen tutarlar 2000 yılı içinde 35,5 trilyon lira artmıştır. Bu, çeşitli kaynaklardan sağlanan gelirlerin bir kısmının kasalara yatırıldığını ve henüz kullanılmadığını gösterir. Bu tutar gider mahiyetindedir.

(24) Bütçe dışı avans ve krediler: Bu avans kaleminde de yıl içinde finanse edilen ancak henüz gider kaydı yapılmayan işlemler söz konusudur. Bu tutarlar gider olarak gösterilmektedir.

(25) Nakit finansman: Bütçe açığının nasıl finanse edildiğinin tespit edilmesi için önce net borçlanma hasılatı tespit edilmişti. Ardından mahsup işlemler, alacak işlemleri ve diğer finansman kalemleri dikkate alınmış, bu suretle nakit finansman tutana ulaşılmıştır. 2000 yılında 13,6 katrilyon liralık nakit finansman sağlanmıştır. Nakit bütçe açığı da 14 katrilyon lira olmuştur.

(26) Fark

Finansman tablosunun eksiksiz olması durumunda denge rakamının sıfır veya sıfıra yakın olması gerekir. Bu, muhasebe sisteminin, şu anda kayıt dışında kalan işlemleri kapsayacak ve sağlıklı bir finansman tablosu üretecek şekilde yapılandırılmasına ve hatasız çalışmasına bağlıdır. Tablo 8'deki finansman tablosunda yer verilen gelir ve giderlerin önemli bir kısmı kayıt dışıdır. Bu şekilde muhasebe dışı verilerin kullanılması suretiyle oluşturulan bir finansman tablosunda dengenin sağlanmasında sorunlarla karşılaşmaktadır. Zira, gelir veya gider

mahiyetinde olan, ancak, Hazine bünyesinde yapılan çalışmalarda tespit edilemeyen farklı işlemler bulunmaktadır. (Bkz. Bölüm 1.6) 2000 yılında yapılan çalışmada, toplam olarak 83 katrilyon liralık kaynak ve harcama'nın söz konusu

olduğu finansman tablosunda denge 478 trilyon liralık farkla kurulmuştur. Bu, kaynağı tespit edilemeyen gelir tutarını göstermektedir ve toplam harcamalara oranı binde 6'dır.

1.6 Bütçe Kanunu ve Bütçe Finansmanı

Önceki bölümlerde, Bütçe Kanunları ile, bütçe dışında harcama yapılmasına imkân tanıyan bazı düzenlemelerin yapıldığı belirtilmişti. Bu bölümde 2000 yılı bütçe kanununda yer alan hükümlerin hangilerinin kayıt dışı gelir ve gider oluşmasına yol açtığı incelenmektedir.

Kanunda yer alan söz konusu düzenlemeler, üç sınıfa ayrılarak ele alınmaktadır;

1. Belirli gelir ve giderlerin doğrudan bütçe dışında izlenmesine yetki veren hükümler.
2. Belirli giderlerin karşılığında Özel Tertip Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) verilmesi suretiyle ödenmesine yetki veren ve bu harcamaları dolaylı olarak bütçe dışına iten hükümler.
3. Belirli gelir ve giderlerin kaydedilmesi için Maliye Bakanına ve Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanına "yetki" veren ve bu yetkinin kullanılmaması durumunda harcamaların bütçe dışına kaydırılmasına imkân tanıyan hükümler.

İncelemede, sadece ilgili hükmün mahiyeti ve işlemi gerçekleştirme yetkisi verilen merci gösterilecektir.

1. Bütçeye kaydedilmeyecek ödemeler

- 1.1. Dış Krediler Kur Farkı Fonuna (FERİS) yapılan ödemelerin bütçe dışındaki hesaplarda izlenmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 30-b)
- 1.2. Garantili borçların Hazinece üstlenilmesi durumunda yapılan ödemelerin bütçe dışı hesaplarda izlenmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 30-b)
- 1.3. Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde verilen garantiler dolayısıyla yapılan ödeme ve yükümlülüklerin bütçe dışı hesaplarda izlenmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 30-b)
- 1.4. Bütçe açığı için verilen borçlanma yetkisi dışında, borçlanma limitine tabi olmadan özel tertip devlet iç borçlanma senedi ihraç edilmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 31)

1.5. 3836 sayılı Kanun uyarınca, Hazinece üstlenilerek tahkim olunan borçlar için ödenecek

faizler karşılığında, özel tertip devlet iç borçlanma senedi verilmesi ve bu tutarların bütçe dışı hesaplarda izlenmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 32-a ve d)

1.6. Merkez Bankasına verilen bir kısım devlet iç borçlanma senetlerinin faizleri karşılığında özel tertip devlet iç borçlanma senedi verilmesi ve bu tutarların bütçe dışı hesaplarda izlenmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı (Madde 32-b, c ve d)

1.7. KİT kârlarının kuruluşların görev zararı alacaklarına veya sermayelerine mahsup edilmesi durumunda bu işlemlerin bütçeye gelir ve gider kaydedilmemesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı ve Maliye Bakanı (Madde 43-b)

1.8. KİT'lerin Hazineye, fonlara ve SSK'ya olan borçlarının aynı kuruluşlardan alacaklarına veya sermayelerine mahsup edilmesi ve bütçeye gelir ve gider kaydedilmemesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı ve Maliye Bakanı (Madde 44-b)

2. Özel tertip DİBS'lerle finanse edilecek harcamalar

- 2.1. Merkez Bankasına yeniden değerlendirme farkı için yapılacak ödemeler yerine özel tertip DİBS verilmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan (Madde 32-e)
- 2.2. Kamu bankalarının görev zararı alacakları karşılığında özel tertip DİBS verilmesi yetkisi. - Hazine Denetim Sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan (Madde 44-c)
- 2.3. Fiskobirliğe fındık alımlarından doğan zarar karşılığında özel tertip DİBS verilmesi yetkisi. - Bakanlar Kurulu (Madde 44-e)

3. Gelir veya gider kaydedilmesine "yetki" verilen işlemler

- 3.1. Gümrüklerde Toplu Konut Fonu adına yapılan tahsilâtın gelir kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 18)
- 3.2. 4306 Sayılı Kanun uyarınca yapılan tahsilâtının ödeneği aşan kısmı karşılığında yeni

ödenek ihdas edilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 22)

3.3. Savunma Sanayii Destekleme Fonundan Hazineye yatırılacak paraların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 23)

3.4. Konvertibl olmayan konsolosluk gelirlerinden transferi mümkün olmayan miktarların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 24)

3.5. Kiraya verilen veya bir hizmetin yerine getirilmesinde kullanılan askeri nitelikteki kara, deniz ve hava taşıtlarından alınan kira veya ücretin gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 25-a)

3.6. Türkiye'de eğitim gören yabancı uyruklu askeri personel için ilgili devletlerce ödenen miktarların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 25-b)

3.7. NATO tarafından yedek havaalanları için verilecek paraların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 25-c)

3.8. Hibe olarak elde edilen imkânların gelir, ödenek ve gider kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 26-a)

3.9. Yabancı devletlerden yardım yoluyla veya diğer yollardan sağlanan malzeme bedellerinin gelir, ödenek ve gider kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 26-c)

3.10. Bağışlar için ihdas edilen özel ödeneklerin artıklarının ve kullanılmayan tutarların gelir kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 27)

3.11. Bütçe kapsamı dışındaki fonların gelirlerinin bütçeye gelir kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı,

Hazineden Sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan (Madde 29-a)

3.12. Fonların borçlanarak elde ettikleri kaynakların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 29-c)

3.13. Dış proje kredisi kullanımlarının ödenek ve gider kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 33-a-4)

3.14. KİT kârlarından Hazineye isabet eden tutarların gelir kaydedilmesi yetkisi. - Hazineden Sorumlu Devlet Bakanı ve Maliye Bakanı (Madde 43-a-1)

3.15. KİT'lerin Hazineye olan borçlarının Hazineden alacaklarına veya ödenmemiş sermayelerine mahsup edilmesi durumunda bu işlemin gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Hazineden Sorumlu Devlet Bakanı ve Maliye Bakanı (Madde 43-a-3)

3.16. Kaynak Kullanımını Destekleme Fonundan Eximbank'a sermaye olarak aktarılabacak tutarların gelir ve ödenek kaydedilmesi yetkisi. - Hazineden Sorumlu Devlet Bakanı ve Maliye Bakanı (Madde 44-d)

3.17. Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından yerine getirilen hizmetler karşılığında tahsil edilen tutarların ödenek ve gelir kaydedilmesi yetkisi. - Maliye Bakanı (Madde 67)

1.7 Değerlendirme ve Öneriler

- *Bütçenin kapsamı merkezi hükümet faaliyetlerini bütünüyle içerecek şekilde genişletilmelidir.*
 - *Bütçe mekanizması yeniden düzenlenmeli, icraat ile denetim arasında denge sağlanmalıdır.*
 - *Harcama taahhütlerinde miktar tahmini yapılmalı ve kaynak gösterilmelidir. Yapılan harcamalar için kaynak bulunamaması ciddi bir sorun oluşturmakta ve hükümetleri mali disipline aykırı uygulamalara zorlamaktadır.*
 - *Bütçe dışında harcama yapılmamalı, borçlanma hasılatı bütçe dışında harcanmamalıdır. Borçlanma yoluyla nakit veya mahsup olarak elde edilen kaynakların kullanımını tamamen bütçeleştirmelidir (borç geri ödemeleri hariç). Bunu sağlamak için*
- devlet muhasebesinde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.*
- *Sorumluluğun ve şeffaflığın temini için kamu giderleri ait oldukları dönemde kaydedilmelidir. Bu kayıt sistemi, tahakkuk bazlı muhasebe olarak adlandırılır.*
 - *Yapılan her türlü mali işlem uygun şekilde kayıt altına alınmalı ve raporlanmalıdır. Bunu tamamlayan bir diğer önemli husus Hazine ile kamu kurumlarının mali ilişkilerinin mutlaka bütçe aracılığı ile gerçekleştirilmesidir. Bu şekilde yarı mali işlemlerin oluşması engellenmiş olacaktır. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 19)*

2 Toplam Kamu Borçları

Mevcut muhasebe sistemi, kamu kesiminin toplam borcunu göstermekte yetersiz kalmaktadır. Kamu kesiminin görev zararlarından doğan önemli miktardaki borcu kayıt dışı kalmıştır. Bu borçlar, ancak, karşılığında iç borçlanma senedi verildiğinde kayıtlara geçmektedir.

Tablo 9: Toplam Kamu Borçları

	Trilyon TL				
	1996	1997	1998	1999	2000
Dış Borç*	5.598	10.289	16.781	29.578	42.182
İç Borç	3.121	8.203	11.613	22.920	36.421
Görünmeyen Borç**	1.058	2.450	6.011	12.964	18.772
Toplam Kamu Borcu	9.777	18.942	34.405	65.462	97.375
*Kamu kesimi dış borcu, geçici tahakkuk verilerinden hesaplanmıştır.					
**Görev zarar borçları ve emanetler (Bkz. Bölüm 7)					

Kamu kesiminin toplam yükümlülüklerinin izlenebilmesi açısından devlet muhasebesi kayıtlarında yer almayan bu borçlar, önceki Sayıştay raporlarında, "Görünmeyen Borçlar" arasında tanımlanmıştır⁵. Görünmeyen borçların diğer kalemini de 2000 yılında 2 katrilyon liraya yaklaşan emanetler oluşturmaktadır.

Bütün borç kalemleri dahil olmak üzere, 2000 yılında kamu kesiminin toplam borcu, Tablo 9'da gösterildiği üzere, 97 katrilyon liraya ulaşmıştır.

Tablo 10: Kamu Borçlarının Milli Gelire Oranı

	Trilyon TL				
	1996	1997	1998	1999	2000
Dış Borç*	%37,4	%35,0	%31,4	%37,8	%33,5
İç Borç	%20,8	%21,1	%21,7	%29,3	%28,9
Görünmeyen Borç	%7,1	%8,3	%11,2	%16,6	%14,9
Toplam Kamu Borcu	%65,3	%64,4	%64,3	%83,6	%77,3
TCMB dahil, kamu kesimi dış borcu					

1999 yılında kamu borçları, 1998 yılına oranla nominal olarak yaklaşık iki katına çıkmıştır. Aynı

yılda milli gelirden yaşanan düşüş nedeniyle, kamu borçlarının milli gelire oranında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Nitekim 1998 yılında kamu borçlarının milli gelire oranı %64 iken, 1999 yılında büyük bir artış ile %83'ü geçmiştir.

2000 yılında toplam devlet borçları, Tablo 9'da görüldüğü üzere, 1999 yılındaki 65 katrilyon liralık seviyeden 97 katrilyon liraya çıkmıştır. Ancak, aynı dönemde milli gelir rakamlarında görülen artış sebebiyle Tablo 10'da kamu borcunun milli gelire olan oranında bir gerileme görülmüştür.

⁵ 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 48

2.1 Borçlanma Limiti

Borçlanma limitleri, kamu kesiminin borçlanmasını, Meclisin iradesi doğrultusunda sınırlandırmak amacı ile ihdas edilmiştir.

Yıl içinde borçlanılabilecek tutarı sınırlandıran limit uygulamasının arzu edilen sonucu vermesi, iki temel kurala bağlıdır;

1. Limit uygulaması bütün borçlanma araçlarını kapsamalıdır.

Borçlanma ile ilgili sınırlandırmanın bütün borçlanma araçlarını kapsayacak şekilde belirlenmesine, 1999 yılında başlamıştır.

Hazine bonosu, dış borçlar ve özel tertip iç borçlanma senetleri için yakın zamanlara kadar limit konulmamıştır. Esasen Hazine bonolarına limit konmaması, bunların finansman için kullanılmayacağı öngörüsünden kaynaklanmaktadır. Ancak, bonoya limit konulmaması, tahvil limitinin yıl içinde dolması durumunda, bono ile borçlanmayı teşvik eden bir faktör olmuştur...

Sayıştay, 1998 yılında Meclise gönderdiği raporda limit düzenlemeleri ile ilgili olarak uyarıda bulunmuştur...

1999 yılında borçlanma limitinin bir bütün olarak belirlenmesi bütçe dışı harcamaların azalmasına ve bono stokunda ciddi bir düşüşe neden olmuştur. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 28-29)

2. Borçlanma ile finanse edilen bütün harcamalar söz konusu limit uygulaması içinde değerlendirilmelidir.

Bütçe dışı harcamalar dolayısıyla limit dışında borçlanmaya imkân verilmesi durumunda, limit ile ilgili düzenlemeler anlamsız kalmaktadır. Bu durumda, sıkı bir mali disiplin görüntüsü oluşmakta, ancak, bütçe dışı harcamalar sebebiyle borçlanmanın sınırlandırılması mümkün olmamaktadır.

2000 yılında bütçe dışında gerçekleştirilen 10,2 katrilyon liralık harcama, iç ve dış borçlanma yoluyla finanse edilmiştir. Bu, Bütçe Kanunu ile ihdas edilen limitlerin, yıl içindeki borçlanmayı bütçe açığı ile sınırlandıramadığını göstermektedir.

Bütçe Kanununun iç borçlanmaya yetki veren 31. maddesine göre, Hazine, bütçe açığı tutarında net borçlanma yapmaya yetkilidir. Limit hesabında, iç ve dış borçlanma bir bütün olarak ele alınmaktadır.

Maddede ayrıca, yıl içinde gerekli görülmesi durumunda bu limitin %15 oranında artırılacağı belirtilmektedir. Söz konusu artışın bütçe ödenekleri ile ilgili kanunda kurulmamıştır. Yani %15 oranında ilave borçlanma yapılması durumunda bu tutarla finanse edilen işlerin bütçeye dahil edilep edilmeyeceği belirsizdir.

Limit ile ilgili düzenlemenin sonunda, özel tertip devlet iç borçlanma senetlerinin limit hesabında dikkate alınmayacağı belirtilmektedir. Özel tertip senetler, bütçe dışı harcamaları finanse etmek için çıkarılmaktadır. Bu senetlerin limit hesabı dışında tutulması, limitlerin fonksiyonel olmamasının temel nedenidir.⁶

Kamu açıklarını az gösterme ve sorumluluktan kaçınma eğilimleri, borçlanma limitlerinin, bütçe dışı harcamalara finansman sağlayacak şekilde düzenlenmesi ile sonuçlanmaktadır. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 28)

2000 yılında net borçlanma ve borçlanma limiti

Bütçe kanununun 31. maddesi ile verilen borçlanma yetkisi ve yapılan net borçlanma tutarları Tablo 11'de gösterilmektedir. İlgili madde uyarınca, borçlanma limiti hesaplanırken, bütçe açığı (Bütçe Kanununun 3. maddesi) esas alınmakta, ardından, net iç borçlanma limitinin hesaplanması amacıyla, net dış borçlanma tutarı bu limitten düşülmekte veya eklenmektedir. Yıl içinde, bütçe açığı ile belirlenen limitin %15 oranında artırılması yetkisi de tanınmaktadır.

Tablo 11'de, borçlanma limiti ve bu yetki kullanılarak gerçekleştirilen net borçlanma, bir bütün olarak ele alınmaktadır.

Hazine Müsteşarlığı tarafından, yıl içinde gerçekleştirilen borçlanma tutarı, bütçe kanunu ile

⁶ 2000 Yılı Bütçe Kanunu Madde 32-a)

belirlenen limit dahilinde olmuştur. Bütçe Kanunu ile verilen, bütçe açığının %15'i oranında fazla borçlanma imkânı da dikkate alındığında 2000 yılında borçlanma limiti 16,4 katrilyon lira olmaktadır.

Yıl içinde gerçekleştirilen net borçlanma tutarı ise 14,5 katrilyon lira olmuştur (Özel tertip devlet iç borçlanma senetleri hariç). Yani, borçlanma miktarı, bütçe tahmininde belirlenen 14,2 katrilyon liralık bütçe açığına oldukça yakın gerçekleşmiştir.

Tablo 11: Net Borçlanma ve Limit

	Trilyon TL
Gider Bütçesi	46.702
Gelir Bütçesi	32.460
Denge	14.242
%15 Artış İmkânı	2.136
Limit	16.378
Net Borçlanma	14.482
Net Dış Borçlanma	5.527
Net Tahvil Borçlanması	10.142
Net Bono Borçlanması	-1.187
Kaynak: 2000 Yılı Bütçe Kanunu ve Devlet Borçları Saymanlığı verileri (Tablo 14, 24 ve 25)	

Borçlanma limitinin hesaplanması

Net borçlanma tutarları, borçlanma araçları ile ilgili bilgi verilen bölümlerde izah edildiği üzere, saymanlık hesaplarında yer alan rakamlarda bir ayıklama yapılması suretiyle tespit edilmektedir.

- Borç hesaplarına kaydedilen, ancak borçlanma veya borç geri ödemesi mahiyetinde olmayan işlemler yılı işlemlerinden düşülmektedir. (Bir önceki yıla ait kayıtlar, kur farkı kayıtları, borçlanma niteliğinde olmayan diğer ödemeler gibi)
- Dış borçlarla ilgili olarak, yılı içinde gerçekleştirilen, ancak saymanlık hesaplarına intikal ettiremeyen borçlanmalar dikkate alınmaktadır.
- Tahvil borçlanmalarında, bütçe kanunları uyarınca limit hesabında dikkate alınmayacak olan özel tertip tahviller düşülmektedir. (Özel tertip tahviller de dikkate alınmak suretiyle sağlanan net finansman tutarı ve bununla finanse edilen işlemler Ek 1-D'de ele alınmaktadır.)

Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan limit hesaplaması, Bütçe Kanununda belirlenen ve yukarıda belirtilen şekilde yapılan hesaplamadan farklı bazı unsurlar taşımaktadır;

- Öncelikle, Hazine alacaklarından yapılan tahsilat, uygulamada limit hesabına dahil edilmekte, yani borçlanma ihtiyacını azaltan bir unsur olarak dikkate alınmaktadır.
- Limit hesabı ile ilgili farklı bir Hazine uygulaması da, net dış borçlanma tutarının tespitinde görülmektedir. Tablo 4'te Hazine tarafından 2,7 katrilyon lira olarak hesaplanan net dış borçlanma, saymanlık ve tahakkuk birimlerinin verileri kullanılarak 5,5 katrilyon lira olarak hesaplanmıştır. Buradaki farklılık, mahsuben yapılan dış borçlanmaların ve saymanlığa intikal etmeyen dış borç tutarlarının Hazine tarafından yayınlanan verilerde dikkate alınmamasından kaynaklanmaktadır.

Hazine tarafından uygulanan farklı hesaplama metodları, 2000 yılı borçlanma limitinin ve net borçlanma tutarının farklı hesaplanmasına yol açmasına rağmen, borçlanma limiti aşılmadığından bunun önemli bir etkisi olmamıştır. Ancak, hesaplamaların tüm borçlanma unsurlarını kapsayacak şekilde yapılması, farklı yıllarda limitin aşılmasının önlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

Öneriler

Bütçe Kanununda yer aldığı şekliyle, sadece borçlanma araçları belirlenerek saptanan limit, bütçe finansmanı dengesinin kurulması açısından yeterli değildir. Alacakları limit hesabında dikkate alan Hazine uygulaması, limitlerin belirlenmesinde dikkate alınmalı ve Bütçe Kanunlarında yer almalıdır.

Limit uygulamasında bütün borçlanma araçlarının bir arada değerlendirilmesi uygulaması devam ettirilmelidir.

Borçlanma ile finanse edilen bütün harcamalar, nakit - mahsup ayırımı yapılmaksızın limit uygulaması içinde değerlendirilmelidir. Ancak, bu uygulamanın sonuç vermesi için, özel tertip devlet iç borçlanma senetleri limit hesabına dahil edilmelidir.

2.2 Kamu Borçlarının Faizleri

Kamu borçlarının maliyetini gösteren faizler, 2000 yılında da bütçenin en büyük gider kalemi olma özelliğini korumuştur. 2000 yılında ödenen yaklaşık 21 katrilyon lira tutarındaki faiz, bütçe gelirlerinin %60'ına, bütçe giderlerinin de %43'üne tekabül etmektedir.

Tablo 12: 2000 Yılı Faiz Ödemeleri

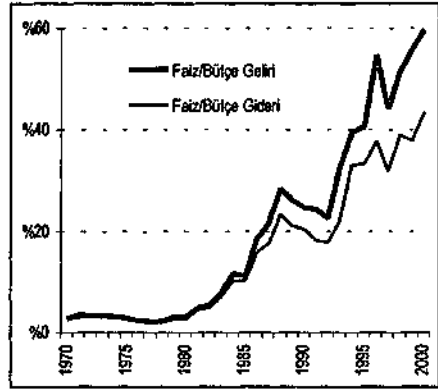
	Triyon TL
Bütçeye Kaydedilen	20.416,4
Tahvil	17.145,2
Bono	1.640,3
Dış Borç	1.630,9
Bütçe Dışı	366,3
Tahvil*	314,4
Dış Borç**	51,9
Toplam	20.782,7

Kaynak: Devlet Borçları Saymanlığı 2000 yılı kayıtları
* Tablo 62, madde 22 ve 24
** Tablo 58, madde 34

Tablo 12'de 2000 yılında ödenen borç faizlerinin detayı gösterilmektedir. Faiz harcamalarının bir kısmının bütçe dışından ödenmesi uygulamasına bu yıl da devam edilmiştir. Ancak, bütçe dışından ödenen faizlerin bütçeden ödenen faizlere oranı 1999 yılındaki %7,7 oranından 2000 yılında %1,8 seviyesine düşmüştür. Bu, kamu harcamalarının bütçede gösterilmesi yönünden olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Faizlerin bütçe gelir ve giderlerine oranında son otuz yılda yaşanan seyir Şekil 3'te gösterilmektedir. Faizlerin bütçenin en önemli kalemi haline gelmesi, kamu maliyesinde bir çok olumsuz gelişmeye yol açmaktadır.

Şekil 3: Borç Faizlerinin Bütçe Gelir ve Giderlerine Oranı

Faizlerin vergi gelirlerine oranı, yıllık faiz yükünün değerlendirilmesi açısından önemli bir göstergedir. 2000 yılında faiz ödemelerinin vergi gelirlerine oranı %78,5'e ulaşmıştır.

3 Kamu Dış Borçları

Tanımlar

Hazine Müsteşarlığı, kuruluş kanunu ve bütçe kanunları gereği, borçlanma işlemlerini yerine getiren kamu kurumudur⁷. Bu çerçevede Hazinesin dış borçlanması iki ana kategoriye ayrılabilir:

Program Kredileri: Hükümetlerin finansman programlarını yürütmek için alınırlar.

Program Kredisi: Proje-dışı krediler diye de adlandırılırlar. Uluslararası bir finansman kuruluşundan ya da diğer bir hükümetten sağlanan ve kullanımı belli bir projeye bağlı olmayan kredilerdir. Bunlar genel olarak bir kalkınma programının, diğer bir deyişle ülke ithalatının finansmanında kullanılan, dış ödeme açıklarını kapamaya yönelik dış yardımlardır. Belli bir projeye bağlı olmamaları, krediyi alan ülke hükümetine büyük bir serbesti sağlar. O nedenle yardım alan ülkeler bakımından daima proje kredilerine tercih edilirler. Fakat kredi verenler, genellikle krediyi kendi mallarının satın alımı koşuluna bağlamak ve kredinin kullanımını daha kolay denetleyebilmek açısından proje kredilerini tercih ederler. (Seyidoğlu, 1992, 705)

Hazine Müsteşarlığı ilgili yıl bütçe kanunları hükümlerine göre, hükümetlerin finansman programlarının gerektirdiği dış borçlanma işlemlerini yürütmektedir.⁸ Bu kapsamda 2000 yılında 7,5 milyar dolarlık tahvil ihracı gerçekleştirilmiş ve 1 milyar dolar tutarında 6 ay vadeli sendikasyon kredisi alınmıştır. Bu, toplam olarak 5,2 katrilyon liraya tekabül etmektedir.

Proje kredileri: Belli bir projenin finansmanı için alınırlar. Kendi içinde üçe ayrılırlar:

1- **Tahsisli Krediler:** Borçlusuz Hazine olan ve temin edildikten sonra konsolide bütçeye dahil kurum ve kuruluşlarca kullanılan kredilerdir.

2- **Devirli Krediler:** Kreditor karşı Hazinesin borçlu olduğu, Hazinece temin edildikten sonra konsolide bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlara devredilerek kullanılmayan ve kullanıcı kuruluşun Hazineye borçlandırıldığı kredilerdir.

3- **Garantili Krediler:** Genel ve katma bütçe dışındaki bir kuruluşun kendi namına temin ettiği, ancak, geri ödenmesi konusunda Hazinesin kreditor karşı garanti verdiği kredilerdir. Bu krediler Hazine borcu sayılmazlar.

Devirli ve garantili krediler konsolide bütçe dışındaki kuruluşlar tarafından kullanılmakta ve bu krediler nedeniyle Hazine ile kullanıcı kuruluş arasında bir borç- alacak ilişkisi doğmaktadır.

Proje Kredisi: Belli bir yatırım profesinin gerektirdiği ithalatın (ve diğer giderlerin) finansmanı için... sağlanan dış yardımlardır. Yalnızca verildikleri projenin finansmanı için kullanılabilirler. O bakımdan bunlar bir tür "bağlı kredi" sayılırlar. ... Yabancı ülke hükümetlerinin verdikleri krediler projeye bağlı olmanın yanında ayrıca gerekli ithalatın kendi ülkelerinden yapılması kaydına bağlı olabilirler. Yani bunlar hem proje hem de ithalatın kaynağı açısından bağlı krediler durumundadır. Kuşkusuz bu da dış yardımın etkinliğinin azalmasına neden olabilir. Proje kredileri bazen projenin gerektirdiği ithalatta birlikte, ulusal para harcamalarının da finansmanını kapsayabilir. Bu duruma özellikle büyük projelerin finansmanında rastlanabilir. (Seyidoğlu, 1992, 706)

⁷ 4099 sayılı Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlıklarının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun, Madde 2-a.

⁸ 2000 Yılı Bütçe Kanunu Madde 34-a

3.1 Dış Borçları Takip Sistemi

Hazine Müsteşarlığı, dış borçların yönetiminden ve takibinden sorumlu olan kamu kuruluşudur. Müsteşarlık, dış borçların takibini iki birim vasıtasıyla yapmaktadır; saymanlık ve tahakkuk birimleri.

Devlet Borçları Saymanlığı: Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'nün alt birimlerinden biridir ve Türkiye'nin en büyük saymanlığıdır. Saymanlığın en önemli özelliği, Maliye Bakanlığına bağlı olmamasıdır. Saymanlık personeli, sicil ve özlük işleri bakımından Hazine Müsteşarlığına bağlıdır.

Saymanlık, kamu borçlarının muhasebesini tutmakla sorumlu birimdir. Kayıt esasları Devlet Muhasebesi Yönetmeliği ile belirlenmektedir. Saymanlığın faaliyetleri her sene Meclis adına Şayıştay tarafından denetlenir.

Saymanlık işlemlerinin sonuçlarını içeren tablolar, kesin hesap süreci ile Meclise sunulur. Yıllık kamu hesaplarını topluca gösteren ve devletin temel mali belgesi olan Hazine Genel Hesaplarında devlet borçlarıyla ilgili olarak, bu saymanlık tarafından üretilen veriler yer alır.

Tahakkuk Birimi: Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğü'nün saymanlık dışındaki birimlerinden oluşur.

Saymanlık ve tahakkuk birimlerinin ilişkisi

Mali sistemimizde tahakkuk ve saymanlık birimleri, mali işlemlerin farklı aşamalarını yürüten organlar olarak tasarlanmıştır. Herhangi bir ödeme veya tahsilatla ilgili işlem, tahakkuk birimlerinin hazırlayacağı belgelerle başlar. İşlemin tutarı, gerekçesi vb. unsurları tespit edilerek belgeler saymanlığa aktarılır. Saymanlık bu belgeleri sorgular, ardından uygun bulması durumunda işlemi sonuçlandırır. İta amiri, bu işlemlerin tamamlanmasına yetki veren ve bir çok yönden sorumluluğa ortak olan yönetim mercidir.

Normal şartlarda, mali sistemimizin genel yapısına uygun olarak, dış borçlanma ile ilgili bilgilerin tahakkuk birimlerince derlenmesi, ardından bu bilgilerin saymanlığa intikal ettirilmesi ve üzerinde

mutabık kalınan tutarların dış borç olarak kaydedilmesi gerektirdi.

Ancak, Hazine Müsteşarlığının yapılanmasında saymanlık ve tahakkuk arasındaki ilişki farklı şekilde kurulmuştur. Bu, dış borçların, saymanlık ve tahakkuk birimleri tarafından eşgüdümlü olarak takip edilmesinde sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.

- Dış borçlar hesabı ile ilgili kayıtlar, farklı birimlerde farklı veri kaynaklarına dayalı olarak kurulmaktadır. Saymanlık kayıtları dış borçları kullanan kamu kurumlarından gelen verilere istinaden tutulmakta, tahakkuk istatistikleri de kredиторlerden gelen bildirimlere dayanmaktadır. Bu iki veri kaynağından gelen verinin sağlıklı bir şekilde karşılaştırılması bu güne kadar sağlanamamıştır.
- Kredi Anlaşmalar Hesabı ve Kullanılacak Dış Krediler Hesabı uygun şekilde çalıştırılmamaktadır. Bu hesaplara kaydedilecek bilgilerin işlem bazında saymanlığa bildirilmesi gerekirken, yıl sonlarında bu bilgiler saymanlığa topluca aktarılmaktadır. Bu durumda söz konusu bilgilerin saymanlık tarafından sorgulanması ve diğer hesaplarla uyum içinde olması mümkün olmamaktadır.

Tahakkuk ve saymanlık birimleri arasındaki söz konusu kopukluk, 1997 yılından önce kullanılan bilgisayar sisteminde had safhaya ulaşmış ve dış borç kayıtlarının önemli ölçüde hatalı hale gelmesiyle sonuçlanmıştır.

Şayıştay'ın dış borçlarla ilgili sorunları tespit etmesi ve bu hesabı reddetmesinin ardından Hazine'de yeni bir bilgisayar sistemi oluşturulmuştur. Söz konusu sistem, 1997 yılından bu yana kullanılmaktadır. Ancak, eski sistemin temel yapısı (tahakkuk biriminde, saymanlıktan bağımsız olarak yapılandırılmış olması) yeni sistemde de korunmuştur. Bu, günümüzde dış borçlarla ilgili çözüm çalışmalarını aksatan temel unsurdur.

Bu sorunun, Hazine Müsteşarlığında saymanlık ve tahakkuk birimleri arasında sağlıklı bir koordinasyon tesis edilmesi ve veri kaydında

hatayı en aza indirecek mekanizmaların kurulması suretiyle çözülmesi gereklidir.

Ancak, dış borçların takibini aksatan tek sorun bu değildir. Dış borçların takibi ile ilgili sistemleri irdelleyen, zaafı tespit eden ve çözüm önerileri getiren çok sayıda Sayıştay raporu bulunmaktadır.⁹

Dış borçlarla ilgili sorunların çözümü yolunda önemli mesafe katedilmiş olmasına rağmen, henüz dış borçları eksiksiz şekilde takip edecek ve devlet hesaplarına intikal ettirecek sistem tamamlanamamıştır.

Çözüm çalışmalarının sonuca ulaşmamasında, önceki Sayıştay raporlarında ortaya konan bazı eksikliklerin giderilememiş olması etkili olmaktadır. Örneğin devlet borçları ile ilgili bir arşiv düzenlenmesi henüz uygulamaya geçirilememiştir.

Dış borçların takibiyle ilgili sorunlar

Dış borçların takibi ile ilgili sorunların, Maliye, DPT ve Hazine'nin katkısı olmadan çözülmesi mümkün değildir.

Dış borçların takibi ile ilgili sorunların çözümü için, 1998 yılından itibaren, ilgili kurumların işbirliğiyle ve Dış Borç Kullanımlarını İzleme Komitesi aracılığıyla yapılan çalışmalarda önemli bir aşama katedilmiştir.¹⁰ Komite çalışmalarının sonucunda dış proje kredilerinde dış borç kaydı ve bütçeleştirme işlemlerinde uygulanacak esaslar tespit edilmiş ve bir tebliğ halinde yayınlanmıştır.

Bu tebliğ hükümlerinin uygulanmasında 2000 yılında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak, kredi kullanımının Hazineye bildirilmesinde, dış

borç kaydı yapılmasında ve bütçeleştirilmesinde henüz istenilen düzeye gelinmemiştir.

Dış borçlarla ilgili sorunların çözüm çalışmaları nerede ise tamamen Hazine tarafından yürütülmektedir. Diğer kuruluşlar tarafından bütçe ve muhasebe sisteminde ve yatırım programında dış borçların eksiksiz şekilde takip edilebilmesi için yapılması gereken değişiklikler henüz gerçekleştirilmemiştir.

Hazine Müsteşarlığı dış borç veri tabanı kayıtlarına (kreditor verilerine) göre, 2000 yılında, konsolide bütçeli kuruluşlar 3 katrilyon lira tutarında dış proje kredisi kullanmışlardır. Buna karşılık bu kuruluşların Hazineye bildirdikleri kullanım 1,1 katrilyon liradır.

Saymanlık tarafından dış borç kaydı yapılan bu 1,1 katrilyon liralık kullanımın ise, ancak 117 trilyon liralık kısmı bütçeleştirilmiştir. Yani, yıl içinde Maliye Bakanlığına bildirilen 1 katrilyon liralık dış borç kullanımı bütçeleştirilmemiştir.

Bu noktada, dış borç kullanım bilgilerinin Hazineye zamanında ulaşarak kaydedilmesi ve bütçeleştirilmesinin önemi üzerinde durulması gereklidir. Zira, kullanım bilgilerinin gönderilmemesi sonucunda, dış borç, gider ve alacak kayıtları eksik kalmaktadır.

Bu durumun bütçe sistemi açısından önemli sonuçları olmaktadır;

1- Maliye Bakanlığınca bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımları, kuruluş bütçelerine gider yazılmamakta, dolayısıyla kayıt dışı kalmaktadır. Sonuçta bütçe açığı olduğundan az gösterilmektedir.

2- Bütçede yer almayan bu kullanımlar, Sayıştay denetiminden kaçınılmış olmaktadır.

3- Bu kullanımlar, Sayıştay tarafından TBMM'ye sunulan Kesin Hesap Uygunluk Bildiriminde de yer almamakta, dolayısıyla Meclis denetimi dışında kalmaktadır.

4- Bu şekilde finanse edilen projeler için genellikle yatırım programında yeterli ödenek konmamakta, dolayısıyla yıl içinde mevcut ödenekler aşmaktadır.

Öneriler

Dış borçlarla ilgili olarak, Hazine dışındaki kuruluşlar tarafından bütçe ve yatırım programı

⁹ Sayıştay Hazine İşlemleri Raporu ve Hazine Hesapları İzleme Raporu adı altında 1995 yılından itibaren yayınlanan söz konusu raporlara Sayıştay'ın internet sitesinden ulaşılabilir. (www.sayistay.gov.tr)

¹⁰ Dış Borç Kullanımlarını İzleme Komitesi, Sayıştayın 1997 Yılı İzleme Raporunda yer verilen şu önerinin Plan ve Bütçe Komisyonunca kabul edilmesi üzerine oluşturulmuştur. "Dış borçların takibindeki temel sorun kredi kullanım bilgilerinin elde edilememesidir. Hazine Müsteşarlığı bünyesinde kullanım bilgilerinin kullanıcılarından elde edilmesi için yapılmış olan çalışmalar netice vermemiştir. Sorunun çözümü için; Sayıştay Başkanlığı, Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası Başkanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı ve kredi kullanan kurumların işbirliğiyle ortak çalışmalar yapılması gerekli görülmektedir."

çerçevesinde atılması gereken adımlar, önceki Sayıştay Raporlarında şu şekilde tespit edilmiştir:

Yıllık Yatırım Programlarına, dış kredi anlaşmalarında öngörülen kullanım takviminde yer alan ödenekler konulmalıdır.

Maliye Bakanlığı, bütçe çağrısında, kuruluşların dış proje kredisi kullanımlarının tamamı için ödenek istemeleri uyarısında bulunmalıdır. Bu ödenekler aynen bütçeleştirilmeli ve ödenek kasintisinin dışında tutulmalıdır.

Dış proje kredileri için verilen ödenekler, nakit temini gerektirmediklerinden ve uluslararası anlaşmalar gereğince belirlenen takvimler çerçevesinde harcandıklarından, yıl başlarında tamamen serbest bırakılmalıdır.

Bütçeleştirme işlemlerinin uzamasının yatırımları yavaşlatmasını veya durdurmasını önlemek için,

dış proje kredilerinin ödenek kaydı işlemleri, kuruluşların Bütçe Dairesi Başkanlıklarınca yapılmalıdır.

Dış borçlara ilişkin olarak, Maliye Bakanlığının geçici izni ile Hazine Müsteşarlığı tarafından kullanılmakta olan yeni devlet muhasebesi hesapları, dış borç kullanımlarının takibinde önemli bir mesafe alınmasını sağlamıştır. Bu hesapların, mevcut yapıları muhafaza edilerek ve geliştirilerek Devlet Muhasebesi Yönetmeliğine eklenmesi, bu amaçla Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne hazırlanan ve Devlet Muhasebesi Yönetmeliğinde değişiklik öngören taslağın bir an önce yürürlüğe sokulması sağlanmalıdır. (2000 Yılı Mali Raporu, sf. 111)

3.2 Son Yirmi Yılda Dış Borçlanma

Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, ülkemizin toplam dış borç stoku 2000 yılı sonu itibarıyla 116 milyar USD 'ye ulaşmıştır. Bu tutarın 63 milyar doları (Merkez Bankası borcu dahil olmak üzere) kamu kesimine aittir. Kalan 53 milyar dolarlık tutar, özel sektörün dış borcudur.

Dış borcun miktarı ile ilgili bu bilgi, Hazine tahakkuk birimlerinde hazırlanan verilere dayanmaktadır. Ancak, söz konusu borca ilişkin bilgiler, bir önceki bölümde ele alınan gerçeklerle, saymanlığa intikal ettirilemediğinden henüz devlet kayıtlarında yer almamaktadır. Bu sebeple veriler doğrulanmamıştır ve geçici kaydıyla verilmektedir.

Tablo 13'te, toplam dış borcun 1980 yılından 2000 yılına kadar olan seyri, beş yıllık dönemler halinde verilmiştir.

Tablo 13: Toplam Dış Borç Stoku (Borçluya Göre)

	Milyon USD				
	1980	1985	1990	1995	2000
Kamu	8.680	14.971	30.416	39.472	48.743
TCMB	3.229	6.682	8.176	11.479	14.051
Özel	1.330	4.007	10.443	22.327	53.311
Toplam	13.239	25.660	49.035	73.278	116.105

Kaynak: 1980-1995 verileri; 8. 5 Yıllık Kalkınma Planı Borçlanma ve Borç Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ek Tablolar. 2000 verileri; Hazine Müsteşarlığı internet sitesi.
Not: Tablodaki yer verilen rakamlar, devlet hesaplarına intikal ettirilmemiştir ve geçicidir.

Hazine verilerine göre, ülkemizin toplam dış borcu 2000 yılı sonunda, 1999 yılına oranla %12 oranında artış göstermiş ve 116 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı dönemde özel kesimin ve Merkez Bankası dışındaki kamu kesiminin borcu %10 civarında artış gösterirken, Merkez Bankasının borcu %28 oranında artmıştır.

Tablo 14: Dış Borçların Milli Gelire Oranı

	1980	1985	1990	1995	2000	%
Kamu	14,6	24,3	22,4	29,9	26,0	
TCMB	5,4	10,8	6,0	8,7	7,5	
Özel	2,2	6,5	7,7	16,9	28,4	
Toplam	22,3	41,7	36,1	55,5	61,9	

Dış borçların Gayri Safi Milli Hasılaya oranı Tablo 14'te verilmektedir. Buna göre son beş yılda toplam dış borçların milli gelire oranındaki artışın özel sektör borçlarından kaynaklandığı görülmektedir. Söz konusu dönemde özel sektörün dış borçları GSMH'nın %16,9'u seviyesinden %28,4 seviyesine çıkmıştır. Buna mukabil Merkez Bankasının ve diğer kamu kesiminin borçlarının milli gelire oranında azalma görülmektedir.

3.3 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı

Devlet Borçlar Saymanlığı tarafından tutulan 2000 yılı Dış Borçlar Hesabı, kamu dış borçlarını tam, uygun ve doğru şekilde göstermemektedir.

- Saymanlık kayıtlarında dış borç stoku yer almamaktadır. Tahakkuk birimi, 1995 yılı Dış Borçlar Hesabının reddedilmesinden sonra başlayan çalışmaları sonuçlandırarak, henüz dış borç stokunu eksiksiz şekilde tespit edememiş ve saymanlık hesaplarına aktaramamıştır. Dolayısıyla Dış Borçlar Hesabı, devletin dış borçlardan doğan yükümlülüklerini tam olarak göstermemektedir.
- Saymanlık, dış borç kullanımlarını tam olarak takip edememektedir. Mevcut yapılanmada, tahakkuk birimi, dış borç kayıtlarını kreditorlerden alınan verilere istinaden oluşturmaktadır. Saymanlık birimi kayıtları ise, dış borçları kullanan kuruluşlardan gelen verilere dayanmaktadır. Kamu kurumlarından dış borçlara ilişkin bilgilerin alınması yönünde ilk adım, Sayıştay önerisi üzerine kurulan Dış Borç Kullanımlarını İzleme Komitesi tarafından hazırlanan tebliğ ile 1998 yılında atılmıştır. Bu güne kadar bu verilerin toplanmasında önemli bir mesafe katedilmesine rağmen, 2000 yılında, tahakkuk birimi tarafından borçlanma olarak kaydedilen, ancak saymanlık hesaplarına intikal etmeyen 996 trilyon liralık dış borçlanma bulunmaktadır. Yani Dış Borçlar Hesabı, 2000 yılı dış borç kullanımlarını tam olarak göstermemektedir.
- Saymanlık hesaplarında dış borç stoku olmadığından, kurlardaki değişim sonucunda, dış yükümlülüklerde meydana gelen değişime hesaplanamamaktadır.

2000 yılı Dış Borçlar Hesabı, kamu dış borçlarını tam, doğru ve uygun şekilde göstermediğinden, söz konusu hesaplar 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Savistay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

Yukarıda sayılan aksaklıklara rağmen, saymanlığın, Dış Borçlar Hesabının reddinden sonra başlayan yeniden yapılanma sürecinde çok önemli bir aşama katettiğinin vurgulanması gereklidir. Söz konusu aksaklıkların tamamı, saymanlığa Hazine içindeki birimlerce ve Hazine dışındaki kurumlarca aktarılması gereken verilerdeki eksiklikten kaynaklanmaktadır. Bunun dışında, saymanlık bünyesinde geliştirilen kayıt sistemi, devlet muhasebesi sisteminde uygulananın çok ilerisinde, detaylı ve güvenilir bilgi üreten bir yapıya sahiptir.

Yukarıda belirtilen sorunlar, Dış Borçlar Hesabının reddine sebep olmakla birlikte, Hazine saymanlıklarında kurulmuş olan bu kayıt sistemi, yıl içinde dış borçlanmaya ilişkin olarak saymanlığa iletilen bütün verileri sağlıklı şekilde kayıt altına almaktadır. Dış borç stokunun tespit edilerek saymanlığa iletilmesi ve borçlanma bilgilerinin eksiksiz olarak Hazineye ulaştırılması durumunda, saymanlık kayıt sistemi, dış borçları sorunsuz şekilde takip edecek yetkinliğe ulaşmış görünmektedir.

Dış Borçların takibine ilişkin sorunların çözümü için yapılan çalışmalar ve gelinen nokta Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporunda ortaya konmaktadır.

3.4 Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı

Dış borçların daha sağlıklı şekilde takip edilmesi amacıyla, 1999 yılında iki yeni hesap ihdas edilmiştir; Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı. Bu iki hesap yardımıyla, Hazine tarafından anlaşması yapılan ve kreditorler tarafından kullanılması taahhüt edilen kredilerin ve bu kredilerden yapılan kullanımların kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

İlgili muhasebe düzenlemeleri tasarlanırken, dış borç kullanımlarının söz konusu hesaplara, kredileri kullanan kuruluşlardan alınan verilere dayanılarak kaydedilmesi öngörülmüştür. Ancak, bu güne kadar, kullanıcı kuruluş verilerinin eksiksiz olarak Hazineye gönderilmesi sağlanamamıştır.

Dış borçların takibi ile ilgili sorunlar sebebiyle, söz konusu saymanlık hesaplarının çalıştırılması için tespit edilmesi gereken Kredi Anlaşmaları Hesabının stoku, 2000 yılı içinde hesaplanarak saymanlığa intikal ettirilememiştir. Bunun yerine, tahakkuk birimi tarafından tutulan bilgisayar kayıtlarına istinaden söz konusu hesaplarda ilgili işlemler, 2000 yılı sonunda topluca saymanlık kayıtlarına intikal ettirilmiştir.

Bu durumda, ilgili hesapların yıl içinde saymanlıkta yer alan diğer hesaplarla birlikte çalışması sağlanamamıştır. Yapılan inceleme sonucunda, bu

iki hesabın kayıtlarının, saymanlık dış borçlar hesabında yıl içinde ihdas edilen kayıtlarla tutarlı olmadığı tespit edilmiştir. Aradaki fark, tahakkuk birimleri tarafından hazırlanan verilerin kreditor bildirimlerine istinaden hazırlanması, saymanlık kayıtlarının ise kullanıcı kuruluş verilerine dayanmasından kaynaklanmaktadır.

2000 yılı sonu itibarıyla Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı, göstermeleri gereken muhasebe verilerini tam, doğru ve uygun şekilde göstermemektedir. Bu gerekçe ile söz konusu hesaplar uygun görülmemekle 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

Söz konusu hesaplarla ilgili sorunları çözmek amacıyla, Sayıştay denetçilerinin tahakkuk ve saymanlık birimleri ile ortaklaşa yürüttüğü çalışmalarla, dış borç kayıtları ile ilgili olarak farklı kaynaklardan elde edilen verilerin tamamının saymanlık hesaplarında değerlendirilmesi için yapılması gereken düzenlemeler tespit edilmektedir. (Hesaplarda ilgili geniş değerlendirme için bkz. Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporu)

3.5 2000 Yılı Dış Borç İşlemleri

Bu bölümde, 2000 yılında gerçekleştirilen dış borçlanma işlemleri bütçeye bu yolla sağlanan finansman tutarının tespit edilmesi amacıyla incelenmektedir. Dış borç işlemlerinin kayıt dışı harcamalarla ilişkisi, rapor ekleri arasında detaylı şekilde incelenmektedir. (Ek 1-C)

Tablo 15: 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti

Hesapta Yer Alan İşlemler	Trilyon TL
1999 Stoku	2.127*
Borçlanma	11.123
Geril Ödeme	4.408
Net Borçlanma	6.715
2001'e Devir	8.842
Reel Finansman	
Borçlanma	7.494
Geril Ödeme	2.963
Kayıt Dışı Borçlanma	996
Net Borçlanma	5.527

* 1999 yılından devreden tutar, yıl içinde yapılan 1,8 katrilyon liralık kayıtlı düzeltilmiş, mizana 3,9 katrilyon lira olarak geçmiştir.

Hesapta yer alan işlemler

2000 yılı dış borçlar hesabı kayıtlarına göre, yıl içinde 11,1 katrilyon liralık borçlanma, 4,4 katrilyon liralık da geri ödeme yapılmıştır. Bu durumda net dış borçlanma hasılatı 6,7 katrilyon lira olarak görünmektedir.

Ancak, hesapta yer alan işlemlerin tamamı 2000 yılına ait değildir. İşlemlerin bir kısmı da dış borçlanma mahiyetinde değildir. Bu sebeple, gerçek borçlanma hasılatının özel bir hesaplama ile bulunması gereklidir.

Gerçek finansman tutarı (Reel finansman)

2000 yılı borçlanma işlemleri ile sağlanan finansmanın tespit edilmesi için, Dış Borçlar Hesabında yer alan işlemlerde bir ayıklama yapılması gereklidir. Bu, yıl içinde bu hesaba kaydedilen, ancak, dış borçlanma veya dış borç

geri ödemesi mahiyetinde olmayan işlemlerden kaynaklanmaktadır.

Saymanlıkça kaydedilemeyen dış borçlanma tutarları da reel finansman hesabında dikkate alınmaktadır.

Reel finansman tutarının tespit edilmesi için yapılan işlemler aşağıda özetlenmiştir. (Detaylı bilgi için bkz. Tablo 58, 59 ve 60 ile eki açıklamalar)

1. Dış borçlar hesabı ile ilgili sorunlar henüz çözülmediğinden, dış borç kullanım bilgilerinin bir kısmı Hazineye gecikmeli olarak ulaşmaktadır. Bu sebeple saymanlık, 2000 yılı içinde, 1998 ve 1999 yıllarına ait dış borçlanma ve kur farkı kayıtları yapmıştır. 2,8 katrilyon lira tutarında olan bu kayıtlar, esasen 2000 yılı dış borçlanma işlemlerine ilgili değildir.

2. Bunun yanında, Hazine tarafından üstlenilen garantili krediler için kreditorlere yapılan ödemeler dış borçlar hesabına kaydedilmektedir. Oysa bu krediler, Hazine borcu mahiyetinde olmadıklarından dış borçlar hesabı ile ilişkilendirilmekten, sadece alacak kaydının ihdas edilmesi gerekir.

3. Hazine tarafından Yap-İşlet-Devret modeline verilen garantiler kapsamında 2000 yılında ödenen su faturalarının bedelleri, dış borçlar hesabına önce borçlanma, ardından da borç geri ödemesi gibi kaydedilmiştir. Oysa bu işlem, gider mahiyetinde ve alacak doğuran bir işlem olup, dış borçlar hesabı ile ilişkilendirilmemesi gereklidir.

4. Kayıt dışı işlemler: Kuruluşların kreditorlerden doğrudan kullandıkları dış kredilerle ilgili bilgiler Hazineye eksik gönderilmektedir. Bu durumda, saymanlığın dış borçlanma rakamı eksik kalmaktadır. Kreditorlerden elde edilen verilerle yapılan mukayese neticesinde, saymanlığın kaydedemediği dış borç kullanım miktarının 996 trilyon lira olduğu tespit edilmiştir.

5. Kur farkları: Reel finansman tutarının tespit edilmesi için, kur farkları yılı işlemlerinden düşülmektedir. Aynı zamanda, yıl içinde yapılan dış borçlanmanın, borçlanma limiti yönünden dikkate alınmasında da, kur farkları nedeniyle hesapta meydana gelen değişimler, dikkate alınmamaktadır. Ancak, kur farkları, yükümlülükleri

reel olarak etkilemektedir. Bunun gösterilmesi amacıyla, bütçe finansman tabloları hazırlanırken bir yanda kur farkları gösterilmiş, bunun karşılığında da dengeleyici kayıtlar ihdas edilmiştir.

Sonuç olarak, 2000 yılında dış borçlanma veya geri ödeme işlemi gibi kaydedilen, ancak bu mahiyette olmayan işlemlerin ayıklanması ve kayıt dışı işlemlerin dikkate alınması suretiyle, yıl içinde gerçekleşen gerçek dış borçlanma tutarına ulaşılmaktadır. Buna göre, 2000 yılında net dış borçlanma hasılatı 5,5 katrilyon lira olmuştur.

Raporun ekinde, reel finansman tutarı ve kayıt dışı finansman tutarı ile hangi işlemlerin finanse edildiği incelenmektedir.

Dış borçlanmayla finanse edilen işler

2000 yılında dış borçlanma işlemleri sonucunda 4,1 katrilyon liralık gider ve 747 trilyon liralık gelir kayıt dışı kalmıştır.

Giderlerin 996 trilyon lirası saymanlık tarafından kaydedilemeyen, aynı zamanda gider kaydı da ihdas edilmeyen dış borçlardan oluşmaktadır. 1,2 katrilyon liralık tutar, dış borç kaydı yapılan ve genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan, ancak gider kaydedilmeyen tutardan oluşmaktadır.

Yaklaşık 1,1 katrilyon lira tutarındaki dış borç, genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşlara aktarılmış, ancak herhangi bir şekilde gider kaydı ihdas edilmemiştir. Yaklaşık 0,7 katrilyon lira da, bütçe dışında yapılan diğer harcamalarda kullanılmıştır. Söz konusu işlemlerin detayına raporun ekleri arasında yer verilmiştir. (Tablo 58, 59 ve 60)

4 Hazine Alacakları

Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı

Hazinenin genel ve katma bütçe dışındaki dairelerden alacakları, özel bir hesapta takip edilmektedir. Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı (GBDDKBH) adını taşıyan bu hesap, Hazine alacaklarını tam, doğru ve uygun şekilde göstermediği gerekçesi ile 1997, 1998 ve 1999 yıllarında reddedilmiştir. Hesapla ilgili iki temel sorun bulunmaktadır;

1. *Hazinenin toplam alacakları tespit edilememiştir.* GBDDKB Hesabı üzerinde 1997 yılında yapılan çalışmalar sonucunda, hesabın, Hazine alacaklarını tam olarak göstermediği tespit edilmiştir. 1997 yılı sonunda, hesabın bakiyesinin hangi alacakları içerdiği belirlenememiştir. Takip eden yıllarda yapılan çalışmalar sonucunda, ilgili hesap, yıl içinde gerçekleşen işlemleri borç bazında izleyecek şekilde yapılandırılmıştır. Ancak, 2000 yılı itibarıyla henüz alacak stoku tespit edilerek hesaba intikal ettirilememiştir.

Alacak stokunun, borç bazında detay içerecek şekilde hesaba intikal ettirilmemiş olması sebebiyle, Hazinenin hangi kuruluştan ne kadar alacağı olduğu tam olarak bilinmemektedir. Tahakkuk birimlerince yürütülen Alacak Veri Sistemleri çalışmaları çerçevesinde hazırlanan bir kısım veriler bulunmakta birlikte, bu bilgiler sorgulanarak doğrulanmış ve saymanlık kayıtlarına intikal ettirilmemiştir. Bu sebeple, yıl içinde alacakların takibi ve bunlardan yapılması gereken tahsilata ilişkin bir görüş belirtilememektedir.

2. *Kur farkları sebebiyle alacaklarda meydana gelen değişim hesaplanamamaktadır.* Alacakların toplam tutarının bilinmemesi, döviz cinsinden olan alacaklarda, döviz fiyalarının değişmesi sonucunda ortaya çıkan farkın da tespit edilememesi sonucunu doğurmaktadır. GBDDKB Hesabında yer alan kur farkı hesaplamaları, yıl içinde yapılan işlemlere ilişkin olup, toplam yükümlülüklerde meydana gelen değişmeyi göstermemektedir.

2000 Yılı GBDDKB Hesabı da yukarıda sayılan gerekçelerle 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı

Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir. Hesapla ilgili çalışmalar ve sorunların çözümünde gelinen nokta, Hazine Hesapları 2001 Yılı İzleme Raporunda ele alınmaktadır.

Hazine alacaklarının sübvansiyon niteliği

Garantili ve devirli kredi uygulamaları sonucunda, Hazine ile kuruluşlar arasında bir borç alacak ilişkisi doğmaktadır. Ancak, uygulamada bu ilişkinin, kuruluşlara kaynak aktarma özelliğinin ağır bastığı görülmektedir.

Garantili ve devirli krediler bir sübvansiyon aracı olarak kullanılmaktadır.

Sübvansiyon iki şekilde ortaya çıkmaktadır:

- Kuruluşlar borç geri ödemelerini düzenli yapmadığından geri ödeme yükü Hazineye kalmaktadır. Bu kredilerin geri ödenmemesi alışkanlık haline gelmiştir. (2000 yıl sonu itibarıyla Hazinenin devirli ve garantili kredilerden olan alacaklarından vadesi geçmiş olanların tutarı 3 katrilyon liraya ulaşmıştır.)*
- Devirli kredilerin bir kısmı anlaşmalarda yer alan koşullar değiştirilerek kamu ve özel sektör kuruluşlarına devir ve hibe edilmektedir. Bu şekilde özel sektöre devredilen krediler ayrı bir öneme sahiptir. Devirli kredilerde geri dönüşü sağlayacak mekanizmalar yetersiz kalmaktadır... (Son on yıl içinde devir anlaşmalarına konan hükümlerle kuruluşlara devredilen ancak geri ödenmeyecek olan - hibe edilen- tutar yaklaşık 757 milyon dolardır.)*

Devirli ve garantili krediler nedeniyle Hazine ağır ve öngörülemeyen bir yük altına girmektedir. Bu krediler gizli bir sübvansiyona dönüşmekte, bu durum Meclis iradesi dışında kamu kaynaklarının belirli yerlere aktarılması anlamına gelmektedir. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 105-106)

4.1 Hazine Alacaklarının Bütçeyle İlişkisi

Hazine alacakları, bütçe finansmanının önemli bir unsurudur. Alacaklar yoluyla kamu kuruluşlarına kaynak aktarılır veya önceden aktarılmış tutarlardan tahsilat yapılır;

- Garantili kredilerin üstlenilmesi durumunda, Hazine ilgili kuruluş adına bir ödeme yapar. Bu ödeme karşılığında kuruluşu kendisine borçlandırır.
- Hazine adına alınan bir kredinin devredilmesi durumunda, sözkonusu kuruluşu borçlanma yoluyla elde edilen kaynağın aktarılması söz konusu olmaktadır. İlgili kredi karşılığında yine Hazine alacağı doğar ve anlaşmalarda öngörülen süre sonunda kredi kuruluştan geri alınır.
- İkraz tahvillerinde ise, Hazine bir kuruluşu iç borçlanma kâğıdı verir ve kuruluşu kendine borçlandırır. Kuruluş, Hazine kâğıtlarını, üçüncü şahıslara vermek suretiyle kullanır. Söz konusu kâğıtların vadesi geldiğinde, üçüncü şahıslara ödemeyi Hazine yapar. Bunu takiben, ilgili kurumdan alacağını, anlaşmalarla belirlenen şartlar dahilinde tahsil eder.

Önceki bölümde incelendiği üzere, alacaklar yoluyla aktarılan kaynaklar, uygulamada "hibeye" dönüşebilmektedir. Ancak, hibe olsun veya olmasın, belirli bir dönem için kuruluşlara kaynak aktarılmakta ve aynı zamanda tahsilat yapılmaktadır.

Alacak işlemlerinin hacmi büyük tutarlara ulaşmaktadır. 2000 yılında alacak doğuran işlemler sonucunda, kamu kurumlarına 5,1 katrilyon lira kaynak aktarılmış, yaklaşık 1 katrilyon liralık da tahsilat yapılmıştır.

Uygulamada, alacak işlemleri Devlet Muhasebesinde çeşitli hesaplarda takip edilmekte,

ancak bütçe ile herhangi bir şekilde ilişkisi kurulmamaktadır. Bütçe finansman işlemlerinin tam olarak görülebilmesi, söz konusu işlemler üzerinde Meclisin kontrolünün sağlanması açısından önem taşımaktadır.

Öneriler

Alacakların bütçe ile ilişkilendirilmesinde iki yol izlenmesi mümkündür.

1. *Alacak işlemlerinin doğrudan bütçe ödeneklerine bağlanması.* Hazine tarafından garantili kredilerde ilgili olarak bu metodun uygulanması tercih edilmektedir. Meclise sevk edilen Borçlanma Kanun Tasarısı ile, Hazinesin garantili kredilerden üstlenebileceği tutarın bütçe ödenekleri ile sınırlandırılması hedeflenmektedir. Bu uygulamanın, devirli kredileri ve ikraz işlemlerini kapsayacak şekilde genişletilmesi mümkündür.

Alacak işlemlerinin bütçe içinde yer alması, Meclisin, bu yolla aktarılabilecek kaynağı etkin şekilde belirlemesine ve izlemesine imkân tanır.

2. *Alacak işlemlerinin bütçe finansman yapısı içinde gösterilmesi ve limitlere bağlanması.* Alacak işlemlerinin bütçe ile ilişkilendirilmesinde uygulanabilecek diğer yol, bu tutarın doğrudan bütçe ödeneklerine bağlanmasını gerektirmez. Bunun yerine, bütçe dışında takip edilen borçlanma işlemlerine benzer şekilde, Bütçe Kanunlarında alacak işlemleri yoluyla yıl içinde aktarılabilecek kaynak tutarı için bir limit ihdas edilmesi ve tahsil edilen tutarların yılı borçlanma limitinin hesaplanmasında dikkate alınması mümkündür. Bu durumda söz konusu işlemler Kesin Hesap sürecinin bir parçası olacak ve gerekli Meclis denetimi sağlanacaktır.

4.2 Devirli Krediler

Tanım

Devirli krediler, ilgili yıl bütçe kanunları hükümleri uyarınca, Hazine Müsteşarlığı tarafından yurt dışındaki kredilerden alındıktan sonra, genel ve katma bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlara devredilerek kullanılan kredilerdir. Bu kredilerde krediföre karşı Hazine borçlu durumdadır.

Devir işlemleri bir anlaşma yapılarak gerçekleştirilir. Kullanıcı kuruluş da kendisine devredilen kredi karşılığında Hazineye borçlandırılır.

Devirli krediler konsolide bütçe dışındaki kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle, kullanılan miktarlar bütçe dışına aktarılan bir transfer niteliğindedir. Bu kaynak aktarımı sonucunda doğan Hazine alacakları, GBDDKB Hesabında izlenir.

Uygulama ve sorunlar

Bütçe kanunları, yurt dışından sağlanan kaynakların kamu ve özel sektör kuruluşlarına ikraz, devir veya kullanılabilmesi konusunda Hazine'den sorumlu Devlet Bakanına yetki vermektedir.¹¹ Hazine tarafından devredilen kredilerin bir kısmının geri dönüşü olmadığından, bu mekanizma, kısmi bir transfer aracına dönüşmektedir.

Tablo 16'da gösterildiği üzere, 2000 yılı sonu itibarıyla, devirli kredilerden kaynaklanan vadesi geçmiş Hazine alacakları 830 trilyon liraya ulaşmıştır. Bu tutarın 506 trilyon lirasını İşletmecî KİT'lerin borcu oluşturmaktadır.

Devirli kredilerde yapılan transferin bir diğer göstergesini hibeler oluşturmaktadır. Resmen hibe olarak adlandırılmamakla birlikte, 1992 yılından itibaren devir anlaşmalarına konan hükümlerle kuruluşlara devredilen, ancak anlaşmalar uyarınca geri ödenmeyecek olan -hibe edilen- tutar yaklaşık 757 milyon dolardır.

Örnek olarak, 1999 yılında TÜBİTAK'a, ilgili kuruluşlarına, Türk Patent Enstitüsüne ve Türk Teknoloji Geliştirme Vakfına devredilen 141 milyon

dolarlık kredinin 86 milyon doları, anlaşmalara konulan hükümlerle hibe edilmiştir.

Dış proje kredilerinin Hazine aracılığı ile alınması ve devredilmesi uygulaması, bu kredileri kullanacak kurum ve kuruluşları yüksek kredi maliyetinden korumak amacıyla yöneliktir. Kredi maliyetinin belirlenmesinde en önemli etken risk faktörüdür. Devlet garantisi krediföre açısından bu riski azaltmaktadır.

Bütçe kanunlarındaki hükümler, bütçe dışında kullanılan bu imkanların dağıtılması konusunda Hazineye geniş bir serbesti sağlamaktadır. Zira bu yolla sağlanan dış finansman imkanlarının kullanımı, bütçe mekanizmasının ve Meclis'in kontrolü dışında gelişmektedir.

Kredi devirlerinde kullanıcı kuruluşların bu kredileri verimli kullanma ve geri ödeme performansları dikkate alınmamaktadır. Bu da Hazineyi beklenmedik yükümlülüklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Kullanıcı kuruluşlar kendilerine devredilen kredileri Hazineye geri ödeyememekte ve dolayısıyla bunların yükünün önemli bir kısmı Hazineye kalmaktadır. Hazine'nin alacak kayıtları da çoğunlukla kağıt üzerinde kalmakta, bu alacakların tahsilî çoğu zaman imkansız hale gelmektedir.

Devirli kredilerden vadesi geçmiş Hazine alacakları Tablo 16'da gösterilmektedir. Bu tablo, Hazineye borcu olan tüm kuruluşları göstermemekte, sadece geri ödemelerini aksatan kuruluşların vadesi geçmiş borçlarını kapsamaktadır.

Tablo 16: Devirli Kredilerden Vadesi Geçmiş Alacaklar

	Trilyon TL
İşletmecî KİT'ler	505,7
Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşlar	13,2
Yerel Yönetimler	191
Üniversiteler	18,2
Fonlar ve Diğer	102,1
Toplam	830,1
<i>Kaynak: Hazine Müsteşarlığı internet sitesi 2000 yıl sonu itibarıyla hesaplanan geçici veriler.</i>	

¹¹ 2000 Yılı Bütçe Kanunu, Madde: 34-b

4.3 Garantili Krediler

Garantili krediler, kullanıcı kuruluşun, Hazinesin kreditöre verdiği geri ödeme garantisini altında aldiğı kredilerdir. Kullanıcı kuruluşlarca ödenemeyen taksitler Hazine tarafından geri ödenmekte, kuruluşlar da bu ödeme miktarı kadar Hazineye borçlandırılmaktadır.

Tablo 17'de, 1992 yılından itibaren Hazine tarafından üstlenilen garantili kredilerin giderek arttığı ve 2000 yılı sonunda 6,3 milyar dolara ulaştığı görülmektedir.

Tablo 17: Garantili Kredilerden Hazinece Üstlenilenler

KİT	Milyon USD		
	1992-1999	2000	Toplam
KİT	1.101	413	1.513
Yerel Yönetimler	3.481	440	3.920
Kamu Bankaları	261	0	261
Üniversiteler	40	0	40
Bütçe Dışı Fonlar ve Diğer	576	13	590
Toplam	5.457	866	6.324

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı internet sitesi
31.12.2000 tarihi itibarıyla geçici veriler

Hazine garantili kredilerin, yıllar itibarıyla artan oranda Hazine tarafından üstlenilmek durumunda kalınması nedeniyle, 1998 yılından itibaren bütçe kanunlarına konulan hükümlerle hem garanti verilebilecek kredi tavanını sınırlandırılmış, hem de garanti verilirken kuruluşların mevcut dış borçlarını geri ödeme performansı ve borç ödeme kabiliyetlerinin dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır¹².

Hazine garantisini altında sağlanan dış borçlara ilişkin veriler Tablo 18'de yer almaktadır. Tabloda, son beş yıl içinde hangi sektörde ilgili olarak ne kadar garantili kredi anlaşması imzalandığı ve Hazinesin ne miktarda bir muhtemel yükümlülük altına sokulduğu gösterilmektedir.

Tabloda yer alan veriler, KİT'lere sağlanan dış finansman imkânlarının giderek arttığını, yerel yönetimlere verilen kredi garantilerinin ise, bütçe

kanunlarındaki sınırlandırmalar nedeniyle önemli ölçüde azaldığını göstermektedir.

Tablo 18: Hazine Garantisi ile Sağlanan Krediler

KİT'ler	(Milyon USD)				
	1996	1997	1998	1999	2000
KİT'ler	717	308	835	2.362	832
Yerel Yönetimler	388	886	587	213	96
Fonlar	0	313	114	0	0
Yatırım Ve Kalkınma Bankaları	50	0	0	673	10
Toplam	1.156	1.507	1.535	3.247	938

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı internet sitesi
31.12.2000 tarihi itibarıyla geçici veriler

Garantili kredilerden üstlenilen tutarların kurumlardan geri tahsil edilmesinde güçlükler yaşanmaktadır. Kullanıcı kuruluşlar garantili kredilerden kaynaklanan borç taksitlerini çoğunlukla ödeyememekte, Hazinesin garantör sıfatı asıl borçlu kimliğine dönüşmektedir.

Ancak, garantili kredilerden kaynaklanan alacakların tahsil için çeşitli imkânlar bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin borçları, Maliye Bakanlığı ve İller Bankası alacaklarından kesinti yapılması suretiyle, KİT'lerden ise sermaye borcuna veya diğer borçlara mahsup suretiyle tahsil edilmektedir.

Tablo 19'da görüldüğü üzere, Hazinesin garantili kredilerden kaynaklanan alacaklarından vadesi geçenlerin tutarı, 1999 yılında 1,6 katrilyon lira iken 2000 yılı sonunda 2,7 katrilyon liraya ulaşmıştır.

Tablo 19: Garantili Kredilerden Vadesi Geçmiş Alacaklar

	Trilyon TL
İşletmeciler KİT'ler	464,1
Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşlar	1,8
Yerel Yönetimler	1.974,4
Üniversiteler	17,3
Fonlar Ve Diğer	248,7
Toplam	2.706,1

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı internet sitesi
31.12.2000 tarihi itibarıyla geçici veriler

¹² 2000 Yılı Bütçe Kanunu Madde: 34-d, j

Yıllar itibarıyla, garanti verilen kredilerin toplam tutarları Tablo 20'de gösterilmektedir. Tablodaki rakamlar aynı zamanda garantili kredi uygulamaları sonucunda Hazinesinin karşı karşıya olduğu muhtemel riski de göstermektedir.

Son beş yılda nispi bir azalma eğilimine giren garantili dış borç stoku, 2000 yılı sonunda 6,5 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. En çok garantinin, 3,4 milyar dolarla KİT'lere verildiği görülmektedir. Bunu 2,1 milyar dolarla yerel yönetimler izlemektedir.

Tablo 20: Hazine Garantili Dış Borç Stoku

	Milyon USD			
	1997	1998	1999	2000
KİT'ler	2.721	2.862	3.110	3.442
Yerel Yönetimler	2.291	2.420	2.278	2.092
Fonlar	997	837	694	625
Yatırım Ve Kalkınma Bank.	474	440	455	421
Üniversiteler	8	3	0	0
Toplam	6.491	6.562	6.537	6.580
<i>Kaynak: Hazine Müsteşarlığı internet sitesi</i>				
(1) 31.12.2000 tarihi itibarıyla geçici veriler				

4.4 İKraz Tahvilleri

Hazine tarafından genel ve kalma bütçe dışındaki kuruluşlara borç olarak verilen tahviller, ikraz tahvili olarak adlandırılır. Bu tahviller kuruluşlar tarafından üçüncü şahıslara verilir, geri ödeme zamanı geldiğinde de Hazine tarafından ödenir.

Hazinenin ikraz tahvillerinden olan alecağı 1999 sonu itibarıyla 86,8 trilyon lira olmuştur. 2000 yılında ise, hesapta büyük bir artış görülmüş, yıl içinde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna 3,8 katrilyon liralık ikraz tahvili verilmiştir.

"... Olağanüstü hallerde Fon, Hazine Müsteşarlığından izin almak kaydıyla borçlanabileceği gibi ihtiyaç hasıl olduğunda Hazine Müsteşarlığınca Fona ikrazen verilmek üzere uzun vadeli özel tertip Devlet iç borçlanma senedi ihraç edebilir..." (17.12.1999 tarih ve 4491 sayılı Kanununun 8. maddesiyle değişik 4369 sayılı Bankalar Kanununun 15. Maddesi)

Kuruluşlara ikrazen verilen tahviller Tablo 21'de, TMSF'ye verilen tahvillerin ayrıntısı ise Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 21: Kuruluşlara Verilen İKraz Tahvilleri

	1999	2000'de	Tahsilat	Trilyon TL
	Devri	verilen		2001'e devir
Eİbank	0,1	0	0	0,1
SSK	5,5	0	0	5,5
Baş-Kur	20,0	0	0	20,0
DFİF	61,3	0	2	61,3
TMSF	-	3.862,3	*11,9	3.850,4
Toplam	86,8	3.862,3	11,9	3.837,2

Kaynak: Devlet Borçlanma Saymanlığı 2000 Yılı İdare Hesabı Cetvelleri
**Döviz cinsinden tahvillerin kur farkı*

Tablo 22: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Verilen İKraz Tahvilleri

Tahvilin Cinsi	Valör Tarihi	İfta tarihi	Faiz oranı	Milyon USD	Trilyon TL
USD cinsi	4.12.2000	4.12.2005	Libor +2,25	735	500,6
USD Cinsi	7.12.2000	4.12.2005	Libor +2,25	1.952	1.325,2
İskontolu - 6 ayda kupon ödemeli	7.12.2000	17.9.2003	Dön.fazlî %13,17		1.018,3
Değişken faizli	7.12.2000	24.4.2002	Bileşik %34,58		1.018,3
Toplam				2.687	3.862,3

5 İç Borçlar

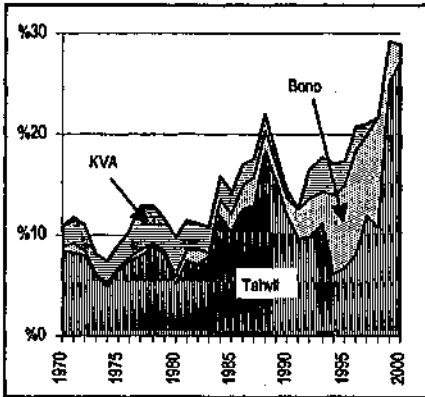
Kamu kesiminin iç borçları, temel olarak tahvil ve bonolardan oluşur. Merkez Bankasından kullanılan kısa vadeli avans da bir iç borçlanma aracıdır, ancak son yıllarda önemi iyice azalmıştır. Bu bölümde ele alınan veriler, devlet muhasebesinde kaydı tutulan iç borçları göstermektedir.

Aslında görev zarar borçlarının da iç borçlar arasında gösterilmesi gerekmektedir. Ancak, uygulamada, söz konusu borçlar muhasebe sistemine kaydedilmemektedir. Bu nedenle görev zararı borçları görünmeyen borçlar altında bölüm 6'da ayrıca incelenmektedir.

İç borcun GSMH'ya oranı

İç borçların milli gelire oranı Şekil 4'te gösterilmektedir. İç borçların Gayri Safi Millî Hasılaya (GSMH) oranı 1991 yılındaki %12,8 seviyesinden 2000 yılında %28,9 seviyesine çıkmıştır.

Şekil 4: İç Borcun GSMH'ya Oranı

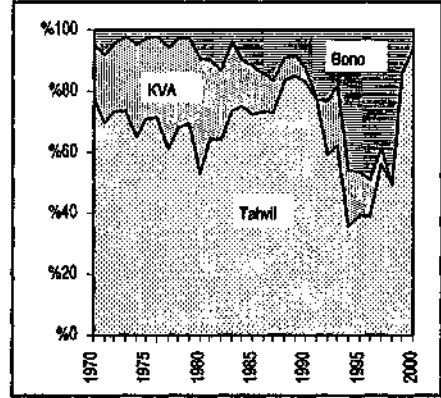

1999 yılından 2000 yılına geçerken iç borçların milli gelire oranında küçük bir düşüş görülmüştür. İç borç tutarının 23 katrilyon liradan 36 katrilyon liraya çıkmasına rağmen görülen bu gerileme, 2000 yılında milli gelirden görülen büyümeye kaynaklanmaktadır.

İç borç stokunun bileşimi

2000 yılı itibarıyla iç borç stokunun %94'ünü devlet tahvilleri, geri kalanını da hazine bonoları oluşturmaktadır. İç borç stokunun yüzde dağılımı Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5: İç Borç Stokunun Bileşimi

Devlet iç borçlarının bileşimi, son iki yılda çok büyük bir değişikliğe uğramıştır. 1998 yılında hazine bonoları iç borcun %50,3'ünü oluştururken, 2000 yılında bu oran %5,7'ye düşmüştür. İç borçların vadesinin uzaması, borcun yenilenme riskini azalttığından olumlu bir gelişmedir.

Değişken faizli tahviller

İç borçlardaki bu dönüşüm, yeni bir borçlanma aracı -değişken faizli tahvil- kullanılması ile mümkün olmuştur. Vade yönünden tahvil niteliğinde olan bu enstrümanın faizi, çeşitli şekillerde Hazine ihalelerinde oluşan faize bağlı olarak değişmektedir. Yani, Hazine, borcun yenilenmesi riskinden kurtulmakta, buna karşılık faiz riskini üstlenmektedir.

Değişken faizli tahvillerin enflasyonla mücadele programlarında önemli bir yeri vardır. Ancak, bu borçlanma aracı aynı zamanda Hazine borcunun riskini artırdığından, bunların toplam iç borç içindeki payı önem taşımaktadır. Bu oranın belli bir yüzdeyi geçmesi durumunda, piyasalarda faizlerde

oluşacak dalgalanmaların iç borç yükünü önemli ölçüde artırması riski bulunmaktadır.

Son dönemde başlatılan değişken faizli tahvil ihracı ile ilgili olarak komisyon çalışmalarında, bu senetler için endeks oluşturmak amacı ile yapılan bono ihalelerinde fiyatın suni olarak yukarı çekilmesinin önlenmesinin güç olabileceği vurgulanmıştır. Bu durumda Hazine, kamu kesimi için düşük bir risk olan yenilenme riskinden kurtulma saiki ile faiz riskini tamamen üstlenmiş olacaktır. Bu riskin uygun şekilde yönetilebilmesi ve aynı zamanda değişken faizli tahvillerin enflasyonu düşürme programına sağladığı önemli katkıdan faydalanabilmesi, değişken faizli senetlerin, iç borç stokunun belli bir yüzdesi ile sınırlandırılması ile sağlanabilir. (8. 5 Yıllık Kalkınma Planı Borçlanma ve Borç Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, sf. 107)

2000 yılı iç borçlanma gerçekleştirmeleri

1999 yılında 23 katrilyon lira olan kamu kesiminin iç borcu, 2000 yılında 36 katrilyon liraya çıkmıştır. İç borçlardaki artış, tahvil stokunun artmasına bağlıdır. Aynı dönem içinde bono stoku azalarak, 3,2 katrilyon liradan 2 katrilyon liraya düşmüştür.

Tablo 23: 2000 Yılı İç Borç İşlemleri ve İç Borç Stoku

	1999 Devri	Borçlanma	Geri Ödeme	Trilyon TL 2001'e Devir
Tahvil	19.683	26.709	12.029	34.363
Bono	3.237	5.784	6.963	2.058
KVA	0	3.855	3.855	0
Toplam	22.920	32.482	18.982	36.421

Kısa vadeli avans ise, yıl içinde nakit dalgalanmalarını dengelemek amacıyla kullanılmakta ve bu yolla finansman sağlanmamaktadır. Bu sebeple, söz konusu

borçlanma aracının yıl sonu devri bulunmamaktadır.

2000 yılı iç borçlanma işlemleri Tablo 23'te gösterilmiştir.

Bu raporda, borçlanma işlemleri, bütçe finansmanı ile olan ilişkileri ön plana çıkarılarak incelenmektedir. Söz konusu incelemenin amacı, kayıt dışı bütçe yapısının ortaya konmasıdır. Ancak, bütçe finansmanının karmaşık yapısı nedeniyle 2000 yılı içinde gerçekleştirilen işlemlerin tüm detayına raporun içinde yer verilmesi gerekli görülmemiştir. Bunun yerine, borçlanma işlemleri takip eden bölümlerde sadece sağlanan finansman açısından ele alınmaktadır. İç borçlanma araçları kullanılarak finanse edilen işlemlerin detayı raporun ekleri arasında verilmiştir. (Ek 1, D ve E)

İç borçlanma programı

İç borçlanma, Hazine Müsteşarlığı tarafından, her yıl Bakanlık onayı ile çıkarılan bir program dahilinde yürütülmektedir.

Borçlanma programları ile yapılan düzenlemelere göre, borçlara ilişkin temel unsurların belirlenmesi tamamen Hazineye bırakılmaktadır.

Borç yönetimi çerçevesinde Hazine tarafından belirlenen hususlar şunlardır;

- İç borçların kompozisyonu,
- İhraç edilecek kâğıtların türü,
- İhale sistemi,
- Vade,
- Faiz oranı,
- İhalelere katılacak kurum ve kişilerin belirlenmesi,

5.1 Tahvil İşlemleri

Tahvil İhracıyla Sağlanan Finansman

Bu bölümde, 2000 yılında gerçekleştirilen tahvil işlemleri, bütçe finansmanı ile ilişkisi bakımından özet olarak ele alınmaktadır.

İncelemede Tablo 24'te yer verilen rakamlar çerçevesinde öncelikle, yıl içinde ne kadar tahvil borçlanması yapıldığı ve ne kadar geri ödeme yapıldığı ele alınmaktadır. Ardından bu iki tutar arasındaki fark, yani net borçlanma hasılatı ortaya konmakta, bu tutar ile hangi giderlerin finanse edildiği de raporun ekleri arasında incelenmektedir. (Ek 1-D)

Hesapta yer alan işlemler

2000 yılı Devlet Tahvilleri Hesabına göre, yıl içinde 26,7 katrilyon liralık borçlanma, 12 katrilyon liralık da geri ödeme yapılmıştır. Bu durumda net tahvil borçlanması hasılatı 14,7 katrilyon lira olarak görülmektedir.

Gerçek finansman tutarı (reel finansman)

2000 yılında, tahvil işlemleri ile sağlanan gerçek kaynak tutarının tespit edilmesi için, Devlet Tahvilleri Hesabında yer alan işlemlerde bir ayıklama yapılması gereklidir. Bu, yıl içinde bu hesaba kaydedilen, ancak, tahvil ihracı veya geri ödemesi mahiyetinde olmayan işlemlerden kaynaklanmaktadır.

1. Yıl içinde Özelleştirme İdaresi adına ödenen 10,4 trilyon lira tutarındaki garantili tahviller, devlet tahvilleri hesabına hem borçlanma, hem de geri ödeme olarak kaydedilmiştir. Bu işlemin esas itibarıyla söz konusu hesaba ilgisi bulunmamaktadır.

2. Bunun yanında, hesap işlemleri arasında yer alan, 235 trilyon liralık aleyhte, 13 trilyon liralık da lehte kur farkı, reel finansman tutarını bulmak için hesapta yer alan rakamlardan çıkarılmıştır. (Kur farklarının reel finansman hesabında dikkate alınmama gerekçesi Bölüm 3.5'te açıklanmıştır.)

Sonuçta, tahvil işlemleri yoluyla 2000 yılında 14,5 katrilyon liralık finansman sağlandığı tespit edilmiştir. Özel terlip devlet iç borçlanma senetleri bu hesaba dahildir.

Tablo 24: 2000 Yılı Devlet Tahvilleri Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti

Hesapta Yer Alan İşlemler	Trilyon TL
1999 Stoku	19.683
Borçlanma	26.709
Geri Ödeme	12.029
Net Borçlanma	14.680
2001'e Devir	34.363
Reel Finansman	
Borçlanma*	26.462
Geri Ödeme*	12.006
Net Borçlanma	14.457
* Kur farkları ve garantili tahvil ödemeleri düşülerek bulunan tutarlar.	

2000 yılında yapılan tahvil işlemleri sonucunda, 1,3 katrilyon liralık kayıt dışı gelir, 6 katrilyon liralık da bütçe dışı gider doğmuştur. Giderlerin 3,9 katrilyon lirası Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna verilen tahvillerden, 1,6 katrilyon lirası da görev zaran karşılığında verilen tahvillerden oluşmaktadır. Kalan 0,5 katrilyon liralık tutar da diğer harcamalar için kullanılmıştır.

5.2 Hazine Bonoları

Bono ihracıyla sağlanan finansman

Bu bölümde, 2000 yılında gerçekleştirilen hazine bonusu işlemleri, bütçe finansmanı ile ilişkisel bakımından ele alınmaktadır. Bu amaçla, Tablo 25'te yer verilen rakamlar çerçevesinde, yıl içinde ne kadar bono ihraç edildiği ve ne kadar geri ödeme yapıldığı gösterilmektedir.

Hesapta yer alan işlemler

2000 yılı hazine bonoları hesabı kayıtlarına göre, yıl içinde 5,8 katrilyon liralık borçlanma, 7 katrilyon liralık da geri ödeme yapılmıştır. Bu işlemler sonucunda, hazine bonolarının toplam tutarında (bono borcunda) 1,18 katrilyon liralık azalma meydana gelmiştir. Yani hazine bonolarından elde edilen kaynakla yıl içinde herhangi bir işlem finanse edilmemiştir. Aksine, diğer kaynaklardan bono geri ödemeleri için 1,18 katrilyon liralık aktarma yapılmıştır.

Gerçek finansman tutarı (reel finansman)

Bono işlemleri ile yıl içinde sağlanan kaynak tutarının tam olarak tespit edilebilmesi için, kur farklarının ayıklanması gereklidir.

Dövizde endeksli bonolardan kaynaklanan ve finansman hesabını etkileyen kur farkı işlemlerinin ayıklanması sonucunda, reel finansman tutarı 10 trilyon lira farklı hesaplanmaktadır. (Kur farklarının reel finansman hesabında dikkate alınmama gerekçesi Bölüm 3.5'te açıklanmıştır.)

Tablo 25: 2000 Yılı Hazine Bonoları Hesabı İşlemlerinin Mahiyeti

Hesapta Yer Alan İşlemler	Trilyon TL
1999 Stoku	3.237
Borçlanma	5.784
Geri Ödeme	6.963
Net Borçlanma	-1.179
2001'e Devir	2.058
Reel Finansman	
Borçlanma	5.774
Geri Ödeme	6.962
Net Borçlanma	-1.187

* Kur farkları düşülerek bulunan tutardır.

Hazine bonoları 2000 yılında çok az işlem gördüğünden, kayıt dışı işlemlerle ilgili olarak istisnai birkaç ödeme dışında kullanılmamışlardır. Yılı işlemleri ile ilgili detaylı bilgi raporun ekleri arasında verilmektedir. (Ek 1-E)

6 Görünmeyen Kamu Borçları

6.1 Görev Zararı Borçları

Kamu İktisadi Teşebbüsleri, esas itibarıyla, ürettikleri mal ve hizmetlerin fiyatını tespitle serbest bırakılmışlardır.¹³ Buna karşılık, Bakanlar Kuruluna, gerektiğinde üretilen mal ve hizmetlerin fiyatını belirleme yetkisi verilmiştir. Eğer Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen fiyat, KİT maliyetlerinin altında olursa, kurumların uğradıkları zarar Hazine tarafından karşılanır. Bu zararın nasıl tespit edileceği ve nasıl ödeneceği şu şekilde belirlenmiştir;

1. Kurumun uğradığı zarar ve buna ilâve olarak mahrum kaldığı kâr, bütçeye konulacak ödenekte karşılanır. Ödenenin o yıla veya izleyen yıla ait bütçeye konulması zorunludur.
2. Mahrum kalınan kâr miktarı, mal ve hizmetin satış maliyeti üzerinden %10 kâr payı tahakkuk ettirilerek belirlenir.
3. Zararın miktar, ilgili Bakanlık ve Hazine tarafından ortaklaşa tespit edilir ve Hazine tarafından ödenir.

Görev zararlarından kaynaklanan borçların görünmeyen borç olarak adlandırılmasının sebebi, bu borçların devlet hesaplarına kaydedilmemesidir. Borç tutarı, ilk etapta ilgili KİT'ler tarafından hesaplanarak Hazineden talep edilmekte, ardından Hazine tarafından yapılan inceleme sonucunda kesinleştirilmektedir. Ancak, Hazine tarafından borç olarak kabul edilen bu tutarlar, ilgili inceleme raporlarında kalmakta, devlet hesaplarına intikal ettirilmemektedir.

Ayrıca, mevzuatta, görev zarar ödemelerinin bütçeden yapılacağı hükme bağlanmış ve ödemelerin iki yıl içinde tamamlanması öngörülmüştür. Ancak, uygulamada bu iki yıllık süreye uyulmamaktadır. Kurumlara, görev zararının doğmasına sebep olan görevler verilmekte, ancak zararın nasıl ödeneceği belirlenmemekte, bütçelere yeterli ödenek konmamaktadır.

Yukarıda belirtilen görev zarar uygulamalarının üç önemli sonucu vardır;

- *Yüksek faiz uygulanması.* Zamanında ödenmeyen görev zararlarına, son derece yüksek faiz yürütülmekte, bu faizlerin anaparaya eklenmesi ve tekrar faiz yürütülmesi sonucunda, borçlar büyük bir hızla artmaktadır.
- *Borç kaydının gösterilmemesi.* Görev zararları, Hazine borcu olmasına karşın, devlet hesaplarında gösterilmemektedir. Örneğin, 2000 yılı sonu itibarıyla Hazine'nin KİT'lere olan 16,9 katrilyon liralık borcu kamu borçları arasında gösterilmemektedir ve muhasebe sisteminde kaydı yoktur.
- *Borç karşılığında ödeme yapıldığında bunun gider olarak kaydedilmemesi.* Bütçelere ödenek konulması yerine, görev zararları ödemelerinin önemli bir kısmı bütçe dışına kaydırılarak yapılmaktadır (Borçlar karşılığında tahvil verilmesi veya KİT'lerden olan temettü alacaklarına mahsup edilmesi suretiyle). Bu durumda, TBMM tarafından önceden ödenek tutarının belirlenmesi söz konusu olmadığı gibi, söz konusu ödemeler gider olarak kaydedilmemekte, kesin hesaba yansımamakta ve Meclis gerçekleşen ödemeleri denetleyememektedir.

Görev zararları nedeniyle oluşan Hazine borçları 2001 yılında, karşılığında üç borçlanma senedi verilerek suretiyle ödenmiştir.

Takip eden bölümlerde KİT'lere verilen görevler dolayısıyla oluşan zararlar ele alınacaktır. İnceleme, KİT'lerle ilgili yaygın sınıflama esas alınarak yapılmaktadır; a) Finansal KİT'ler, yani kamu bankaları ve b) İşletmecî KİT'ler. (Bu tasnif 2000 yılı sonuna doğru değiştirilmiş ve finansal KİT tabiri yerine "kamu bankası" ifadesi kullanılmaya başlanmıştır.)

¹³ 233 Sayılı KHK, Madde 35

6.1.1 Kamu Bankalarının Görev Zararları

Muhtelif Bakanlar Kurulu Kararları ile kamu bankalarına çok sayıda görev verilmiş ve görevler dolayısıyla uğranılacak zararların Hazine tarafından karşılanacağı hükmü yer almıştır. Kamu bankalarına verilen görevler şunlardır;

- Bazı tarımsal ürünler için prim ödenmesi,
- Destekleme alımlarının finanse edilmesi,
- Doğal afetler nedeniyle kullanılan kredilerin taksitlendirilmesi ve ertelenmesi,
- Küçük esnaf ve sanatkârların desteklenmesi,
- Deprem dolayısıyla açılan bir kısım krediler için finansman sağlanması.

Bu görevler sonucunda oluşan görev zararlarının büyük kısmı, 233 sayılı KHK hükmüne rağmen yılı bütçesinden veya takip eden yıl bütçesinden ödenmemiştir.

Kamu bankalarının görev zararı alacakları ve bunların millî gelire oranı, Tablo 26'da gösterilmektedir. Ödenmesi geciken borçlara çok yüksek oranlarda faiz yürütülmesi sonucunda, 2000 yılı sonunda görev zararı borçlarının tutarı 17 katrilyon lirayla GSMH'nin %13,4'ü büyüklüğüne ulaşmıştır.

Tablo 26: Kamu Bankalarının Görev Zararı Alacakları

	Trilyon TL	
	Toplam Borç	GSMH'ye Oranı
1991-1994	131	-
1995	170	%2,2
1996	852	%5,7
1997	1.969	%6,7
1998	5.208	%9,7
1999	11.899	%15,2
2000	18.925	%13,4

Kaynak: Hazine Müsteşarlığından alınan veriler

T.C. Ziraat Bankasının görev zararları

Ziraat Bankasının görev zararları şu uygulamalardan kaynaklanmıştır;

- Destekleme alımları,

- Tarım ve hayvancılık sektörünün geliştirilmesi amacıyla çiftçilere düşük faizli kredi kullanılmaması,
- Tabii afetlerden zarar gören çiftçilere hububat tohumluğu sağlanması,
- Kuraklık, don, dolu, sel taşkını, yangın ve benzeri afetlerden ekin ve ürünleri en az %40 oranında zarar gören çiftçilere dağıtılacak tohumluk bedeli olarak TİGEM'e düşük faizli kredi kullanılmaması.

Kütlü pamuk destekleme uygulaması

Ziraat Bankasının görev zararlarının önemli bir kısmı kütlü pamuk ve çay destekleme primlerinden kaynaklanmıştır. Ancak, kütlü pamuk desteklemesi¹⁴ ile ilgili uygulama, 233 sayılı KHK'ya aykırı şekilde yürütülmüştür.

1. İlgili BKK'larda (2000 yılında çıkarılan BKK hariç), destekleme primi ödemeleri için gerekli finansmanın Ziraat Bankası kanalıyla sağlanacağı, bunun karşılığında Hazine tarafından bankaya görev zararı ödemesi yapılacağı belirtilmiştir. Mevzuata göre bankaya yapılacak ödemelerin bütçeye konulacak ödeneklerle karşılanması ve iki yıl içinde tamamlanması gerekmektedir. Ancak, bütçeye yeterli kaynak konulmamış, dolayısıyla bankaya kararni sürade ödeme yapılmamıştır. Bunun yerine, doğan borca sürekli olarak faiz yürütülmüştür. Mevcut borçlar ödenmeden 1993 yılından 1996 yılına kadar, her yıl yeni destekleme uygulamaları yapılması ve bunların karşılığının da ödenmemesi sonucunda, bu borçlar büyük bir hızla artmıştır. (1998 ve 1999 yıllarında sözkonusu destekleme ödemeleri doğrudan Hazine tarafından yapılmıştır.)

2. Mevzuatta, kurumların kendilerine verilen görevler dolayısıyla zarara uğramaları durumunda, yapılacak ödemenin, zarar ile birlikte %10 kâr payı tahakkuk ettirilerek belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

¹⁴ 93/4725, 95/6969, 98/10221,99/12520, 2000/62 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları ile verilen görevler

Oysa, kütü pamuk destekleme primleri ile ilgili olarak düzenlenen BKK'larda bu hükümün uygulanması gözletilmemiş ve görev zararlarına çok yüksek oranlarda faiz uygulanmıştır;

a) İlk uygulamada faiz oranı, bankalar tarafından uygulanan ticari faiz + 20 puan olarak belirlenmiştir. Faiz tutarı üç ayda bir hesaplanarak anaparaya eklenmektedir.

b) 1998 ve 1999 yıllarında sadece ticari faiz oranı uygulanmış, bileşik faiz uygulaması devam etmiştir.

c) 2000 yılında ticari faiz uygulamasından vazgeçilerek, faiz oranı iç borçlanma ihalelerine endeksli olarak belirlenmeye başlanmıştır. Buna göre, Hazinece ihale yöntemi ile ihraç edilen 12 ay ve/veya 12 aya en yakın vadeli devlet iç borçlanma senetleri yıllık bileşik ortalama faizinin üzerine, Ziraat Bankasında 35 puan, Halk Bankasında 21 puan ilave edilmek suretiyle faiz tahakkuk ettirilmesi uygulamasına geçilmiştir. 2000 Yılı Mali Raporunda, son beş yılda iç borçlanmada gerçekleşen ortalama reel faizin %35 olduğu belirtilmektedir.¹⁵ Bu, iç borçlanmanın aynı faiz oranlarıyla devam etmesi durumunda, kamu bankalarının alacaklarına yürütülen reel faizin, Ziraat Bankası için %70, Halk Bankası için de %56 olması anlamına gelmektedir.

d) Eylül 2000 tarihinde, Ziraat ve Halk Bankasına olan görev zararı borçlarına yürütülecek faiz esasları tekrar değiştirilmiştir. Hazine ihalelerine endeksli uygulama devam etmiş, ancak bu sefer 12 ay vadeli borçlanma senetlerinin ortalama bileşik faizi esas alınmış ve buna eklenecek faizin üst limitinin 26 puan olması kararlaştırılmıştır. Bu tutarın daha düşük oranlarda belirlenmesi Bakanın yetkisine bırakılmıştır. Bu şekilde belirlenecek faizin 1999 sonu itibarıyla oluşan görev zararı bakiyelerine uygulanması benimsenmiştir. Böylece, bir önceki faiz uygulamasının yerine, reel faizin (bir önceki maddede belirtilen iç borç reel faizinin gerçekleşmesi

durumunda) en fazla %61 civarında olacağı bu yeni uygulama ikame edilmiştir.

Sonuç olarak, 233 sayılı KHK'nin 35inci maddesinde belirlenen faize ilişkin düzenlemelere uyulmaması nedeniyle, Hazine, bankaya verilen görev ile orantılı olmayan aşırı bir yük altına girmiştir.

Örnek olarak, kütü pamuk desteklemeleri için Ziraat Bankası tarafından çiftçiye 1993-1998 tarihleri arasında 4,7 trilyon lira prim ödemesinde bulunmuştur. Söz konusu ödemeye karşılık Hazine bankaya 2000 yılı sonuna kadar yaklaşık 1 katrilyon liralık ödeme yapmıştır. Ancak, ilgili prim ödemesinden kaynaklanan borç, 2000 yılı sonu itibarıyla 8,1 katrilyon liraya ulaşmıştır. Mayıs 2001 tarihi itibarıyla bu rakam 5 ay içinde 4 katrilyon lira artışla 12 katrilyon lirayı geçmiştir. (5 ay içinde borç tutarı %47 oranında artmıştır.) 2001 yılında Bankaya 12,1 katrilyon liralık Devlet Tahvilii verilerek Hazine borcu kapatılmıştır.

T. Halk Bankasının görev zararları

Türkiye Halk Bankasının görev zararı alacakları şu faaliyetlerden kaynaklanmıştır;

- Esnaf ve sanatkârlara ticari faiz oranlarından daha düşük faizle kredi kullandırılması,
- Süberbank ve Türkiye Öğretmenler Bankasının tüm aktif ve pasifleriyle Halk Bankasına devredilmesi,
- Tabii afete maruz kalan esnaf ve sanatkârların kredi borçlarının ertelenmesi ve yeni kredi imkânları sağlanması,
- KKTC esnaf ve sanatkârlarına Türkiye'deki esnaf ve sanatkârlara verilen şartlarla kredi sağlanması,
- Kadın ve genç girişimcilere düşük faizli kredi kullandırılması.

Bir önceki bölümde, Ziraat Bankasına ait görev zararları incelenirken faiz oranlarının nasıl tespit edildiği belirtilmişti. Halk Bankasının görev zararlarına uygulanan faiz oranları da, aynı şekilde mevzuata aykırı olarak, çok yüksek oranlarda tespit edilmiştir. Bu, görev zararı borçlarının gerçek bir finansman sağlanmadığı halde, faizlerin etkisi ile hızla büyümesi sonucunu doğurmuştur.

2000 yılı sonu itibarıyla, Hazinesinin Halk Bankasına olan görev zararı borçlarının tutarı 6,9 katrilyon liraya ulaşmıştır. 2001 yılı Mayıs ayı itibarıyla bu

¹⁵ Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 70

rakam 5 ay içinde 4 katrilyon lira artışla 10,8 katrilyon liraya ulaşmıştır. (5 ay içinde borç tutarı %57 oranında artmıştır.) 2000 yılı sonuna kadar bu borç karşılığında bankaya ödenen tutar, 655 trilyon liradır. Bankanın görev zararı kapsamındaki bütün alacakları, Mayıs 2001'de 10,8 katrilyon liralık tahvil verilme suretiyle kapatılmıştır.

Son dönemde Halk Bankasının görev zararlarına uygulanan faiz, Ziraat Bankası ve Emlak Bankasına uygulanan faizden daha yüksek tutulmuştur.

T. Emlak Bankasının görev zararları

Emlak Bankasının görev zararları şu faaliyetlerden kaynaklanmıştır;

- Tabii afetlerden zarar görenlerin Bankaya olan kredi borçlarının ertelenmesi sonucu oluşan zararlar.
- Denizcilik Bankasının Emlak Bankasına devredilmesinden kaynaklanan zararlar.

Emlak Bankasına olan görev zararı borçları, diğer kamu bankalarına nispeten çok küçük tutardadır. 1998 yılında 693 milyar lira olan görev zararı alacakları 1999 sonunda 5 trilyon liraya, 2000 yılı sonunda ise 18,5 trilyon liraya ulaşmıştır. Bankaya Hazine Müsteşarlığı tarafından 2000 yılında yapılan ödeme ise 5 milyar lira seviyesinde kalmıştır.

2001 yılının ilk beş ayında Emlak Bankasının görev zararları %152 oranında bir artışla 46,8 trilyon liraya ulaşmıştır. Bu zarar karşılığında 2001 yılının Mayıs ayında bankaya 45 trilyon liralık tahvil verilmiştir.

Emlak Bankasının görev zararlarındaki bu artışın bir kısmı faizlerden kaynaklanmaktadır. Bu bankanın alacaklarına, Ziraat Bankası için belirlenen faiz oranı uygulanmıştır. Ancak, yeni hesaplanan görev zararlarının da olması, artış oranının yüksek olması sonucunu doğumuştur.

6.1.2 Hatalı BSMV Uygulamasından Doğan Borç Artışı

Kamu bankalarının görev zararlarının katlanarak artmasının önemli bir nedeni Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ile ilgili hatalı uygulamadır. Banka tarafından ödenmesi gereken bu vergi, görev zararı borçlarına eklenmekte ve Hazineye fatura edilmektedir.

Görev zararları için hesaplanan faiz miktarlarına bu verginin eklenmesi ve faizin dönem sonlarında (3 ayda bir) anaparaya eklenmesi sonucunda borç tutarı giderek artmaktadır.

Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi, 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununda düzenlenmiştir¹⁶. Bu düzenleme ile, bankaların yapmış oldukları muameleler dolayısıyla, kendi lehlerine nakden veya hesaben aldıkları paraların, söz konusu vergiye tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Yine aynı kanunun 30uncu maddesinde de Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini bankaların ödeyeceği açıkça belirtilmiştir.

Kanunun ilgili maddelerinde, söz konusu verginin mükellefinin bankalar olduğu belirtildiği halde, 1996 yılından itibaren, Ziraat Bankası ile Halk Bankası görev zararı hesaplarına BSMV tutarları ilave edilmiş, yani verginin muhatabı Hazine Müsteşarlığı olmuştur. Bu uygulama mevzuata aykırıdır ve devlet adına tahsil edilecek vergi için devletin vergi mükellefi olan bankaya borçlanması, ardından da bu borca faiz yürütülmesi sonucunu doğurmaktadır.

Konu ile ilgili yazışmaların incelenmesi sonucunda, bankaların, ilgili verginin mükellefi olduklarını kabul ettikleri ve bu tutarları Maliyeye ödedikleri, ancak görev zarar alacaklarının zamanında ödenmemesi gerekçesiyle bu tutarları Hazine Müsteşarlığına yansıttıkları görülmüştür.

2001 yılında Ziraat ve Halk Bankalarına olan borçlar, 23 katrilyon liralık tahvil verilerek kapatılmıştır. Bu tutar içinde, görev zararı borcu niteliğinde olmayan söz konusu BSMV tutarları da vardır.

Bu durumda, faizlerin anaparaya eklenerek artması ve 2001 yılında bu borca karşılık tahvil verilmesi sonucunda, banka, Maliyeye ödediği vergi borcunu Hazineden tahsil etmiş, buna ilave olarak bu işlemlerden yüksek miktarda faiz kazancı elde etmiştir.

Tablo 27'de örnek olarak, KÜTÜ pamuk desteklemelerinden kaynaklanan görev zararlarına uygulanan BSMV'nin borcu nasıl artırdığı gösterilmektedir. 1999 sonunda Hazinesin KÜTÜ pamuk desteklemelerinden kaynaklanan borcu 4 katrilyon liradır. Ancak, yukarıda bahsedilen hatalı BSMV uygulaması sonucunda borç tutarı 5,7 katrilyon liraya çıkmıştır. Ziraat Bankası tarafından ödenmesi gereken verginin Hazine borcu gibi gösterilmesi ve faiz yürütülmesi sonucunda, görev zararı borç tutarı %39 oranında artmıştır.

Söz konusu hatanın düzeltilmesi için, bankalara yapılan görev zarar ödemelerinden, BSMV tutarlarının ve bu tutarlara yürütülen faizlerin düşülmesi gerekirdi.

Tablo 27: KÜTÜ Pamuk Görev Zararlarında BSMV Uygulaması

	Trilyon TL			
	1996	1997	1998	1999
Hazine Borcu	339	674	1.781	4.064
BSMV Eklenen Borç	394	1.047	2.300	5.662
Fark	55	173	519	1.598

Kaynak: 1999 Yılı Hazine İşlemleri Raporu, Tablo 54
Veriler Ziraat Bankasından alınmıştır.

2001 yılında yapılan kanuni düzenlemelerle, kamu bankalarının görev zararı borçları, BSMV dahil tutar üzerinden tasfiye edilmiştir.

Öneri

Yeni görev zarar uygulamalarında BSMV tutarı bankalar tarafından ödenmeli, Hazine borcuna eklenmemelidir.

¹⁶ 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun "Hizmet Vergileri" başlığını taşıyan İkinci Kısmın Birinci Bölümünde (3239 sayılı kanunla değişik) 28 İnci maddenin birinci fıkrasında Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi düzenlenmiştir.

6.1.3 İşletmeci KİT'lerin Görev Zararları

İşletmeci KİT'lerin görev zararları alacaklarının toplam tutarı 1999 yılı sonu itibarıyla 1,4 katrilyon liraya ulaşmıştır. 2000 yılında, bu kuruluşlara 1,2 katrilyon liralık ödeme yapılmıştır. Yıl içinde yerine getirilen yeni görevler de dikkate alındığında, 2000 sonunda kuruluşların alacakları 1,7 katrilyon liraya yükselmiştir.

İşletmeci KİT'lerin 2000 yılı sonu itibarıyla Hazine'den olan alacakları Tablo 28'de gösterilmektedir.

Tablo 28: İşletmeci KİT'lerin Görev Zararı Alacakları

	Trilyon TL
TCDD*	95,7
TEAŞ	17,7
TEDAŞ	13,3
TEK	0,1
TEKEL*	926,9
TELEKOM	4,5
TMO	499,5
TŞFAŞ	182,7
Toplam	1.740,4
* 83,3 trilyon lira görev zararı + 12,4 trilyon lira Ulaştırma Bakanlığı yardımı	
** Destekleme alacakları	
Kaynak: Hazine verileri (31.12.2000 itibarıyla)	

TEDAŞ'a yapılan ödemeler (Görev zararı niteliğinde olmayan ödeme)

1998 yılında çıkarılan bir Bakanlar Kurulu Kararı ile¹⁷, TEDAŞ tarafından 1997 yılı sonuna kadar tahsil edilememiş olan enerji bedellerinin, 1998 yılı sonuna kadar tahsil edilmesi durumunda, bu bedellere tahakkuk ettirilen gecikme cezalarının %90'ının görev zararı gibi addedilmesi ve Hazine tarafından kuruma ödenmesi kararlaştırılmıştır. Söz konusu BKK uyarınca, 1999 yılında TEDAŞ'a 16 trilyon liralık ödeme yapılmış, ancak bu işlem 2000 yılı incelemeleri sırasında tespit edilmiştir.

Görev zararı ile ilgili düzenlemeleri içeren 233 sayılı KHK'ye göre, görev zararının doğması için, önce Bakanlar Kurulu tarafından kuruluşa bir görev verilmesi gereklidir. Ardından bu faaliyet

sonucunda kurumun zarar etmesi durumunda bu zarar, %10 kâr payı eklenerek kuruma ödenecektir.

Oysa, sözkonusu ödeme, TEDAŞ'a verilen herhangi bir görevden veya bu görev dolayısıyla uğranılan zarardan kaynaklanmamaktadır. Aksine, TEDAŞ'ın, elektrik bedellerini tahsil etme görevini yerine getirmemesinden dolayı uğradığı zararın Hazinece üstlenilmesi söz konusudur.

Şeker fabrikalarına yapılan ödemeler

TŞFAŞ, artan şeker stoklarını değerlendirmek ve döviz girdisi elde etmek amacıyla son yıllarda şeker ihracat miktarlarını artırmıştır. Ancak, TŞFAŞ tarafından üretilen şekerin maliyeti yüksek olduğu için, satış fiyatı da dünya piyasalarındaki fiyatın üstünde olmaktadır. Bu durum, şeker ihracatını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sorunu çözmek amacıyla şirket, ihracat kaydıyla piyasa fiyatının altında bir fiyattan şeker satmaktadır.

Şekerin düşük fiyatla satılması sonucunda uğranılan zarar, ilgili mevzuat çerçevesinde görev zararı olarak TŞFAŞ'a ödenmektedir.

Ancak, son dönemde (2000 ve 2001 yıllarında) Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından yapılan operasyonlarda, firmalar tarafından ihracat kaydıyla ucuz alınan şekerlerin iç piyasada yüksek fiyatta satıldığı tespit edilmiştir.

Sadece bir firmanın 1998, 1999 ve 2000 yıllarında ihracat etmeyerek iç piyasada sattığı şeker karşılığında TŞFAŞ'ın zararı 2 trilyon lira (6,1 milyon USD) olmuştur. Bu tutar, görev zararı olarak Hazine tarafından TŞFAŞ'a ödenmiştir.

Şeker Fabrikalarına yapılan ödemelerle ilgili diğer bir sorun da; şeker stoklarının yüksek olmasıdır. Şeker stokları, yıllık üretim, satış ve ihracat rakamları Tablo 29'da gösterilmektedir.

Tablo 29: 1997-2000 Yılları Şeker Bilançosu

	1997	1998	1999	Ton 2000
Üretim	1.920	2.169	1.584	1.969
Satış	1.545	1.403	1.237	1.267
Ihracat	175	279	507	579
Stok	1.626	2.123	1.943	2.066

Kaynak: TŞFAŞ verileri

¹⁷ 98/12032 sayılı BKK

Örneğin, 2000 yılı başında, yıl içinde hiç üretim yapılmasa dahi ihtiyacı karşılayacak şeker mevcut iken, yıl içinde yapılan üretim bu stoklara eklenmektedir. Şeker stoklarının büyümesi, TŞFAŞ'ı, gerek doğrudan, gerekse ihracatçı firmalar aracılığıyla çok düşük fiyatlara ihracat yapmaya yönlendirmektedir. Bu durum şirketin

görev zararlarının giderek artmasına neden olmuştur.

2001 yılında kabul edilen 4634 sayılı Şeker Kanunu ile, şeker üretimine kofa getirilmesi ve kotaların tespitinin Şeker Kuruluna bırakılması hüküm altına alınmıştır.

6.2 Emanetler

Bütçe dışı emanet hesaplarında çeşitli sebeplerle tutulan paraların toplam tutarı, çok büyük miktarlara ulaşmaktadır. Tablo 30'da görüldüğü üzere, bütçe dışı emanet hesaplarında tutulan miktar 2000 yılında 1,9 katrilyon liraya ulaşmıştır.

Tablo 30: Bütçe Dışı Emanet Hesaplarının Toplam Tutarı

	Tilyon TL	
	Toplam Tutar	GSMH'ya Oran
1996	206,3	%1,38
1997	480,2	%1,63
1998	802,8	%1,50
1999	1.064,6	%1,36
2000	1.862,9	%1,48

Kaynak: Hazine Genel Hesapları
1999 ve 2000 yıllarında katma bütçe emanet hesapları dahildir.

Emanet hesaplarında tutulan paralar 2000 yılı içinde yaklaşık 800 trilyon lira artmıştır. Bu yolla, merkezi hükümet faaliyetleri için önemli bir finansman sağlanmış olmaktadır. Söz konusu tutar, 2000 yılı bütçe finansman dengesinin kurulmasında dikkate alınmıştır. (Bkz. Tablo 8)

Emanet hesaplarında Hazine Saymanlıklarınca tutulan miktarlar, hesapların toplamına kıyasla çok düşüktür. İki Hazine Saymanlığının emanet hesaplarında 2000 yılı içinde meydana gelen artış, sadece 42 trilyon lira olmuştur. Bu, bütçe dışı emanet hesaplarındaki artışın Hazine dışındaki kuruluşlardan kaynaklandığını göstermektedir.

Emanet olarak tutulan bu miktarların geri ödenmesi kamu kesimi üzerine ciddi bir yük getirecektir. Bu sebeple, emanet hesaplarındaki tutarların bir borç kalemi gibi değerlendirilmesi ve izlenmesi gerekmektedir.

Emanet hesaplarında büyük miktarda kaynak tutulmaktadır. Bunlar bir nevi borç niteliğindedir...

Emanetten alacağı olanlara faiz uygulanmamaktadır... Alacaklılar aleyhine ciddi bir yük oluşmaktadır. Emanetler haksız bir vergi niteliğine dönüşmektedir. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 132)

7 KİT Sermayeleri

Bu bölümde, Hazine Müsteşarlığı tarafından yönetilen KİT sermayeleri ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

Tanımlar

Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT): İktisadi Devlet Teşekkülleri ile Kamu İktisadi Kuruluşlarının ortak adıdır.

İktisadi Devlet Teşekkülleri (İDT): Sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan Kamu İktisadi Teşebbüsleridir.

Kamu İktisadi Kuruluşları (KİK): Sermayesinin tamamı devlete ait olup, tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan Kamu İktisadi Teşebbüsleridir.

Müessese: Sermayesinin tamamı bir İDT veya KİK'e ait olan işletme veya işletmeler topluluğudur.

Bağlı ortaklık: Sermayesinin yüzde elliden fazlası İDT veya KİK'e ait olan, işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.

2000 yıl sonu itibarıyla KİT'lerin sayısı Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31: 2000 Yılı Sonu İtibarıyla KİT'lerin ve İlgili Kuruluşların Adedi

	KİT Müessese Bağı		
	Ortaklık		
İktisadi Devlet Teşekkülleri	18	69	96
Finansal KİT'ler	3	0	1
İşletmecil KİT'ler	15	69	35
Kamu İktisadi Kuruluşları	6	5	4
Özelleştirme Kapsamındaki KİT'ler	14	19	13
Toplam	38	93	53

7.1 KİT'lerin Yönetim ve Denetimi

Hazine Müsteşarlığı – KİT İlişkileri

Hazine Müsteşarlığı, KİT'lerin sermayelerinin yönetiminden sorumlu kamu kuruluşudur. Hazine Müsteşarlığı bünyesinde yer alan KİT Genel Müdürlüğüne, KİT'lerle ilgili olarak Hazine pay sahipliğinin gerektirdiği her türlü işlemi yapma görevi verilmiştir.

KİT Genel Müdürlüğünün görevleri; "Hazine pay sahipliğinin gerektirdiği her türlü işlemi yapmak, Hazine ile KİT ilişkisini kurmak, bu kuruluşların DPT Müsteşarlığının görüşünü alarak yıllık genel yatırım ve finansman programlarını hazırlamak ve Bakanlar Kurulunun onayına sunmak, uygulanmasını izlemek ve yıl içinde ortaya çıkacak gelişmelere göre programda gerekli değişiklikleri yapmak, KİT'lerin faaliyetlerinin kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak yürütülmesini takip etmek, KİT'lerin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak veya özelleştirmelerine hazırlık amacıyla küçültülmesini, bölünmesini veya birleştirilmesini, kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak faaliyetlerinin durdurulmasını, kapatılmasını veya tasfiyesini, istihdam yapısının düzenlenmesini, organizasyon yapısının değiştirilmesini de kapsayan yeniden yapılandırmaya yönelik olarak YPK, Özelleştirme Yüksek Kurulu ve diğer organlarca verilen görevlere ilişkin her türlü işlemleri yapmak," (Hazine Müsteşarlığı ile Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 inci maddesi)

KİT Genel Müdürlüğü, KİT sermayeleri ile ilgili işlemlerde tahakkuk birimi konumundadır.

KİT sermayelerinin muhasebesi ise Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne bağlı olan Hazine İç Ödemeler Saymanlığı tarafından, Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı ile takip edilir. Bu hesaba, genel bütçe dışındaki daire ve kurumlara nakden ve aynen verilen sermayeler ve bu sermayelerin işletilmesinden doğan kâr ve

zararlar ile bütçeye iade olunan sermayeler kaydedilir.

Yüksek Planlama Kurulu – KİT İlişkileri

Yüksek Planlama Kurulu (YPK), kalkınma planı ve yıllık programlar çerçevesinde, KİT'lerle ilgili her türlü karar alma yetkisine sahiptir. KİT'lerin nominal sermayeleri, bağlı oldukları bakanlıkların talebi üzerine, YPK tarafından tespit edilir. YPK tarafından KİT'lere taahhüt edilen sermaye miktarı yeni bir YPK kararı olmadan aşılamaz.

Denetim – KİT İlişkisi

233 sayılı KHK uyarınca KİT'ler, mali, idari ve teknik yönden sürekli olarak Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulunun (YDK) denetimine tabidir. KİT'ler bilanço ve netice hesaplarını, ait oldukları yılı izleyen üçüncü ayın sonuna kadar YDK'ya gönderirler. YDK, KİT'lerin bir yıla ait hesap ve işlemleri üzerindeki incelemelerini en geç ertesi yılın Ekim ayı sonuna kadar tamamlar.

KİT'lerin bilanço ve netice hesapları, TBMM KİT Komisyonu tarafından denetlenmesi ve onaylanmasını müteakip, Resmi Gazetede yayımlanır.

Sayıştay, KİT'lerle ilgili doğrudan denetim faaliyetinde bulunmaz. Ancak, Hazinenin KİT'lere kamu fonlarını transfer etmesinin söz konusu olduğu durumlarda, ilgili Hazine işlemleri denetlenir.

Hazine Müsteşarlığının denetimi kapsamında, KİT sermayelerinin tutulduğu hesap her yıl denetime tabi tutulur. Bunun yanında, KİT'lerle Hazine arasında borç-alacak ilişkisi doğuran işlemler de Sayıştay denetimine tabiidir.

7.2 Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı

KIT sermayeleri, Hazine Müsteşarlığı tarafından Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabında (GBDDYSH) takip edilir. GBDDYS Hesabı, 1997 ve 1998 yıllarında KIT zararlarının sermayelerinden düşülmemesi ve kayıtların genel muhasebe ilkelerine uygun tutulmaması, 1999 yılında da kayıtların genel muhasebe ilkelerine uyulmaması nedeniyle, Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir.

2000 yılında hesaba kaydedilen işlemler, temel muhasebe ilkelerine ve Devlet Muhasebesi Yönetmeliğine uygun şekilde ihdas edilmiş, KIT zararları da sermayelerden düşülmüştür. Ancak, takip eden bölümde detaylı şekilde ele alınacağı üzere, KIT'ler tarafından tatbik edilen muhasebe sistemi ile genel bütçe muhasebe sistemi arasında yer alan uyumsuzluklar nedeniyle, söz konusu hesap, KIT sermayelerini tam ve uygun ve doğru şekilde göstermemektedir.

KIT sermayelerinin takibiyle ilgili sorunlar

1. Farklı hesap dönemleri kullanılması

KIT sermayelerinin devlet muhasebesinde takip edilmesinde karşılaşılan en önemli sorun, KIT'lerin farklı bir hesap dönemine sahip olmalarıdır.

233 sayılı KHK uyarınca KIT'ler, bilançolarını ait oldukları yılı izleyen Mart ayının sonuna kadar hazırlamakla yükümlüdürler. Genel bütçeli kuruluşlar ise, hesaplarını Ocak ayı içinde tamamlamak ve Şubat ayı içinde Sayıştay'a vermekle yükümlüdürler.

Ayrıca, Vergi Usul Kanunu uyarınca KIT'lerin ödeyeceği kurumlar vergisi tutarı Nisan ayının sonunda belirlenmektedir. Bu sebeple KIT bilançoları Nisan ayı sonuna kadar kesinleşmemektedir.

Bilançoların Nisan ayında kesinleşmesi, KIT sermayelerinin Devlet Muhasebesi esaslarına göre takibinde sorun çıkmasına sebep olmaktadır. Zira, saymanlık hesaplarının Ocak ayı sonunda tamamlanması gereklidir.

Bu durumda, KIT sermayelerini takip eden Hazine İç Ödemeler Saymanlığı'nın, hesabını Sayıştay'a teslim etmesi gereken tarihte, henüz KIT bilançoları kesinleşmemiş olmaktadır. Bu sorun, uygulamada söz konusu saymanlık hesabının Sayıştay'a birkaç ay geç verilmesine yol açmaktadır.

Örnek olarak, 2000 yılı KIT sermayelerine ilişkin bir işlemin KIT tarafından sonuçlandırılması, en erken 2001 yılının Nisan ayında olmaktadır. Bu durumda 2000 yılına ait olan bir işlem, 2001 yılı içinde gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu işlemin saymanlığa intikal ettirilmesi durumunda sermaye kaydının 2000 yılı hesabına dahil edilmesi mümkün olmamaktadır. Zira muhasebe sisteminde kapanmış bir döneme ait kayıt ihdas edilmesi mümkün değildir. 1998 ve 1999 yılı GBDDYS Hesabının reddedilme nedenlerinden biri, geçmişe dönük olarak kayıt ihdas edilmesi olmuştur.

Söz konusu sermaye kayıtlarının saymanlık tarafından 2001 yılı hesabına dahil edilmesi durumunda da 2000 yılı hesabının yıl sonu bakiyesi KIT bilançoları ile tutarı olmaktadır. Bu durumda, GBDDYS Hesabı, Hazine'nin KIT'lerdeki sermayesini doğru bir şekilde göstermemektedir.

2. Mahsup işlemlerin tamamlanmasının gecikmesi

KIT sermayelerine ilişkin nakit işlemler, yıl içinde gerçekleştirildikçe kaydedilmektedir. Ancak, KIT zararlarına, ve mahsuben gerçekleştirilen diğer sermaye işlemlerine ilişkin bilgiler, ait oldukları yıl içinde saymanlığa ulaştırmamaktadır.

Mali yıl bittikten ve KIT Genel Müdürlüğü ile KIT'ler arasındaki yazışmalar tamamlandıktan sonra, KIT'lerin 2000 yılı hesabı ile ilgili sermaye durum tablosu hazırlanmakta ve mahsup işlemleri sonuçlandırılmaktadır. Bu işlemlerin saymanlığa intikal etmesi bir sonraki yılın Temmuz - Ağustos aylarını bulmaktadır. Saymanlık bu işlemleri cari yıla, geçmiş yıl bilgisi olarak kaydetmektedir.

Bilgi akışındaki aksamanın sonucu olarak, her hangi bir zamanda, KIT bilançoları, KIT Genel Müdürlüğü tabloları ve saymanlık hesapları birbirine eşit olmamaktadır.

3. Mahsup ödemelerin tahakkuka bağlanmaması

KİT Genel Müdürlüğünde mahsup işlemler genellikle toplu şekilde yapılmakta ve Bütçe Kanunu hükümlerine istinaden bütçe dışındaki hesaplarda izlenebilmektedir.

Uygulamada bu işlemler, esasen bir ödeme niteliğinde olmalarına rağmen, tahakkuk evrakı kullanılmadan, sadece bir muhasebe fişi ile kaydedilmektedir. Bu durumda, yapılan kayıt ile ilgili tüm mali sorumluluk saymana ait olmaktadır.

Oysa, Bütçe Kanunu, ilgili saymanlık işleminin bütçe dışındaki hesaplara kaydına imkan tanımakla, sadece Devlet Muhasebesi yönünden kullanılacak hesap ile ilgili bir istisna getirmiş olmaktadır. Bu işlemler, genel hükümlere, yani 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümlerine tabi olmaya devam etmektedirler.

Bu sebeple, bütçe dışında izlenmekle birlikte, ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemlerinde tahakkuk evrakı kullanılması gereklidir.

Sonuç

2000 yılı GBDDYS Hesabı, yukarıda belirtilen gerekçelerde, KİTlerin 2000 yılı sermaye durumunu tam, doğru ve uygun şekilde göstermemektedir.

Hesaba ait olduğu dönemde intikal ettirilemeyen bilgi, yıl sonu bakiyesinin %20'si oranındadır. Bu oranda bir hata, hesabın fonksiyonunu ifa etmesine engel olmaktadır. GBDDYS Hesabı, Hazinesinin KİTlerdeki sermayesini göstermemektedir.

KİT bilançolarının tabi olduğu mevzuat ile saymanlık hesaplarının tabi olduğu mevzuat arasında çelişki olması, söz konusu hesaptaki sorunların Hazine tarafından çözülemeyeceğini göstermektedir.

Bu gerekçelerle, 2000 Yılı Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı, Sayıştay Genel Kurulunun 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Ancak, hesabın uygun bir şekilde tutulması ve farklı mevzuat hükümlerinden hangisinin uygulanacağını belirtenmesi için konunun ayrı bir Genel Kurul gündeminde ele alınmasına karar verilmiştir.

7.3 KİT Sermayelerinin Takibi ile İlgili Öneriler

KİT'ler yıl içinde yapmış oldukları aynı, yeniden değerlendirme artış mahsubu ve diğer işlemler ile ilgili belgeleri, işlemin yapıldığı tarihte KİT Genel Müdürlüğüne göndermeli ve KİT Genel Müdürlüğü bu işlemleri tahakkuk bazı belgelerle saymanlığa intikal ettirmelidir.

KİT'lerin bilançolarını kanuni süre olan ertesi yılın Nisan ayı sonuna kadar KİT Genel Müdürlüğü'ne göndermeleri sağlanmalıdır.

Saymanlık, sermaye durum tablosunu esas alarak kayıt yapmamalıdır. Sermaye hareketlerine dair işlemlerin tamamı tahakkuka bağlanmalı ve belgeleri eksiksiz olarak muhasebe evrakına eklenmelidir.

KİT sermayeleri ile ilgili tüm işlemler saymanlık onayı ile sonuçlandırılmalıdır. Böylece KİT Genel Müdürlüğünde var olan sermaye durum tablosu ile saymanlık tarafından tutulan GBDDYS Hesabı uyum içinde olacaktır.

Ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemleri, mahsup verile emri kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Bu şekilde, ilgili işlemler 1050 sayılı kanunda öngörülen usullerde gerçekleştirilmiş olacak ve mali sorumluluğun tam olarak tahakkuk etmesi sağlanacaktır.

7.4 2000 yılı işlemleri

2000 yıl sonu itibarıyla saymanlık hesabında, sadece yıl içinde gerçekleştirilen nakdi ödemeler yer almaktadır. Buna göre KİT'lerin 2001 yılına devreden sermayeleri 2,5 katrilyon liradır.

Önceki bölümde değinilen gerekçelerle, 2000 yılı zararları, ve diğer sermaye işlemlerine ilişkin bilgiler saymanlığa 2001 yılı Ağustos ayı içinde ulaşmıştır. Bu işlemler sebebiyle GBDDYS Hesabının 2000 yıl sonu bakiyesi ile, 2000 yılı KİT bilançolarının toplamı arasında 495 trilyon liralık bir fark bulunmaktadır.

Tablo 32'de KİT'lerin 2000 yılı sermayeleri ile ilgili olarak söz konusu veriler karşılaştırılmaktadır.

Tablo 32: 2000 Yılında KİT'lerin Sermaye Durumu

Kuruluş Adı	Tilyon TL		
	GBDDYS Hesabı*	Tahakkuk Verileri**	Fark (A-B)
BOTAŞ	128,7	149,7	-21,0
ÇAYKUR	63,3	61,1	2,3
DHMI	32,9	146,7	-113,8
DMO	3,9	3,9	0,0
ETİ Holding	37,3	37,3	0,0
KİYEM	2,7	9,1	-6,4
MKEK	11,7	8,2	3,4
PTT	30,9	89,5	-58,6
Sümer Hali	6,6	4,2	2,5
TCDD	464,5	409,9	54,6
TDÇİ	40,8	-7,5	48,3
TEAŞ	34,3	-330,2	364,5
TEDAŞ	202,4	-19,7	222,1
TEKEL	29,3	59,4	-30,2
TELEKOM	225,0	347,0	-122,0
TİGEM	38,9	22,1	16,8
TKİ	2,6	37,1	-34,5
TMO	328,5	329,9	-1,4
TPAO	23,5	68,9	-45,4
TŞFAŞ	217,5	340,9	-123,4
TTK	158,4	-7,2	165,6
Emlak Bankası	24,6	-266,0	290,6
Halk Bankası	145,5	182,8	-37,2
Ziraat Bankası	201,3	282,4	-81,1
Toplam	2.455,3	1.959,5	495,8

* Kayıtlar saymanlık bazındadır. 2000 yılı idare hesabından alınmıştır.

** 2001 yılı Ağustos ayı itibarıyla.

Yani, GBDDYS Hesabı verilerine göre, 2000 yıl sonu itibarıyla Hazinesinin KİT'lerdeki sermayesi toplam olarak 2,5 katrilyon lira olarak görülmektedir. Ancak, 2001 yılının Ağustos ayında tamamlanan bilgilere göre, KİT'lerin 2000 yılı sermaye tutarı 1,9 katrilyon liradır. Aradaki fark, 2000 yılına ait zararların ve diğer sermaye işlemlerine ait bilgilerin kayıt dönemi içinde saymanlığa ulaşmamasından kaynaklanmaktadır.

KİT'lere nakden yatırılan sermaye

2000 yılında KİT'lere yatırılmak üzere KİT Genel Müdürlüğü tarafından 967,1 trilyon lira sermaye tahakkuk ettirilmiştir. Bu tutarın 888,3 trilyon lirası 2000 yılı içinde kurumlara gönderilmiştir. 2000 yılı içinde en fazla nakit ödeme 324,5 trilyon lira ile TCDD'ye yapılmıştır.

Tablo 33: 2000 Yılında KİT'lere Nakden Yatırılan Sermaye

	Tilyon TL
ÇAYKUR	39
Emlak Bankası	20
Halk Bankası	59,2
Sümer Hali	3,5
TCDD	324,5
TDÇİ	8,3
TEAŞ	88
TİGEM	25,5
TŞFAŞ	94,2
TTK	250,9
Ziraat Bankası	60
Toplam	967,1

Kaynak: Saymanlık kayıtları

Hazine taahhüdünü aşan sermaye ödemesi

KİT'lerin 2000 yılı içinde gerçekleştirdikleri işlemlerin saymanlık tarafından gecikmeli olarak takip edilebildiği önceki bölümlerde anlatılmıştı. Bu işlemlerin kaydı 2001 yılı içinde yapılmasına rağmen, işlemler KİT'ler tarafından 2000 yılı içinde gerçekleştirilmekte ve 2000 bilançolarına yansıtılmaktadır.

Tablo 34'te gösterildiği üzere, 2001 yılının Ağustos ayında kayda alınan verilere göre, 3 adet KİT'in 2000 yılı bilançolarında yer alan ödenmiş sermayeleri, Hazine tarafından taahhüt edilen tutarı 55 trilyon lira aşmıştır. Söz konusu sermaye aşımı, YPK kararı olmadan yapılmıştır.

Tablo 34: YPK Kararı Olmadan Sermaye Aktarılan KİT'ler

	Trilyon TL		Fark
	Nominal Sermaye	Ödenmiş Sermaye	
TTK	500	540	40
TEAŞ	165	176	11
ÇAYKUR	130	134	4
Fazla Ödenen Sermaye Toplamı			55

2000 yılı KİT zararları

2000 yılı KİT zararları Tablo 35'te gösterilmektedir. Buna göre, 2000 yılında 24 KİT'ten 11 tanesi zarar etmiştir. Bu kuruluşların toplam zararı 1,8 katrilyon lira olmuştur. (Sadece zarar eden KİT'lerin zararlarının toplamı)

Tablo 35: KİT Zararları

Kuruluş Adı	Trilyon TL	
	2000 Yılı Zararı	1987-2000 Toplam Zararı
BOTAŞ	0	0,3
ÇAYKUR	16	73
Emlak Bankası	304,8	350,2
ETİ Holding	0	13,5
MKEK	11,9	14,2
PTT	0	0,5
Sümer Hali	2,5	3,2
TCDD	328,7	930,8
TOÇİ	46,8	146,8
TEAŞ	409,5	505,9
TEDAŞ	222,1	229,1
TEKEL	0	54,8
TİGEM	19,8	26
TKİ	0	1,6
TMO	0	0,1
TŞFAŞ	47,3	77,5
TTK	226,3	546,2
Toplam	1.635,7	2.973,6

Kaynak: Saymanlık kayıtları

2000 yılı itibarıyla en fazla zarar eden kuruluş 409,5 trilyon lira ile TEAŞ'dir. 1987 yılından 2000

yılına kadar toplam olarak en çok zarar eden kuruluş ise, 930,8 trilyon lirayla TCDD'dir.

KİT'lerin 1987 yılından 2000 yılına kadar ettikleri zararın toplamı 2,97 katrilyon liraya ulaşmıştır

Hazine alacaklarının KİT'lerden tahsil (mahsup işlemleri)

2001 Yılı Bütçe Kanunu uyarınca; KİT'lerin 2000 sonu itibarıyla Hazineye ödemesi gereken 1,9 katrilyon lira, nakden tahsil edilmeyerek, Hazine alacaklarına veya KİT sermayelerine mahsup edilmiştir.

KİT'lerin Hazineye olan borçları şu kalemlerden oluşmaktadır;

- Temettü borçları,
- Devirli kredi borçları,
- Garantili kredi borçları,
- Kamu Ortaklığı Fonuna olan borçları,
- Destekleme Flyat İstikrar Fonu'na olan borçları,
- İkras borçları

KİT'lerin borçlarının 645,6 trilyon lirası görev zararları alacaklarına karşılık tutulmuş, bunun yanında 541,9 trilyon lira da sermayelerinden mahsup edilmiştir.

Bu işlemlere rağmen KİT'lerin Hazineye 711, trilyon lira borçları kalmıştır.

Hangi KİT'in hangi borcuna karşılık ne kadar mahsup işlemi yapılacağına KİT Genel Müdürlüğü karar vermektedir. Fakat 2000 yılında, TEAŞ ve TTK'nın ödenmemiş sermayeleri mahsup için yeterli olmadığından, bu kuruluşlar için herhangi bir mahsup işlemi yapılamamıştır.

TMO'nun görev zararları alacakları toplam borcundan fazla olduğu için, yapılan mahsup işlemi ile Hazine borcunun tamamının ödenmesi mümkün olmamıştır.

BOTAŞ, ÇAYKUR, TELEKOM ve TKİ'nin toplam borçları ödenmemiş sermayelerinden fazla olduğundan mahsup işlemi borçlarının sadece bir kısmı için yapılabilmektedir.

Bütçe kanununda yer alan hükümler

28.12.1999 tarih ve 4494 sayılı 2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu;

Madde 43 -"a) 233 sayılı Kanun Hükümünde Kerememeye tabi kuruluşların, 1999 yılı karlarından Hazineye isabet eden tutarları;

1. 233 sayılı KHK' de belirtilen kısıtlamalara tabi olmaksızın, Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine bütçeye gelir kaydetmeye,

2. Kuruluşların ödenmemiş sermayelerine veya tahakkuk etmiş görev zararı alacaklarına mahsup edilmek üzere Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine bütçeye gelir, ödenek ve gider kaydetmeye,

b) Birinci fıkra kapsamına giren kuruluşların 1998 ve önceri yıllara ait kar paylarından Hazineye isabet eden tutarları Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakanın talebi üzerine bütçenin gelir ve giderleri ile ilişkilendirmeksizin kuruluşların görev zararı alacakları veya ödenmemiş sermayelerine mahsup etmeye ilişkin işlemleri yapmaya,

Maliye Bakanı yetkilidir."

Madde 44 -a) Kamu ortaklıkları ve iştiraklerinin yeniden düzenlenmesi tedbirlerini uygulamak, sermaye artırımlarına katılmak, KİT'lerin yatırım ve finansman programlarının gereklerini yerine getirmek ve 233 sayılı KHK hükümlerini uygulamak amacıyla,

1. Hazinece her türlü sermaye artırımlarına katılınması ve her türlü sermaye paylarının satın alınmasına,

2. Hazinesin ve KİT'lerin her türlü sermaye paylarını diğer kamu iktisadi teşebbüslerine, özelleştirme idaresine veya katma bütçeli idarelere devretmeye veya onlar tarafından devraldirmaya,

3. KİT ve bağlı ortaklıklarının Hazineye veya çeşitli fonlara olan borçlarını yıllık yatırım ve finansman programlarına uygun olarak Hazineden olan alacaklarına veya ödenmemiş sermayelerine mahsup etmeye veya teşebbüslerin borçlarını ödeme zamanını ve şartlarını belirlemeye, Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan; bu işlemlerin gerektirdiği tutarları, aynı Müsteşarlığın teklifi üzerine, mahiyetine göre, bütçede açılacak özel fertlere gelir ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı

Yetkilidir.

b) KİT ve bağlı ortaklıklarının 1999 sonu itibariyle; Hazineye, fonlara, Sosyal Sigortalar Kurumuna olan vadesi geçmiş borçlarını, Hazineden ve fonlardan olan alacaklarına veya ödenmemiş sermayelerine mahsup etmeye, Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan, bu işlemleri aynı Müsteşarlığın teklifi üzerine gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirmeksizin mahiyetlerine göre ilgili devlet hesaplarına kaydettirmeye Maliye Bakanı yetkilidir."

8 Yap-İşlet-Devret Uygulamaları

Devletin yerine getirmesi beklenen hizmetler giderek artmaktadır. Bu hizmetlerin tamamının kamu imkânları ile finanse edilmesi neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Bu nedenle idareler, vatandaşların talep ettikleri hizmetler için alternatif çözümler aramak zorunda kalmışlardır.

Bu arayışlar, kamu kesiminin yeniden yapılandırılmasından özelleştirmeye kadar, geniş bir yelpazede, çok sayıda yöntemin geliştirilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu yöntemlerden biri de, kamu-özel sektör ortaklığı esasına dayanan Yap-İşlet-Devret Modelidir (YİD). Mevzuatta Yap-İşlet-Devret modeli şu şekilde tarif edilmektedir¹⁸;

"İleri teknoloji ve yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere geliştirilen özel bir finansman modeli olup, yatırım bedelinin (elde edilecek kâr dahil) sermaye şirketine veya yabancı şirkete, şirketin işletme sürecinde ürettiği mal veya hizmetin idare veya hizmetten yararlananlarca satın alınması suretiyle ödenmesini ifade eder."

Yap-İşlet-Devret modeli bir kamu hizmetinin kamu kurum ya da kuruluşları ile ulusal ya da uluslararası özel sermaye arasında yapılan bir idari sözleşme çerçevesinde sermayesi, kâr ve zarar ile tüm masrafları yüklenici tarafından karşılanarak gerçekleştirilmesi ve yapılan tesisin yüklenici tarafından belli bir süre işletilmesi sonucunda yatırılan sermayenin ve belli bir kârın (zararın) elde edilmesi ve sözleşmede belirtilen sürede tesisin işler vaziyette her türlü taahhüt ve borçtan arındırılmış olarak ilgili kamu kurum ya da kuruluşlarına devir ve teslimini sağlayan kamu yatırım ve finansman modelidir. (Güneş, 1999, 43)

Söz konusu model bir takım avantajların yanında bazı riskler de taşımaktadır. Modelin avantajları şu şekilde sıralanabilir;

- YİD modeli ile gerçekleştirilecek işler için kurulan ortaklıklar tarafından yürütülen projeler, kamu kesimi tarafından yapılan projelerden daha kısa sürede

sonuçlanmaktadır. Bu avantajları sebebiyle, alt yapı açığını kapatmaya yardımcı olmaları mümkündür.

- Modelin, ileri teknoloji transferi, yabancı sermaye girişinin artması, istihdam, vergi gelirlerinde artış, iç tasarrufların artışı gibi yararlar sağlayacağı öngörülmektedir.
- Kamu - özel sektör ortaklıkları eylem yapılan işlerde, gerekli kaynak özel sektör tarafından sağlandığından, kamu kesiminin alt yapı yatırımlarına ayıracağı kaynak oranı azalmakta ve öncelikli diğer projelere kaynak sağlanmış olmaktadır.

YİD modelinin riskleri ise şu şekilde sayılabilir;

- Altyapı tesislerinin finansmanı, yapımı ve işletilmesi pek çok risk içermektedir. Kamu - özel sektör ortaklığı ile yürütülen projelerde, özel sektör tarafından temin edilen finansman, klasik finansman yöntemiyle yapılan işlere oranla daha pahalıya mal olmaktadır. Bu maliyet artışı proje kapsamında üretilen malın birim fiyatına aynen yansımaktadır. Bu nedenle projeler değerlendirilirken fayda-maliyet analizleri ve karşılaştırmalarının yapılması büyük önem taşımaktadır.
- Modelin hatalı uygulanması, pahalı yatırımların teşvik edilmesine, teşvik uygulamaları nedeniyle vergi kaybına, işletme döneminde yapılacak kâr transferleri nedeniyle ülkeden döviz çıkışına ve kamu yatırımlarının plânsız gelişmesine yol açabilir.

Modelde, projenin tüm mali riskini özel hukuk kişinin yüklenmesi, kamu tarafının sadece üretilen mal yada hizmet için (belli bir fiyat ve süre ile) satın alma garantisi vermesi öngörülmektedir. Ancak, takip eden bölümlerde ortaya konulacağı üzere, mevcut YİD uygulamaları, modelden beklenen tersine kamu kesimini aşırı risk altına sokmuştur.

YİD modelinin finansman yapısı

YİD modelinin finansman yapısı ile ilgili hükümler 94/5907 sayılı BKK ile belirlenmiştir. Buna göre YİD modeli ile gerçekleştirilecek işleri yürüten

¹⁸ 3996 sayılı kanun, Madde 3-a.

şirketler, projelerin toplam yatırım maliyetlerinin en az %20'si oranında özkaynak getirmek zorundadır. Maliyetlerin %80'i ise kredi kullanmak yoluyla karşılanabilir.

Söz konusu BKK'ya göre YİD modelinde üç tip kredi kullanılmaktadır:

- Ana kredi
- Köprü kredi
- Destek kredisi

YİD Modeli kapsamında yapılacak işler için şirketlerce kullanılacak yukarıda sayılan kredi çeşitlerinden, sadece köprü kredilere Hazine tarafından garanti verilmektedir. Sağlanacak veya garanti edilecek köprü kredilerin tutarı, görevli şirketin öz kaynakları ile sınırlıdır. Ancak, köprü kredi limitini, özkaynak sınırı üzerinde belirlemeye Yüksek Planlama Kurulu yetkilidir.

Yasal düzenlemeler

Günümüzde, özel sektörün kamusal mal ve hizmet üretimi alanına yatırım yapması istenmekte ve teşvik edilmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de, mevzuat değişikliklerine gidilerek, mali yetersizlik nedeniyle yapılamayan alt yapı hizmetlerinin kamu-özel sektör ortaklığı ile yapılmasına imkân sağlanmıştır.

YİD modelinin uygulamaya geçirilmesi amacıyla bugüne kadar şu mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır;

1. TEK Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtım ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun. (3096 sayılı) Bu kanun, özel hukuka tabi olan yerli ve yabancı şirketlerin elektrik üretimi, iletimi ve dağıtım ile görevlendirilmesine imkân tanımaktadır.
2. Karayolları Genel Müdürlüğü Dışındaki Kuruluşların Otoyol Yapımı, Bakımı ve İşletilmesi ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanun. (3465 sayılı) Bu kanun, özel hukuka

tabi şirketlerin otoyolların yapımı, bakımı ve işletilmesiyle görevlendirilmesine imkân tanımaktadır.

3. Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapılması Hakkında Kanun. (3996 sayılı) Bu kanunun amacı, kamu kurum ve kuruluşlarınca ifa edilen, ileri teknoloji ve yüksek kaynak gerektiren bazı yatırım ve hizmetlerin, YİD Modeli çerçevesinde özel şirketlere yaptırılmasını sağlamaktır.
4. Kamu Hizmetleri ile İlgili İmtiyaz Şartlaşma ve Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Tahkim Yoluna Başvurulması Halinde Uyulması Gereken İkelere Dair Kanun. (4501 sayılı) Kanun, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesinde uygulanacak ilke ve esasları belirlemektedir.
5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun. (4446 sayılı) Bu kanunla, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde meydana gelebilecek uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülebileceğini sağlamak amacıyla Anayasada değişiklik yapılmıştır.
6. 94/5907 sayılı BKK ile, 3996 sayılı Kanun kapsamına giren yatırım ve hizmetlerin YİD Modeli çerçevesinde sermaye şirketleri veya yabancı şirketler eliyle gerçekleştirilmesindeki usul ve esaslar, bu şirketlerde aranacak özellikler, sözleşmelerin kapsamı ile yatırım sonucunda üretilen mal ve hizmetlerin ücretinin belirlenmesinde uygulanacak kriterler belirlenmiştir.

8.1 YİD Modelinde Sağlanan Hazine Garantileri

YİD modeli ile yapılan işlerde, Hazine tarafından çeşitli garantiler verilmektedir. Bu garantiler, kamu kesimi üzerindeki mali risklerin ön önemlilerinden birini oluşturmaktadır.

YİD projeleri ile ilgili riskler sayısallaştırılmamaktadır. Yani, verilen bir garanti dolayısıyla kamu kesiminin ne kadarlık bir ödeme yükümlülüğü altına girdiği bilinmemektedir. Projelerde, verilen garantiler dolayısıyla kamu kesiminin yükleneceği risk için bir limit öngörülmemiştir. YİD uygulamalarında Meclisin gözetimini sağlayacak bilgilendirme ve denetim mekanizmaları kurulmamıştır.

Yukarıda sayılan eksiklikler, YİD anlaşmaların yapılırken kamu kesimini aşırı risk altına sokan şartların kabul edilmesine imkân tanımaktadır. Risk limitlerinin olmaması, verilen garantiler dolayısıyla, proje maliyetlerini aşan tutarların firmalara aktarılmasına kapı açmaktadır. Bunun örneği, bir sonraki bölümde incelenecek Yuvacık Barajı'nda yaşanmıştır.

YİD modeli kapsamındaki işlere ve bu işleri yürüten şirketlere verilecek Hazine garantileri ilgili mevzuatta şu şekilde belirlenmiştir:¹⁹

1. Kamu kesimi tarafından satın alınacak mal ve hizmet bedelleri için garanti verilmesi,
2. Taahhüt edilmiş üretim girdilerinin temin edilememesi halinde ortaya çıkabilecek ödeme yükümlülükleri için garanti verilmesi. Bu çerçevede mali yükümlülük altına giren fonlar lehine garanti verilmesi,
3. Gerektiğinde köprü krediler sağlanması veya sağlanacak bu krediler için geri ödeme garantisiz verilmesi,
4. Tesisin ve/veya şirket hisselerinin satın alınması halinde, mevcut dış borçlar için Hazine garantisi verilmesi.

Söz konusu garantileri vermeye ve garanti şartlarını belirlemeye 2000 yılından itibaren Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Daha önceden, 3096 ve 3465 sayılı kanunlara tabi olarak başlamış işlere de yukarıda sayılan garanti hükümleri uygulanacaktır.²⁰ Bu uygulama, söz konusu işlere önceden verilmiş olan garantilerin kapsamının genişletilmesine imkân tanımıştır.

Bu güne kadar YİD modeli çerçevesinde Hazine garantili 11 adet proje yapılmıştır. Söz konusu projeler ile ilgili bilgiler ekte yer alan tablolarda gösterilmiştir. (Tablo 70)

Hazine garantisine tabi olan 11 adet YİD projesinin toplam yatırım tutarı 4 milyar dolardır. Bu yatırım tutarı, ürün satış fiyatlarına yansıtılmaktadır, Hazine verdiği satın alma garantisi ile, bu tutarın tamamı ile ilgili riski yüklenmiş olmaktadır. Ancak, Hazine bu riskin karşılanması için borçlanmaktadır. Borçlanma sonucunda ortaya çıkabilecek maliyet daha yüksek olabileceğinden, kamu kesiminin üstlendiği toplam risk belirsiz olmaktadır.

Bugüne kadar gerçekleştirilen projelerin dışında, sözleşmeleri tamamlanarak Hazine Müsteşarlığına gönderilen ve henüz beklemekte olan 29 adet YİD projesi daha bulunmaktadır. Bu projeler enerji üretimine dönük olup, Hazine tarafından garanti verilmesi durumunda yapıma başlanacaktır.

¹⁹ 3996 sayılı kanunun 4180 sayılı Kanunla değişik 11. maddesi, 94/5907 sayılı BKK ve bütçe kanunlarında yer alan hükümler.

²⁰ 3996 sayılı kanunun 4047 sayılı yasayla değişik 13. maddesi.

8.2 Bir Uygulama Örneği: İzmit Su Projesi

YİD uygulamaları incelenirken, Hazineye ağır bir yük getiren İzmit Şehri Kentsel ve Endüstriyel Su Temini Projesinin özel olarak ele alınması gereklidir (Bundan sonra İzmit Su Projesi adı kullanılacaktır). YİD modeli kapsamında tamamlanan bu ilk projenin tasarlanması, yürütülmesi ve işletilmesi aşamalarında yapılan hatalar, modelin tatbik edilmesi ile ilgili sorunların tespit edilmesi ve çözüm getirilmesi bakımından önem taşımaktadır.

İzmit Su Projesine verilen garantiler sebebiyle Hazine, sadece 1989 ve 2000 yıllarında 480 milyon dolar tutarında su faturası ödemek zorunda kalmıştır. Üstelik bedeli ödenen su, küçük bir kısmı hariç, herhangi bir şekilde kullanılamamıştır. Söz konusu tesislerin işletme süresi 15 yıldır. Yani proje dolayısıyla uğranan zarar, kalan 13 yıl boyunca artarak devam edecektir.

Projenin Özellikleri

Gelecekte YİD Modeli kapsamında yapılması planlanan projelerde aynı hatalar ve olumsuzlukların tekrarlanmaması ve Hazinesin zarara uğratılmaması amacıyla bu proje ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Proje şu özellikleri taşımaktadır;

- İzmit Şehri Kentsel ve Endüstriyel Su Temini Projesi, İzmit Körfezinin kuzeyinde ve güneyinde yer alan yerleşim birimlerinin 2020 yılındaki içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla uygulamaya konmuştur.
- Bu proje kapsamında inşa edilecek Kirazdere (Yuvacık) Barajı inşaatı, DSİ Genel Müdürüğü tarafından ihale edilmiştir.
- Devlet İhale Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılan ihale sonucunda, iş, 09.02.1987 tarihinde GAMA Endüstri Tesisleri İmalat ve Montaj A.Ş. ye verilmiştir.

İzmit Büyük Şehir Belediyesinin görüşü

İzmit Su Projesi ile ilgili olarak, işin sahibi olan İzmit Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından Hazineye iki farklı görüş bildirilmiştir.

1) Başlangıçta, projenin Yap-İşlet-Devret (YİD) modeline göre yaptırılmasına olumsuz yaklaşımış ve özellikle şu görüşler belirtilmiştir;

- Proje kapsamında üretilecek suyun %70'inin İstanbul'a satılması planlanmaktadır. Bu durumda İstanbul'a su temin etmeye yönelik bu projenin İzmit'in yatırım programına dahil edilmesinin hiçbir mantığı bulunmamaktadır.
- Proje kapsamında üretilecek suyun bedeli aylık 15-20 milyon dolar civarındadır. Bu suyun İzmit Büyük Şehir Belediyesinin kendi kaynakları ile satın alınması mümkün değildir.
- Proje bünyesinde üretilecek su, pahalı olacak ve bu sebeple su, İSKİ tarafından satın alınmayacaktır.
- Proje ileri teknoloji gerektirmemektedir. (Barajda uygulanacak sistem, DSİ tarafından halen uygulanmakta olan su isale ve tasfiye sistemidir.) Dolayısıyla, projenin YİD Modeli kapsamına alınmasına gerek yoktur. Barajın DSİ tarafından klasik yöntemle tamamlanması daha uygun olacaktır.

2) Ancak, Hazine Müsteşarlığına bildirilen bu görüşten sonra, İBB görüşlerinden vazgeçmiş ve söz konusu projenin YİD Modeli ile tamamlanması yönünde Belediye Meclisi Kararı alınmıştır.

Ardından, projenin Yap-İşlet-Devret Modeli ile gerçekleştirilmesi için, 1990 yılından 1996 yılına kadar, çalışmaların DPT Müsteşarlığı eşgüdümünde yürütüldüğü bir süreç yaşanmıştır.

Projenin YİD kapsamına alınması

Mevzuatta, önceden YİD modeline göre başlamış ve devam etmekte olan işlerin 3996 sayılı kanun ile tanınan Hazine garantilerinden yararlanmasına imkân tanıyan değişikliklerin yapılmasını müteakip,

İzmit Su Projesi, YPK kararı ile YİD modeli kapsamına alınmıştır.²¹

24.02.1995 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile; İBB'nin, bu projenin uygulanması amacıyla kurulan İzmit Su A.Ş.'nin hisselerine en fazla %39 oranında ortak olmasına izin verilmiştir.

Uzun yıllar süren görüşmeler ve yapılan yasal düzenlemeler sonucunda 24.08.1995 tarihinde İBB ile konsorsiyum arasında *Uygulama ve Su Satış Anlaşması* imzalanmıştır.

İzmit Su Projesi için Hazine Müsteşarlığı, Türkiye Cumhuriyeti adına *gayri kabili rücu, şartsız ve ilk sorumlu olarak* şu garantileri vermiştir.²²

- Projeyi yürüten şirkete, İBB tarafından ödenmesi gereken su bedelinin tam olarak ödenmesi garantisini.
- Tesisin yapımı için kredi verenlere, tesislerin, işletme süresinden önce İBB tarafından geri alınması halinde, İBB borçlarının tam olarak ödenmesi garantisini.

Bu gelişmeler sonucunda, DSI, Yuvacık Barajı inşaatını ve projenin diğer unsurlarını ilk fizibilite raporundaki kapsamıyla İBB'ye devretmiştir.

Projenin YİD modeli çerçevesinde yürütülmesi amacıyla, 17.01.1995 tarihinde İzmit Su A.Ş. (İSAŞ) adında bir şirket kurulmuştur. Şirketi kurmayı taahhüt eden ortakların talebi üzerine, Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'nden 31.12.1993 tarih ve 1862 nolu İzin ve Teşvik Belgesi alınmıştır.

Proje kapsamındaki Yuvacık Barajı inşaatı 1998 yılında tamamlanmıştır. İBB bünyesindeki İSU Genel Müdürlüğü'nün depolarına 18.01.1999 tarihinden itibaren artmış su verilmeye başlanmış, yani bu tarihten itibaren tesisler ticari işletmeye alınmıştır.

Projenin toplam yatırım maliyeti, anlaşma tarihi olan 24.08.1995 tarihinde 864,8 milyon dolar olarak belirlenmiş, ticari işletme tarihi olan 18.01.1999 tarihi itibarıyla revize edilerek 891 milyon dolara yükseltilmiştir.

İzmit Su Projesinde yapılan hatalar

YİD Modelinin en önemli riski, model kapsamında verilen satınalma garantilerinin kamu kesimini, projelerin YİD Modeli ile gerçekleştirilmesi suretiyle elde edilen avantajı aşacak bir ödeme yükümlülüğü altına sokması tehlikesidir. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, 146)

Bu risk İzmit Su Projesinde gerçekleşmiştir. Hazine, projeye vermiş olduğu garanti çerçevesinde iki yıl içinde 480 milyon dolar tutarında ödeme yapmak zorunda kalmıştır.

Proje kapsamında üretilen suyun maliyeti çok yüksektir. Projenin toplam yatırım maliyetinin yüksek olması, tesislerde üretilen suyun satış bedelinin de yüksek olması sonucunu doğurmuştur.

Örnek olarak, DSI Genel Müdürlüğü tarafından dış borç kullanılarak yapılan ve özellikleri itibarıyla (üretim kapasitesi, arıtma tesisleri vb.) İzmit Su projesine benzeyen barajların maliyeti bu proje ile karşılaştırılabilir. Benzer özelliklere sahip İzmir Tahtalı İçme Suyu Projesinin yatırım maliyeti 115,7 milyon dolar, Diyarbakır İçme Suyu Projesinin yatırım maliyeti 212 milyon dolardır. Buna mukabil, İzmit Su Projesinin toplam inşaat maliyeti 560 milyon dolar, yatırım maliyeti 890 milyon dolardır.

İzmit Büyük Şehir Belediyesi tarafından, suyun satışı için gerekli bağlantılar yapılmamıştır. İBB'nin mali durumu, üretilen suyu satın almaya yeterli değildir. Bu sebeple, verilen garantiler kapsamında Hazine, 142 milyon m³ su bedelini İSAŞ'a ödemek zorunda kalmıştır.

Bu ödemenin kalan 13 yıl boyunca artan tutarlarda devam etmesi kaçınılmazdır. Bu husus Hazine Müsteşarlığı tarafından da görülerek, uğranılan zararın en alt düzeye indirilmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. Sonuç olarak, 2001 yılında verilen bir Başbakanlık onayı ile, söz konusu sorunu çözüme ulaştırmayı amaçlayan çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalar çerçevesinde tesislerin geri alınması hususu da değerlendirilmiş, ancak henüz bir işlem yapılmamıştır. Bu sürecin uzaması Hazine zararının artmasına sebep olacaktır.

YİD modeli ile yapılacak projelerin gerçekleştirilmesi sırasında, aşağıda belirtilen her aşamada uyulması gereken kurallar, ilgili mevzuatla belirlenmiştir;

²¹ 3696 sayılı kanunun 4047 sayılı kanunla değişik geçici 1. maddesi uyarınca Yüksek Planlama Kurulu tarafından verilen 24.02.1995 tarih ve 95/T-17 sayılı karar.

²² İzmit Büyükşehir Belediyesi ve Konsorsiyum arasında imzalanan Uygulama Su Satış Anlaşmasının EK G Bölümünün "Hazine Garantisi Esasları" başlıklı kısmı.

- İhale usulü,
- Fiyatlandırma,
- Denetim usulleri,
- Tahkim hükümleri,
- Sermaye oranı,
- YPK onayı, Hazine görüşü.

Ancak, projenin her aşamasında, ilgili mevzuatta öngörülen bütün hükümler ihlal edilmiştir. Sonuçta kamu kesimi şu olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalmıştır;

- Proje, gerçek maliyetinin üzerinde bir maliyetle sonuçlanmıştır.
- Şirket tarafından getirilmesi gereken özsermaye, projenin toplam yatırım tutarının %15'i oranında kalmıştır. YİD modeli ile öngörülen yabancı sermaye transferi düşük oranda gerçekleşmiştir.
- Taraflar arasında 24.08.1995 tarihinde imzalanan Uygulama Su Satış Anlaşmasına "Uluslararası Tahkim" bir sözleşme hükmü olarak konmuştur. Oysa 1995 yılındaki mevzuata göre tahkim uygulaması yapılması mümkün değildir.
- YİD Modeli ile yapılan tesislerde, üretilen mal ve hizmetin ücretini belirleme yetkisi idareye aittir. Ancak, İzmit Su Projesinde bu yetki, işi

yapan şirkete devredilmiştir. Şirket, bu yetkiyi kullanarak, yatırım ve işletme maliyetlerine yansıtılmaması gereken bazı giderleri su faturalarına yansıtmıştır. Bunun sonucunda garantör sıfatıyla Hazine tarafından yapılan ödeme miktarı sebepsiz yere yükselmiştir.

Bunların dışında, İBB, işi yapan konsorsiyuma %15 oranında ortak olması karşılığında kullandığı 19,5 milyon dolar tutarındaki Hazine garantili dış krediyi de geri ödeyememiştir. Bunun üzerine Hazine, söz konusu krediyi garantör sıfatıyla ve faizi ile birlikte 20,2 milyon dolar olarak kreditora ödemek zorunda kalmıştır.

Değerlendirme

Alt yapı yatırımları için yeterli maddi kaynağı ve teknolojisiz olmayan ülkelerde, YİD modelinin kullanılması bir çok fayda sağlayabilir. Ancak, bu faydaların gerçekleşmesi, modelin sağlıklı işletilmesine bağlıdır. İzmit Su Projesi örneğinde olduğu gibi, yürürlükteki mevzuata uyulmadan ve gerekli ve yeterli incelemeler yapılmadan gerçekleştirilen projelerden sağlanan fayda, maliyetinin çok altında kalmaktadır. Bu şekilde yürütülen projelerin getirdiği yük, sonuçta vergi yoluyla topluma yansımaktadır.

8.3 Enerji Projeleri İçin Yapılan Ödemeler

YİD modeli ile gerçekleştirilen enerji projelerine verilen garantiler çerçevesinde, 2000 yılında Hazine ve TEAŞ tarafından Elektrik Enerjisi Fonuna çeşitli ödemeler yapılmıştır.

1. Söz konusu projelere verilen garantilerden biri, enerji üretimi için gerekli girdinin (doğal gazın) temin edilmesi garantisidir. Doğal gaz üretiminin BOTAŞ tekelinde olması sebebiyle, şirketlerin bu ihtiyacı kendi imkanları ile karşılamaları mümkün değildir. Bu sebeple, doğal gazın temin edilememesi sonucunda enerjinin alternatif bir yakıt kullanılarak üretilmesi ve bu yakıtın fiyatının doğal gazdan pahalı olması durumunda, Elektrik Enerjisi Fonu, aradaki fiyat farkını ödeme yükümlü olduğu altına girmiştir. Fonun bu yükümlülüğü Hazine tarafından garanti edilmiştir.

İkinci yakıt geçiş nedeniyle oluşan fiyat farkı sebebiyle Hazine, 1999 ve 2000 yıllarında Elektrik Enerjisi Fonu'na yaklaşık olarak 130 milyon USD aktarmıştır.

2. Yine TEAŞ, 2000 ve 2001 yıllarında, YİD modeli ile yapılan tesislerce üretilen enerjinin bedelinin yaklaşık 87 milyon dolarlık kısmını ödeyememiştir.

Bu durumda söz konusu ödemeleri Hazinesin garantör sıfatı ile yapması gerekirken, ödemeler doğrudan yapılmamış, TEAŞ'ın yaklaşık 87 milyon dolarlık kısmını sermayesinin artırılması yoluna gidilmiştir. Ancak, sermaye artırımını, YPK kararı olmadan yapılmış, yani Hazine taahhüdünü aşmıştır.

20.06.2001 tarihinde kabul edilen 4684 sayılı Kanun ile Enerji Fonu 31.12.2001 tarihi itibarıyla kaldırılmış olacak, fonun yükümlülükleri de Enerji Bakanlığı'na devredilecektir.

TEAŞ'ın mali durumundaki bozukluk ile Enerji Planlama Çalışması verilerine göre 2003 yılından itibaren enerji fazlası oluşacağı yönündeki tespitler birlikte değerlendirildiğinde, garanti için Hazine Müsteşarlığında bekleyen enerji ile ilgili YİD ve İHD Projelerine garanti verilmesi halinde ilerideki yıllarda Hazine tarafından yapılacak ödemelerin artması kaçınılmazdır.

Bu durumda, Hazine Müsteşarlığında bekleyen YİD ve İHD Projelerine garanti verilmesi halinde kamu maliyesi olumsuz yönde etkilenecektir.

8.4 YİD Uygulamalarıyla İlgili Sorunlar

2000 Yılı Yatırım Programında, YİD uygulamaları ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmakta ve sorunlar tespit edilmektedir. Yeni uygulamalarda söz konusu sorunların dikkate alınması ve çözümler geliştirilmesi son derece önem taşımaktadır.

YİD modelinin, değişik alanlarda uygulanması mümkündür. Ancak Türkiye'deki uygulama ağırlıklı olarak enerji alanında olmuştur. Bu sebeple, uygulamada karşılaşılan sorunlar genellikle enerji yatırımları ile ilgilidir.

Yatırım Programında YİD uygulamaları ile ilgili olarak vurgulanan sorunlar şunlardır;

- Öncelikle, YİD modeli ile yürütülen projelerin toplamının, sistem ihtiyaçları dışında ve üzerinde olduğu belirtilmekte ve bunun olumsuzluğu vurgulanmaktadır. Bunun sonucunda oluşacak ihtiyaç fazlası kapasitenin ekonomiyi olumsuz etkilemesinin mümkün olduğu söylenmektedir.
- Oluşan fazla kapasitenin alım ve ödeme garantisini altında olduğu, yani ihtiyaç fazlası enerjinin satın alınması riski bulunduğu ifade edilmektedir.
- Sözleşmelerin yüksek alım fiyatlarıyla bağtıldığı vurgulanmaktadır.
- Verilen uzun vadeli ve pahalı satın alma garantilerinin enerji sektöründe rekabet imkânını ortadan kaldırabileceği, bunun özelleştirme uygulamalarını olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmektedir.
- Mevcut uygulamaların, enerji sisteminin pahalılaşması sonucunu doğurduğu ifade edilmektedir.
- Uygulamada görülen söz konusu sorunların çözülmediği, yeni uygulamaların aynı sorunları taşıdığı belirtilmektedir.

Yap-İşlet-Devret modeli çerçevesinde yürütülen proje stokunun, santrat tipi, proje yeri ve kapasitesi itibarıyla optimal sistem ihtiyaçlarının dışında ve üzerinde oluşması olumsuz bir gelişme olarak yorumlanmaktadır. Elektrik açığı yaratılmamaya çalışılırken, alım ve ödeme garantili aşırı bir kapasite oluşumu da elektrik sistemi, maliyetler ve genel ekonomi üzerinde olumsuz etkiler yaratabilecektir.

Yap İşlet Devret modeliyle gerçekleştirilecek projelerde enerji alımı ve fiyat garantisini verilmesi ve sözleşmelerin yüksek alım fiyatlarıyla bağtlanması nedeniyle özel sektörde uzun vadede rekabetin geçerli olacağı bir serbest piyasa düzeninin kurulabilmesi imkânı giderek sınırlanmakta, pahalı bir enerji sistemine dönüşüm gözlenmektedir...

Özel şirketlerde anlaşma yapılırken, şirket risklerinin yanısıra kamu maliyetleri ve risklerini de dikkate alan bir yaklaşım içinde, daha düşük maliyetli, enerji güvenliğini esas alan, gerçekçi ve finans edilebilir bir proje stokunun oluşturulması amaçlanmalıdır.

Mevcut uygulama ve gelişmeler, elektrik üretim ve iletim sisteminin optimal sistem yaklaşımı içinde planlanmasına ve rekabetçi bir düzen ve anlayış içinde yapılandırılmasına imkân vermemektedir... (2000 Yılı Programı, sf. 130)

Uygulamada ortaya çıkan bu tür sorunlar nedeniyle özelleştirme çalışmalarından beklenen faydalar sağlanamamıştır. YİD paketindeki belirsizliklerin giderilmesine, kamu ve özel şirketler arasındaki görev dağılımının belirlenmesine ve kamu kuruluşları arasındaki koordinasyonun sağlanmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. (2000 Yılı Programı, sf. 135)

8.5 YİD Modeliyle İlgili Öneriler

1. YİD modeli ile yürütülen işlerin planlama safhasında şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Proje ile ilgili istekler araştırılmalı, rekabet ortamı oluşturulmalıdır.
- Gerekli risk analizleri ve değerlendirmeleri eksiksiz şekilde yapılmalı, şirket tarafından yüklenilecek riskler ile kamu kesimince yüklenilecek riskler açıkça tanımlanmalıdır.
- Fayda-maliyet analizleri yapılmalı, maliyet analizlerinin gerçekçi olmasına azami özen gösterilmelidir.
- Yeterli pazar araştırması yapılmalıdır.
- Yapım, işletme ve devir koşulları belirlenirken kamu çıkarları ön planda tutulmalıdır.

2. YİD modeli ile yürütülen işlere Hazine tarafından garanti verilmesi şu şartlara bağlı olmalıdır;

- Garanti verilmesi, planlama safhasında yapılması gereken ve 1. maddede sayılan hususların yerine getirilmesine bağlı olmalıdır.
- *YİD projelerine kamu kesimi tarafından verilen ödeme garantileri sayısallaştırılmalı, fiyatlarla ilgili trendler de gözönünde bulundurularak altına*

girilen risk hesaplanmalı, bu hesaplar her yıl revize edilmelidir.

- *Garantiler dolayısıyla altına girilebilecek risk tavanı belirlenmelidir. Anlaşmalara, yapım veya uygulama safhasında bu risk tavanının aşılması durumunda işletmenin kamu kesimi tarafından devralınmasına, anlaşmanın tadiline veya feshine imkan tanıyan hükümler konulmalıdır. (Sayıştay 2000 Yılı Mali Raporu, sf. 146)*

3. Bu modele göre hayata geçirilen bir proje, planlama safhasından, yeniden kamuya devredileceği aşamaya kadar, tasarım ve uygulama yönlerinden denetim altında tutulmalıdır. Söz konusu denetim Meclis adına yapılmalı ve bulgular düzenli olarak Meclise raporlanmalıdır.

4. İş yapan şirkete imtiyaz sözleşmesi ile tanınan hakların nasıl kullandığı ve yükümlülüklerin ne derece yerine getirildiği denetlenmelidir.

9 İşletme Hakkı Devirleri

İşletme hakkı devrinde (İHD), kamuya ait bir tesis, mülkiyet hakkı kamu kesiminde kalmak üzere, belirli bir süre özel şirketler tarafından işletilir. Bu hakkın devrinde özel sektör kuruluşundan belli bir bedel alınır. İşletme sonucunda oluşacak kâr veya zarar da şirkete aittir.

3096 sayılı Kanun kapsamında elektrik üretim, iletim ve dağıtım tesislerinin işletme hakları devredilebilmektedir. Söz konusu işletme haklarını alan şirketler, işletme süresince çeşitli yatırımların yapılmasını taahhüt etmektedirler. Sözleşme süresinin sonunda tesisler idareye geri devredilmektedir.

İşletme hakkı devri, hem işletme hakkını, hem de yatırımın yapılıp işletilmesini ve işletme süresi sonunda idareye devrini kapsayan, YİD Modelinin karma şeklidir.

Ülkemizde işletme hakkı devri, sadece Enerji Bakanlığı tarafından belirlenen bölgelerdeki elektrik üretim ve dağıtım işlerinde uygulanmaktadır. TEAŞ, şirketler tarafından ödenen bedeli tahsil ederek, ilgili tesislerin kullanımını (diğer koşulların da yerine getirilmesi kaydı ile) görevli şirkete bırakmaktadır.

İşletme hakkı devirleri çerçevesinde, Hazine tarafından şirketlere, elektrik üretiminde kullanılan girdilerin temin edilmesi ve üretilen elektriğin belli bir bedelden satın alınması için garanti verilmektedir. Bu garanti YİD modelinde verilen garanti ile aynı niteliktedir.

Bugüne kadar TEAŞ tarafından sadece bir proje için işletme hakkı devri yapılmış ve 06.07.2000 tarihinde Hazine garantisi verilmiştir. Söz konusu işletme hakkı devri ile ilgili bilgiler Tablo 36'da gösterilmiştir.

Bunun dışında, işletme hakkı devirleri ile ilgili olarak Hazine onayı ve garantisi alınmak üzere

bekletilen 12 adet termik ve doğal gaz (üretim) santral projesi, 15 adet de dağıtım tesisleri projesi mevcuttur.

Tablo 36: 3096 Sayılı Kanuna Göre Verilen İşletme Hakkı Devirleri

Proje Adı	İmtiyaz Sahibi Şirket	İşletme Hakkı Devri Bedeli (USD)
Çayıran Termik 1-2. Üniteler	Park A.Ş.	85.000.000
Çayıran Termik 3-4. Üniteler	Park A.Ş.	100.000.000

Elektrik Piyasası Kanunu

20.02.2001 tarihinde 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun ile;

Elektriğin yeterli, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve çevreye uyumlu bir şekilde tüketicinin kullanımına sunulması için, rekabet ortamında özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösterebilecek, mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir elektrik enerjisi piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanması amaçlanmıştır.

Elektrik üretim, iletim ve dağıtımı ile ilgili olarak, Hazine garantili almak üzere bekletilen projelere garanti verilmesi halinde, yeni Elektrik Piyasası Kanunu ile amaçlanan tam rekabetçi bir piyasanın oluşması engellenecektir. Bu husus 2000 Yılı Yatırım Programında da vurgulanmaktadır.

Söz konusu garantilerin verilmesi durumunda, bir yandan kabul edilen kanunlarla enerji piyasasından devletin çekilmesi sağlanmaya çalışılırken, diğer yandan 20 yıl süre ile elektrik piyasasına bilfiil müdahale edilmiş ve elektrik fiyatının serbest piyasada oluşması engellenmiş olacaktır.

10 Yap-İşlet Modeli ile Yapılan İşler

Yap-İşlet (Yİ), özel sektör şirketlerinin mülkiyeti altında kurulan tesislerin, yine bu şirketlerce işletildiği ve üretilen hizmetin devlet tarafından satın alındığı bir modeldir.

Yİ modelinin işleyişi ile ilgili esaslar 4283 sayılı "Yap-İşlet Modeli ile Elektrik Enerjisi Üretim Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışının Düzenlenmesi Hakkında Kanun" ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılan 97/9853 sayılı BKK ile belirlenmiştir.

Yİ ve YİD modellerinin mukayesesi

Yap-İşlet modelinin YİD modelinden en önemli farkı, sözleşme süresi bitiminde tesisin devlete devredilmemesi, mülkiyetin yatırımı yapan yüklenicide kalmasıdır. Her iki modelin örtüşen yanı ise, üretilen mal ve hizmete devlet tarafından alım garantisinin verilmesidir.

Yİ modelinin uygulanması sadece termik santrallerle sınırlı tutulmuştur. YİD modeli ise, termik santraller de dahil tüm altyapı yatırımlarına uygulanabilmektedir.

Yİ sözleşmelerinin süresi 20 yıl ile sınırlıdır. YİD sözleşmelerinin süresi ise 49 yıla kadar uzayabilmektedir.

Yİ modelinde sağlanan hazine garantileri

Bu model kapsamında sadece TEAŞ'ın enerji satın alma yükümlülüğü için Hazine garantisi sağlanabilmektedir. Bu kapsamda bu güne kadar beş projeye Hazine Garantisi verilmiştir. Söz konusu projeler Tablo 37'de gösterilmiştir.

TEAŞ'ın mali yapısındaki yetersizlik nedeniyle YİD ve İHD Projeleri kapsamında mali yükümlülüklerinin yerine getirilmesi konusunda yaşanan olumsuzlukların Yİ Projelerinde de ortaya çıkması muhtemeldir.

Tablo 37: Hazine Garantisi Sağlanan Yİ Projeleri

	İmkyaz Sahibi Şirket	Kurulu Güç (MW)	Yatırım Tutarı (Milyon USD)	Garanti Türü	Ticari İşletme Tarihi
İzmir Doğal gaz Ateşlemeli Elektrik Santrali Projesi	İzmir Elektrik Üretim A.Ş.	1.520		TEAŞ'ın ESA dan kaynaklanan ödeme yük.	Ocak 2003
Gebze Doğal gaz Ateşlemeli Elektrik Santrali Projesi	Gebze Elektrik Üretim A.Ş.	1.540	22,2	TEAŞ'ın ESA dan kaynaklanan ödeme yük.	Ocak 2003
Adapazar Doğal gaz Ateşlemeli Elektrik Santrali Projesi	Adapazar Elektrik Üretim A.Ş.	770		TEAŞ'ın ESA dan kaynaklanan ödeme yük.	Ocak 2003
Ankara Doğal gaz Ateşlemeli Elektrik Santrali Projesi	Baymina Elektrik A.Ş.	700	400	TEAŞ'ın ESA dan kaynaklanan ödeme yük.	Ocak 2003
İskenderun Termik (İthal Kömür) Santrali Projesi	İskenderun Elektrik Üretim A.Ş.	1.100	1,2	TEAŞ'ın ESA dan kaynaklanan ödeme yük.	Haziran 2003

11 Transfer Harcamaları

11.1 Ziraat Bankasına Yapılan Destekleme Ödemeleri

Tarımsal destekleme ödemeleri Ziraat Bankası aracılığıyla yapılmaktadır. 2000 yılında Hazine Müsteşarlığı bütçesinden ilgili bankaya bu amaçla 307 trilyon lira transfer edilmiştir. Söz konusu ödemelerin dökümü Tablo 38'de gösterilmiştir.

Tablo 38: 2000 Yılında Ziraat Bankasına Yapılan Destekleme Ödemeleri

	Milyar TL
Pamuk Destekleme	209.101
Gübre ve Diğer Tarımsal Girdi Desteği	120.000
Hayvancılığı Teşvik ve Destekleme	29.400
Tarımsal Destekleme Politikalarını Geliştirme Projesi	2.217
Toplam	306.718

Destekleme ödemelerinin yapılmasındaki temel amaç, çiftçilerin üretimde kullandıkları gübre, zirai ilaç, fidan ve tohum gibi girdilerin daha kaliteli ve ucuza temin edilmesini sağlamak ve bu suretle tarımsal üretimde kalite ile üretim miktarını artırmaktır.

Ancak, mevcut ürün destekleme politikalarının uygulanmasında ortaya bir takım olumsuzluklar çıkmıştır. Bunlar şu şekilde sayılabilir;

- Destekleme maliyetlerinin yüksek olması,
- Kaynakların dağılımında eşitlik sağlanamaması,
- Desteklemenin birçok kuruluş tarafından yapılmasının sistemli karmaşılaştırması,
- Sistemin, tarım kesimine kaynak aktarmaktan ziyade, kamu bankalarının açıklarının kapatılması için kullanılması.

Söz konusu sorunlar dolayısıyla yapılan çalışmalar sonucunda, ürün bazında destekleme politikalarından vazgeçilerek iki yeni projenin uygulanması gündeme alınmıştır.

Dünya Bankası ve IMF'nin de talepleri doğrultusunda hazırlanan "Tarımsal Destekleme

Politikalarını Geliştirme Projesi" kapsamında, "Hedef Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği ve Çiftçi Kayıt Sistemi Projesi" 2000 yılında pilot bölgelerde uygulamaya başlanmıştır. 2001 yılından itibaren de "Alternatif Ürün Projesi" uygulamaya konulacaktır.

Hedef Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği ve Çiftçi Kayıt Sistemi Projesi

Bu proje ile ulaşılmak istenen hedefler şunlardır;

- Doğrudan gelir desteği sisteminin ülke genelinde yaygınlaştırılması,
- Üretici kesimin kayıt altına alınması,
- Tarımsal desteklerin üreticilere doğrudan ulaşmasının sağlanması,
- Geçmişte uygulanan desteklerin zaman içinde kaldırılması, bu suretle ülke ekonomisine getirilen finansman yükünün azaltılması,
- Küçük üreticilere parasal destek sağlanarak sosyal dengenin kurulması,
- 2003 yılından itibaren elde edilen çiftçi kayıtlarına dayanılarak ürün planlamasının yapılması,
- Çiftçi kayıtlarının her sene güncellenmesi yoluyla sağlıklı tarım politikalarının oluşturulması,
- Tarımsal alanda Avrupa Birliği'ne giriş için gerekli zeminin hazırlanması,
- Fiyatların serbest piyasa ortamında ulaşmasının sağlanması.

Söz konusu projenin tatbiki amacıyla 2000 yılında pilot uygulama bölgeleri tespit edilmiştir.²³ Pilot bölgeler şunlardır;

²³ 01.03.2000 tarih ve 2000/267 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile.

- Antalya'nın Manavgat ve Serik ilçeleri,
- Ankara'nın Polatlı ilçesine bağlı köyler,
- Adıyaman'ın Merkez ve Kahta ilçeleri,
- Trabzon'un Akçaabat ve Sümene ilçeleri.

Söz konusu pilot bölgelerde hedef çiftçi olarak belirlenen ve destekleme ödemesinde bulunulan çiftçiler şu kriterlere göre tespit edilmiştir;

1. Arazi sahibi olan ve kendi arazisini işleyenler (Tapu ve kadastro kayıtlarında arazi sahibi olarak görünen çiftçiler),
2. Ortakçılık, yarıcılık ve kiralama suretiyle arazileri işleyenler (Arazisini işleyen ve/veya kiralama yoluyla üretim faaliyetinde bulunan ve üretici belgesi olan çiftçiler).

Ödemeler, bir dekar için beş dolar karşılığı Türk Lirası olarak, toplam arazinin 199 dekara kadar olan kısmına yapılmıştır.

Hedef Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği ve Çiftçi Kayıt Sistemi Projesi için gerekli olan finansman 2000 yılında Dünya Bankası tarafından sağlanmıştır.

2000 yılında "Hedef Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği Projesi" kapsamında yapılan ödemelerin dökümü Tablo 39'da gösterilmiştir.

Tablo 39: Çiftçilere Doğrudan Gelir Desteği Adı Altında Yapılan Ödemeler

	USD		
	Çiftçi Sayısı	Destek. Alanı	Destek. Miktarı
Ankara-Polatlı	5.255	352.145	1.760.725
Antalya-Serik, Manavgat	1.426	41.081	205.405
Adıyaman-Merkez, Kahta	1.110	40.384	201.920
Trabzon-Akçaabat, Sümene	1.888	37.454	187.270
Toplam	9.677	471.064	2.355.320

Projenin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar

Doğrudan Gelir Desteği ve Çiftçi Kayıt Sistemi Projesi ile ilgili pilot uygulama sonucunda karşılaşılan sorunlar, uygulayıcı kuruluş olan Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından tespit edilmiştir.

- En önemli sorun, projenin gerekli altyapı çalışmalarını tamamlanmadan yürürlüğe

girmesidir. Tapu ve kadastro kayıtlarının sağlıklı olması ve ülke çapında kadastro çalışmalarını tamamlanmamış arazi miktarının %17 oranında kalması, kadastro geçmemiş yerlerde gerçek dışı arazi beyanında bulunulması ve üretici olmayanların da proje kapsamında desteklenmesi sonucunu doğurmaktadır.

- Desteklenecek arazi büyüklüğünün 199 dekar ile sınırlandırılması, büyük arazi sahiplerinin sözleşme yaparak arazilerini başkalarına devretme riskini doğurmaktadır. Bu da, üretici sayısında ve ödemelerde artış riskini beraberinde getirmektedir.
- Arazisini kiralama yoluyla çiftçilik yapanların desteklenmesinde karşılaşılan en önemli sorun, ülkemizde, resmi sözleşmeye dayanan ortakçılık, kiralılık ve yarıcılık sisteminin yerleşmemiş olmasıdır. Bu eksiklik, uygulamada araziyi işleyen kişinin yerine arazi sahibinin desteklenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu riskin ortadan kaldırılabilemesi için ortakçılık, kiralılık ve yarıcılık yöntemleriyle yapılan çiftçiliğin resmi sözleşmelere dayandırılması sağlanmalıdır.

Alternatif Ürün Projesi

2001 yılında uygulamaya başlanılacak Alternatif Ürün Projesi ile, üretim fazlası olan fındık ve tütünün yerine, üretim açığı bulunan ürünlerin yetiştirilmesi planlanmaktadır.

Söz konusu proje ile, fındık ocağını söken ve tütün üretiminden vazgeçen üreticilere, üretmeyi istedikleri yeni ürünlerin girdilerini ve eski ürünlerinden vazgeçme nedeni ile uğrayacakları kayıpları karşılamak üzere destek verilmesi amaçlanmıştır.

Alternatif ürün olarak yetiştirilmesi planlanan ürünlerin başında yem bitkileri gelmekte olup, proje ile yem bitkilerinin üretiminde önemli bir artış sağlanması hedeflenmiştir. Bu nedenle, yem bitkilerini tüketecek hayvan varlığını sağlayacak tedbirlerin de proje hedefleriyle paralel olarak ele alınması gereklidir.

Projenin finansmanı Dünya Bankası tarafından sağlanacaktır.

11.2 Üniversitelere Yapılan Yardımlar

Vakıf üniversitelere yapılan yardımlar

Maliye Bakanlığının 2000 yılı bütçesinde yer alan 9 trilyon lira tutarındaki ödenekten 6,8 trilyon lirası yıl içinde vakıf üniversitelere transfer edilmiştir.

1997-2000 yıllarında Maliye Bakanlığı bütçelerinden Vakıf Üniversitelere yapılan yardımlar Tablo 40'ta gösterilmiştir.

Tablo 40: Son Dört Yılda Vakıf Üniversitelere Yapılan Yardımlar

	Milyar TL				Toplam
	1997	1998	1999	2000	
Başkent Ü.	338	352	537	1.083	2.310
Bilkent Ü.	1.100	1.419	2.130	3.172	7.821
Koç Ü.	102	157	228	339	823
Işık Ü.		3	165	345	513
Yeditepe Ü.		12	862	1.828	2.800
Fatih Ü.		8			8
Toplam	1.540	1.950	3.920	6.865	14.275

Yurtdışındaki üniversitelere yapılan yardımlar

Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesine yapılan yardım

2000 yılı Maliye Bakanlığı bütçesine konulan 7 trilyon lira tutarındaki ödenekten 6,8 trilyon lirası, 3904 sayılı kanun ile onaylanan anlaşma çerçevesinde, Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk Kazak Üniversitesine transfer edilmiştir.

Manas Üniversitesine yapılan yardım

2000 yılı Maliye Bakanlığı bütçesine konulan 5,5 trilyon lira tutarındaki ödenekten 5,3 trilyon lirası, 4144 sayılı Kanun ile onaylanan anlaşma uyarınca, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesine transfer edilmiştir.

11.3 Siyasi Partilere Yapılan Devlet Yardımı

2000 yılında Maliye Bakanlığı bütçesinden siyasi partilere 14,4 trilyon lira Hazine yardımı yapılmış olup bu tutarın partiler itibarıyla dağılımı Tablo 41'de gösterilmiştir.

Tablo 41: 2000 Yılında Siyasi Partilere Yapılan Devlet Yardımı

	Milyar TL	
	Devlet Yardımı	Yardım Oranı
Demokratik Sol Parti	3.565	%25
Milliyetçi Hareket Partisi	2.688	%20
Fazilet Partisi	2.476	%17
Anavatan Partisi	2.124	%15
Doğru Yol Partisi	1.930	%13
Cumhuriyet Halk Partisi	1.400	%10
Toplam	14.383	%100

11.4 Mahalli İdarelere Yapılan Yardımlar

Maliye Bakanlığı Bütçesinden 2000 yılında belediyelere nakit olarak ödenen Hazine yardımı Tablo 42'de il bazında gösterilmiştir. İl için gösterilen yardım miktarları il, ilçe ve belde belediyelerine yapılan yardımın toplamıdır.

Tabloda da görüldüğü üzere, 2000 yılında en fazla yardım 2,6 trilyon lira ile Konya iline (toplam yardımın %5,5'i), en az yardım da 40 milyar lira ile Kilis iline yapılmıştır (toplam yardımın %0,08'i).

Tablo 42: 2000 Yılında Mahalli İdarelere Yapılan Yardımlar

	TL			TL			TL			Milyar TL	
		%			%			%			%
Adana	697	%1,46	Çanakkale	595	%1,24	K.Maraş	973	%2,04	Osmaniye	310	%0,65
Adıyaman	389	%0,81	Çankırı	270	%0,56	Karabük	108	%0,23	Rize	669	%1,40
Aydın	1.522	%3,18	Çorum	455	%0,95	Karaman	239	%0,50	Sakarya	437	%0,91
Ağrı	210	%0,44	Denizli	1.434	%3,00	Kars	208	%0,44	Samsun	723	%1,51
Aksaray	683	%1,43	Diyarbakır	500	%1,05	Kastamonu	332	%0,69	Siiirt	199	%0,42
Amasya	329	%0,69	Düzce	91	%0,19	Kayseri	790	%1,65	Sinop	377	%0,79
Ankara	808	%1,69	Edirne	498	%1,04	Kilis	40	%0,08	Sivas	693	%1,45
Antalya	1.471	%3,08	Elazığ	452	%0,95	Kırkkale	311	%0,65	Şanlıurfa	452	%0,95
Ardahan	140	%0,29	Erzincan	330	%0,69	Kırklareli	430	%0,90	Şimşak	414	%0,87
Artvin	247	%0,52	Erzurum	647	%1,35	Kırşehir	424	%0,89	Tekirdağ	555	%1,16
Aydın	974	%2,04	Eskişehir	403	%0,84	Kocaeli	394	%0,82	Tokat	798	%1,67
Balıkesir	906	%1,89	G.Anıep	382	%0,80	Konya	2.610	%5,46	Trabzon	916	%1,92
Bartın	164	%0,34	Giresun	484	%1,01	Kütahya	1.106	%2,31	Tunceli	203	%0,42
Batman	210	%0,44	Gümüşhane	237	%0,50	Malatya	736	%1,54	Uşak	330	%0,69
Bayburt	161	%0,34	Hakkari	115	%0,24	Manisa	1.255	%2,62	Van	336	%0,70
Bilecik	297	%0,62	Hatay	1.326	%2,77	Mardin	504	%1,05	Yalova	97	%0,20
Bingöl	304	%0,64	İçel	1.014	%2,12	Muğla	1.085	%2,27	Yozgat	1.066	%2,23
Bitlis	205	%0,43	İğdir	199	%0,42	Muş	497	%1,04	Zonguldak	469	%0,98
Bolu	195	%0,41	İsparta	713	%1,49	Nevşehir	1.129	%2,36			
Burdur	364	%0,76	İstanbul	951	%1,99	Niğde	624	%1,31			
Bursa	774	%1,62	İzmir	1.685	%3,52	Ordu	1.142	%2,39	TOPLAM	47.812	%100,0

Ek 1: Bütçe Finansmanı

A. Bütçe Finansmanı Dengesi

Bu bölümde, raporda özet olarak verilen bütçe finansman dengesi tablosu tekrar ele alınmakta ve Tablo 43'teki verilerin hazine genel mizanından veya borç hesaplarından nasıl türetildiği detaylı şekilde izah edilmektedir.

Tablo 43: 2000 Yılı Konsolide Bütçe Finansman Dengesi

	Trilyon TL
1. Bütçe	
2. Konsolide Bütçe Gelirleri	33.440
3. Konsolide Bütçe Giderleri	-46.705
4. Bütçe Açığı	-13.265
5. Bütçe Emanetleri	400
6. Avanslar	-254
7. Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler	76
8. Kayıt Dışı Borç Kullanımı	-996
9. Nakit Bütçe Açığı	-14.040
10. Finansman	
11. Borçlanma Hasılatı	43.924
12. Borç Geri Ödemeleri	-26.545
13. Kayıt Dışı Borçlanma	996
14. Net Borçlanma Hasılatı	18.374
15. Mahsup Gelirler	2.269
16. Mahsup Giderler	-4.025
17. Nakit Borçlanma Hasılatı	16.618
18. Alacak Tahsilatı	958
19. Doğan Alacaklar	-5.140
20. Nakit Borçlanma ve Alacak Hasılatı	12.435
21. Bütçe Dışı Emanetler	798
22. Bankalar	508
23. Kasalar	-36
24. Bütçe Dışı Avans ve Krediler	-144
25. Nakit Finansman	13.562
26. Fark	-478

Finansman dengesi ile, merkezi hükümet tarafından bir yıl içinde ne kadar harcama yapıldığı, ne kadar gelir toplandığı ve gelirlerle giderler arasındaki farkın nasıl finanse edildiği gösterilmektedir.

2000 yılında bütçe çerçevesinde gerçekleştirilen işlemler dolayısıyla 14 katrilyon lira açık verilmiştir.

Buna karşılık; borçlanma, kayıt dışı işlemler, alacaklar ve nakdi etkileyen diğer unsurlarla birlikte 13,6 katrilyon lira nakit finansman sağlanmıştır.

Denge tablosunda gider, ödeme, harcama kalemleri negatif (-) olarak, gelir, kaynak ve tahsilât kalemleri de pozitif (+) olarak değerlendirilmektedir.

(1) Bütçe

Nakit bütçe açığı, Tablo 44'te gösterildiği üzere, konsolide bütçe gelir ve gideri ile bütçe emanet ve avans işlemlerinden yola çıkılarak tespit edilmektedir.

Tablo 44: Nakit Bütçe İşlemleri

	Trilyon TL		
Bütçe Gid. Toplamı	-47.479	Bütçe Gel. Topl. 33.440	
Kons. Bütçe Gideri	-46.705	Kons. Bütçe Gel.	33.440
Bütçe Emanetleri	400		
Avanslar	-254		
Bütçeden Mahsup Edilecek Öd.	76		
Kayıt Dışı Borç Kull.	-996		
		Nakit Bütçe Açığı	-14.040

(2) (3) **Konsolide bütçe gelir ve giderleri:** Konsolide bütçe, genel ve katma bütçenin toplamından oluşur. Genel bütçeden aktarılan hazine yardımı, katma bütçeli kuruluşların gelirini oluşturur. Dolayısıyla, konsolide bütçe gideri, genel ve katma bütçe giderlerinden, katma bütçeli kuruluşlara aktarılan hazine yardımı düşülerek bulunur. Konsolide bütçe gelirleri de, genel bütçe gelirlerine katma bütçeli kuruluşların özkaynakları eklenmek suretiyle tespit edilir.

(4) **Bütçe Açığı:** Diğer nakit unsurları dikkate alınmadan, sadece konsolide bütçenin gelir ve giderleri arasındaki farkı gösterir. Bütçe açığı 2000 yılında 13,3 katrilyon lira olmuştur.

(5) **Bütçe emanetleri:** Bütçe gideri olarak kaydedilen bir kısım giderler, nakden hemen ödenmez. Bu tutarlar Bütçe Emanetleri Hesabına

alınır.²⁴ Yıl sonunda bu hesapta meydana gelen artış, o yıl içinde gider kaydedildiği halde nakden ödenmeyen tutarı gösterir. 2000 yılında gider kaydedildiği halde henüz ödenmemiş olan tutarların toplamı 400 trilyon liradır. Bu tutarların gider kaleminden düşülmesi gerekir. Denge tablosunda giderler (-) işaretli kaydedildiğinden, gider tutarını azaltan bu kalem (+) işaretli yer almaktadır.

Tablo 45: 2000 Yılı Bütçe Emanetleri

	1999'dan Devir	2001'e Devir
Bütçe Emanetleri-Genel	684	1.085
Bütçe Emanetleri-Katma	176	174
Toplam	860	1.259
Bütçe Emanetlerindeki Artış		400

(6) **Avanslar:** Henüz gider kaydedilmemiş ancak nakden ödenmiş tutarları gösterir. Avans olarak kaydedilen tutarlar, ilgili harcamaların belgeleri tamamlandıktan sonra gider olarak kaydedilir. 2000 yılında verilen avansların 254 trilyon lirasının gider kaydı yıl sonuna kadar yapılmamıştır. Bu tutar, denge tablosunda gider olarak (-) işaretli gösterilmiştir.

Tablo 46: 2000 Yılında Bütçeden Ödenen Avanslar

	Trilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Bütçe İçi Avans Kredi-G	532,5	129,4
Bütçe İçi Avans Kredi-K	0,2	0,1
Ekçelik ve Konsolosluk Avansları-G	25,6	33,9
Akreditifler-3	309,7	477,2
Akreditifler-4	4,9	7,2
Denetmenler-G	0,02	0,04
Madeni Para Basım Av.-G	3,5	3,0
Toplam	396,4	650,8
Bütçeden Ödenen Avanslardaki Artış		254,4

G: Genel bütçe hesabı, K: Katma bütçe hesabı

Genel ve katma bütçeli kuruluşlarda kullanılan bir çok avans hesabı bulunmaktadır.²⁵

(7) **Bütçeden mahsup edilecek ödemeler:** Bu kalem, 1999 yılında gerçekleştirilmiş olan, ancak belgelerinin tamamlanmasındaki gecikme sebebiyle 2000 yılında gider kaydedilen tutarları göstermektedir. Yani gider kayıtlarında yer alan 76 trilyon liralık işlem, aslında 1999 yılında gerçekleşmiştir. Bu tutar giderlerden düşülmektedir. Bu sebeple tabloda (+) işaretli yer almıştır.²⁶

Tablo 47: 2000 Yılında Bütçeden Mahsup Edilen Ödemeler

	Trilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler	172	96
Gider Kaydedilen Tutar		76

(8) (13) **Kayıt dışı borç kullanımı:** Muhasebe ve borç takip sistemlerinin yetersizliği sonucunda 2000 yılında kullanılan yaklaşık 996 trilyon lira tutarında dış borcun borç ve gider kaydı yapılmamıştır. Bu tutarın kayıt dışı kalma sebepleri Dış Borçlar bölümünde ele alınmıştır.

(9) **Nakit bütçe açığı:** Bütçenin nakit ihtiyacı, finansmanla ilgili en önemli unsurdur. İlk aşamada nakit ihtiyacının görülmesi için bütçe emanetlerinin ve avansların dikkate alınması gereklidir. 2000 yılında nakit bütçe açığı 14 katrilyon lira olmuştur.

2000 yılı konsolide bütçesinin gelir ve giderleri arasındaki fark 13,3 katrilyon liradır. Ancak, gider olarak kaydedildiği halde henüz nakden ödenmemiş tutarların, nakden ödendiği halde henüz gider kaydedilmemiş tutarların ve kayıt dışı borçlanma ile finanse edilen işlemlerin dikkate alınması, bütçenin nakit ihtiyacının aslında 14 katrilyon lira olduğunu göstermektedir.

(10) Finansman

Denge tablosunun finansman bölümünde borçlanma işlemleri, mahsup yoluyla yapılan ve kayıt dışı kalan işlemler, alacak işlemleri ve nakdi etkileyen diğer kalemler dikkate alınmaktadır.

²⁴ Devlet Muhasebesi Yönetmeliği, Madde 136

²⁵ Bütçe İçi Avans ve Krediler Hesabı, Devlet Muhasebesi Yönetmeliği (DMY), Madde 68; Ekçelik ve Konsolosluk Avansları Hesabı, Madde 225; Akreditifler Hesabı, Madde 79; Denetmenler Hesabı, Madde 210; Madeni Para Basım Avansları Hesabı, Madde 184.

Bütçe avansları arasında iki hesap daha yer almaktadır. Jandarma Avansları Hesabı, Madde 80 ve Gemi Avansları Hesabı, Madde 206. Ancak 2000 yılında bu hesaplar kullanılmamıştır.

²⁶ DMY, Madde 237

Böylece yıl içinde yapılan bütün harcamalar ve elde edilen bütün gelirler ortaya konmaktadır.

(11) (12) Borçlanma hasılatı ve borç geri ödemeleri: Borçlanma yoluyla elde edilen tüm kaynakları gösterir. Bu hesaplara kaydedilmekle birlikte, borçlanma veya borç geri ödemesi mahiyetinde olmayan işlemler de bulunmaktadır. Bunlar hatalı kayıt niteliğinde olmayıp, genellikle muhasebe sisteminin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Bu işlemler borçlanma ile ilgili bölümlerde gösterilmemiş, bunlar için gerekli kayıtlar finansman tablosunda ayrıca indas edilmiştir. (Bu konuda borçlanma araçları ile ilgili takip eden bölümlerde detaylı bilgi verilmektedir.)

Tablo 48: 2000 Yılı Borçlanma Hasılatı ve Borç Geri Ödemeleri

Tilyon TL			
Toplam Borç Geri Ödemesi	26.545	Toplam Borçlanma Hasılatı	43.924
İç Borçlanma	22.837	İç Borçlanma	38.338
Tahvil	12.019	Tahvil	26.698
Hazine Bonosu	6.963	Hazine Bonosu	5.784
Kısa Vadeli Avans	3.856	Kısa Vadeli Avans	3.856
Dış Borçlanma	3.708	Dış Borçlanma	7.586
Net Borçlanma Hasılatı	17.378		

Tablo 48 ile Tablo 43'te yer alan net borçlanma hasılatı tutarları arasındaki fark, kayıt dışı dış borçlanmadan kaynaklanmaktadır. Tablo 8'de, 996 trilyon liralık bu tutar net borçlanma hasılatı içinde gösterilmiştir. Ancak, detaylı incelemede söz konusu tutarın ayrıca ele alınması uygun görüldüğünden Tablo 48'de bu rakama yer verilmemiş, ayrı bir kalemler olarak incelenmiştir.

Devlet tahvilleri: 2000 yılında 26,7 katrilyon liralık tahvil ihraç edilmiş, 12 katrilyon liralık da tahvil geri ödemesi yapılmıştır. Tahvil ihracı yoluyla elde edilen kaynak tutarı (net borçlanma hasılatı) 14,7 katrilyon liradır.

Hazine bonoları: Yılı içinde ihraç edilen bono tutarı 5,8 katrilyon lira, geri ödemesi yapılan tutar da 7 katrilyon liradır. Yani yıl içindeki borçlanmaya kıyasla 1,2 katrilyon lira daha fazla bono ödemesi yapılmış, Hazine Bonosu stoku diğer borçlanmalarla karşılanan bu tutar kadar azalmıştır.

Kısa vadeli avans: Hazine tarafından kullanılan Merkez Bankası kaynaklarını gösterir. Bu avans

kalemi, finansman sağlamak amacıyla değil, yıl içi nakit hareketlerini dengelemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu sebeple yıl içi borçlanma ve borç geri ödeme tutarları dengedir.

Dış borçlar: 2000 yılında dış borçlanma yoluyla sağlanan toplam kaynak 7,6 katrilyon lira, dış borç geri ödemesi de 3,7 katrilyon lira olmuştur. Net dış borçlanma hasılatı 3,9 katrilyon liradır. (Burada kullanılan borçlanma ve geri ödeme rakamları saymalık hesaplarında yer alan rakamlardan oldukça farklıdır. Aradaki fark dış borçlanma mahiyetinde olmayan işlemlerden kaynaklanmakta ve dış borçlar bölümünde incelenmektedir.)

(14) Net borçlanma hasılatı: Borç işlemleri sonucunda elde edilen kaynak tutarını gösterir. Borçlanma yoluyla elde edilen kaynaklar borç geri ödemesinde ve bütçe finansmanında kullanılmaktadır. Yani net borçlanma hasılatı bütçe açığına denk olması gereklidir. Ancak, temel bütçe ilkelerine aykırı olmakla birlikte mali sistemimizde bu tutar kayıt dışında kalan bir takım işlemleri finanse etmek için de kullanılmaktadır. Bütçe dışı gelir ve giderler dolayısıyla söz konusu denklemler sağlanamamaktadır.

Tüm borçlanma enstrümanlarından, yıl içinde sağlanan net borçlanma hasılatı 16,4 katrilyon liradır.

(15) (16) Mahsup gelir ve giderler: Borçlanma ile ilişkili olarak ortaya çıkan ancak gelir veya gider olarak kaydedilmemiş işlemlerden oluşurlar. Kayıtları olmamakla birlikte gerçek anlamda finansman veya harcama niteliği taşırlar. Bu işlemler yarı mali niteliktedir. İşlemin bir kısmı muhasebe sisteminde kayıt altına alınmış, bir kısmı kayıt dışı kalmıştır.

Tablo 49: 2000 Yılında Mahsup Gelir ve Giderler (Yarı-Mali İşlemler)

Tilyon TL			
Borçlanmayla Karşılanan Giderler	4.026	Borçlara Mahsup Edilen Gelirler	2.269
Bütçe Dışı Faiz Ödemesi	368	TCMB Değerleme Farkı Tahsilatı	1.337
Bütçe Dışı Kur Farkı Ödemesi	338	Kur Farkından Doğan Gelir	759
Diğer Giderler	1.710	İade (Tahsilât)	2
Görev Zaran Ödemesi	1.611	Diğer Gelirler	171
		Mahsup Gider Fazlası	1.757

Bütçe dışı faiz ödemesi: Borç faizlerinin bir kısmı, Bütçe Kanunlarında yer alan hükümlere dayanılarak bütçeye gider kaydedilmeden ödenmektedir.

Tablo 50: Bütçeleştirilmeyen (Kayıt Dışı) Faiz Ödemeleri

	Bütçeleştirilmeyen (Kayıt Dışı) Faiz Ödemeleri	Bütçe Dışı Faiz Ödemelerinin Bütçeden Ödenen Faizlere Oranı
1996	160	%10,7
1997	358	%13,9
1998	693	%11,2
1999	821	%7,7
2000	366	%1,8

1996-1999: 2000 Yılı Mali Raporu, sl. 44, Tablo 3

Bu tür ödemeler her yıl gerçekleştirilmektedir. Ancak, 2000 yılında bütçe dışı faiz ödemeleri önceki dönemlere kıyasla azalma göstermiştir. Bu yılda 366 trilyon liralık faiz ödemesi kayıt dışı kalmıştır.

Bütçe dışı kur farkı ödemesi – Kur farkından doğan gelir: Borç hesaplarında kur farkları dolayısıyla meydana gelen artış aslında bir finansman unsuru değildir. Ancak borç artışı, finansman sağlandığı izlenimini doğurmaktadır. Bu sebeple, kur farkları dolayısıyla oluşan artış veya azalışın finansman tablolarında dengelenmesi için aleyhteki kur farkı kadar gider kaydı yapılmaktadır. Aynı şekilde borçlarda kur farkları sebebiyle bir azalma meydana gelirse, bu gelir olarak kaydedilmektedir.

TCMB değerlendirme farkı tahsilatı: Bu tutar, Merkez Bankası tarafından Hazineye ödenmesi gereken değerlendirme farklarından doğmaktadır. Hazine alacağı nakden ödenmemiş, bunun yerine bir mahsup işlemi ile iç borç anapara ve faiz ödemesi yapılmıştır. Ancak bu işlem yapılırken gelir kaydı ihdas edilmemiş, işlemin karşılığında tahvil anapara ödemesi kayıt altına alınırken tahvil faizi ödemesi de kayıt dışı bırakılmıştır.

Diğer giderler: Borçlanmayla finanse edilen, ancak kayıt dışında kalan diğer gider kalemlerini gösterir.

2000 yılında gerçekleştirilen diğer kayıt dışı giderlerin detayı şu şekildedir;

- Kayıt dışı giderlerin 1,2 katrilyon liralık kısmı, genel veya katma bütçeli kuruluşlar tarafından

kullanılan ancak gider kaydı yapılmayan dış borçlardan kaynaklanmaktadır.

- 125 trilyon lira tutarındaki Deprem Kredisi ve 233 trilyon lira tutarındaki Ekonomik Reform Kredisi, bütçe dışında harcanmıştır.
- IMF'ye ödemesi gereken 171 trilyon lira, Merkez Bankası tarafından ödenmiştir. Bu işlem, Hazinesinin Merkez Bankasından alacağına mahsup edilmek suretiyle gerçekleştirildiğinden hem gelir hem de gider yönünden kayıt dışı kalmıştır.

Tablo 51: Diğer Kayıt Dışı Giderler

	Trilyon TL
Diğer Kayıt Dışı Giderler	1.710
Konsolide Bütçe Gideri	1.181
Deprem Kredisi	125
Dış Krediler Kur Farkı Fonuna Ödeme	1
Ekonomik Reform Kredisi	233
Dış Borç (IMF) Giderleri-TCMB Mahsuben	171

İade: Yıl içinde hatalı kaydedilen 2 trilyon lira karşılığında bu kayıt ihdas edilmiştir. Aslında tahsil edilen alacak mahiyetinde olan bu işlem, muhasebede borçlanma gibi kaydedilmiştir. Finansman tablosunda bu tutar borçlanmadan düşülmüş ve tahsilât olarak kaydedilmiştir.

Mahsup gider fazlası: Mahsup gelir ve giderler arasında yıl sonunda yaklaşık 1,8 katrilyon liralık bir açık oluşmuştur.

(17) Nakit borçlanma hasılatı: 2000 yılında mahsuben gerçekleştirilen bütçe dışı işlemler sonucunda 2,3 katrilyon liralık gelir, 4 katrilyon liralık da gider oluşmuştur. Bu da, mahsup işlemlerin finansmanı için 1,7 katrilyon liraya daha ihtiyaç olduğunu gösterir. Yani, net borçlanma hasılatı olan 18,4 katrilyon liranın 1,7 katrilyon lirası mahsup işlemlere harcanmıştır. Kalan 16,6 katrilyon lira nakit borçlanma hasılatıdır.

(18) Alacak tahsilatı: Hazinesinin genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşlardan olan alacaklarından yapılan tahsilatı gösterir. Hazine alacakları;

- Kuruluşlara devredilen dış kaynaklı kredilerden,
- Garantili kredilerden Hazine tarafından üstlenilenlerden,
- İkras yoluyla kurumlara kullanılan kredilerden

oluşur.

(19) Doğan alacaklar: Borçlanma yoluyla elde edilen kaynakların önemli bir kısmı bütçe dışındaki kuruluşlara aktarılmaktadır. Bu kuruluşlara aktarılan tutarlar bütçede gider veya transfer kalemleri arasında gösterilmeme, sadece alacak kaydı yapılmaktadır. 2000 yılında bütçe dışındaki kuruluşlara bu şekilde 5,1 katrilyon lira kaynak aktarılmıştır.

Tablo 52: 2000 Yılında Doğan ve Tahsil Edilen Alacaklar

Tilyon TL				
Kurumlardan Alacaklar	5.140	Alacaklardan Tahsil Edilenler	958	
İkrazlar	3.662	İkrazlardan Tahsil Edilen	12	
GBDDKBH	1.278	GBDDKB'dan Tahsil Edilen	946	
			Alacak Gideri Fazlası	4.182

İkrazlar: Yıl içinde 3,9 katrilyon liralık tahvil Tasarım Mevduatı Sigorta Fonuna verilmiştir. Bu işlemle, fonun bu tahvilleri piyasada satmak suretiyle finansman sağlaması hedeflenmiştir.

GBDDKBH – Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı: Borçlanma yoluyla sağlanan kaynaklardan 1,3 katrilyon lirası, genel bütçe dışındaki kurumlara kullanılmıştır. Bu işlem gider mahiyetindedir ve normalde bütçeden transfer edilmesi gerekir. Ancak, işlem karşılığında alacak kaydı yapılmakta yefinilmektedir.

İkrazlardan ve GBDDKB'den tahsil edilen: Kurumlardan olan alacaklara karşılık yıl içinde toplam 958 trilyon liralık tahsilât yapılmıştır. Getir (kaynak) niteliğinde olan bu tutar, finansman tablosunda bir gelir kalemi olarak değerlendirilmektedir.

(20) Nakit borçlanma ve alacak hasılatı: Nakit borçlanma hasılatı olan 16,6 katrilyon liranın 4,2 katrilyon lirası, alacak yoluyla kullanılmıştır. Bu tutar, kurumlara kullanılan 5,1 katrilyon lira ile kurumlardan tahsil edilen 0,9 katrilyon lira arasındaki farktan doğmaktadır. Alacakların da dikkate alınması sonucunda, bütçe finansmanı için kullanılabilen kaynak miktarı 12,4 katrilyon liraya düşmüştür.

(21) Bütçe Dışı Emanetler: Çeşitli sebeplerle emanet hesaplarında beklenen tutarlardan oluşur.

2000 yılında emanet hesaplarında beklenen tutarlar 798 trilyon lira artmıştır. Bu tutar kadar ilave finansman sağlanmıştır. Denge tablosunda emanet hesaplarındaki artış bir gelir unsuru olarak değerlendirilmektedir.²⁷

Tablo 53: 2000 Yılı Emanet Hesapları

	Tilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Emanetler-G	955	1.689
Emanetler-K	94	149
Emeklilik Kesenekleri-G	3	8
Emeklilik Kesenekleri-K	0,1	0,6
Okul Pansiyonları-G	13	16
Toplam	1.065	1.863
Emanet Hesaplarındaki Artış		798
<i>G: Genel bütçe hesabı, K: Katma bütçe hesabı</i>		

(22) Bankalar: Banka hesaplarındaki tutar 2000 yılında 508 trilyon lira azalmıştır. Bu, bankalardan çekilen bu meblağla finansman sağlandığı anlamına gelir. Banka hesaplarındaki azalma bir gelir unsuru olarak değerlendirilmiştir.²⁸

Tablo 54: 2000 Yılı Banka Hesapları

	Tilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Banka Hesabı-G	333	707
Banka Hesabı-K	124	204
Döviz Hesabı-G	1.283	261
Döviz Hesabı-K	0,5	0,4
Nakit Hareketleri Hesabı-G	189	157
Proje Özel Hesabı-G	43	135
Toplam	1.972	1.464
Banka Hesaplarındaki Azalma		-508
<i>G: Genel bütçe hesabı, K: Katma bütçe hesabı</i>		

Banka, döviz ve nakit hareketleri hesapları: Nakit hareketlerinin ve banka hesaplarındaki tutarların takibi için kullanılan hesaplardır. Döviz hesabı yabancı para birimleri üzerinden yapılan işlemler için kullanılır. Nakit hareketleri hesabı, banka ve döviz hesaplarıyla karşılıklı olarak çalışan ve yeni ihdas edilen bir hesaptır.

²⁷ Emanetler Hesabı, Devlet Muhasebesi Yönetmeliği, Madde 142; Emeklilik Kesenekleri Hesabı, Madde 147, Okul Pansiyonları Hesabı, Madde 151.

²⁸ Banka Hesabı, DMY, Madde 28; Döviz Hesabı, Madde 231.

Proje Özel Hesabı: Kamu dış borçlarının izlenmesini kolaylaştırmak için 1998 yılında ihdas edilen bir hesaptır. Kuruluşlar adına Merkez Bankasında açılan hesaplara kreditorler tarafından yatırılan tutarları ve bu tutarlardan yapılan kullanımı takip etmek için kullanılmaktadır. Bu hesaplar Hazine adına açılır ancak, Hazine bu hesaplarda yatan tutarları kullanamaz. Proje Özel Hesaplarında bekleyen tutarlar 2000 yılında 92 trilyon lira artmıştır.

(23) Kasalar: Kasalarda bekleyen tutarlar 2000 yılı içinde 35,5 trilyon lira artmıştır. Bu, çeşitli kaynaklardan sağlanan gelirlerin bir kısmının kasalara yatırıldığını ve henüz kullanılmadığını gösterir. Bu tutar gider mahiyetindedir. Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan kasa hesabı mahiyetindeki hesaplar ve bu hesaplarda yıl içinde meydana gelen artış Tablo 55'te gösterilmiştir.²⁹

Tablo 55: 2000 Yılında Kasa Hesapları

	Trilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Kasa Hesabı-G	13,4	48,5
Kasa Hesabı-K	0,1	0,1
Mutemelikler Cari Hesabı-G	9,5	9,3
Mutemelikler Cari Hesabı-K	0,8	0,4
Konsolosluklar Cari Hesabı-G	17,0	18,0
Toplam:	40,9	76,4
Kasa Hesaplarındaki Artış		35,5
G: Genel bütçe hesabı, K: Katma bütçe hesabı		

(24) Bütçe dışı avans ve krediler: Bu avans kaleminde de yıl içinde finanse edilen ancak henüz gider kaydı yapılmayan işlemler söz konusudur. Bu tutarlar gider olarak gösterilmektedir.

Bütçe dışı avans ve krediler iki hesapta takip edilmektedir; Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı ve Müttehhit Avansları Hesabı.³⁰ 2000 yılında bütçe dışı avans tutarı 144 trilyon lira artmıştır. Bu tutar finansman tablosunda gider olarak yer almaktadır.

Tablo 56: 2000 Yılında Bütçe Dışı Avans ve Krediler

	Trilyon TL	
	1999'dan Devir	2001'e Devir
Bütçe Dışı Avans ve Kred.-G	218,1	305,4
Bütçe Dışı Avans ve Kred.-K	26,1	35,1
Müttehhit Avansları Hes.-G	101,2	150,5
Müttehhit Avansları Hes.-K	3,1	1,9
Toplam:	348,5	492,9
Bütçe Dışı Avans ve Kredilerdeki Artış		144,4
G: Genel bütçe hesabı, K: Katma bütçe hesabı		

(25) Nakit finansman: Bütçe açığının nasıl finanse edildiğinin tespit edilmesi için önce net borçlanma hasılatı tespit edilmiştir. Ardından mahsup işlemler, alacak işlemleri ve diğer finansman kalemleri dikkate alınmış, bu suretle nakit finansman tutarına ulaşılmıştır. 2000 yılında 13,6 katrilyon liralık net finansman sağlanmıştır. Nakit bütçe açığı da bu tutara denktir. Arada oluşan cüz'i fark bir sonraki açıklamada ele alınmaktadır.

(26) Fark

Finansman tablosunun eksiksiz olması durumunda denge rakamının sıfır veya sıfıra yakın olması gerekir. Bu, muhasebe sisteminin finansman tablosu üretecek şekilde yapılandırılmasına ve hatasız çalışmasına bağlıdır. Tablo 43'te gösterilen finansman tablosunda yer verilen gelir ve giderlerin önemli bir kısmı kayıt dışıdır. Bu şekilde muhasebe dışı verilerin kullanılması suretiyle oluşturulan bir finansman tablosunda dengenin sağlanmasında sorunlarla karşılaşmaktadır. Zira gelir veya gider mahiyetinde olan, Hazine bünyesinde yapılan çalışmalarla ancak tespit edilemeyen farklı işlemler bulunmaktadır. 2000 yılında yapılan çalışmada, toplam olarak 83 katrilyon liralık kaynak ve harcamanın söz konusu olduğu finansman tablosunda denge 478 trilyon liralık farkla kurulmuştur. Tablodaki kaynağı tespit edilemeyen gelir oranı binde 6 seviyesindedir.

²⁹ Kasa Hesabı, Devlet Muhasebesi Yönetmeliği, Madde 18; Mutemelikler Cari Hesabı, Madde 198; Konsolosluklar Cari Hesabı, Madde 224.

³⁰ Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı, DMY Madde 88; Müttehhit Avansları Hesabı, Madde 87.

B. Denge Tablosu

Tablo 57: 2000 Yılı Bütçe Finansmanı Dengesi - Detay

Giderler/Kullanımlar		Gelirler/Kaynaklar		Trilyon TL
Toplam Giderler	83.371	Toplam Gelirler	82.893	
		Net Finansman Eksiği	478	
A. Bütçe Gelir ve Giderleri				
Bütçe Giderleri Toplamı	46.484	Bütçe Gel. Toplamı	33.440	
Bütçe Gideri	46.705	Bütçe Geliri	33.440	
Bütçe Emanetleri (-)	-400			
Avanslar	255			
Bütçeden Mahsup Edilecek Ödemeler	-76			
		Bütçe Açığı	13.044	
B. Finansman Toplamı				
Toplam Kullanımlar	36.887	Toplam Kaynaklar	49.452	
Net Finansman	12.566			
B.1. Borçlanma Hasılatı ve Geri Ödemesi				
Toplam Borç Geri Ödemesi	26.545	Topl. Borçlanma Hasılatı	43.924	
İç Borçlanma	22.837	İç Borçlanma	36.338	
Tahvil	12.019	Tahvil	26.698	
Hazine Bonosu	6.963	Hazine Bonosu	5.784	
Kısa Vadeli Avans	3.856	Kısa Vadeli Avans	3.856	
Dış Borçlanma	3.708	Dış Borçlanma	7.586	
Net Borçlanma Hasılatı	17.378			
B.2. Mahsup Gelir ve Giderler (Yarı-Mali İşlemler)*				
Borçlanmayla Karşılanan Giderler	4.026	Borçlara Mahsup Ed. Gelirler	2.269	
Bütçe Dışı Kur Farkı Ödemesi	338	Kur Farkından Doğan Gelir	759	
Bütçe Dışı Faiz Ödemesi	366	TCMB Değerleme Farkı	1.337	
Diğer Giderler	1.711	Diğer Gelirler	171	
Görev Zarı Ödemesi	1.611	İade	2	
		Mahsup Gider Fazlası	1.757	
B.3. Alacaklar**				
Kurumlardan Alacaklar	5.140	Alacaklardan Tahsil Edilecekler	950	
İkrazlar	3.862	İkrazlardan Tahsil Edilen	12	
GBDDKBH	1.278	GBDDKB'dan Tahsil Edilen	946	
		Alacak Gideri Fazlası	4.182	
B.4. Kayıt Dışı Borçlanma				
Kayıt Dışı Borç Kullanımı	996	Kayıt Dışı Borçlanma	996	
		Kayıt Dışı Aynı Kredi Hasılatı	0	

8.5 Diğer Finansman Kalemleri

Kullanımlar	180	Kaynaklar	1.306
Kasalar	36	Emanetler	798
Bütçe Dışı Avans ve Krediler	144	Bankalar	508
Diğer Finansman Fazlası	1.126		

Denge

Finansman	18.505	Açık	18.983
Net Borçlanma Hasılatı	17.378	Nakit Bütçe Açığı	13.044
Diğer Finansman Fazlası	1.126	Mahsup Gider Fazlası	1.757
		Alacak Gideri Fazlası	4.182
Fark	478		

* Bkz. Ek F, Tablo 65

** Bkz. Ek G, Tablo 66

C. Dış Borçlanma ve Bütçe Finansmanı

2000 yılı dış borçlanma işlemleri, bu işlemler karşılığında doğan kayıt dışı gelir ve giderler ve kayıt dışı borçlanma ile karşılığı işlemler bu bölümde, Tablo 58, 59 ve 60'a bağlı olarak incelenmektedir.

Tablo 58 ile dış borçlanma işlemleri ile hangi işlerin finanse edildiği ortaya konmaktadır. Eğer bütçeye gider kaydedilmeyen bir işlem sözkonusu ile bu tutar karşılığında Tablo 59'da gelir veya gider kaydı ihdas edilmektedir. Kayıt dışı işlemler de Tablo 60'ta gösterilmektedir. İnceleme, ilk tabloda yer alan sırayı takip edecek, bir dış borç işlemi ile ilgili olarak ihdas edilen bütün kayıtlar aynı başlık altında incelenecektir.

İzlemeyi kolaylaştırmak amacıyla tablolarda yer alan işlemlere birden başlayarak birer numara verilmiştir. Açıklamaların başında, ele alınan işlemle ilgili numaralar verilmekte, bu şekilde hangi kaydın hangi gerekçeyle ihdas edildiği ve hangi kayıtlarla bağlantılı olduğu gösterilmektedir.

Nakit İşlemler

Nakit (1): Nakden gerçekleştirilen dış borçlanma işlemlerinin toplamını göstermektedir.

Banka-416 (2): Hazinesin Merkez Bankasındaki hesabına nakden yatırılan dış borç kullanımları 2,3 trilyon lira olmuştur. Bu tutar açığının finansmanında kullanılmıştır. Karşılığında bütçede gider kayıtları bulunduğu için yeni bir kayıt ihdas edilmemiştir.

Deprem Kredisi (3) (46): Japonya tarafından temin edilen iki krediden yıl içinde 120,4 ve 4,2 trilyon liralık kullanım yapılmıştır. Bu tutarlar bütçe dışında harcandığı için, karşılığında (46) *Deprem Kredisi Kullanımı* ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

120 trilyon liralık krediden 4 trilyon liralık masraf, kaynaktan kesinti yapılmak suretiyle ödenmiş ancak gider kaydı yapılmamıştır. (34) ile bu kayıt ihdas edilmiştir.

Yıl içinde kullanılan deprem kredileri bunlardan ibaret değildir. Kalan kullanımlar (11) numaralı kalemler altındadır.

Tahvil İhracı (4): Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen tahviller karşılığında 5,2 katrilyon lira

tahsil edilmiştir. Bunların kullanımı sonucunda bütçede gider kayıtları ihdas edilmektedir.

Bu tahvillerden 47,9 trilyon liralık komisyon kesilmiş ama karşılığında gider kaydı ihdas edilmemiştir. Bu kayıtlar (10) ve (34) altında yer almaktadır.

Döviz (5): Hazinesin Merkez Bankasında yer alan bir başka hesabına dış borçlanma yoluyla aktarılan 359 trilyon liralık kaynağı gösterir. Bu tutar bütçe finansmanında kullanılmıştır.

Dış Borç Geri Ödemesi (6): Finansman tablosunun oluşturulmasında giderlerin tespitinde kullanılmayan bir tutardır. Sadece net borçlanma hasılatının belirlenmesinde kullanılır.

Garantili Kredi Ödemesi (7) (14) (24) (29) (35): Dış borçlar hesabına kaydedilmemesi gereken bir ödemedir.

Hazine garantili bir borcun ödenmesi işleminin dış borçlar hesabı ile doğrudan bir bağlantısı yoktur. Hazine bu tutarda dış borca sadece garanti vermiştir, yani borç Hazinesin değildir. Ardından, söz konusu borç, kuruluş tarafından ödenemediğinden Hazine tarafından üstlenilerek ödenmiştir. Yani, geri ödeme sırasında da Hazine kayıtlarında yer almayan bir borcun ödenmesi söz konusudur.

Uygulamada bu tür bir ödeme, önce dış borçlar hesabına, borçlanma yapılmış gibi kaydedilmekte, ardından Hazine borçlarından geri ödeme yapılmış gibi başka bir kayıtlarla dış borçlar hesabından düşülmektedir. Bu durumda işlem sonucunda yıl içinde o miktarda dış borç kullanılmış ve geri ödemesi yapılmış gibi görünmektedir. Oysa bu söz konusu olmamıştır.

Tablolarda önce, ihdas edilen dış borçlanma (14) ve borç geri ödemesine ait kayıtlar (7) gösterilmektedir. Reel dış borçlanma tutarını bulmak için (24) ve (29) kayıtları ile bu tutarlar borçlanma ve geri ödeme rakamlarından düşülmüştür. Ardından (35) ile bu ödemenin karşılığında doğan alacak kaydı gösterilmiştir.

Tablo 58: 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı – Nakit ve Mahsup İşlemler

	Borçlanma	Gerİ Ödeme		1.000 TL
Toplam	7.585.694.417.681	3.707.946.360.717	3.877.948.058.964	Net Finansman
(1) Nakit	5.695.813.767.852	3.653.017.078.663	2.042.796.679.189	Net Finansman
(2) Banka(416)	2.350.671.660	2.953.180.072.540		Dış Borç Geri Ödemesi (6)
(3) Banka(416)-Deprem Kredisi	124.528.748.770	545.363.121.101		Garantili Kredi Ödemesi (7)
(4) Döviz(85) Tahvil İhracı	5.209.518.510.842	154.473.885.022		YİD Ödemesi (8)
(5) Döviz(85)-Diğer	359.415.826.580			
(9) Aynı-Mahsup	5.426.862.729.578	754.768.268.177	4.672.096.441.401	Net Finansman
(10) Komisyon Giderleri	51.914.395.868	744.713.362.510		Kur Farkı (20)
(11) Proje Özel Hesaplarına Yatan	1.013.404.594.750	722.867		Düzeltilme (21)
(12) Aynı Kredi-Genel-Katma	643.334.527.620	10.052.202.800		PÖH'dan İade (22)
(13) Aynı Kredi-GBDDK	90.391.117.740			
(14) Garantili Kredi Kaydı	545.363.101.101			
(15) Geçmişe Ait Kayıt	2.834.695.811.276			
(16) YİD Kaydı	154.473.885.022			
(17) Kur Farkı	91.036.024.620			
(18) Düzeltilme	-789			
(19) KFW İade	2.249.272.350			
(23) Döşülmesi Gereken	-3.536.782.069.749	-699.837.006.123		
(24) Garantili Kredi Kaydı	-545.363.101.101	-154.473.885.022		YİD Ödemesi (28)
(25) Geçmişe Ait Kayıt	-2.834.695.811.276	-545.363.121.101		Garantili Kredi Ödemesi (29)
(26) YİD Kaydı	-154.473.885.022			
(27) KFW	-2.249.272.350			

Tablo 59: 2000 Yılında Dış Borçlanmadan Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler

	Gelir	Gider		1.000 TL
Toplam	746.962.634.860	3.131.707.624.086	-2.384.744.989.226	Net Finansman
(30) Lehçe Kur Farkı	709.021.472.920	51.914.395.868		Komisyon Ödemesi (34)
(31) Lehçe Kur Farkı-Devirli	35.691.889.590	545.363.121.101		Alacak-Garantili Borç Ödemesi (35)
(32) KFW İade	2.249.272.350	154.473.885.022		Alacak-YİD Ödemesi (36)
(33) TCMB Değerleme Farkı	170.869.144.155	655.498.424.460		PÖH'tan Kullanım-Konsolida Bütçe (37)
		1.238.966.730		PÖH-Konsolida Bütçe-Kur Farkı (38)
		24.222.944.870		Alacak-PÖH'tan Kullanım-Devirli (39)
		54.253.110		Alacak-PÖH-Devirli Kur Farkı (40)
		643.334.527.620		Aynı Kredi-Genel-Katma (41)
		90.391.117.740		Aynı Kredi-GBDDK (42)
		-39.322.930		Genel Bütçe- Gider Kaydedilen (43)
		-117.748.444.620		Katma Bütçe - Gider Kaydedilen (44)
		233.359.820.940		Ekonomik Reform Kredisi (45)
		124.528.748.770		Deprem Kredisi Kullanımı (46)
		91.036.024.620		Aleyhte Kur Farkı (47)
		463.210.016.810		Alacak-Devredilen Krediler-Nakdi (48)
		170.869.144.155		TCMB'den Değerleme Alacağına Mahsuben Ödenen (IMF) (49)

Tablo 60: 2000 Yılında Kayıt Dışı Dış Borçlanma ve Karşılık İşlemleri

	Gelir	Gider		1.000 TL
Kayıt Dışı Borç İşlemleri	996.136.421.489	996.136.421.489	0	Net Finansman
(50) Saymanlıkta Kaydedilmeyen	996.136.421.489	996.136.421.489		KayıtDilmeyen Kullanım-Gider (51)

Garantili borçların Hazine tarafından ödenmesi, Hazine adına alacak doğuran, gider mahiyetinde bir işlemdir. Finansman tablosu, bu işlemi gösterecek şekilde düzenlenmiştir. Bu işlemin dış borçlar hesabı işlemlerinden düşülmesi, reel finansman rakamına ulaşılması için gereklidir.

YİD Ödemesi (8) (16) (26) (28) (36): Yıl içinde YİD modeli ile yapılan İzmit Barajı için Hazine tarafından 154 trilyon lira ödeme yapılmıştır. Ancak bu ödemeler, garantili kredilerde yapılan uygulamaya benzer şekilde, dış borçlar hesabına önce borçlanma, sonra da geri ödeme gibi kaydedilmiştir. Esasen su faturası ödemesi olan bu işlemin dış borçlar hesabı ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

Bu işlemin finansman açısından doğru şekilde kaydedilebilmesi için, öncelikle hesapta yer alan borçlanma kaydı (16), (26) numaralı kayıt ile düşülmüştür. Geri ödeme kaydı (8) de, (28) numaralı kayıt ile düşülmüş, (36) numaralı kayıt ile de bu işlemin gerçek mahiyetini gösteren alacak kaydı finansman tablosuna yerleştirilmiştir.

Söz konusu alacak, Hazinesinin alacak kayıtlarında yer almaktadır. Ancak, alacakları doğuran ödemeler ve alacaklardan yapılan tahsilât, gider veya gelir niteliğinde işlemler olmalarına rağmen, finansman tablolarında gösterilmemektedir. (36) numaralı kayıt, muhasebede yer alan, ancak finansman tablolarına özel olarak yansıtılması gereken "gider niteliğinde alacak" kalemini göstermek için ihdas edilmiştir.

Aynı-mahsup işlemler

Aynı işlemler, nakit akışı olmadan, mahsup yoluyla gerçekleştirilen işlemlerdir. Uygulamada aynı işlemlerin çok farklı şekiller aldığı görülmektedir. Aynı işlemlerle ilgili uygulamalar, mali disiplinin sağlanmasında anahtar niteliktedir. Bütçe dışı harcamaların çok büyük bir kısmı aynı ve/veya mahsup işlemler yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Komisyon Giderleri (10) (34): Dış borçlanmada kaynaktan kesilen masrafların gider kaydı yapılmamaktadır. Yıl içinde bu şekilde ödenmiş olan, ancak kaydı yapılmayan 52 trilyon liralık gider bulunmaktadır. Bu tutarın 47,9 trilyon lirası tahvil ihraçlarından (4), 4 trilyon lirası deprem kredilerinden kaynaktanmaktadır (3). Komisyon giderleri için kullanılan bu dış borç tutarı karşılığında, (34) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Proje Özel Hesabına Yatan Tutarlar (11) (37) (38) (39) (40) (45): Proje Özel Hesapları (PÖH), Merkez Bankasında kuruluşlar adına açılan hesaplardır. Bu hesaplar vasıtasıyla dış borç kullanımı doğrudan kullanıcı kuruluşlar tarafından yapılır. Bu hesaplara yatırılan meblağlar Hazine tarafından kullanılmaz. O yüzden bu kullanımlar Hazine açısından aynı niteliktedir.

Yıl içinde PÖH'e toplam olarak 1 katrilyon liralık kaynak aktarılmıştır. Bu tutarın tamamı dış borç olarak kaydedilmiştir.

PÖH'de yatan tutarlardan yapılan kullanımlar, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından yapıldığında bunların karşılığında gider kaydı ihdas edilmesi gerekir. Ancak, dış borç kullanımlarının bütçeleştirilmesi sağlanamadığından, kullanımların büyük bir kısmı gider olarak kaydedilmeden yapılmaktadır. Yıl içinde konsolide bütçe kuruluşları tarafından PÖH'den yapılan 655 trilyon liralık kullanım karşılığında (37) ile gider kaydı ihdas edilmiştir. (38), konsolide bütçe tarafından kullanılan tutarlarda kur farkı nedeniyle oluşan artışı göstermektedir. 1,2 trilyon liralık bu tutar için de gider kaydı ihdas edilmiştir.

PÖH'e yatan tutarların bir kısmı da konsolide bütçe dışındaki kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır. Bu tutarlar genellikle devirli krediler karşılığında kullanıldığından, karşılığında alacak kaydı ihdas edilmektedir. Bu alacak kayıtları gider mahiyetinde olduklarından finansman tablosunda gösterilmeleri gerekir. Yıl içinde alacak kaydedilen 24 trilyon liralık devirli kredi kullanımı tabloda (39) ile gösterilmiştir. Bu tutara ait kur farkı karşılığında da (40) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

PÖH aracılığıyla kullanılan Ekonomik Reform Kredisi, bütçe dışında kullanılmıştır. Bu kullanımın gider kaydı (45) ile ihdas edilmiştir.

Aynı Krediler Genel-Katma (12) (41): Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından doğrudan kredilerden çekilmek suretiyle kullanılan dış borç tutarı (12) ile gösterilmektedir. Bu tutar karşılığında gider kaydı yapılmadığından (41) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Geçmişe Ait Kayıtlar (15) (25): Yıllı işlemlerini ilgilendirmeyen kayıtlardan oluşmaktadır. 1998 ve 1999 yıllarında kaydedilemeyen 2,3 trilyon liralık kur farkı ve 330 trilyon liralık dış borç kullanımını 2000 yılı hesabı içinde kaydedilmiştir. Bunun yanında, 1999 yılı devrini denkleştirmek için

yapılan 174 trilyon liralık kayıta, bu işlemlerin toplam tutarı 2,8 katrilyon lira olmaktadır. Bu işlemler, 2000 yılı dış borçlanması ile ilgili olmadığından (25) kaydı ile yılı işlemlerinden düşülmüştür

Alevhte Kur Farkı (17) (47): Yıl içinde kurlarda meydana gelen değişme nedeniyle dış borçlarda 91 trilyon liralık bir artış meydana gelmiştir. Esasen bu tutarda bir finansman sağlanması söz konusu olmadığından, finansman tablosunda bu tutarı dengelemek için (47) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Düzeltilme (18) (21): Yıl içinde hesapta yapılan düzeltme kayıtları, borçlanma ve geri ödeme tutarlarının tam hesaplanabilmesi için dikkate alınmıştır.

KFW İade (19) (27) (32): Hatalı bir kaydın düzeltilmesi için ihdas edilen kayıtları göstermektedir. Yıl içinde, alacaklardan yapılan 2,2 trilyon liralık bir tahsilât, dış borçlanma gibi kaydedilmiştir. Bu hatayı düzeltmek için, önce (27) ile bu tutar dış borçlanmadan düşülmekte, ardından (32) ile tahsilât kaydı ihdas edilmektedir.

Lehte Kur Farkı (20) (30) (31): Döviz kurlarında oluşan değişme, yıl içinde Japon Yeni ve Euro cinsinden dış borçların TL karşılığının 774,7 trilyon lira azalmasına yol açmıştır. Dış borçlar bu tutarda azalmış görüldüğünden, geri ödeme yapıldığı izlenimi doğmaktadır. Bu tutarı dengelemek için (30) ve (31) ile gelir kaydı ihdas edilmiştir.

FÖH İade (22): Proje özel hesabına yatırılan tutarlardan 10 trilyon lira, yıl içinde kullanılmadan kreditora iade edilmiştir. Bu işlem borç geri ödemesi niteliğindedir.

Düşülmesi Gereken (23): Dış borçlar hesabına kaydedilmekte beraber, dış borçlanma veya geri ödeme mahiyetinde olmayan veya önceki yıllara ait olan tutarları gösterir. Bu tutarlar yılı işlemlerinden düşülmek suretiyle dış borçlanma yoluyla sağlanan gerçek finansman tutarı bulunmaktadır.

TCMB Değerleme Alacağı Mahsubu (33) (49): Merkez Bankasından Hazinesinin alacağı olan tutarlar yıl içinde çeşitli işlemlerde mahsuben ödenmektedir. Dış borçla ilgili olarak gerçekleştirilen işlemde, 170 trilyon liralık alacak karşılığında, IMF'ye ödenmesi gereken aynı

tutardaki gider, Merkez Bankası tarafından ödenmiştir. Bu işlem için muhasebeye hiç bir kayıt ihdas edilmemiştir. Finansman tablosunda (33) ile tahsil edilen tutar karşılığında alacak kaydı, (49) ile de gider kaydı ihdas edilmiştir.

Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlar - Gider Kaydedilen (43) (44): Konsolide bütçe kuruluşları tarafından kullanılan dış kredilerin az bir kısmı yıl içinde bütçeleştirilmektedir. Bütçeleştirilmeyen tutarı ne kadar olduğunu tespit etmek için, önce Tabloda yer alan kayıtlarla yıl içindeki bütün dış borç kullanımları karşılığında gider kayıtları ihdas edilmekte, ardından yıl içinde gider kaydedilen ve bütçede yer alan tutarlar bundan düşülmektedir. İlgili tutarlar (43) ve (44) numaralı kayıtlarla düşülmekte, finansman tablolarında gider kaydedilmeyen net tutar kalmaktadır.

(48) Devredilen Krediler: Hazine tarafından temin edilip devredilen kredileri gösterir. Yıl içinde genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşlara bu yolla 463 trilyon liralık kaynak kullandırılmıştır. Bu işlem karşılığında alacak kayıtları ihdas edilmektedir. Bir gider (transfer) niteliğinde olan bu alacak işleminin finansman tablosunda gösterilmesi gereklidir.

Kayıt Dışı Dış Borçlanma ve Karşılık İşlemi

Savmanlıkca Kaydedilemeyen Dış Borçlanma (49) (50): Yıl içinde gerçekleştirilen 998 trilyon liralık dış borç kullanımı dış borçlar hesabına kaydedilememiştir. Kullanımların gider kaydedilmesi dış borç kaydının yapılmasına bağlı olduğundan, bu tutar karşılığında gider kaydı yapılmamıştır. (50) ile gerekli gider kaydı ihdas edilmiştir.

D. Tahvil İşlemleri ve Bütçe Finansmanı

Bu bölümde, 2000 yılında gerçekleştirilen tahvil işlemleri, bütçe finansmanı ile ilişkisi bakımından ele alınmaktadır.

Tahvil işlemlerinin detayı ve bu işlemler karşılığında doğan kayıt dışı gelir ve giderler bu bölümde, Tablo 61 ve 62'ye bağlı olarak ortaya konmaktadır. İzlemeyi kolaylaştırmak amacıyla her iki tabloda yer alan işlemlere birden başlayarak birer numara verilmiştir. Açıklamaların başında, ele alınan işlemle ilgili numaralar verilmekte, bu şekilde hangi kaydın hangi gerekçeyle ihdas edildiği ve hangi kayıtlarla bağlantılı olduğu gösterilmektedir.

Nakit İşlemler

Nakit Borçlanma vs. Geri Ödeme (1) (2): Nakit olarak gerçekleştirilen işlemler sonucunda, 2000 yılında 19,7 katrilyon lira tutarında tahvil borçlanması, 9,5 katrilyon lira tutarında da geri ödeme yapılmıştır. Nakit işlemlerden sağlanan net borçlanma hasılatı 10,1 katrilyon liradır. Bu tutar bütçe finansmanında kullanılmıştır.

Tablo 61: 2000 Yılı Devlet Tahvilleri Hesabı - Nakit ve Mahsup İşlemler

	Borçlanma	Gerİ Ödeme		1.000 TL
Toplam	26.698.273.741.911	12.018.728.288.290	14.679.545.453.621	Net Finansman
Nakit	19.655.749.120.791	9.514.218.659.790		
(1) Nakit Borçlanma	19.655.749.120.791	9.503.830.848.390	Nakit Geri Ödeme	(2)
		10.387.811.400	Garantili-Özelleştirme İdaresi	(3)
(4) Mahsup	7.052.912.432.620	2.514.897.439.900	4.538.014.992.620	
(5) Garantili-Özelleştirme İd.	10.387.811.400	13.041.944.080	Dövizle End.-Lehite Kur Farkı	(12)
(6) Dövizle End.-Aleyhte Kur Farkı	235.886.847.850	144.114.803.000	Bono'ya Çeviren	(13)
(7) Tahvil Anaparası Yerine	1.293.427.145.000	1.293.427.145.000	Tahvile Çeviren	(14)
(8) Tahvil Faizi Yerine	39.386.892.240	1.084.313.540.640	TCMB Yeniden Değerleme Mahsubu	(15)
(9) Görev Zaran Karşılığı	1.611.478.210.000	7.180	Düzeltilme Kaydı	(16)
(10) TSMF'ye Verilen	3.862.347.520.000			
(11) Düzeltilme Kaydı	6.030			
Düşülmesi Gerekten	-10.387.811.400	-10.387.811.400		
(17) Garantili-Özelleştirme İd.	-10.387.811.400	-10.387.811.400	Garantili-Özelleştirme İd.	(18)

Tablo 62: 2000 Yılında Tahvil Borçlanmasından Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler

	Gelir	Gider	Net Finansman	1.000 TL
(19) Toplam	1.349.995.373.620	6.032.125.170.390	-4.682.129.796.770	
(20) TCMB Değerleme Farkından Gelir	1.336.953.429.540	272.639.888.900	TCMB'den Değerleme Alacağına Mahsuben Ödenen Faiz	(22)
(21) Kur Farkından Gelir	13.041.944.080	1.611.478.210.000	Görev Zaran Ödemesi	(23)
		39.386.892.240	Tahvil Faizi (İskonto) Ödemesi	(24)
		235.886.847.850	Kur Farkı Gideri	(25)
		10.387.811.400	Alacak-Garantili Kredi Ödemesi	(26)
		3.862.347.520.000	Alacak-İkraz-TSMF Finansmanı	(27)
		-119.440.070	1999 Giderlerinin 2000'e kaydı-Düşülen	(28)

Özelleştirme İdaresinin Garantili Tahvilleri (3) (5) (17) (18) (26): 1994 yılına kadar çeşitli zamanlarda Kamu Ortaklığı Fonu tarafından Hazine garantili tahvil ihracı yapılmıştır. Bu tahvillerden 10,4 trilyon lirasının geri ödemesi 2000 yılında garantör olarak Hazine tarafından Özelleştirme İdaresi adına yapılmıştır. Bu işlem devlet tahvilleri hesabı ile ilişkili olmamasına rağmen bu hesaba kaydedilmiştir. Ödemeden kaynaklanan Hazine alacağı ilgili hesaba kaydedilmiştir.

Finansman tablosunda bu işlemin gerçek mahiyetle gösterilmesi için, (17) ve (18) ile ilgili tutar tahvil borçlanması ve geri ödemesinden düşülmüştür. (26) ile bu işlemin karşıtığı olan alacak kaydı gösterilmiştir.

Mahsup İşlemler

Borçlanma işlemlerinden bir kısmı, herhangi bir nakit akışı olmadan, mahsup yoluyla gerçekleştirilmektedir. Bu işlemler gerçekleştirilirken, doğan gelir ve giderlerin kayıtları yapılmamaktadır. Yıl içinde gerçekleştirilen finansman işlemlerinin tam olarak görülebilmesi için bu tür tahvil işlemleri tek tek ele alınmış ve karşılığında gerekli gelir veya gider kayıtları ihdas edilmiştir.

Aleyhte Kur Farkı (6) (25): Devlet tahvillerinin bir kısmı dövizle endeksli olarak ihraç edilmiştir. Bu tahvillerden doğan borç, yıl içinde döviz kurlarında meydana gelen artış dolayısıyla 236 trilyon lira artmıştır. Borçtaki bu artışı dengelemek amacıyla (25) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Kâğıt Değişimi (7) (13) (14): Yıl içinde 144 trilyon liralık bono ve 1,3 katrilyon liralık tahvil, yerine yeni tahvil verilerek suretiyle ödenmiştir. Kâğıt değişimi olarak adlandırılan bu işlem, bütçe finansmanı açısından önemli bir sonuç doğurmamaktadır. (Bu işlemin karşılığında gerçekleştirilen bono işlemi Tablo 63'te yer almaktadır.)

Tahvil Faizi Ödemesi (8) (24) (28): Tahvil borçlanmalarının bir kısmında, faiz ödemesi peşin olarak yapılmaktadır. İskontolu olarak adlandırılan bu tahvillerle yapılan borçlanma sonucunda Hazine, faiz düşülmüş net tutarı tahsil etmektedir. Yani, faiz ödemesi, tahvil ihraç edildiğinde gerçekleşmiş olmaktadır.

Bu şekilde ödenen faizler, Devlet İç Borçlanma Senetleri İskontoları Hesabına kaydedilmekte,

tahvil geri ödendiğinde de gider kaydı yapılmaktadır. Bu uygulama, giderlerin gerçekleştirilmeden farklı bir döneme kaydedilmesi sonucunu doğurmaktadır. Nitekim, 2000 yılı tahvil borçlanmasının 39 trilyon liralık kısmı, kaynaktan kesilmek suretiyle faiz ödemesi için kullanılmıştır. Ancak bu tutar İskontoları Hesabına kaydedildiğinden 2000 yılı gideri olarak görünmemektedir. Finansman tablosunda (24) ile 39 trilyon liralık gider kaydı ihdas edilmiştir.

Tahvil faizlerinin farklı döneme kaydedilmesi uygulaması sonucunda, aslında 1999 yılında kaynaktan kesilmek suretiyle ödenmiş olan 119 milyar liralık faiz ödemesi 2000 yılında faiz gideri olarak kaydedilmiştir. 2000 yılı finansman işlemlerinin tam olarak görülebilmesi için bu tutar (28) ile yılı giderlerinden düşülmektedir.

Görev Zararı Karşılığında Verilen Tahviller (9) (23): Bütçe Kanunu ile verilen yetkiye istinaden, yıl içinde Hazinesinin görev zararı borçları karşılığında 1,6 katrilyon liralık tahvil verilmiştir. Söz konusu tahvillerin 919 trilyon liralık kısmı Ziraat Bankasına, 625 trilyon liralık kısmı Halk Bankasına ve 68 trilyon liralık kısmı da Fiskobirliğe verilmiştir.

Bu tahviller karşılığında her hangi bir gider kaydı yapılmadığından, (23) ile gerekli gider kaydı ihdas edilmiştir.

TSMF'ye Verilen Tahviller (10) (27): Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna 4369 sayılı kanun uyarınca verilen ve gider kaydı olmayan 3,9 katrilyon liralık tahvil karşılığında (27) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Düzeltilme Kaydı (11) (16): Borçlarda düzeltmeler nedeniyle doğan artış veya azalışı izah etmek için yer verilen kayıtları göstermektedir.

Lehte Kur Farkı (12) (21): Dövizle endeksli tahvillerden kaynaklanan kur farkı sebebiyle tahvil borcunda 13 trilyon liralık bir azalma meydana gelmiştir (12). Bu işlemi dengelemek için (21) ile gelir kaydı ihdas edilmiştir.

T.C. Merkez Bankası Değerleme Farkı Alacağı (15) (20) (22): Merkez Bankası tarafından Hazineye ödenmesi gereken 1,5 katrilyon lira tutarındaki ödeme, yıl içinde çeşitli mahsup işlemleri yapılmak suretiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu işlemler sonucunda, tahsil edilmiş olan söz konusu alacak için gelir kaydı yapılmamıştır. 1,3

katrilyon lira tutarındaki gelir kaydı (20) ile ihdas edilmiştir.

Alacağına mahsup edilmek suretiyle Hazine tarafından geri ödemesi yapılan 1 katrilyon liralık tahvilin kaydı (15)'te, yıl içinde yapılan tahvil işlemlerinin ayrıntısı içinde görülmektedir.

Bu tutar karşılığında 273 trilyon liralık tahvil faizi, karşılığında gider kaydı yapılmadan mahsuben

ödenmiştir. (22) ile bu tutarın gider kaydı ihdas edilmiştir.

(Söz konusu alacağın 170 trilyon liralık kısmı da dış borç giderlerinin ödenmesi için kullanılmıştır. Bu tutara ilgili açıklama ekte yer alan dış borçlar bölümünde yapılmıştır. Ek 1-C)

E. Bono İşlemleri ve Bütçe Finansmanı

2000 yılı işlemlerinin incelenmesi

2000 yılı bono işlemleri ve bu işlemler karşılığında doğan kayıt dışı gelir ve giderler bu bölümde, Tablo 63 ve 64'e bağlı olarak incelenmektedir.

İzlemeyi kolaylaştırmak amacıyla her iki tabloda yer alan işlemler numaralandırılmış, bu şekilde açıklamalarla ilişkilendirilmiştir.

Nakit işlemler (1)

Hazine bonusu işlemlerinin önemli bir kısmı nakit olarak gerçekleştirilmiştir. Nakit borçlanma tutarı 5,6 katrilyon, geri ödeme tutarı da 7 katrilyon liradır. Yani nakit işlemler sonucunda bono stokunda 1,3 katrilyon liralık azalma meydana gelmiştir.

Mahsup işlemler (2)

Hazine bonoları ile gerçekleştirilen mahsup işlemlerin tutarı çok azdır. Bunun temel nedeni, bonoların toplam tutarının son derece azalması ve iç borçlanmanın esas olarak tahviller ile yapılmasıdır.

Aleyhte Kur Farkı (3) (8): Dövizde endeksli olarak ihraç edilen bonoların kur farkı sebebiyle yıl içinde bono stokunda 9,4 trilyon liralık artış meydana gelmiştir (3). Bu artış (8) ile ihdas edilen gider kaydı ile finansman tablosunda dengelenmiştir.

Tahvil Anaparası ile Değiştirilen (4): Yıl içinde 144 trilyon liralık bono, henüz vadesi gelmemiş olan tahvillerle değiştirilmek suretiyle ihraç edilmiştir. Bu işlemin karşılığı devlet tahvilleri hesabında yer almaktadır. Kâğıt değişimi işlemleri borçlanma ve geri ödeme yönünden birbirini dengelediğinden, finansman tablolarında dengeyi etkilememektedir.

Tahvil Faizi Yerine Verilen (5) (9): Kâğıt değişimleri yapılırken, tahvil faizleri karşılığında 2,4 trilyon liralık bono verilmiş (5), ancak gider kaydı yapılmamıştır. Bu işlem karşılığında (9) ile gider kaydı ihdas edilmiştir.

Lehte Kur Farkı (6) (7): Dövizde endeksli bonoların kur farkları sebebiyle bono stokunda 1 trilyon liralık azalma meydana gelmiştir (6). Bu tutarı dengelemek için (7) ile gelir kaydı ihdas edilmiştir.

Tablo 63: 2000 Yılı Hazine Bonoları Hesabı – Nakit ve Mahsup İşlemler

	Borçlanma	Geri Ödeme	Net Finansman	1.000 TL
Toplam	5.783.741.851.787	6.962.812.086.620	-1.179.070.234.833	
(1) Nakit	5.627.874.961.787	6.961.753.575.880	-1.333.878.614.093	
(2) Mahsup	155.866.890.000	1.058.510.740	154.808.379.260	
(3) Aleyhte Kur Farkı	9.353.640.000	1.058.510.740	Lehte Kur Farkı (6)	
(4) Tahvil Anaparası ile Değiştirilen	144.114.803.000			
(5) Tahvil Faizi Yerine Verilen	2.398.447.000			

Tablo 64: 2000 Yılında Bono İşlemlerinden Doğan Kayıt Dışı Gelir ve Giderler

	Gelir	Gider	Net Finansman	1.000 TL
Toplam	1.058.510.740	11.752.087.000	-10.693.576.260	
(7) Kur Farkından Gelir	1.058.510.740	9.353.640.000	Kur Farkı Gideri (8)	
		2.398.447.000	Tahvil Faizi Ödemesi (9)	

F. Mahsup Borçlanma İşlemlerinden Doğan Gelir ve Giderler

Tablo 65: Mahsup Borçlanma İşlemlerinden Doğan Bütçe Dışı Gelir ve Giderler – Detay

Giderler		Trityon TL Gelirler	
<i>Bütçe Dışı Kur Farkı Ödemesi</i>	338	<i>Kur Farkından Doğan Gelir</i>	759
Dış Borç Kur Farkı*	92	Dış Borç Kur Farkı*	746
Tahvil Kur Farkı**	236	Tahvil Kur Farkı**	13
Bono Kur Farkı***	9	Bono Kur Farkı***	1
PÖH-Kur Farkından Doğan Alacak Artışı*	0,05		
<i>Bütçe Dışı Faiz/Komisyon Ödemesi</i>	366	<i>Alacaklardan Tahsilat (Kayıt Dışı)</i>	1.339
Dış Borç Komisyon Ödemesi*	52	TCMB Değerleme Farkı Mahsubu**	1.337
Tahvil Faizi Ödemesi**	314	KFW İade*	2
<i>Kayıt Dışı Giderler</i>	3.322	<i>Diğer Gelirler</i>	171
Konsolide Bütçe Gideri-PÖH*	655	TCMB Değerleme Farkı Mahsubu*	171
Konsolide Bütçe Gideri-Aynı*	643		
Bütçeye Gider Kaydedilen*	-118		
Deprem Kredisi*	125		
Görev Zaran Ödemesi**	1.611		
Dış Krediler Kur Farkı Fonuna Ödeme*	0,7		
Ekonomik Reform Kredisi*	233		
Dış Borç (IMF) Giderleri-TCMB Mahsuben*	171		
1999 Giderinin 2000'e kaydı-Düşülen**	-0,1		
Toplam	4.026	Toplam	2.269
		Mahsup Gider Fazlası	1.757

* Dış Borçlar Hesabı İşlemi

** Devlet Tahvilleri Hesabı İşlemi

*** Hazine Bonoları Hesabı İşlemi

G. Alacak İşlemleri – Detay

Tablo 66: 2000 Yılında Doğan ve Tahsil Edilen Alacaklar - Detay

Kurumlardan Alacaklar		Tilyon TL	
		Alacaklardan Tahsilat	
<i>İkrazlar Hesabı</i>	3.862		12
TSMF'ye Yapılan Ödemeler**	3.862	İkrazlar Hesabı Tahsilatı	12
<i>GBDDKB Hesabı</i>	1.278		946
Garantili Dış Borç Ödemeleri*	545	Devirli Geri Ödemeleri*	217
YİD Ödemeleri*	154	Garantili Geri Ödemeleri*	726
PÖH'ten Doğan Alacaklar*	24	KFW Ödeme*	2
Devirli Kredi Ödemeleri*	463		
Aynı Kullanıcıdan Alacaklar*	90		
Toplam	5.140		958
		Alacak Gideri Fazlası	4.182
* Dış Borçlar Hesabı işlemi			
** Devlet Tahvilleri Hesabı işlemi			
*** Hazine Bonoları Hesabı işlemi			

H. Kayıt Dışı İşlemlerin Tasnifi

Tablo 67: 2000 Yılı Kayıt Dışı İşlemlerinin Tasnifi

		Trilyon TL	
	Giderler		Gelirler
1. Hiç Kaydı Olmayan İşlemler	4.592		1.510
Kayıt Dışı Dış Borç Kullanımı*	996	KFW İada*	2
Bütçeye Gider Kaydedilmeyen Dış Borç Kullanımı*	1.181	TCMB Değerleme Farkından Gelir**	1.337
Ekonomik Reform Kredisi Kullanımı*	233	TCMB Değerleme Farkı Mahsubu*	171
Deprem Kredisi Kullanımı*	125		
İMF'ye Ödenen Gider (TCMB'den Mahsuben)*	171		
Bono Verilerek Ödenen Faiz***	2		
Tahvil Faizi Ödemesi**	273		
Görev Zararı Ödemesi**	1.611		
2. Yanlış Sonuç Doğuran Kayıtlar	92		
Dış Borç-Tahvil Komisyon Ödemesi*	52		
Dış Krediler Kur Farkı Fonuna Ödeme	1		
Tahvil Faizi Ödemesi**	39		
3. Alacak İşlemleri (Bütçeye İlişkilendirilmeyen)	5.140		958
4. Dengeleyici Kayıtlar (Kur Farkları)	338		769
Toplam	10.162		3.227
		Kayıt Dışı Gider Fazlası	6.935
* Dış Borçlar Hesabı İşlemi			
** Devlet Tahvilleri Hesabı İşlemi			
*** Hazine Bonoları Hesabı İşlemi			

Kayıt dışı işlemler, genel hatlarıyla dört sınıfa ayrılabilir;

1. Hiç Kaydı Olmayan İşlemler: Yıl içinde yapılan giderlerin 4,6 katrilyon lirası, gelirlerin de 3,2 katrilyon lirası ile ilgili işlemler devlet muhasebesinde hiçbir şekilde yer almamaktadır. Bu işlemlerde, borçlanma yoluyla elde edilen kaynak kullanıldığında, bununla bir gider kaydı yapılmamakta, başka herhangi bir kayıt da ihdas edilmemektedir. Hatta, işlemlerin bir kısmı kayıt dışı gelirlerle finanse edildiğinden, devlet muhasebesi ile hiçbir ilişkisi kurulmamaktadır. Bu işlemlerle ilgili bilgiye, yıl içinde gerçekleştirilen yazışmalarının incelenmesi sonucunda ulaşılmıştır.

2. Yanlış Sonuç Doğuran Kayıtlar: Kayıt dışı işlemlerin ikinci türünü, devlet muhasebesine yanlış sonuç verecek şekilde kaydedilen tutarlar oluşturmaktadır. Toplamı az olmakla birlikte yıl içinde gerçekleştirilen 92 trilyon liralık işlem, devlet muhasebesine kaydedilmiştir, ancak ihdas edilen

kayıtlar, bunların gider olarak görünmesine engel olmaktadır.

3. Bütçeye İlişkilendirilmeyen Alacak İşlemleri: 2000 yılı içinde, borçlanma yoluyla elde edilen kaynakların 5,1 katrilyon lirası çeşitli kamu kuruluşlarına aktarılmıştır. Ancak, bu kaynak transferi hiçbir şekilde bütçe ile ilişkilendirilmemiştir. Yani, Meclis tarafından verilen, bu kuruluşlara kaynak aktarılmasına ilişkin bir karar söz konusu değildir. Yıl sonunda Meclise kesin hesap süreciyle verilecek bilgilerde de bu kaynak transferi görülmeyecektir.

Kuruluşlara aktarılan söz konusu kaynaklar karşılığında, ilgili kuruluşlar Hazineye borçlandırılmaktadır. Yani, belli bir süre içinde bu tutarların geri tahsil edilmesi söz konusudur. Ancak, tahsilat bir çok zaman on yılı geçen bir süreye yayılmakta, hatta borç eretmeleri yoluyla bu süre daha da uzamaktadır. Ayrıca, transfer edilen tutarların bir kısmı hibeye çeşitli şekillerde hibeye dönüştürülmektedir. Söz konusu zaman

farkı ve hibe unsuru, kuruluşlara aktarılan önemli miktardaki kaynağın bir şekilde bütçe ile ilişkilendirilmesinin önemini göstermektedir.

Alacak doğuran işlemler sonucunda yıl içinde yapılan tahsilât tutarı da yaklaşık bir katrilyon lira olmuştur. Bu tahsilâtın da bütçe hesapları ile ilişkisi kurulmamaktadır.

4. Dengeleyici Kur Farkı İşlemleri: Kayıt dışı işlemlerin son türünü kur farkları oluşturmaktadır. Kamu kesiminin borçlarının önemli bir kısmı, döviz cinsindedir. Kur farkları meydana gelen değişimler sonucunda, kamu kesiminin borcu Türk Lirası cinsinden artmakta veya azalmaktadır. Kur farklarından kaynaklanan tutarlar borç hesaplarına

kaydedilmektedir. Bu kayıtlar, yeni borçlanma yapıldığı veya borç geri ödemesi yapıldığı izlenimini doğurmaktadır. Örneğin, 2000 yılında kur farkları sebebiyle toplam borç miktarında 759 trilyon lira azalma meydana gelmiştir. Yıl sonlarında, hesaba yapılan kayıtların ne kadarının gerçek işlem olduğu, ne kadarının kur farkından kaynaklandığı görülemediğinden, aynı miktarda borç geri ödemesi yapıldığı izlenimi doğmaktadır. Bu durumda finansman tablolarında bu geri ödemenin hangi kaynaklarla finanse edildiğinin gösterilmesi gerekecektir. Bu hatayı önlemek için, yıl içinde meydana gelen kur farkı tutarları hesaplanmakta ve bunları dengelemek amacıyla gelir veya gider kayıtları ihdas edilmektedir.

Ek 2: Tablolar

Tablo 68: KİT'lerin Borç - Alacak Mahsubu (31/12/2000 itibarıyla)

1000 TL			
Kuruluş Adı	KİT'lerin Toplamı Borcu (A)	Mahsup Edilen Tutar (Alacak + Sermaye) (B)	Borç Bakiyesi (A-B)
BOTAŞ	180.364.112.898	22.648.978.972	157.715.133.926
ÇAYKUR	14.761.388.483	7.562.333.116	7.199.055.368
DHMI	124.838.654.705	124.838.654.705	0
EMLAK BANK	14.188.755.459	14.188.755.459	0
HALK BANK	37.205.677.640	37.205.677.640	0
KİYEM	6.376.172.836	6.376.172.836	0
MKEK	8.577.310.443	8.577.310.443	0
PTT	1.065.617.815	1.065.617.815	0
SÜMER HALI	923.370.107	923.370.107	0
TCDD	133.480.484.799	133.480.484.799	0
TEAŞ	469.615.854.428	0	469.615.854.428
TELEKOM	194.149.332.000	9.149.332.000	185.000.000.000
TİGEM	3.562.297.476	3.562.297.476	0
TKİ	18.665.287.900	4.000.000.000	14.665.287.900
TMO	445.482.412.357	580.141.529.229	-134.659.116.872
TPAO	42.096.966.084	42.096.966.084	0
TŞFAŞ	170.535.722.646	170.535.722.646	0
TTK	10.514.544.999	0	10.514.544.999
ZİRAAT BANK	21.129.477.071	21.129.477.071	0
TOPLAM	1.897.533.440.146	1.187.482.680.397	710.050.759.749

Not: Kayıtlar Ağustos 2001 itibarıyla saymenlik bazındadır. 31/12/2000 itibarıyla saymenlik hesaplarında yer almamaktadır.

Tablo 69: KİTlerin Listesi (31.12.2000 tarihi itibarıyla)

KİT	MÜESSESE	BAĞLI ORTAKLIK
I) 233 SAYILI KHK KAPSAMINDAKİ KİT'LER		
a) İKTİSADİ DEVLET TEŞEKKÜLLERİ		
FINANSAL KİT'LER		
1) TC Ziraat Bankası		
2) Türkiye Emlak Bankası		Emlak Konut A.Ş.
3) Türkiye Halk Bankası		
İŞLETMECİ KİT'LER		
1) Türkiye Demir Çelik İşletmeleri		Gerede Çe. Kont. Tec. Fab. A.Ş. Divhan Madenleri A.Ş.
2) ETİ Holding A.Ş.		ETİ Pazar Dış Tic. A.Ş. ETİ Bor A.Ş. ETİ Gümüş A.Ş. ETİ Elektrometalurji A.Ş. ETİ Krom A.Ş. ETİ Bakır A.Ş. ETİ Alüminyum A.Ş. BOTAŞ International
3) Türkiye Petroleri Anonim Ortaklığı		
4) Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş.		
5) Türkiye Taşkömürü Kurumu	Kozlu Taşkömürü İş. MÜ. Karadon Taşkömürü İş. MÜ. Üzülmüş Taşkömürü İş. MÜ. Amulçuk Taşkömürü İş. MÜ. Amasra Taşkömürü İş. MÜ. İzmit İmalat Müessesesi	
6) Devlet Malzeme Ofisi	Basım Müessesesi	
7) Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.		Kütahya Şeker Fab. A.Ş. Adapazarı Şeker Fab. A.Ş. Çankırı Silah Sanayi ve Tic. A.Ş. Barut San. Ve Tic. A.Ş. Çelik Çekme Boru San. Ve Tic. A.Ş. Fişek San. Ve Tic. A.Ş. Hafif Silah San. Ve Tic. A.Ş. Hurda İşletmeleri A.Ş. Nitroselüloz San. Ve Tic. A.Ş. Elmadağ Roket San. Ve Tic. A.Ş. Pirinç San. Ve Tic. A.Ş. Mühimmat San. Ve Tic. A.Ş. Çelik ve Ağır Silah San. Ve Tic. A.Ş. Hafif Silah San. Ve Tic. A.Ş.
8) Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu		
9) Türkiye Kömür İşletmeleri	Alkoloid Müessesesi	
10) Toprak Mahsulleri Ofisi		
11) Türkiye Elektrik Üretim ve İletim A.Ş.		Türkiye Elektromekanik San. A.Ş. Kemerköy Elektrik Santrali Soma Elektrik Santrali Trakya Elektrik Santrali Yeniköy Elektrik Santrali Trakya Elektrik Dağıtım A.Ş.
12) Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş.	64 lın Elektrik Dağıtım Mües.	

KİT	MÜESSESE	BAĞLI ORTAKLIK
13) Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü 14) Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü 15) Sümer Halıcılık ve El Sanatları A.Ş.		Boğaziçi Elektrik Dağıtım A.Ş. Körfez Elektrik Dağıtım A.Ş. Meram Elektrik Dağıtım A.Ş. Sakarya Elektrik Dağıtım A.Ş. Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş. Karaelmas Elektrik Dağıtım A.Ş.
b) KAMU İKTİSADİ KURULUŞLARI	MÜESSESE	BAĞLI ORTAKLIK
1) TC Devlet Demir Yolları		Türkiye Vagon San. A.Ş. Türkiye Lokom. ve Motor San. A.Ş. Türkiye Demiryolu Mak. San. A.Ş.
2) TC Posta İşletmesi 3) Türk Telekomünikasyon A.Ş. 4) Devlet Hava Meydanları İş. Gen. Müd. 5) Tütün, Tütün Mamü., Tuz Alkol İş. Gen. Müd.	Sigara San. İş. Müessesesi Yaprak Tütün İş. Mü. Alkollü İçkiler Sanayi Mü. Tuz Sanayi Mü. Pazarlama ve Dağıtım Mü.	Kristal Tuz Rafinerisi San. A.Ş.
6) Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmesi		
II) ÖZELLEŞTİRME KAPSAMINDAKİ KİT'LER	MÜESSESE	BAĞLI ORTAKLIK
1) Petrokimya Holding A.Ş. 2) Sümer Holding A.Ş. 3) Türk Hava Yolları A.O. 4) El ve Balık Ürünleri A.Ş. 5) Orman Ürünleri San. A.Ş.	Antalya Orman Ür. Fab. Mü. Artvin Orman Ür. Fab. Mü Ayancık Orman Ür. Fab. Mü Bartın Orman Ür. Fab. Mü Bolu Orman Ür. Fab. Mü Devrek Orman Ür. Fab. Mü Vezirköprü Orman Ür. Fab. Mü	Erzincan Gıda Mad. San.Tic. A.Ş.
6) Türkiye Gemi San. A.Ş. 7) Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. 8) Deniz Nakliyat 9) Türkiye Çimento ve Toprak San. A.Ş. 10) Petrol Ofisi A.Ş. 11) TURBAN Turizm A.Ş. 12) Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş. 13) Karadeniz Bakır İşletmeleri 14) Deniz İşletmeciliği ve Tankercillği 15) İskenderun Demir Çelik A.Ş. 16) Türkiye Selüloz ve Kağıt Fabrikaları	Afyon Müessesesi Aksu Müessesesi Akdeniz Müessesesi	

KİT	MÜESSESE	BAGLI ORTAKLIK
	Balıkesir Müessesesi Çaycuma Müessesesi Dalaman Müessesesi Kastamonu Müessesesi Izmit Seliüoz ve Kağıt San. Mü. Bolu Lamine ve Lif Levha San. Mü. Ziraat Aletleri ve Mak. Fab. Mü.	
17) Türkiye Ziraat Donatım Kurumu		
18)		
19) Türkiye Gübre San. A.Ş.		Ankara Anonim Türk Sigorta Şti. Kölahya Gübre San. A.Ş. Samsun Gübre San. A.Ş. Gemlik Gübre San. A.Ş. Elazığ Gübre San. A.Ş. İstanbul Gübre San. A.Ş. Takım Tezgahları San. A.Ş. Türk Motor San. A.Ş. Asli çelik San. A.Ş. Etişasgut Ağaç San. A.Ş. Aksaray Azmi Millî A.Ş.
20)		
21)		
22)		
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı		

Tablo 70: Yap-İşlet Devret Modeliyle Gerçekleştirilen Projeler

Birecik Barajı ve HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Birecik Enerji A.Ş.
Hissedar Şirketler	TEAŞ, GAMA, P.HOLTZMAN, STRABEG OST, ACEC, VERBUND PLAN, CEGELEC, SULZER E.W., NEYRPIG, CEGELEC ACEC, TGT
Kurulu Güç (MW)	6.672
Yatırım Tut. (Milyon USD)	1.200
Garanti İmza Tarihi	18.11.1995
Garantinin Türü	TEAŞ ve Fonun Ödeme Yükümlülüğü ve Üslenen Garantisi
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	İlk 2 Ünite (112MW): Ekim 2000, Kalan 4 Ünite: Kasım 2001

Esenyurt Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Doğa El. Üretim, Sanayi ve Ticaret Ltd.
Hissedar Şirketler	Edison Mission Energy, Çapan Şirketler Grubu
Kurulu Güç (MW)	1.180
Yatırım Tut. (Milyon USD)	168
Garanti İmza Tarihi	02.04.97
Garantinin Türü	TEAŞ, BOTAŞ ve Fonun Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	07.03.1998

Çamlıca 1 HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Ayen Enerji A.Ş.
Hissedar Şirketler	UNIT NNT, UNIT INVESTMENT, MARUBENİ, ENTES, NATIONAL POWER
Kurulu Güç (MW)	884
Yatırım Tut. (Milyon USD)	165
Garanti İmza Tarihi	7.8.1996
Garantinin Türü	TEAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	13.12.1998

Tohma-Medik HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Altık Enerji Santralleri Tesis, İşletme ve Ticaret A.Ş.
Hissedar Şirketler	ALARKO
Kurulu Güç (MW)	112,5
Yatırım Tut. (Milyon USD)	10,2
Garanti İmza Tarihi	11.08.1997
Garantinin Türü	TEDAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	23.12.1998

Unimar Marmara Ereğlisi Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali

İmtiyaz Sahibi Şirket	Uni-Mar Enerji Yatırım A.Ş.
Hissedar Şirketler	UNIT NNT, UNIT INVESTMENT, MARUBENİ, ENTES, NATIONAL POWER
Kurulu Güç (MW)	4.478
Yatırım Tut. (Milyon USD)	630
Garanti İmza Tarihi	15.11.1996
Garantinin Türü	TEAŞ, BOTAŞ Ve Fonun Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	13.12.1998

Suçatı HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Ere El. Üretim ve Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hissedar Şirketler	ERE
Kurulu Güç (MW)	77
Yatırım Tut. (Milyon USD)	10,2
Garanti İmza Tarihi	08.11.1997
Garantinin Türü	TEAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	18.01.2000

Gönen HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Gönen HES Elektrik Üretim A.Ş.
Hissedar Şirketler	
Kurulu Güç (MW)	111
Yatırım Tut. (Milyon USD)	11
Garanti İmza Tarihi	14.03.1997
Garantinin Türü	TEAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	07.03.1998

Gebze Dilovası Doğalgaz Kombine Çevrim Santrali Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Ova Enerji A.Ş.
Hissedar Şirketler	
Kurulu Güç (MW)	2.253
Yatırım Tut. (Milyon USD)	235
Garanti İmza Tarihi	04.09.1997
Garantinin Türü	TEAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	03.08.1998

Fethiye HES Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	Fethiye El. Üretim A.Ş.
Hissedar Şirketler	
Kurulu Güç (MW)	116,5
Yatırım Tut. (Milyon USD)	21,1
Garanti İmza Tarihi	12.01.1998
Garantinin Türü	TEAŞ'ın Ödeme Yükümlülüğü
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	20.12.1999

İzmit Evsel Ve Endüstriyel Su Temini Projesi

İmtiyaz Sahibi Şirket	İzmit Su A.Ş.
Hissedar Şirketler	İzmit Büyükşehir Bel., GAMA, GÜRIŞ, THAMES WATER, MITSUBI CORP., SUMITOMO CORP.
Kurulu Güç (MW)	1.142 Milyon Metre Küp/Yıl
Yatırım Tut. (Milyon USD)	865
Garanti İmza Tarihi	19.12.1995
Garantinin Türü	Belediyenin Su Bedeli Ödeme Yükümlülüğü, Üstlenim Bedeli
Ticari İşlet. Giriş Tarihi	18.01.99

Kaynaklar

Güneş, Congiz, *Yap İşlet, Yap İşlet Devret, İşletme Hakkı Devirleri ve Vergi Uygulamaları*, Yaklaşım Yayınları, 1998, Ankara

Hazine Müsteşarlığı, *Ekonomik Kavramlar ve Göstergeler*, 1997

Seyidoğlu, Halil, *Ekonomik Terimler – Ansiklopedik Sözlük*, Güzem Yayınları, 1992, Ankara

Sayıştay, *1995 Yılı Hazine İşlemleri Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1996

Sayıştay, *1996 Yılı Hazine İşlemleri Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1997

Sayıştay, *1997 Yılı Hazine İşlemleri Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1998

Sayıştay, *1998 Yılı Hazine İşlemleri Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1999

Sayıştay, *1999 Yılı Hazine İşlemleri Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 2000

Sayıştay, *2000 Yılı Mali Raporu*, Ankara, 2000

Sayıştay, *Devlet Borçları Saymanlığı 1995 Yılı Dış Borçlar Hesabı Kur Farkı Kaydına İlişkin İzleme Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1997

Sayıştay, *Hazine Müsteşarlığı Devlet Borçları Saymanlığı Dış Borçlar Hesabı Uygunluk Bıldirtimine İlişkin 1998 Yılı İzleme Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1998

Sayıştay, *Hazine Hesapları 1999 Yılı İzleme Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 1999

Sayıştay, *Hazine Hesapları 2000 Yılı İzleme Raporu*, Sayıştay Başkanlığı, Ankara, 2000

İstatistikî Verilerin Derlendiği Kaynaklar

1923-1995 İstatistikî Veriler, DİE

Devlet Borçları Saymanlığı İdare Hesapları

Devlet İstatistik Enstitüsü internet sitesi, <http://www.die.gov.tr>

Devlet Planlama Teşkilatı internet sitesi, <http://www.dpt.gov.tr>

Dış Borçlar Bülteni (Üç Aylık), Hazine Müsteşarlığı

Ekonomik Göstergeler, Hazine Müsteşarlığı

Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, 1950-1998, DPT Müsteşarlığı

Hazine Aylık İstatistikleri, Hazine Müsteşarlığı

Hazine Garantili Borçlar Bülteni (Altı Aylık), Hazine Müsteşarlığı

Hazine Genel Hesapları

Hazine İç Ödemeler Saymanlığı İdare Hesapları

Hazine İstatistikleri 1980 - 1998, Hazine Müsteşarlığı

Hazine Müsteşarlığı internet sitesi, <http://www.hazine.gov.tr/>

Muhasebat Genel Müdürlüğü internet sitesi, <http://www.muhasabat.gov.tr>

T.C. Merkez Bankası internet sitesi, <http://www.tcmb.gov.tr/>

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

Hazine Hesapları

2001 Yılı

İzleme Raporu

- Dış Borçlar Hesabı
- Kredi Anlaşmaları Hesabı
- Kullanılacak Dış Krediler Hesabı
- Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları Hesabı
- Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı

"Bu rapor, Sayıştay Genel Kurulu'nca 1997, 1998, 1999 ve 2000 yıllarında kabul edilen Hazine İşlemleri ve İzleme Raporları, ve T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonunun:

31.12.1996 tarih, 1/492, 3/516 esas ve 68 nolu,

2.12.1997 tarih, 1/633, 3/1046 esas ve 17 nolu,

21.6.1999 tarih, 1/3-3/122 esas ve 4 nolu,

5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu

kararları üzerine, Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan çalışmalarını takip amacıyla hazırlanmış,

Sayıştay Genel Kurulu'nun 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gönderilmesi uygun bulunmuştur."

Sunuş

İzleme Raporları ile, TBMM'ye önceden bildirilmiş olan sorunlarla ilgili gelişmelerin takip edilmesi amaçlanmaktadır. Hazine hesapları ile ilgili ilk İzleme Raporu, 1995 Yılı Dış Borçlar Hesabının reddedilmesi üzerine hazırlanmış ve 1997 yılında Meclise takdim edilmiştir.

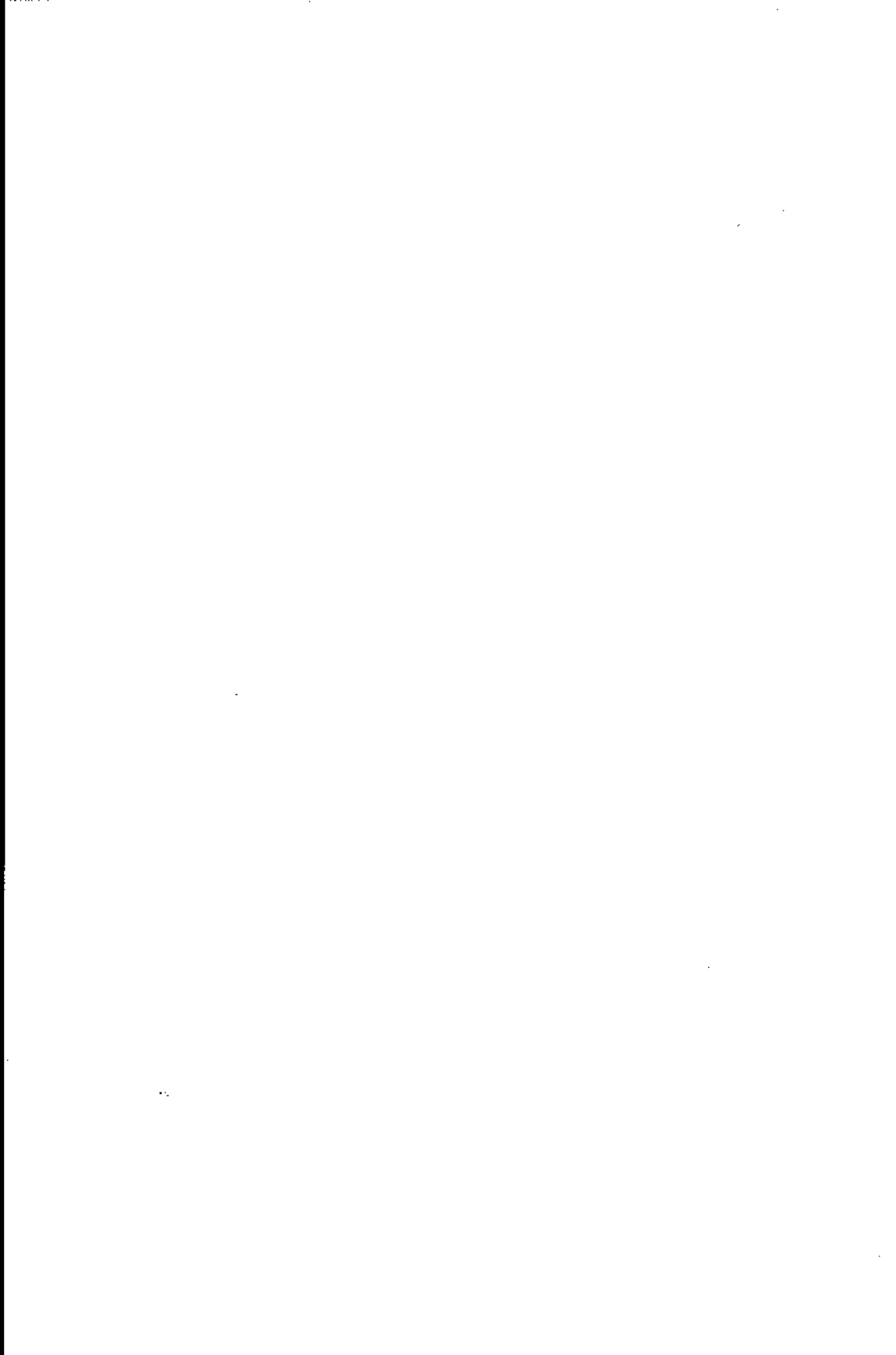
Takip eden yıllarda dış borçlarla ilgili sorunlar, tüm çalışmalara rağmen çözüme ulaştırılmamış ve Sayıştaya hesap verilememiştir. Dış borçlarla bağlantılı farklı Hazine hesapları üzerinde yapılan çalışmalar, başka hesapların da reddedilmesi ile sonuçlanmıştır.

2001 yılında beş adet Hazine hesabı Sayıştay Genel Kurulu kararı ile reddedilmiştir. Sorunların tanımı ve öneriler bu güne kadar hazırlanan raporlarda detaylı şekilde tartışılmıştır. Bu sebeple raporda, hesapların reddedilme nedenleri ve çözüm çalışmalarını kısaca ortaya konmuştur. Gerekli görülen yerlerde, sorunların çözümü için geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

2001 yılında reddedilen hesaplar şunlardır;

- Dış Borçlar Hesabı
- Kredi Anlaşmaları Hesabı
- Kullanılacak Dış Krediler Hesabı
- Genel Bütçe Dışındaki Dalre ve Kurum Borçları Hesabı
- Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı

Önceki yıllarda reddedilmiş olan hesaplar, yeniden tanzim edilerek denetime sunulmamış olduğundan, bunlara uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılmamıştır.

İÇİNDEKİLER

SUNUM	221
1 KAMU DIŞ BORÇLARI	225
1.1 2000 Yılına Kadar Reddedilen Hesaplar	225
1.2 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı	225
1.3 2000 Yılı Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı.....	227
1.4 Dış Borçların Takibi ve Muhasebeleştirilmesi	228
1.4.1 Dış Borç Stokunun Tespit Edilmesi Çalışmaları	228
1.4.2 Dış Borç Kullanımlarının Muhasebeleştirilmesi.....	228
1.4.3 Dış Borç Kullanımlarının Bütçeleştirilmesi.....	230
1.5 Sonuç.....	234
2 HAZİNE ALACAKLARI	236
2.1 Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları Hesabı	236
2.2 Alacak Veri Sistemi	237
2.3 Sonuç.....	237
3 KİT SERMAYELERİ	239
3.1 Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı	239
3.2 KİT Sermayelerinin Takibi ile İlgili Öneriler	242
3.3 Sonuç.....	243
4 DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	244

1 Kamu Dış Borçları

1.1 2000 Yılına Kadar Reddedilen Hesaplar

Dış borçlara ilişkin sorunlar, ilk olarak 1996 yılında Dış Borçlar Hesabına kaydedilen 600 trilyon liralık bir muhasebe fişinin detayının sorgulanması ile tespit edilmiştir. Denetim sırasında bu fişin detayının tespit edilemediği Sayıştay tarafından gönderilen bir raporda Meclise bildirilmiştir. Bu ikaz sonucunda 1996 yılı Dış Borçlar Hesabı, Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından reddedilmiş ve Kesin Hesap Kanunundan çıkarılmıştır. Komisyon Sayıştay'ın, bu konuyu incelemesini ve denetim sonuçlarını takip eden yıl kesin hesabı ile Meclise sunmasını istemiştir.

1997 yılında yapılan çalışmalar, Dış Borçlar Hesabına ilişkin sorunların söz konusu 600 trilyon liralık kayıtlı sınırlı olmadığını, hesapta yer alan dış borç stokunun ve bilgisayar sistemlerindeki verilere dayanılarak hazırlanan yardımcı cetvellerin büyük oranda hatalı olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmalar sonucunda dış borç stokunun, yıl içi kullanım kayıtlarının ve bunlara ilişkin kur farkı hesabının yanlış olduğu tespit edildiğinden, 1996 yılı Dış Borçlar Hesabı bu defa Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir.

1997 yılından sonra dış borç kayıtlarının ve kayıtların takip edildiği sistemlerin yenilenmesi için kapsamlı çalışmalar başlatılmıştır. Söz konusu yeniden yapılanma çalışmalarının tamamlanmaması nedeniyle 1997, 1998 ve 1999 yılı Dış Borçlar Hesapları, dış borç stoku ve dış borç kullanımları ile ilgili bilgileri içermeyecek şekilde verilmiştir. Hesapların bu şekilde tanzim edilmesi, teknik tabiriyle "hesabın verilmemesi" anlamına geldiğinden, Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir.

1.2 2000 Yılı Dış Borçlar Hesabı

Devlet Borçları Saymanlığı tarafından tutulan 2000 yılı Dış Borçlar Hesabı, kamu dış borçlarını tam, uygun ve doğru şekilde göstermemektedir.

1. *Saymanlık kayıtlarında dış borç stoku yer almamaktadır.* Tahakkuk birimi, 1995 yılı Dış Borçlar Hesabının reddedilmesinden sonra başlayan çalışmaları sonuçlandıramadığından, henüz dış borç stokunu eksiksiz şekilde tespit edememiş ve saymanlık hesaplarına aktaramamıştır. Dolayısıyla Dış Borçlar Hesabı, devletin dış

borçlardan doğan yükümlülüklerini tam olarak göstermemektedir.

2. *Saymanlık, dış borç kullanımlarını tam olarak takip edememektedir.* Mevcut yapılanmada, tahakkuk birimi, dış borç kayıtlarını kreditorlerden alınan verilere istinaden oluşturmaktadır. Saymanlık birimi kayıtları ise, dış borçları kullanan kuruluşlardan gelen verilere dayanmaktadır.

Kamu kurumlarından dış borçlara ilişkin bilgilerin alınması yönünde ilk adım, Sayıştay önerisi üzerine kurulan Dış Borç Kullanımlarını İzleme Komitesi tarafından hazırlanan tebliğ ile 1998 yılında atılmıştır. Bu güne kadar bu verilerin toplanmasında önemli bir mesafe katedilmesine rağmen, 2000 yılında, tahakkuk birimi tarafından borçlanma olarak kaydedilen, ancak saymanlık hesaplarına intikal etmeyen 996 trilyon liralık dış borçlanma bulunmaktadır. Yani Dış Borçlar Hesabı, 2000 yılı dış borç kullanımlarını tam olarak göstermemektedir.

3. *Dış borç kur farkları tam olarak hesaplanamamaktadır.* Saymanlık hesaplarında dış borç stoku olmadığından, kurlardaki değişim sonucunda, dış yükümlülüklerde meydana gelen değişime hesaplanamamaktadır. Saymanlık tarafından kaydı tutulan yıl içi işlemlerine ait kur farkları ise doğru şekilde hesaplanmakta ve kayda geçirilmektedir.

Sonuç olarak, 2000 yılı Dış Borçlar Hesabı, kamu dış borçlarını tam, doğru ve uygun şekilde göstermediğinden, söz konusu hesaplar 8.10.2011 tarih ve 5000 sayılı Savistay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

Yukarıda sayılan aksaklıklara rağmen, saymanlığın, Dış Borçlar Hesabının reddinden sonra başlayan yeniden yapılanma sürecinde çok önemli bir aşama katettiğinin vurgulanması gereklidir. Söz konusu aksaklıkların tamamı, saymanlığa Hazine içindeki birimlerce ve Hazine dışındaki kurumlarca aktarılması gereken verilerdeki eksiklikten kaynaklanmaktadır. Bunun dışında, saymanlık bünyesinde geliştirilen kayıt sistemi, devlet muhasebesi sisteminde uygulananın çok ilerisinde, detaylı ve güvenilir bilgi üreten bir yapıya sahiptir.

Yukarıda belirtilen sorunlar, Dış Borçlar Hesabının reddine sebep olmakla birlikte, Hazine saymanlıklarında kurulmuş olan bu kayıt sistemi, yıl içinde dış borçlanmaya ilişkin olarak saymanlığa iletilen bütün verileri sağlıklı şekilde kayıt altına almaktadır. Dış borç stokunun tespit edilerek saymanlığa iletilmesi ve borçlanma bilgilerinin eksiksiz olarak Hazineye ulaştırılması durumunda, saymanlık kayıt sistemi, dış borçları sorunsuz şekilde takip edecek yetkinliğe ulaşmış görülmektedir.

1.3 2000 Yılı Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı

Dış borçların daha sağlıklı şekilde takip edilmesi amacıyla, 1999 yılında iki yeni hesap ihdas edilmiştir; Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı. Bu iki hesap yardımıyla, Hazine tarafından anlaşması yapılan ve kreditorler tarafından kullanılması taahhüt edilen kredilerin ve bu kredilerden yapılan kullanımların kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

İlgili muhasebe düzenlemeleri tasarlanırken, dış borç kullanımlarının söz konusu hesaplara, kredileri kullanan kuruluşlardan alınan verilere dayanılarak kaydedilmesi öngörülmüştür. Ancak, bu güne kadar, kullanıcı kuruluş verilerinin eksiksiz olarak Hazineye gönderilmesi sağlanamamıştır.

Dış borçların takibi ile ilgili sorunlar sebebiyle, söz konusu saymanlık hesaplarının çalıştırılması için tespit edilmesi gereken Kredi Anlaşmaları Hesabının stoku, 2000 yılı içinde hesaplanarak saymanlığa intikal ettirilememiştir. Kullanılacak Krediler Hesabının da, yıl içinde her bir kullanım gerçekleştirildiğinde Dış Borçlar Hesabı ile paralel olarak çalıştırılması gerekirken, bu sağlanamamıştır. Bunun yerine, tahakkuk birimi tarafından tutulan bilgisayar kayıtlarına istinaden söz konusu hesaplarla ilgili işlemler, 2000 yılı sonunda tek bir kayıtlı topluca saymanlık hesaplarına intikal ettirilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, bu iki hesabın kayıtlarının, saymanlık dış borçlar hesabında yıl içinde ihdas edilen kayıtlarla tutarlı olmadığı tespit edilmiştir. Aradaki fark, tahakkuk birimleri tarafından hazırlanan verilerin kreditor bildirimlerine istinaden hazırlanması, saymanlık kayıtlarının ise kullanıcı kuruluş verilerine dayanmasından kaynaklanmaktadır.

2000 yılı sonu itibarıyla Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı, anlaşmalarla temin edilen dış borç miktarını ve bunlardan kullanılan tutarları tam, doğru ve uygun şekilde göstermemektedir. Bu gerekçe ile söz konusu hesaplar uygun görülmemekle 8.10.2011 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

1.4 Dış Borçların Takibi ve Muhasebeleştirilmesi

1.4.1 Dış Borç Stokunun Tespit Edilmesi Çalışmaları

Dış borç stokunun yeniden tespit edilerek Dış Borçlar Hesabına intikal ettirilmesi, dış borçlarla ilgili olarak yürütülen çalışmaların en önemli noktasını oluşturmaktadır. Bu işlem tamamlanmadan, ilgili hesabın Sayıştaya verilmesi mümkün değildir.

Ancak, dış borç stokunun, geçmişe dönük bilgilerin sorgulanması suretiyle yeniden oluşturulması çalışmaları henüz tamamlanmamıştır.

Stok yenileme çalışması, aktif olan (kullanımı veya geri ödemesi devam eden) kredilerle ilgili olarak, işlem gören her bilginin veri tabanı kayıtlarıyla karşılaştırılması ve sorgulanması suretiyle yürütülmektedir. Bu kredilerden yapılan kullanımlar veya geri ödemeler kaydedilirken, kreditorlerden gelen verilerle, veri tabanında kayıtlı veriler arasında bir fark tespit edilmesi halinde, kreditorlerle yazışılarak sorunun kaynağı tespit edilmekte ve kayıtlarda gerekli düzeltmeler yapılmaktadır.

Dış Borçlar Hesabının 1995 yılından itibaren reddedilmiş olması, Hazinesinin bu yıllara ait Dış Borçlar Hesabını yeniden tanzim edip Sayıştaya ibraz etmesini gerektirmektedir. Yani, 1995 yılı dahil her yılın stokunun ayrı tespit edilmesi gerekmektedir. Bu, Hazine'de şu anda yürütülen dış borç stokunu yeniden yapılandırma çalışmalarında, 1995 ve 2000 yılları arasında kullanımı ve geri ödemesi bitmiş olan kredilerle ilgili bilgilerin de derlenmesini gerektirmektedir. Hazine yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, stokun tespitinde önemli bir aşama katedildiği, ancak, söz konusu "ölü" kredilerle ilgili tespitin henüz tamamlanmadığı ifade edilmiştir.

1.4.2 Dış Borç Kullanımlarının Muhasebeleştirilmesi

Dış borç stokunun tespitine dönük olarak yukarıda bahsedilen çalışmalar, Hazinesinin tahakkuk birimleri tarafından takip edilen bilgisayar sisteminde yer alan veriler üzerinde yürütülmektedir. Yani, dış borç stoku yeniden yapılandırılırken, kreditorlerden alınan veriler kullanılmaktadır.

Dış borçlanma yoluyla elde edilen kaynakları kullanan bütçeye dahil ve bütçe dışı kuruluşların, bu işlemlerle ilgili kayıtları son derece yetersizdir. Söz konusu kullanımlar bir çok kuruluşta kayıt dışı kalmaktadır. Dolayısıyla, dış borç

stokunun tespitinde kredileri kullanan kuruluşların bilgileri kullanılamamaktadır.

Dış borç stokunun tespitinin ilk aşamada kreditor verisine göre yapılmasının, ardından kullanıcı kuruluş verileriyle doğrulanmasının kaçınılmaz olduğu, bundan önceki İzleme Raporlarında ifade edilmişti.

2000 yılında yapılan çalışmalar, Hazine bünyesinde dış borçların takibi için kurulan sistemin devlet hesaplarına tam olarak yansıtılabilmesi için, Devlet Borçları Saymanlığı nezdinde yeni hesaplar ihdas edilmesi gerektiğini göstermiştir. Aslında, aşağıda getirilen önerilerle ihdas edilmesi önerilen hesaplar, Hazine tarafından farklı birimlerde hali hazırda yapılmakta olan işlemlerin saymanlık kaydına alınmasından ibarettir.

Hazine Müsteşarlığı ikili kayıt sistemini uzun zamandır kullanmaktadır. Tahakkuk birimlerinde dış borçlar kreditor verilerine dayanılarak takip edilmekte, ancak bu veriler devlet hesaplarına intikal ettirilmemektedir. Saymanlık biriminde ise Dış Borçlar Hesabı, kullanıcı kuruluşlardan gelen verilerle tutulmaktadır. Ayrıca, 1995 yılından sonra dış borç takip sistemlerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi, iki kaynaktan elde edilen verilerin devlet muhasebesinde takibi için son derece elverişli bir zemin oluşturmaktadır.

1. *Dış borç kullanımlarının kullanıcı kuruluş ve kreditor verilerine göre takibi:* Şu anda saymanlık tarafından kullanılmakta olan Kullanılacak Dış Krediler Hesabına, kreditor tarafından bildirilen dış borç kullanım bilgileri kaydedilmelidir. Bu şekilde, Hazineye kreditorlerden gelen bilgiler bu hesaba kaydedilecek, Dış Borçlar Hesabına kaydedilen ve kredileri kullanan kuruluşlar tarafından bildirilen verilerin kontrolünün devlet hesapları içinde yapılması mümkün olacaktır. Zira bu iki hesaba yıl içinde kaydedilen kullanımlar arasındaki fark, kuruluşlar tarafından Hazineye bildirilmeyen dış borç kullanımlarını gösterecektir. Böylece, Sayıştay Raporlarında "kayıt dışı dış borçlanma" olarak adlandırılan ve dış borç kullanımlarının saymanlık tarafından tam olarak takibini önleyen sorun büyük ölçüde çözülmüş olacaktır.

Ancak, Kullanılacak Dış Krediler Hesabı, sadece yıl içinde gerçekleştirilen kullanımların kaydı için kullanılmakta, ve yıl sonlarında, anlaşmalarla temin edilen kredilerden ne kadarının henüz kullanılmamış olduğunu göstermektedir. Yani bu hesaba ihdas edilecek kayıtlar dış borç stokunun tespitini sağlamayacaktır.

2. *Dış borç stokunun kullanıcı kuruluş ve kreditor verilerine göre takibi:* Dış Borçlar Hesabında yer alan stok,

kullanıcı kuruluşlardan gelen veriler kullanılarak oluşturulmaktadır. Bu verilerin eksik ve gecikmeli olarak gelmesi, dış borçların takip edilememesi sonucunu doğurmaktadır. Bu sorunun giderilmesi için, saymanlık nezdinde ihdas edilecek nazım hesaplarla, kredиторlerden gelen kullanım bilgilerine istinaden oluşturulacak dış borç stoku ayrıca takip edilmelidir. Yani sayman dış borç stokunu mevcut Dış Borçlar Hesabı ile kullanıcı kuruluş verilerine göre, bir nazım hesap ile de kredитор verisine göre takip etmeli, aradaki farkı sorgulama imkânına sahip olmalıdır.

3. *Kredитор ve kullanıcı verilerinin mukayesesi:* Kullanıcı kuruluşlar ve kredитор bilgileri arasında oluşan fark, yıl sonlarında Maliyeye ve Sayıştaya raporlanmalıdır. Bu şekilde, kuruluşlar tarafından bildirilmeyen, dolayısıyla bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının Hazine kayıtlarına istinaden eksiksiz şekilde tespit edilmesi ve bu hususta Meclisin bilgilendirilmesi imkânı doğacaktır.

1.4.3 Dış Borç Kullanımlarının Bütçeleştirilmesi

Dış borçların tam olarak takip edilememesinin temel nedeni, kullanım bilgilerinin kredileri kullanan kuruluşlar tarafından Hazineye bildirilmemesidir. Bu eksikliğin en önemli sonucu, söz konusu kullanımların bütçeye gider kaydedilmemesi ve "kayıt dışı" kalmasıdır.

Bu sorunun nedenleri, önceki yıllarda Meclise gönderilen Sayıştay Raporlarında ortaya konmuştur. 1998 Yılı İzleme Raporunda dış borçların bütçeleştirmesine engel olan hususların yatırım programı ve bütçe ile yakından ilişkili olduğu belirtilmiş ve bazı önerilerde bulunulmuştur. Sayıştay Genel Kurulunca benimsenerek Meclise iletilen söz konusu öneriler Plan ve Bütçe Komisyonunda oylanmış ve kabul edilmiştir. Ancak, uygulamada söz konusu önerilerin tatbikata geçirilmesi için bir çalışma yapılmamıştır. Söz konusu raporun ilgili bölümü ve öneriler aşağıda yapılan alıntıda gösterilmiştir.

1998 Yılı İzleme Raporuna Göre Bütçeleştirme Sorunu;

(Sayıştay 1998 Yılı İzleme Raporu, sf. 16-18)

Dış kredi kullanımlarının kayıt altına alınması için yapılan çalışmalar, borç kayıtlarının yapılmasına en büyük engelin bütçeleştirme ve yatırım programı işlemlerinden kaynaklandığını göstermektedir.

Devlet Borçları Saymanlığında Maliye Müfettişlerince yapılan inceleme neticesinde hazırlanan raporda yer alan tespitler de bu doğrultudadır. Raporda kamu kurum ve kuruluşlarının dış kredi kullanımlarını bildirmeme sebepleri arasında şunlar sayılmaktadır;

- "Ödenek kayıt işlemleri Maliye Bakanlığında uzun zaman almakta ve bu işlemler kurumlarca zaman israfı olarak değerlendirilmektedir.
- İşlemlerin yapılmaması halinde ilgililere ve kurumlara uygulanacak yaptırımlar belirtilmemiştir.
- Kurumlar aynı krediler yoluyla elde ettikleri mal ve hizmetler dolayısıyla özellikle Sayıştay'a hesap vermeme konusunda rahat ve bağımsız bir hale gelmişlerdir ve bu tür işlemlerin genel sisteme dahil edilmesi yönünde istekli değillerdir."

Dış kredi kullanımlarının bütçeleştirilmesi için ilk etapta Yıllık Yatırım Programında ödeneğinin olması şartı aranmaktadır. Ödeneğin yeterli olmaması durumunda programın revize edilmesi gereklidir. Yapılan çalışmalarda, dış proje kredisi kullanan kuruluşlar, Yatırım Programı ödeneklerinin yetersiz olduğunu ve program revizesinin uzun zaman aldığını belirtmişlerdir.

Yatırım Programında ödeneği bulunan projelere ait kredilerin bütçeleştirilmesi için ikinci şart, kuruluşların Maliye Bakanlığından ödenek temin etmeleridir. Ödenek temininin uzun zaman aldığı ve kuruluşları caydırdığı yukarıda anılan raporda da ifade edilmiştir. Ayrıca, bazı yıllarda Yatırım Programı ödeneklerinin bir kısmının bütçeye konmaması sonucunda kuruluşların bütçeleştirme işlemlerini yapmaları tamamen imkansız hale gelmektedir. Bütçeye ödenek konmaması kuruluşların kredi kullanımlarını önlememekte, sadece bu kullanımların bütçeleştirilmeyerek devlet hesaplarının dışında kalması sonucunu doğurmaktadır.

1994-1997 yılları arasında yıllık yatırım programlarında dış kredilerle finanse edilecek projeler için konan ödenekler ile yılı bütçe kanunları ile verilen ödeneklerin mukayesesi Tabloda yapılmaktadır.

Tablo 1: Yıllık Yatırım Programları ile Bütçelerde Yer Alan Dış Kredi Ödeneklerinin Mukayesesi

Yılı	Yatırım Programı Ödeneği ⁽¹⁾	Konsolide Bütçe Ödeneği	Bütçe Ödeneğinin Program Ödeneğine Oranı
1994	7.283.768	7.239.377	% 99
1995	20.590.408	12.707.383	% 62
1996	29.610.032	17.710.032	% 60
1997	43.527.877	44.771.696	% 103

* Yıllık Yatırım Programlarındaki Yatırımın Kuruluşlara Göre Sektörel Dağılımı Tablolarından elde edilmiştir.

Tablodan da görüleceği üzere, kuruluşların uluslararası anlaşmalar ile temin ettikleri ve kredi anlaşmaları

ile bir kullanım takvimine bağladıkları dış kaynaklı krediler için her yıl bütçesinde yeterli ödenek ayrılmamaktadır.

Yılı bütçelerine dış kredi kullanımı için ödenek konmasına rağmen, yıl içinde çeşitli sebeplerle bu ödenekler kullanılmamaktadır. 1997 yılında bütçeye konan 44,8 trilyon liralık ödeneğin yıl içinde sadece 6,6 trilyon lirası kullanılmıştır. Dolayısıyla yıl içinde kullanılan kredilerin büyük kısmı bütçeleştirilmemektedir. 1997 yılının Mayıs ayında Maliye Bakanlığına yazılan bir yazı ile dış kredi kullanımlarından bütçeleştirilen tutarlara ilişkin bilgi istenmiştir. 1998 yılının Mart ayında gelen cevabi yazıda Devlet Muhasebesi Yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dönük çalışmalarla ilgili bilgi verilmiş, bütçeleştirme konusuna değinilmemiştir.

Dış kredi kullanımlarına ilişkin olarak yukarıda izah edilen süreç sonucunda dış kredi kullanımlarının bir kısmına bütçede yer verilmemek suretiyle Meclis'ten harcama yetkisi alınmamakta, harcamaların ise ödenek veriteleri dahi saymanlık hesaplarına intikal etmediğinden kullanımlar kesin hesap süreci ile ibra edilmemektedir. Harcamaların saymanlık hesaplarına girmemesinin bir diğer sonucu da Maliye Bakanlığı tarafından yapılan iç denetime ve Sayıştay tarafından yapılan dış denetime konu olmamasıdır. Bu harcamalar mali sistemimizde yer alan yetki ve kontrol mekanizmalarının tamamen dışında kalmaktadır.

Öneriler: Yıllık Yatırım Programlarına dış kredi anlaşmalarında öngörülen kullanım takviminde yer alan ödenekler konmalıdır.

Maliye Bakanlığı bütçe çağrısında kuruluşların dış proje kredisi kullanımlarının tamamı için ödenek istemeleri uyarısında bulunmalıdır. Bu ödenekler evnen bütçeleştirilmeli ve ödenek kesintisinin dışında tutulmalıdır.

Dış proje kredileri için verilen ödenekler, nakit temini gerektirmediklerinden ve uluslararası anlaşmalar gereğince belirlenen takvimler çerçevesinde harcamadıklarından, yıl başlarında tamamen serbest bırakılmalıdır.

Bütçeleştirme işlemlerinin uzamasının yatırımları yavaşlatmasını veya durdurmasını önlemek için, dış proje kredilerinin ödenek kavdı işlemleri kuruluşların Bütçe Dairesi Başkanlıklarınca yapılmalıdır.

1999 Yılı Dış Borç Kullanımlarının Bütçeleştirilmesi

Dış borçların takibi için son yıllarda kurulan mekanizmalar sonucunda, kredi kullanan kuruluşların kullanım bilgilerini Hazineye göndermeleri sağlanmıştır. Gönderilen bilgilerde önemli eksiklikler olmasına rağmen, bu

bilgiler vasıtasıyla bütçeye gider kaydedilmeyen dış borç kullanımlarının tespit edilmesi inkâmı doğmuştur.

Dış borç kullanımları üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda ilk olarak 1999 yılı Uygunluk Bildiriminde genel ve katma bütçeli kuruluşların dış borçlarla ilgili giderlerinin önemli bir kısmının bütçeleştirilmediği Meclise bildirilmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan müzakereler sonucunda, bütçeye kaydedilmeyen tutarların tam olarak tespit edilmesi ve ek uygunluk bildirimini ile tekrar Meclise bildirilmesi Sayıştaydan talep edilmiştir¹

Bu talep üzerine söz konusu kayıt dışı işlemler üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda, 1999 yılında genel bütçeli kuruluşların 448 trilyon liralık, katma bütçe' kuruluşların da 136 trilyon liralık dış borç kullanımlarının gider, kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Toplam 594 trilyon liralık söz konusu harcamanın 223 trilyon lirası yatırım harcaması niteliğindedir. Yani Maliye Bakanlığının bu tutarları bütçeleştirmesi, Yatırım Programında ödenek bulunmasına bağlıdır. Ancak, geri kalan 371 trilyon lira, Milli Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmıştır ve cari harcama niteliğinde olup, Yatırım Programı ile ilgisi bulunmamaktadır. Bu harcamaların gider kaydedilmesi, tek taraflı olarak Maliye Bakanlığı tarafından gerçekleştirilecek işleme bağlıdır.

Yapılan çalışmada, söz konusu kurumların 1999 yılında kullandıkları dış borç tutarlarının %51'ini Hazineye bildirmedikleri tespit edilmiştir. Bu kullanımlar, yapılan tespit çalışması sırasında saptanarak, bütçeleştirilmeyen gider miktarının tespitinde gözönüne alınmıştır.

Genel ve katma bütçe dışındaki kuruluşlara kullandırılan dış kredilerle ilgili olarak ise, Hazineye neredeyse hiç bildirimde bulunulmamıştır. Bu nedenle 1999 yılında Hazinesinin bu kuruluşlara kullandığı tutarlardan kaynaklanan 420 milyon dolar tutarındaki alacak, saymanlık kayıtlarına intikal ettirilememiştir.

Yukarıda aktarılan tespitler sonucunda hazırlanan ve Sayıştay Genel Kurulunca kabul edilen Ek Uygunluk Bildirimi ile² toplam 30 adet genel ve katma bütçeli kuruluşun 1999 yılı hesapları düzeltilmiş, gider kaydedilmeyen tutarların Kesin Hesaba yansıtılması sağlanmıştır.

¹ TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunun 5.12.2000 tarih, 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararı.

² Sayıştay Genel Kurulununun 27.9.2001 tarih, 4997/1 ve 4998/1 sayılı kararları.

Öneriler

Sayıştay Genel Kurulu, 1998 Yılı İzleme Raporu ile Meclise önerilen hususlara, söz konusu sorunların henüz çözülememiş olması sebebiyle 2001 Yılı İzleme Raporunda tekrar yer verilmesine karar vermiştir.

Bunun dışında, dış borçların takibi ve bütçeleştirilmesi ile ilgili olarak geliştirilen yeni öneriler şu şekildedir;

Hali hazırda dış borç kullarımlarına ilişkin olarak kuruluşlardan alınan bilgiler, sadece proje kredilerine ilişkindir. Bu kredilerle ilgili giderlerin Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi henüz sağlanamamıştır. Bu tutarların takibi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından program kredilerinden kullanılan ve bütçeye gider kaydedilmesi gereken tutarların da Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Kurumlar tarafından Hazineye gönderilen dış borç kullanım bilgilerinin bir cetvelle kesin hesaplara dahil edilmesi sağlanmalıdır.

1.5 Sonuç

Dış Borçlar Hesabı

2000 yılı Dış Borçlar Hesabı, devletin dış borç stokunu içermediği gerekçesiyle 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararı ile reddedilmiştir.

Uygunluk bildirimi verilebilmesi için, hesabın tam olarak; devleti yükümlülük altına sokan tüm borçlanma işlemlerini kapsayacak şekilde hazırlanarak Sayıştay'a yeniden sunulması gerekmektedir.

Önceden reddedilmiş olan 1995, 1996, 1997, 1998 ve 1999 yılı Dış Borçlar Hesapları yeniden hazırlanarak ibraz edilmemiş olduğundan, uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılamamıştır.

Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı

2000 yılı Kullanılacak Dış Krediler Hesabı ve Kredi Anlaşmaları Hesabı, dış kredi kurumlarıyla yapılan anlaşmalarla sağlanan kredileri ve bu kredilerden yapılan kullanımları tam, doğru ve uygun şekilde göstermediği gerekçesiyle 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararı ile reddedilmiştir

Önceden reddedilmiş olan 1999 yılı Kredi Anlaşmaları ve Kullanılacak Dış Krediler Hesapları yeniden hazırlanarak ibraz edilmemiş olduğundan, uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılamamıştır.

Uygunluk bildirimi verilebilmesi için;

- *Hesapların tam olması*; dış kredi kurumlarıyla yapılan anlaşmalarla sağlanan kredileri ve bu kredilerden yapılan kullanımları eksiksiz göstermesi,

- *Hesapların uygun olması*; tüm kayıtların muhasebe ilkelerine ve mevzuata uygun şekilde ve Devlet Borçları Saymanlığının diğer kayıtları ile tutarlı şekilde yapılması,

- *Hesapların doğru olması*; kayıtların hesabı önemli ölçüde sapıracak maddi hatalardan uzak olması,

gereklidir.

2 Hazine Alacakları

2.1 Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları Hesabı

Hazinenin genel ve katma bütçe dışındaki dairelerden alacakları, özel bir hesapta takip edilmektedir. Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı (GBDDKBH) adını taşıyan bu hesap, Hazine alacaklarını tam, doğru ve uygun şekilde göstermediği gerekçesi ile 1997, 1998 ve 1999 yıllarında reddedilmiştir. Hesapla ilgili iki temel sorun bulunmaktadır;

1. *Hazinenin toplam alacakları tespit edilememiştir.* GBDDKB Hesabı üzerinde 1997 yılında yapılan çalışmalar sonucunda, hesabın, Hazine alacaklarını tam olarak göstermediği tespit edilmiştir. 1997 yılı sonunda, hesabın bakiyesinin hangi alacakları içerdiği belirlenememiştir. Takip eden yıllarda yapılan çalışmalar sonucunda, ilgili hesap, yıl içinde gerçekleşen işlemleri borç bazında izleyecek şekilde yapılandırılmıştır. Ancak, 2000 yılı itibarıyla henüz alacak stoku tespit edilerek hesaba intikal ettirilememiştir.

Alacak stokunun, borç bazında detay içerecek şekilde hesaba intikal ettirilmemiş olması sebebiyle, Hazinenin hangi kuruluştan ne kadar alacağı olduğu tam olarak bilinmemektedir. Tahakkuk birimlerince yürütülen Alacak Veri Sistemleri çalışmaları çerçevesinde hazırlanan bir kısım veriler bulunmakta birlikte, bu bilgiler henüz saymanlık kayıtlarına intikal ettirilmemiş ve sorgulanmamıştır. Bu sebeple, yıl içinde alacakların takibi ve bunlardan yapılması gereken tahsilâta ilişkin bir görüş belirtilememektedir.

2. *Kur farkları sebebiyle alacaklarda meydana gelen değişme hesaplanamamaktadır.* Alacakların toplam tutarının bilinmemesi, döviz cinsinden olan alacaklarda, döviz fiyatlarının değişmesi sonucunda ortaya çıkan farkın da tespit edilememesi sonucunu doğurmaktadır. GBDDKB Hesabında yer alan kur farkı hesaplamaları, yıl içinde yapılan işlemlere ilişkin olup, toplam yükümlülüklerde meydana gelen değişmeyi göstermemektedir.

2000 Yılı GBDDKB Hesabı da yukarıda sayılan gerekçelerle 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

2.2 Alacak Veri Sistemi

Hazine alacakları ile ilgili sorunların tespit edilmesi ve Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabının reddedilmesinden sonra, Hazine bünyesinde yeni bir Alacak Veri Sistemi oluşturulmuştur. Yeni sistemle Hazinesinin devirli ve garantili kredilerden kaynaklanan alacaklarının takip edilmesi amaçlanmaktadır.

2001 yılı Ocak ayından itibaren kullanıma açılan sistemle, Hazine alacaklarının takip edildiği bir veri tabanı oluşturulması ve muhasebe ile veri tabanı arasında bilgi akışının otomatik hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Alacak veri sisteminde garantili borçların takibine ilişkin veri girişinin tamamlanmış olduğu Hazine yetkilileri tarafından ifade edilmiştir. Ancak, devirli kredilere ilişkin alacak tutarı henüz kesinleştirilemediğinden alacak stoku saymanlık hesaplarına intikal ettirilememiştir.

Devirli kredilerin takibi ile ilgili sorunlar, öncelikle, kredilerden temin edildikten sonra, şartları değiştirilmek suretiyle devredilen kredilerde görülmektedir. Söz konusu değişiklikler, faiz ve vade gibi şartlarda olabildiği gibi, bir kredinin birden fazla kuruma kullanılması durumunda da ortaya çıkmaktadır. Bu durumda Hazinesinin kreditora olan borcu ile kurumlara devrettiği kredilerden doğan alacağı arasında birebir ilişki kurulamadığından, söz konusu devir bilgilerinin manuel olarak kaydedilmesi gerekmekte, bu da sistemin tamamlanmasını geciktirmektedir.

Devirli kredilerin takibi ile ilgili diğer sorun, önceki yıllarda Hazine hesaplarına yatırılan, ancak, alacak kayıtlarındaki sorunlar sebebiyle, hangi alacağa ilişkin olduğu tespit edilemeyerek emanette bekletilen tutarlardan kaynaklanmaktadır. Emanetler ayrıştırılarak mahiyetine göre ilgili alacaklardan döşülmeden, alacak stokunun tam olarak tespit edilmesi mümkün değildir.

2.3 Sonuç

GBDDKB Hesabı, 2000 yıl sonu itibarıyla, Hazine'nin garantili ve devirli borçlardan kaynaklanan alacak stokunu içermemektedir, bu itibarla Devlet Muhasebesi Yönetmeliğinde öngörülen şekliyle hesap denetime sunulmamış sayılmaktadır.

Bu gerekçe ile, 2000 yılı Genel Bütçe Dışı Daire ve Kurum Borçları Hesabı 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

Önceden reddedilmiş olan 1997, 1998 ve 1999 yılı GBDDKB hesapları yeniden hazırlanarak ibraz edilmemiş olduğundan, uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılamamıştır.

GBDDKB Hesabına uygunluk bildirimini verilebilmesi için;

- *Hesabın tam olması*; Hazine'nin kamu ve özel sektör kurumlarından olan alacaklarını eksiksiz göstermesi,
- *Hesabın uygun olması*; tüm alacak kayıtlarının muhasebe ilkelerine ve mevzuata uygun şekilde yapılması,
- *Hesabın doğru olması*; kayıtların hesabı önemli ölçüde saptıracak maddi hatalardan uzak olması, gereklidir.

3 KİT Sermayeleri

3.1 Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı

KİT sermayeleri, Hazine Müsteşarlığı tarafından Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabında (GBDDYSH) takip edilmektedir. GBDDYS Hesabı, 1997 ve 1998 yıllarında KİT zararlarının sermayelerinden düşülmemesi ve kayıtların genel muhasebe ilkelerine uygun tutulmaması, 1999 yılında da kayıtların genel muhasebe ilkelerine uygun tutulmaması nedeniyle, Sayıştay Genel Kurulu tarafından reddedilmiştir.

2000 yılında hesaba kaydedilen işlemler, temel muhasebe ilkelerine ve Devlet Muhasebesi Yönetmeliğine uygun şekilde ihdas edilmiş, KİT zararları da sermayelerden düşülmüştür. Ancak, takip eden bölümde detaylı şekilde ele alınacağı üzere, KİT'ler tarafından tatbik edilen muhasebe sistemi ile genel bütçe muhasebe sistemi arasında yer alan uyumsuzluklar nedeniyle, söz konusu hesap, KİT sermayelerini tam, uygun ve doğru şekilde göstermemektedir. Söz konusu uyumsuzluğun giderilmesi, ilgili mevzuatta değişiklik yapılmasını, ya da hesabın çalıştırılması sırasında karşılaşılan sorunları çözecek prensip kararları alınmasını gerektirmektedir.

KİT sermayelerinin takibiyle ilgili sorunlar

1. Farklı hesap dönemleri kullanılması

KİT sermayelerinin devlet muhasebesinde takip edilmesinde karşılaşılan en önemli sorun, KİT'lerin farklı bir hesap dönemine sahip olmalarıdır.

233 sayılı KHK uyarınca KİT'ler, bilançolarını ait oldukları yılı izleyen Mart ayının sonuna kadar hazırlamakla yükümlüdürler. Genel bütçeli kuruluşlar ise, hesaplarını Ocak ayı içinde tamamlamak ve Şubat ayı içinde Sayıştay'a vermekle yükümlüdürler.

Ayrıca, Vergi Usul Kanunu uyarınca KİT'lerin ödeyeceği kurumlar vergisi tutan Nisan ayının sonunda belirlenmektedir. Bu sebeple KİT bilançoları Nisan ayı sonuna kadar kesinleşmemektedir.

Bilançoların Nisan ayında kesinleşmesi, KİT sermayelerinin Devlet Muhasebesi esaslarına göre takibinde

sorun çıkmasına sebep olmaktadır.

Bu durumda, KİT sermayelerini takip eden Hazine İç Ödemeler Saymanlığı'nın, hesabını Sayıştay'a teslim etmesi gereken tarihte, henüz KİT bilançoları kesinleşmemiş olmaktadır. Bu sorun, uygulamada söz konusu saymanlık hesabının Sayıştay'a birkaç ay geç verilmesine yol açmaktadır.

Örnek olarak, 2000 yılı KİT sermayelerine ilişkin bir işlemin KİT tarafından sonuçlandırılması, en erken 2001 yılının Nisan ayında olmaktadır. Bu durumda 2000 yılına ait olan bir işlem, 2001 yılı içinde gerçekleştirilmiş olmaktadır. Bu işlemin saymanlığa intikal ettirilmesi durumunda sermaye kaydının 2000 yılı hesabına dahil edilmesi mümkün olmamaktadır. Zira muhasebe sisteminde kapanmış bir döneme ait kayıt ihdas edilmesi mümkün değildir. 1998 ve 1999 yılı GBDDYS Hesabının reddedilme nedenlerinden biri, geçmişe dönük olarak kayıt ihdas edilmesi olmuştur.

Söz konusu sermaye kayıtlarının saymanlık tarafından 2001 yılı hesabına dahil edilmesi durumunda da 2000 yılı hesabının yıl sonu bakiyesi KİT bilançoları ile tutarlı olmamaktadır. Bu durumda, GBDDYS Hesabı, Hazinesin KİT'lerdeki sermayesini doğru bir şekilde göstermemektedir.

2. Mahsup işlemlerin tamamlanmasının gecikmesi

KİT sermayelerine ilişkin nakit işlemler, yıl içinde gerçekleştirildikçe kaydedilmektedir. Ancak, KİT zararlarına, ve mahsuben gerçekleştirilen diğer sermaye işlemlerine ilişkin bilgiler, ait oldukları yıl içinde saymanlığa ulaşmamaktadır.

Mail yıl bittikten ve KİT Genel Müdürlüğü ile KİT'ler arasındaki yazışmalar tamamlandıktan sonra, KİT'lerin 2000 yılı hesabı ile ilgili sermaye durum tablosu hazırlanmakta ve mahsup işlemleri sonuçlandırılmaktadır. Bu işlemlerin saymanlığa intikal etmesi bir sonraki yılın Temmuz - Ağustos aylarını bulmaktadır. Saymanlık bu işlemleri cari yıla, geçmiş yıl bilgisi olarak kaydetmektedir.

Bilgi akışındaki aksamanın sonucu olarak, her hangi bir zamanda, KİT bilançoları, KİT Genel Müdürlüğü tabloları ve saymanlık hesapları birbirine eşit olmamaktadır.

3. Mahsup ödemelerin tahakkuka bağlanmaması

KİT Genel Müdürlüğünde mahsup işlemler genellikle toplu şekilde yapılmakta ve Bütçe Kanunu hükümlerine istinaden bütçe dışındaki hesaplarda izlenebilmektedir.

Uygulamada bu işlemler, esasen bir ödeme niteliğinde olmalarına rağmen, tahakkuk evrakı kullanılmadan, sadece bir muhasebe fişi ile kaydedilmektedir. Bu durumda,

yapılan kayıt ile ilgili tüm mali sorumluluk saymana ait olmaktadır.

Oysa, Bütçe Kanunu, ilgili saymanlık işleminin bütçe dışındaki hesaplara kaydına imkan tanımakla, sadece Devlet Muhasebesi yönünden kullanılacak hesap ile ilgili bir istisna getirmiş olmaktadır. Bu işlemler, genel hükümlere, yani 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümlerine tabi olmaya devam etmektedirler.

Bu sebeple, bütçe dışında izlenmekle birlikte, ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemlerinde tahakkuk evrakı kullanılması gereklidir.

Tablo 2: 2000 Yılında KİT'lerin Sermaye Durumu

Kuruluş Adı	GBDDYS Hesabı*	Tahakkuk Verileri**	Trilyon TL Fark (A-B)
BOTAŞ	128,7	149,7	-21,0
ÇAYKUR	63,3	61,1	2,3
DHMI	32,9	146,7	-113,8
DMO	3,9	3,9	0,0
ETİ Holding	37,3	37,3	0,0
KIYEM	2,7	9,1	-6,4
MKEK	11,7	8,2	3,4
PTT	30,9	89,5	-58,6
Sümer Hali	6,6	4,2	2,5
TCDD	464,5	409,9	54,6
TDÇİ	40,8	-7,5	48,3
TEAŞ	34,3	-330,2	364,5
TEDAŞ	202,4	-19,7	222,1
TEKEL	29,3	59,4	-30,2
TELEKOM	225,0	347,0	-122,0
TİGEM	38,9	22,1	16,8
TKİ	2,6	37,1	-34,5
TMO	328,5	329,9	-1,4
TPAO	23,5	68,9	-45,4
TŞFAŞ	217,5	340,9	-123,4
TTK	158,4	-7,2	165,6
Emlak Bankası	24,6	-266,0	290,6
Halk Bankası	145,5	182,8	-37,2
Ziraat Bankası	201,3	282,4	-81,1
Toplam	2.455,3	1.959,5	495,8
* Kayıtlar saymanlık bazındadır. 2000 yılı idare hesabından alınmıştır.			
** 2001 yılı Ağustos ayı itibarıyla KİT Genel Müdürlüğünden alınan veriler.			

2000 yılı GBDDYS Hesabı

2000 yılı GBDDYS Hesabı, yukarıda belirtilen gerekçelerle, KİT'lerin 2000 yılı sermaye durumunu tam, doğru ve uygun şekilde göstermemektedir.

Hesaba alt olduğu dönemde intikal ettirilemeyen bilgi, Tablo 2'de gösterildiği üzere, yıl sonu bakiyesinin %20'si oranındadır. Bu oranda bir hata, hesabın fonksiyonunu ifa etmesine engel olmaktadır. GBDDYS Hesabı, Hazinesinin KİT'lerdeki sermayesini göstermemektedir.

KİT bilançolarının tabi olduğu mevzuat ile saymanlık hesaplarının tabi olduğu mevzuat arasında çelişki olması, söz konusu hesaptaki sorunların Hazine tarafından çözülemeyeceğini göstermektedir.

Bu gerekçelerle, 2000 Yılı Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı, Sayıştay Genel Kurulunun 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı kararı ile reddedilmiştir. Ancak, hesabın uygun bir şekilde tutulması ve farklı mevzuat hükümlerinden hangisinin uygulanacağını belirtenmesi için konunun ayrı bir Genel Kurul gündeminde ele alınmasına karar verilmiştir.

3.2 KİT Sermayelerinin Takibi ile İlgili Öneriler

KİT'ler yıl içinde yapmış oldukları aynı, yeniden değerlendirme artış mahsubu ve diğer işlemler ile ilgili belgeleri, işlemin yapıldığı tarihte KİT Genel Müdürlüğüne göndermeli ve KİT Genel Müdürlüğü bu işlemleri tahakkuk bazlı belgelerle saymanlığa intikal ettirmelidir.

KİT'lerin bilançolarını kanuni süre olan ertesi yılın Nisan ayı sonuna kadar KİT Genel Müdürlüğü'ne göndermeleri sağlanmalıdır.

Saymanlık, sermaye durum tablosunu esas alarak kayıt yapmamalıdır. Sermaye hareketlerine dair işlemlerin tamamı tahakkuka bağlanmalı ve belgeleri eksiksiz olarak muhasebe evrakına eklenmelidir.

KİT sermayeleri ile ilgili tüm işlemler saymanlık onayı ile sonuçlandırılmalıdır. Böylece KİT Genel Müdürlüğünde var olan sermaye durum tablosu ile saymanlık tarafından tutulan GBDDYS Hesabı uyum içinde olacaktır.

Ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemleri, mahsup verile emri kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Bu şekilde, ilgili işlemler 1050 sayılı kanunda öngörülen usullerle gerçekleştirilmiş olacak ve mali sorumluluğun tam olarak tahakkuk etmesi sağlanacaktır.

3.3 Sonuç

2000 yılı Genel Bütçe Dışı Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesabı, KİT sermayelerini tam, doğru ve uygun şekilde göstermediğinden 8.10.2001 tarih ve 5000 sayılı Sayıştay Genel Kurulu Kararı ile reddedilmiştir.

Ancak, hesabın uygun bir şekilde tutulması ve farklı mevzuat hükümlerinden hangisinin uygulanacağını belirlenmesi için konunun ayrı bir Genel Kurul gündeminde ele alınmasına karar verilmiştir.

Önceden reddedilmiş olan 1997, 1998 ve 1999 yılı GBDDYS hesapları yeniden hazırlanarak ibraz edilmemiş olduğundan, uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılamamıştır.

4 Değerlendirme ve Öneriler

Hazine Saymanlıklarının 2000 yılı mizanlarında yer alan hesaplardan;

- Dış Borçlar,
- Kredi Anlaşmaları,
- Kullanılacak Dış Krediler,
- Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları,
- Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler

hesapları, tam, doğru ve uygun bulunmamış ve 2000 yılı hesapları reddedilmiştir.

Daha önceki yıllarda reddedilmiş olan;

• 1995, 1996, 1997, 1998 ve 1999 yılları Dış Borçlar Hesapları,

• 1997, 1998 ve 1999 yılları Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları Hesapları,

• 1997, 1998 ve 1999 yılları Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler Hesapları,

• 1999 yılı Kredi Anlaşmaları Hesabı,

• 1999 yılı Kullanılacak Dış Krediler Hesabı,

henüz hazırlanarak Sayıştaya sunulmamış olduğundan bunlara uygunluk verilmesine dönük bir çalışma yapılamamıştır.

Uygunluk Bildirimi Verilmesi Şartları

Bu güne kadar reddedilmiş olan Hazine hesaplarına uygunluk bildirimi verilebilmesi için;

1) Reddedilen hesaplar, ait oldukları yıl bazında eksiklikleri ve hataları giderilerek yeniden tanzim edilmeli ve uygunluk bildirimi verilebilmesi için Sayıştay'a sunulmalıdır.

2) Denetime sunulan hesaplar;

a) *Tam olmalı:* Kaydedilmesi gereken tüm işlemleri ihtiva etmeli,

b) *Uygun olmalı:* Tüm kayıt ve işlemlerin tasnifi muhasebe ilkelerine ve mevzuata uygun olmalı,

c) *Doğru olmalı:* Kayıtlar hesabı önemli ölçüde saptıracak maddi hatalardan uzak olmalıdır.

3) Uygunluk bildirimi verilen hesaplar doğrultusunda saymanlık mizanlarında, genel mizanlarda ve Hazine Genel

Hesaplarında, geçmişe dönük olarak gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Öneriler

1998 Yılı İzleme Raporu ile önerilen ve Plan ve Bütçe Komisyonunca oylanarak kabul edilen şu hususların uygulamaya geçirilmesi temin edilmelidir;

1. Yıllık Yatırım Programlarına dış kredi anlaşmalarında öngörülen kullanım takviminde yer alan ödenekler konmalıdır.

2. Maliye Bakanlığı bütçe çağrısında kuruluşların dış proje kredisi kullanımlarının tamamı için ödenek istemeleri uyarısında bulunmalıdır. Bu ödenekler aynen bütçeleştirilmeli ve ödenek kesintisinin dışında tutulmalıdır.

3. Dış proje kredileri için verilen ödenekler, nakit temini gerektirmediklerinden ve uluslararası anlaşmalar gereğince belirlenen takvimler çerçevesinde harandıklarından, yıl başlarında tamamen serbest bırakılmalıdır.

4. Bütçeleştirme işlemlerinin uzamasının yatırımları yavaşlatmasını veya durdurmasını önlemek için, dış proje kredilerinin ödenek kaydı işlemleri kuruluşların Bütçe Dairesi Başkanlıklarınca yapılmalıdır.

2001 Yılı İzleme Raporu ile ortaya konan yeni öneriler şunlardır;

1. Kullanılacak Dış Krediler Hesabı kayıtları, kreditor tarafından bildirilen dış borç kullanım bilgileri ile tutulmalıdır. Bu şekilde kayıt dışı kalan dış borç tutarlarının kamu hesaplarına intikali sağlanacaktır.

2. Devlet Borçları Saymanlığı nezdinde dış borç stokunun hem kullanıcı kuruluşlardan gelen bilgiyle, hem de kreditorlerden gelen bilgiyle iki ayrı hesapta takip edilmesi sağlanmalıdır.

3. Kullanıcı kuruluş verileri ile kreditor verileri arasında yıl sonlarında oluşan fark Maliye Bakanlığı ve Sayıştay Başkanlığına bildirilmelidir.

4. Hali hazırda dış borç kullanımlarına ilişkin olarak kuruluşlardan alınan bilgiler, sadece proje kredilerine ilişkindir. Bu kredilerle ilgili giderlerin Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi henüz sağlanamamıştır. Bu tutarların takibi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

5. Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından program kredilerinden kullanılan ve bütçeye gider kaydedilmesi gereken tutarların da Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

6. Bütçe dışındaki hesaplarda takip edilmekle birlikte, ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemlerinde tahakkuk evrakı kullanılmalıdır.

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-147 / 3681

Ankara

31/7/2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 30/7/2001 tarihinde kararlaştırılan "2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı" ile eki cetveller ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent ECEVİT
Başbakan

2000 MALİ YILI KESİN HESAP KANUN TASARISI GEREKÇESİ

I- SUNUŞ

Muhasebe-i Umumiye Kanununun 101 inci maddesi uyarınca hazırlanan 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı ile Hazine Genel Hesabı, Anayasa' da belirtilen süre içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay Başkanlığına sunulmuştur.

II - ÖDENEK DURUMU

2000 Mali Yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işretili cetvelde gösterildiği üzere, (46.702.436.000.000.000.-) lira ödenek verilmiş olup, bu tutardan yılı içinde;

- A) a- Bütçe Kanununun 5 inci maddesinin (c) fıkrası gereğince kesilen ödenek (114.094.049.602.000.-) lira,
 b- Aktarmalar ile düğülen ödenek (5.443.285.124.910.000.-) lira,
 c- Özel kanunlar gereğince yılı içinde iptal edilen ödenek (112.629.880.000.-) lira olmak üzere, toplam (5.557.491.804.392.000.-) liranın düğülmesi,
 B) a- Muhasebe-i Umumiye Kanununun 48 ve 59 uncu maddesi gereğince eklenen ödenek (679.014.093.450.000.-) lira,
 b- Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesi gereğince eklenen ödenek (55.196.730.320.000.-) lira,
 c- Bütçe Kanununun Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye dayanılarak eklenen ödenek (2.312.172.710.980.000.-) lira,
 d- Aktarmalarla yılı içinde eklenen ödenek (4.091.787.272.130.000.-) lira,
 e- Özel Kanunlar gereğince eklenen ödenek (806.305.360.370.000.-) lira olmak üzere, toplam (7.944.476.167.250.000.-) liranın eklenmesi sonucunda genel ödenek toplamı (49.089.420.362.858.000.-) liraya çıkmış ve ayrıntısı aşağıda gösterilmiştir.

ÖDENEK ÇİZELGESİ

(1.000.- TL)

ACIKLAMA	CARİ (1)	YATIRIM (2)	TRANSFER (3)	TOPLAM ÖDENEK
Bütçe Kanunu ile verilen ödenek	11.150.226.000.000	1.111.277.000.000	34.440.933.000.000	46.702.436.000.000
Bütçe Kanununun 5/c mad. ger. kes. ödenek (-)	7.488.639.000	10.001.493.000	96.603.917.602	114.094.049.602
Aktarmalar ile düğülen ödenek (-)	359.128.061.860	543.252.669.960	4.540.904.393.090	5.443.285.124.910
Özel Kanunlar gereğince yılı içinde ip. ed. ödenek (-)	0	112.629.880	0	112.629.880
Kalan ödenek	10.783.609.299.140	557.910.207.160	29.803.424.689.308	41.144.944.195.608
1050/48 ve 59 uncu mad. ger. eklenen ödenek	10.400.849.000	0	668.613.244.450	679.014.093.450
1050/83 üncü maddesi gereğince eklenen ödenek	26.009.661.360	27.352.948.280	1.834.120.680	55.196.730.320
Bütçe Kanununun Maliye Bak. ver. yet. ek. ödenek	855.852.153.050	157.438.053.930	1.298.882.502.000	2.312.172.710.980
Aktarmalar ile eklenen ödenek	732.279.203.130	350.573.332.940	3.008.934.736.060	4.091.787.272.130
Özel Kanunlar gereğince eklenen ödenek	49.995.402.600	344.596.849.640	411.713.108.130	806.305.360.370
				0
				0
TOPLAM ÖDENEK	12.458.146.570.280	1.437.871.391.950	35.193.402.400.628	49.089.420.362.858

III-GİDERLER

Yukarıdaki çizelgede ayrıntıları belirtildiği üzere, yılı içinde (49.039.420.362.858.000.-) lira ödenek (harcama yetkisi) verilmiştir. Ayrıntıları ilgili cetvellerde belirtildiği üzere yılı içinde, (11.363.346.265.680.800.-) lira cari, (932.870.119.630.000.-) lira yatırım, (34.088.073.626.340.000.-) lira sermaye teşkili ve transfer ödenek türlerinden olmak üzere toplam (46.384.290.611.650.000.-) lira gider gerçekleştirilmiştir.

IV -GELİR DURUMU

Devlet gelirlerinin 2000 mali yılındaki gelişimi (B) işaretli.cetvelde ayrıntılı bir biçimde gösterilmiş, buna ilişkin kısa açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

A-Gelir Tahminleri ve Tahakkukları

4494 sayılı 2000 Mali Yılı Bütçe Kanununa bağlı (B) işaretli cetvelde belirtildiği üzere (24.000.000.000.000.000.-) lirası vergi geliri, (5.620.000.000.000.000.-) lirası vergi dışı normal gelir, (2.840.000.000.000.000.-) lirası da özel gelir ve fonlardan olmak üzere toplam (32.460.000.000.000.000.-) lira gelir tahmini yapılmıştır.

Bu tahmine karşılık,

- a) Vergi gelirlerinin yılı içinde gerçekleşen tahakkuk tutarı (27.017.245.586.577.000.-) liraya, geçen yıldan devreden tahakkuk artışı olan (2.256.379.542.133.000.-) liranın eklentisi ile tahakkuk toplamı (29.273.625.128.710.000.-) lira,
- b) Vergi dışı normal gelirlerin yılı içinde gerçekleşen tahakkuk tutarı (3.774.166.239.670.000.-) liraya, geçen yıldan devreden tahakkuk artışı (429.712.993.220.000.-) liranın eklentisi ile tahakkuk toplamı (4.203.879.332.890.000.-) lira,
- c) Özel gelirler ve fonları yılı içinde gerçekleşen tahakkuk tutarı (3.148.270.526.341.000.-) liraya, geçen yıldan devreden tahakkuk artışı (223.797.848.229.000.-) liranın eklentisi ile tahakkuk toplamı (3.372.068.374.570.000.-) lira,
- d) Özel kurumlar uyarınca öngörülen hizmetlere harcanmak üzere yılı içinde yapılan tahsilat karşılığı kaydedilen tahakkuk tutarı (217.265.470.200.000.-) lira, olarak gerçekleştirilmiş, (32.460.000.000.000.000.-) liralık tahmine karşılık, (34.156.947.822.788.000.-) lirası yılı tahakkuku (2.909.890.383.582.000.-) lirası geçen yıldan devreden tahakkuk olmak üzere tahakkuk toplamı (37.066.838.206.370.000.-) liraya ulaşmıştır.

GELİR TAHAKKUK ÇİZELGESİ

(1000 - TL)			
GELİR TÜRÜ	GEÇEN YILDAN DEVREDEN TAHAKKUK	2000 YILI TAHAKKUKU	TOPLAM TAHAKKUK
Vergi Gelirleri	2.256.379.542.133	27.017.245.586.577	29.273.625.128.710
Vergi Dışı Normal Gelirler	429.712.993.220	3.774.166.239.670	4.203.879.232.890
Özel Gelirler ve Fonlar	223.797.848.229	3.148.270.526.341	3.372.068.374.570
Özel Kurum Gelirleri	0	217.265.470.200	217.265.470.200
TOPLAM	2.909.890.383.582	34.156.947.822.788	37.066.838.206.370

B - Gelir Tahsilatı

2000 Mali Yılı Bütçe Kasıması ile (32.460.000.000.000.000.-) lira olarak tahmin edilen genel bütçe gelirlerinin tahsilatı, tasarrufların 2 nci maddesinde belirtildiği ve ayrıntıları (B) izni cetvelinde gösterildiği üzere toplam (33.040.902.852.750.000.-) lira olarak gerçekleşmiş ve gelir türleri itibarıyla aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

GELİR TAHSİLATI ÇİZELGESİ

(1.000.- TL)

GELİRİN TÜRÜ	TAHSİLAT TUTARI
Vergi Gelirleri	26.503.698.413.260
Vergi Dışı Normal Gelirler	3.486.492.923.840
Özel Gelirler ve Fonlar	2.833.446.045.450
Özel Kanun Gelirleri	217.265.470.200
TOPLAM	33.040.902.852.750

ERTESİ YILA DEVROLUNAN TAHAKKUK ÇİZELGESİ

(1.000.- TL)

GELİRİN TÜRÜ	2001 YILINA DEVREDEN TAHAKKUK ARTIĞI
Vergi Gelirleri	2.769.926.715.450
Vergi Dışı Normal Gelirler	717.386.309.050
Özel Gelirler ve Fonlar	538.622.329.120
TOPLAM	4.025.935.353.620

V - NAZIM GELİR VE GİDER**A - Nazım Gelir**

Mahalli idareler payı geliri (5.705.830.789.130.000.-) lira, Okul Pansiyon geliri (44.446.438.410.000.-) lira olmak üzere toplam (5.749.577.227.540.000.-) lira nazım gelir tahsil edilmiştir.

B- Nazım Gider

Mahalli idareler payı tahsilatından ödemeler (5.705.130.789.130.000.-) lira, Okul Pansiyon gelirlerinden ödemeler (44.446.438.410.000.-) lira olmak üzere toplam (5.749.577.227.540.000.-) lira nazım gider yapılmıştır.

VI - BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI**A - Gider Gelir Dengesi**

Tasarrufların 1 inci ve 2 nci maddesinde belirtildiği üzere, 2000 mali yılında (46.384.290.611.650.000.-) liralık gidere karşılık (33.040.902.852.750.000.-) liralık gelir tahsil edilmiş ve sonuçta 2000 yılı bütçesi (13.343.387.758.900.000.-) lira açık vermiştir.

B - Ödenek Üstü Harcamalar

2000 mali yılında zorunlu sebeplerle yapılan ödenek üstü giderleri karşılamak amacıyla 5 inci maddede yazılı (261.441.302.790.000.-) liralık tasarrufların ödenek verilmesi öngörülmüştür.

C - Devredilen Ödenekler

Kararlık uyarınca, ertesi yıllara devredilmesi gereken (273.102.727.970.000.-) liralık ödeneğin iptal edilmeyerek devrettilmesi hükümlü tasarrufların 6 nci maddesi ile teklif edilmiştir.

D - İptal Edilen Ödenekler

2000 mali yılında alınan ödeneklerden kullanılmadığı için ertesi yıla devredilmek üzere saklı tutulmalar dışında kalan (2.693.468.326.022.000.-) liralık ödenek, tasarrufların 7 nci maddesinde belirtildiği üzere iptal edilmiş ve ayrıntısı (A) işaretli cetvelde özetli ise aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir.

İPTAL EDİLEN ÖDENEK ÇİZELGESİ

AÇIKLAMA	(1.000.- TL)			
	CARİ (1)	YATIRIM (2)	TRANSFER (3)	TOPLAM
Genel Ödenek	12.438.146.370.280	1.437.871.391.950	35.193.402.400.628	49.089.420.362.858
Genel Gider	11.363.346.865.680	932.870.119.630	34.088.073.626.340	46.384.290.611.650
Kalan	1.094.799.704.600	505.001.272.320	1.105.328.774.288	2.705.129.751.208
Özel Kararın Gereği 2001 Yılına Devredilen	10.862.219.070	215.614.140.740	46.626.368.160	273.102.727.970
Kalan	1.083.937.485.530	289.387.131.580	1.058.702.406.128	2.432.027.023.238
Ödenek Usulü Gider	212.254.936.150	0	49.186.366.640	261.441.302.790
İptal Edilen Ödenek	1.296.192.421.680	289.387.131.580	1.107.888.772.768	2.693.468.326.028

VII - DEVLET BORÇLARI

Devlet Borç yönetimi uygulama sonuçları kesinleşmiş cetvellerinde ayrıntısı gösterildiği üzere;

A - İç Borç

1999 yılından 2000 yılına (22.920.145.554.999.000.-) lira iç borç devretmiş ve 2000 yılında alınan (36.348.240.405.701.000.-) liranın ilavesi ile toplam iç borç (59.268.385.960.700.000.-) liraya ulaşmış, yılı içinde bunun (22.847.765.186.750.000.-) liralık kısmı ödemiş ve 2001 yılına (36.420.620.773.950.000.-) lira iç borç devretmiştir.

B - Dış Borç

Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların 1999 yılından 2000 yılına toplam (3.934.599.983.342.000.-) lira dış borcu devretmiştir. Bu miktara yılı içinde alınan borçların ilavesi ve ödemeler düşüldükten sonra 2000 yılından 2001 yılına (3.841.968.623.100.000.-) lira dış borç devretmiştir.

A CETVELİ
(Genel Bütçeye Giren Dairelerin Harcamaları)

BÜTÇE YILI: 2000
(1.000.-)TL.

SIRA NO	DAİRE KODU	KURULUŞUN ADI	HARCAMASI
1	01	TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	63.978.760.730
2	02	CUMHURBAŞKANLIĞI	8.174.710.530
3	04	SAYIŞTAY	12.016.913.840
4	05	DANIŞTAY	5.122.098.950
5	08	ANAYASA MAHKEMESİ	1.030.779.290
6	07	BAŞBAKANLIK	403.365.712.890
7	09	DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI	10.034.973.880
8	08	DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ	43.687.066.090
9	10	TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	58.145.591.540
10	11	DIYANET İŞLERİ	267.707.093.100
11	12	DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	167.577.543.300
12	13	MALİYE BAKANLIĞI	8.201.891.911.720
13	15	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	3.745.218.571.570
14	16	İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	224.082.415.250
15	17	EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1.059.080.235.050
16	18	JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	652.375.092.390
17	19	ADALET BAKANLIĞI	349.930.558.220
18	20	TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	269.828.708.180
19	21	DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	18.861.845.190
20	22	SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	23.750.685.490
21	23	ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	86.482.102.840
22	24	TURİZM BAKANLIĞI	62.304.121.880
23	25	SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	67.229.193.090
24	26	KÜLTÜR BAKANLIĞI	132.240.288.810
25	27	BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	868.589.490.880
26	28	ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	119.697.874.580
27	29	SAĞLIK BAKANLIĞI	1.139.512.582.020
28	31	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	26.361.748.080
29	34	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	3.480.791.917.140
30	36	YARGITAY	8.047.187.880
31	38	DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI	25.020.867.730
32	39	HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	24.653.822.123.950
33	40	ÇEVRE BAKANLIĞI	23.802.769.520
34	42	DENİZLİK MÜSTEŞARLIĞI	8.965.838.050
35	43	GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	39.403.168.670
36	44	ORMAN BAKANLIĞI	60.332.078.000
TOPLAM			46.384.290.611.650

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/900-3/900,3/898,3/899

Karar No. : 73

20.11.2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 31.7.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 17.9.2001 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı" ile, Sayıştay Başkanlığınca hazırlanıp 11.10.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 18.10.2001 tarihinde Komisyonumuza havale edilen aynı yıla ait "Genel Uygunluk Bildirimi"ne ilişkin müzakerelere Komisyonumuzun 25.10.2001 tarih ve 2 nci birleşimde Maliye Bakanının Bütçe ve Kesinhesap Kanunu Tasarılarını Komisyona sunuşu ile başlanmış ve Komisyonumuzda 25.10.2001/14.11.2001 tarihleri arasında yapılan birleşimlerde Maliye Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı ve ilgili kuruluşların temsilcilerinin de katılmasıyla görüşülmüştür.

2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı ile;

- Genel Bütçeli dairelere bütçe kanunu ile toplam (46.702.436.000.000.000) liralık ödenek verildiği, bu tutarın yılı içinde yapılan çeşitli yasal değişikliklerle toplam (49.089.420.362.858.000) liraya ulaştığı,

- Yılı içinde toplam (49.089.420.362.858.000) liraya ulaşan ödenek yetkisine karşılık; yılı içinde toplam; (11.363.346.865.680.000) lirası cari, (932.870.119.630.000) lirası yatırım, (34.088.073.626.340.000) lirası da sermaye teşkili ve transfer ödenek türlerinden olmak üzere, toplam (46.384.290.611.650.000) liralık giderin gerçekleştiği,

- 2000 yılında genel bütçenin gelirlerinin toplam (32.460.000.000.000.000) lira olarak tahminine karşılık, yılı tahsilatının toplam; (26.503.698.413.260.000) lirası vergi gelirlerinden, (3.486.492.923.840.000) lirası vergi dışı normal gelirlere, (2.833.446.045.450.000) lirası özel gelirler ve fonlardan (217.265.470.200.000) lira özel kanun gelirlerinden olmak üzere toplam (33.040.902.852.750.000) lira olarak gerçekleştiği,

- Toplam (5.749.577.227.540.000) lira nazım gelir tahsil edildiği ve aynı miktarda nazım gider yapıldığı,

- Giderler ile gelirler arasındaki farkı oluşturan (13.343.387.758.900.000) liranın gider fazlası oluşturduğu,

- Zorunlu sebeplerle yapılan ödenek üstü giderleri karşılamak üzere toplam (261.441.302.790.000) liralık ödeneğin tamamlayıcı ödenek olarak verilmesinin öngörüldüğü,

- 2000 yılı içinde harcanamayan ve özel kanunlarla devrine izin verilen toplam (273.102.727.970.000) liralık ödeneğin iptal edilmeyerek ertesi yıla devredilmesinin teklif edildiği,

- Yılı içinde kullanılanlar ile ertesi yıla devredilmek üzere saklı tutulanlar dışında kalan toplam (2.693.468.326.028.000) liralık ödeneğin iptal edildiği,

- 1999 yılından 2000 yılına toplam (22.920.145.554.999.000) lira iç borç devrettiği, 2000 yılında alınan (36.348.240.405.701.000) liranın ilavesiyle toplam iç borcun (59.268.385.960.700.000) liraya ulaştığı, yıl içinde bu borçların (22.847.765.186.750.000) liralık kısmının ödendiği ve 2001 yılına (36.420.620.773.950.000) liranın iç borç olarak devrettiği,

- Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların 1999 yılından 2000 yılına toplam (3.934.599.983.342.000) lira dış borcun devrettiği, bu miktara yılı içinde alınan borçların ilavesi ve ödemeler düşüldükten sonra 2000 yılından 2001 yılına (8.841.968.623.100.000) liranın dış borç olarak devretmesi,

Öngörülmüştür.

Sayıştay Başkanlığınca hazırlanan 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısına ilişkin "Genel Uygunluk Bildirimi", rapor ve ekli cetvellerinde ise;

- Genel Bütçeli İdarelerin ekli gider cetvellerinde gösterildiği üzere toplam (261.441.302.790.000) lira ödenek dışı gider kaydedildiği, bu tutardan (73.655.610.480.000) liralık kısmın ödenek aranmaksızın yapılacak giderlere, (97.480.197.080.000) liralık kısmın da personel giderlerine ait olduğundan bunlar için tamamlayıcı ödenek verilmesinin uygun olacağı, kalan (90.305.495.230.000) liranın ise, sorumluluk gerektiren giderler olup, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 81 inci maddesi uyarınca tamamlayıcı ödenek verilip, verilmemesinin Yüce Meclisin takdirinde olduğu,

- 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 104 üncü maddesi hükmü uyarınca bir kısım gelir tertiplerine ilişkin gelir kesinhesabındaki açıklamaların tahmin ve tahsilat arasındaki farklara ait bilgileri içermediğinden Gelir izahnamesinin yetersiz bulunduğu,

- Başbakanlık, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü, Diyanet İşleri Başkanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Bayındırlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı, Gümrük Müsteşarlığı, gider izahnamelerinin faaliyet-projeler itibariyle yetersiz bulunduğu,

- Hazine Müsteşarlığının 31.12.2000 tarihi itibariyle, Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlara ait dış borç tutarının 2001 yılına devri Hazine Genel Hesabında ve Dış Borçlar Saymanlığı 2000 Yılı Mizanı'nda 8.841.968.623.100.000 lira olarak yazılı olduğu bu tutarın Genel Bütçeden Devirli, Garantili Dış Borçları FERİS'i ve Kur farklarını içerdiği, "Dış Borçlar Hesabı"; hatalı veriler içermesi, önemli miktarda veri eksikliği bulunması ve 2000 yılı sonu itibariyle gerçek döviz karşılığı TL miktarını göstermemesi nedenleriyle dış devlet borcu bakiyesini tam, doğru ve uygun bir biçimde sunulmadığı, "Dış Borçlar Hesabı"nın 2000 yılı son itibariyle "Alacak Bakiyesi" tam, doğru ve uygun bir biçimde tespit edilememiş olmasından dolayı uygunluk verilemediği,

Daha önceki yıllarda reddedilmiş olan;

1995, 1996, 1997, 1998 ve 1999 yılları Dış Borçlar,

1997, 1998 ve 1999 yılları Genel Bütçe Dışındaki Daire ve Kurum Borçları,

1997, 1998 ve 1999 yılları Genel Bütçe Dışındaki Dairelere Yatırılan Sermayeler,

1999 yılı Kredi Anlaşmaları,

1999 yılı kullanılacak Dış Krediler,

hesapları henüz hazırlanmamış olduğundan bunlara uygunluk verilmesine dönük bir çalışmanın yapılamadığı,

Bugüne kadar reddedilmiş olan Hazine hesaplarına uygunluk bildirimini verilebilmesi için;

"1) Reddedilen hesaplar, ait oldukları yıl bazında eksiklikleri ve hataları giderilerek yeniden tanzim edilip Sayıştay'a sunulması,

2) Denetime sunulan hesaplar :

a) Kaydedilmesi gereken tüm işlemleri ihtiva etmesi,

b) Tüm kayıtlar ve işlemlerin tasnifinin muhasebe ilkelerine ve mevzuata uygun olması,

c) Kayıtlar hesabı önemli ölçüde saptıracak maddi hatalardan uzak olması,

3) Uygunluk bildirimi verilen hesaplar doğrultusunda saymanlık mizanlarında, genel mizanlarda ve Hazine Genel Hesaplarında, geçmişe dönük olarak gerekli değişiklikler yapılmalıdır." şeklindeki şartların bulunduğu,

Ayrıca;

1998 Yılı İzleme Raporu ile önerilen ve Plan ve Bütçe Komisyonunca oylanarak kabul edilen:

"1- Yıllık Yatırım Programlarına dış kredi anlaşmalarında öngörülen kullanım takviminde yer alan ödenekler konmalıdır.

2- Maliye Bakanlığı bütçe çağrısında kuruluşların dış proje kredisi kullanımlarının tamamı için ödenek istemeleri uyarısında bulunmalıdır. Bu ödenekler aynen bütçeleştirilmeli ve ödenek kesintisinin dışında tutulmalıdır.

3- Dış proje kredileri için verilen ödenekler, nakit temini gerektirmediğinden ve uluslararası anlaşmalar gereğince belirlenen takvimler çerçevesinde harcılandıklarından, yıl başlarında tamamen serbest bırakılmalıdır.

4- Bütçeleştirme işlemlerinin uzamasının yatırımları yavaşlatmasını veya durdurmasını önlemek için, dış proje kredilerinin ödenek kaydı işlemleri kuruluşların Bütçe Dairesi Başkanlıklarınca yapılmalıdır."

şeklinde önerilere ek olarak 2001 yılı izleme raporu ile belirtilen,

1- Kullanılacak Dış Krediler Hesabı kayıtları, kreditor tarafından bildirilen dış borç kullanım bilgileri ile tutulmalıdır. Bu şekilde kayıt dışı kalan dış borç tutarlarının kamu hesaplarına intikali sağlanacaktır.

2- Devlet Borçları Saymanlığı nezdinde dış borç stokunun hem kullanıcı kuruluşlardan gelen bilgiyle, hem de kreditorlerden gelen bilgiyle iki ayrı hesapta takip edilmesi sağlanmalıdır.

3- Kullanıcı kuruluş verileri ile kreditor verileri arasında yıl sonlarında oluşan fark Maliye Bakanlığı ve Sayıştay Başkanlığına bildirilmelidir.

4- Hali hazırda dış borç kullanımlarına ilişkin olarak kuruluşlardan alınan bilgiler, sadece proje kredilerine ilişkindir. Bu kredilerle ilgili giderlerin Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi henüz sağlanamamıştır. Bu tutarların takibi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

5- Genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından program kredilerinden kullanılan ve bütçeye gider kaydedilmesi gereken tutarların da Hazineye bildirilmesi ve bütçeleştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

6- Bütçe dışındaki hesaplarda takip edilmekle birlikte, ödeme niteliği taşıyan bütün sermaye mahsup işlemlerinde tahakkuk evrakı kullanılmalıdır.

şeklinde görüş ve öneriler belirtilmiştir.

Ayrıca,

Hazine Müsteşarlığının 31.12.2000 tarihi itibarıyla "İç Borç" tutarı: 2 057 683 285 430 000 lirası kısa vadeli, 34 362 937 488 520 000 lirası orta ve uzun vadeli olmak üzere toplam 36 420 620 773 950 000 lira olduğu,

2000 Mali Yılı Bütçe Kanununa göre toplam (10 851 039 583 657 000) lira borçlanma yetkisine karşılık, (8 954 165 096 908 000) liralık bir borçlanmanın yapıldığı ve limitin yetki dahilinde olduğu,

Sayıştay Başkanlığınca 2000 yılı Genel Bütçeli bazı kurum ve kuruluşların Kesinhesaplarının incelenmesinde, Dış Proje Kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kuruluşlar tarafından farklı tespit edildiği, kullanılan kredilerin bir kısmının bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve kesinhesapta yer alan ödenek ve gider toplamalarına dahil edilmediği,

Hazine Müsteşarlığının, kreditor bilgisine göre kuruluşların kredi kullanım verileri, aşağıda belirtilen kuruluşlar tarafından Hazine Müsteşarlığına bildirilen kullanım miktarları ve kesinhesapta yer alan kredi kullanımı ile ilgili kayıtların karşılaştırılmasında;

Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları

Genel Müdürlüğü	22 393 390 000
Hazine Müsteşarlığı	831 013 496 000
Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı	502 154 367 000
Millî Savunma Bakanlığı	486 168 145 208 000
Sahil Güvenlik Komutanlığı	5 077 517 160 000
Maliye Bakanlığı	286 912 690 000
Millî Eğitim Bakanlığı	62 289 030 815 000
Sağlık Bakanlığı	11 383 692 631 000
Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	2 384 322 213 000
Orman Bakanlığı	9 119 223 648 000
Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	31 679 510 000
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	223 065 647 000
Gümrük Müsteşarlığı	6 657 794 863 000
Karayolları Genel Müdürlüğü	31 417 248 328 000
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	199 605 780 030 000
Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü	65 464 415 745 000

583 099 272 863 000 lira Dış Proje Kredisi Bütçeleştirilmediği,

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2000 Mali Yılı Kesinhesabına bağlı Gider Kesinhesap (A) cetvelinde "Dış Proje Kredilerinden Ertesi Yıla Devreden Ödenek sütunu toplamalarının ilgili cetvelin tertipler itibarıyla ayrıntısında 40 558 990 000 TL icmalinde ise 30 000 000 TL farkla 40 588 990 000 TL yazıldığı söz konusu farkın genel toplamı etkilememekle birlikte gider cetvelinin buna göre düzeltilmesinin gerektiği,

belirtilmiştir.

Genel uygunluk bildiriminde yer alan hususlar çerçevesinde Komisyonumuzda tasarı ile ilgili yapılan müzakerelerde;

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Kesinhesap Kanun tasarisına ekli Gider (A) cetvelinde saptanan fakat gider genel toplamını etkilemeyen farklar müzakere edilmiş söz konusu kurum cetvelinin genel uygunluk bildiriminde yer alan hususlar çerçevesinde düzeltilmesi, diğer kurumların gider cetvellerinin ise aynen kabul edilmeleri kararlaştırılmıştır.

2000 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli bazı kurumların kullandıkları dış proje kredi miktarlarının bütçeleştirilememesine ilişkin Komisyonumuzda yapılan müzakerelerde;

Sayıştayın 1995 tarihinden beri dış borçlara uygunluk verilmeyen ve verilebilmesi için 1998 yılı İzleme raporunda belirtilen ve oylanarak kabul edilen önerilere ek olarak 2001 yılı izleme raporunda belirtilen 6 maddelik öneriler Komisyonumuzca müzakere edilmiş ve bilgi edinilmiştir.

1999 Mali Yılına ait kesinhesapların incelenmesi sırasında, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan dış proje kredi miktarlarının Hazine Müsteşarlığı ve kullanıcı kuruluşlar arasında farklı tespit edildiği, kullanılan kredilerin büyük bir kısmının bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı gerekçesiyle, Komisyonumuzca Sayıştay Başkanlığından bütçeleştirilemeyen dış borç kullanımlarının net olarak tespit edilip Ek Uygunluk bildirimini ile raporlanmasını istediği dış borçlara ilişkin Ek Uygunluk bildirimini ile müzakere edilerek, 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı esas alınmak suretiyle, İçtüzüğün 35 inci maddesi hükmü çerçevesinde birleştirilmesi ve Komisyon Raporunda ayrı bir bölüm olarak konuya yer verilmesi kararlaştırılmış olup, 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısının :

Devlet Borçları başlıklı 8 inci maddesi; genel uygunluk bildiriminde yer alan hususlar dikkate alınarak Dış Borçlar Hesabının Devletin Dış borç stokunu içermemesi gerekçesiyle Sayıştayca Uygunluk verilmeyen dış borçlara ilişkin (b) bendinin madde metninden çıkartılması suretiyle,

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 nei maddeleri ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 9 ve 10 uncu maddeleri aynen,

kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
<i>Metin Şahin</i>	<i>Hayrettin Özdemir</i>	<i>Ahmet Kabil</i>
Antalya	Ankara	Rize
Kâtip	Üye	Üye
<i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i>	<i>Dengir Mir Mehmet Fırat</i>	<i>Gaffar Yakın</i>
Bartın	Adıyaman	Afyon
Üye	Üye	Üye
<i>Sait Açba</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>	<i>Cengiz Aydoğan</i>
Afyon	Ankara	Antalya
Üye	Üye	Üye
<i>M. Gtven Karahan</i>	<i>Hüseyin Arabacı</i>	<i>Necati Yönder</i>
Balıkesir	Bilecik	Bingöl
Üye	Üye	Üye
<i>Zeki Ergezen</i>	<i>Hayati Korkmaz</i>	<i>Oğuz Tezmen</i>
Bitlis	Bursa	Bursa

Üye
M. Altan Karapaşaoğlu
Bursa

Üye
Mehmet Sadri Yıldırım

Eskişehir

Üye

Aydın Ayaydın

İstanbul

Üye

Celal Adan

İstanbul

Üye

Mehmet Serdaroğlu

Kastamonu

Üye

Süleyman Çelebi

Mardin

Üye

Cevat Ayhan

Sakarya

(Muhalifim)

Üye

Lütfi Ceylan

Tokat

Üye
Hakkı Duran
Çankırı

Üye
Metin Kalkan

Hatay

Üye

Masum Türker

İstanbul

Üye

Hasan Çalış

Karaman

Üye

Necdet Tekin

Kırklareli

Üye

Metin Ergun

Muğla

Üye

Kemal Kabataş

Samsun

Üye
Aslan Polat
Erzurum
(Muhalefet şerhim ektedir)

Üye
Mehmet Dönen

Hatay

Üye

Nesrin Nas

İstanbul

Üye

Arslan Aydar

Kars

Üye

Kemal Köse

Kocaeli

Üye

Ş. Ramis Savaş

Sakarya

Üye

Yaşar Topçu

Sinop

Üye
Bekir Gündoğan
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

2000 MALİ YILI KESİN HESAP

KANUNU TASARISI

Gider Bütçesi

MADDE 1. - Genel bütçeli idarelerin 2000 Mali Yılı giderleri, bağlı (A) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, (46 384 290 611 650 000.-) lira olarak gerçekleşmiştir.

Gelir Bütçesi

MADDE 2. - Genel bütçenin gelirleri, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere, (33 040 902 852 750 000.-) lira olarak gerçekleşmiştir.

Nazım Gelir ve Gider

MADDE 3. - (5 749 577 227 540 000.-) lira nazım gelir tahsil edilmiş ve aynı miktar gider yapılmıştır.

Denge

MADDE 4. - Birinci maddede yazılı giderler ile ikinci maddede yazılı gelirler arasında (13 343 387 758 900 000.-) liralık gider fazlası meydana gelmiştir.

Tamamlayıcı Ödenek

MADDE 5. - Bağlı (A) işaretli cetvelin ilgili sütununda kayıtlı (261 441 302 790 000.-) liralık ödenek üstü gideri karşılamak üzere aynı tutarda tamamlayıcı ödenek kabul edilmiştir.

Devredilen Ödenek

MADDE 6. - 2000 Mali Yılı içinde harcanmayan ve özel kanunlarla devrine izin verilen (273 102 727 970 000.-) liralık özel ödenek ertesi yıla ödenek kaydedilmek üzere devredilmiştir.

İptal Edilen Ödenek

MADDE 7. - Bağlı (A) işaretli cetvelin ilgili sütununda kayıtlı bulunan ve yılı içinde kullanılan ve devredilenler dışında kalan (2 693 468 326 028 000.-) liralık ödenek iptal edilmiştir.

Devlet Borçları

MADDE 8. - Bağlı, Devlet borçları uygulama sonuçları kesinhesap cetvellerinde ay-

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN

KABUL ETTİĞİ METİN

2000 MALİ YILI KESİN HESAP

KANUNU TASARISI

Gider Bütçesi

MADDE 1. - Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Gelir Bütçesi

MADDE 2. - Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Nazım Gelir ve Gider

MADDE 3. - Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Denge

MADDE 4. - Tasarının 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tamamlayıcı Ödenek

MADDE 5. - Tasarının 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devredilen Ödenek

MADDE 6. - Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

İptal Edilen Ödenek

MADDE 7. - Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devlet Borçları

MADDE 8. - Bağlı, Devlet borçları uygulama sonuçları kesinhesap cetvellerinde ay-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

rıntısı gösterildiği üzere 31.12.2000 tarihi itibariyle:

a) (34 362 937 488 520 000.-) lira orta ve uzun vadeli, (2 057 683 285 430 000.-) lira kısa vadeli olmak üzere, toplam (36 420 620 773 950 000.-) lira iç borç,

b) (8 841 968 623 100 000.-) lira genel ve katma bütçeli kuruluşlara ait dış borç,
Mevcuttur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

rıntısı gösterildiği üzere 31.12.2000 tarihi itibariyle: (34 362 937 488 520 000.-) lira orta ve uzun vadeli, (2 057 683 285 430 000.-) lira kısa vadeli olmak üzere, toplam (36 420 620 773 950 000.-) lira iç borç mevcuttur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 9. - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10. - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 9. - Tasarımın 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 10. - Tasarımın 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

D. Bahçeli

Devlet Bakanı

K. Derviş

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Devlet Bakanı

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Devlet Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. Üşenmez

Millî Savunma Bakanı

S. Çakmakoğlu

Maliye Bakanı

S. Oral

Sağlık Bakanı

Doç. Dr. O. Durmuş

Çalışma ve Sos. Gtöv. Bakanı

Y. Okuyan

Kültür Bakanı

M. İ. Talay

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

H. H. Özkan

Devlet Bakanı

Prof. Dr. T. Toskay

Devlet Bakanı

F. Bal

Devlet Bakanı

Prof. Dr. R. Mirzaoğlu

Devlet Bakanı

E. S. Gaydalı

Devlet Bakanı

R. Önal

İçişleri Bakanı

R. K. Yücelen

Millî Eğitim Bakanı

M. Bostancıoğlu

Ulaştırma Bakanı V.

A. K. Tanrıkulu

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. K. Tanrıkulu

Turizm Bakanı

E. Mumcu

Çevre Bakanı

F. AYTEKİN

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. Yılmaz

Devlet Bakanı

M. Keçeciler

Devlet Bakanı

Dr. Y. Karakoyunlu

Devlet Bakanı

H. Gemici

Devlet Bakanı

F. Ünlü

Adalet Bakanı

Prof. Dr. H. S. Türk

Dışişleri Bakanı V.

Prof. Dr. Ş. S. Gürel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

K. Aydın

Tarım ve Köyişleri Bakanı

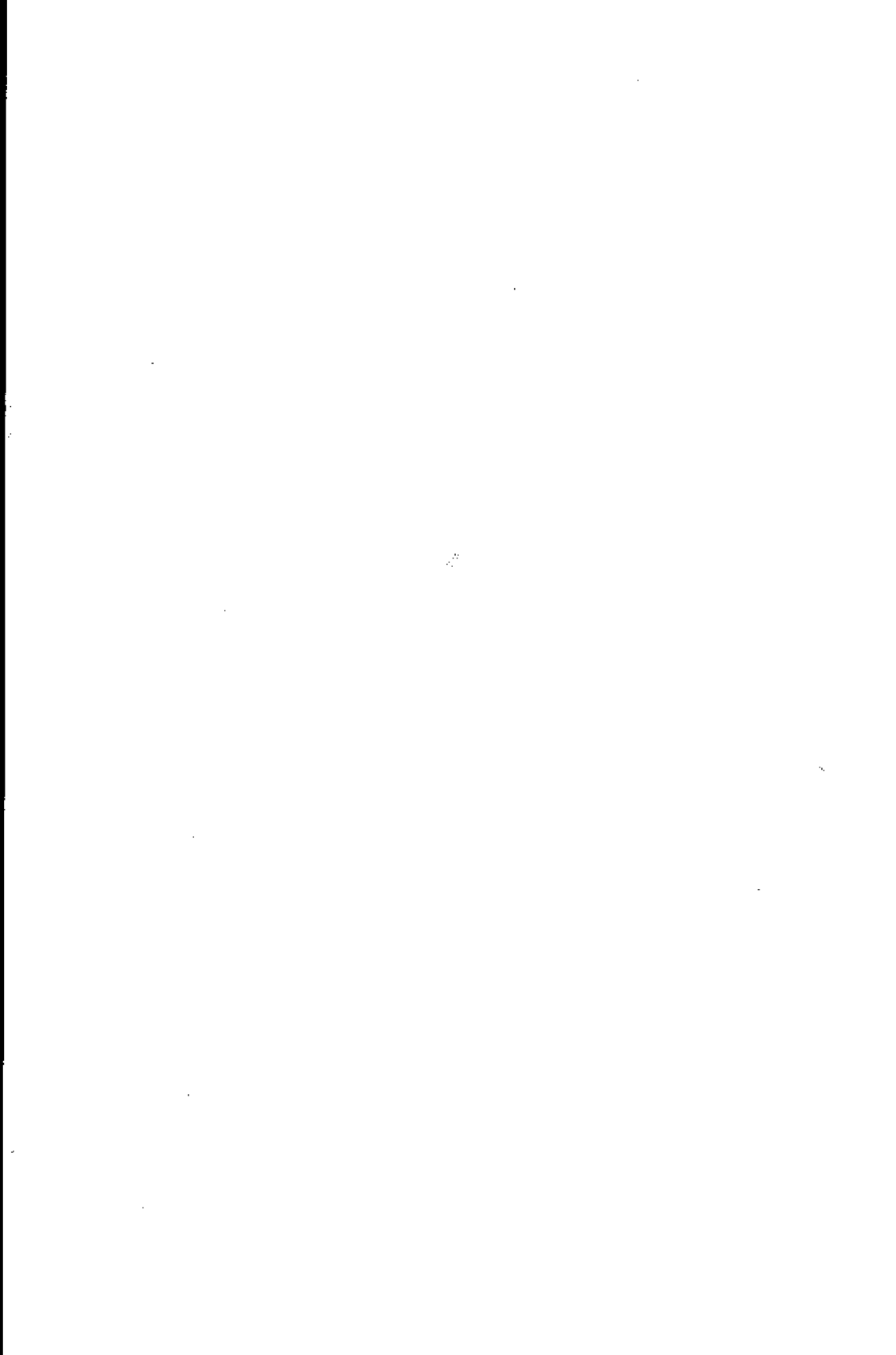
Prof. Dr. H. Y. Gökalp

En. ve Tab. Kay. Bakanı

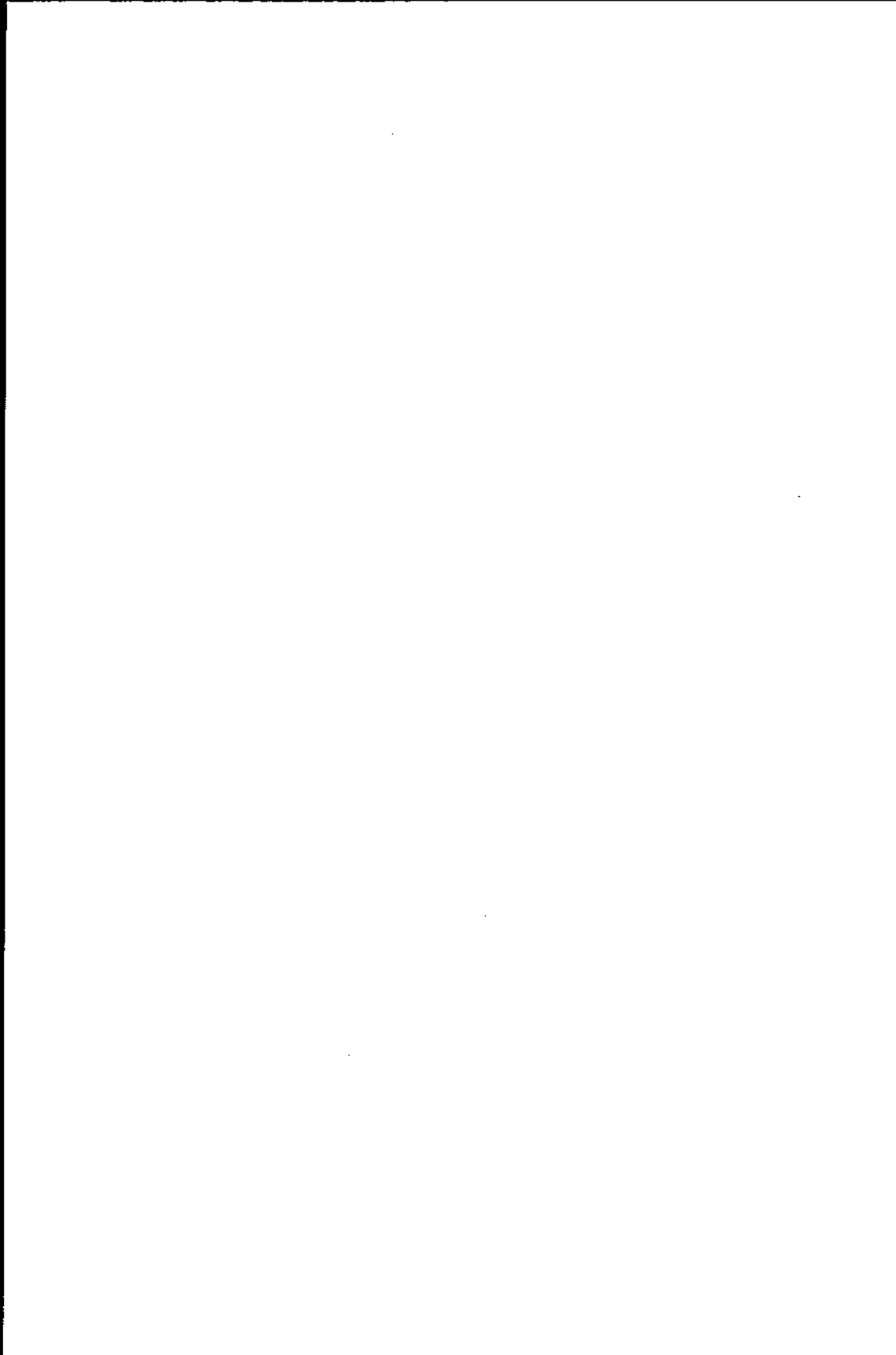
Z. Çakan

Orman Bakanı

Prof. Dr. N. Çağan

**2000 MALİ YILI GENEL BÜTÇEYE
DAHİL KURULUŞLARIN
KESİN HESAP KANUN TASARISI'NIN
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNCA
KABUL EDİLEN METNİNE
EKLİ CETVELLER**

2000 YILI GENEL BÜTÇE (A) CETVELİ

(BİN TL)

AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55. MAD VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ	107 179 274 750	83 976 780 730	23 202 494 020			
CUMHURBAŞKANLIĞI	9 742 202 000	8 174 710 530	1 567 491 470			
SAYIŞTAY	16 900 390 600	12 016 913 640	3 883 476 960			
ANAYASA MAHKEMESİ	1 114 865 500	1 030 779 290	85 314 610	1 228 400		
BAŞBAKANLIK	447 653 669 061	403 385 712 890	44 296 637 271	28 681 100		12 806 331 480
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI MÜSTEŞARLIĞI	14 231 196 400	10 034 973 860	4 196 222 540			
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	25 487 244 478 000	24 653 822 123 950	833 422 354 050			157 740
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI	26 044 895 000	25 020 887 730	1 024 027 270			
DANIŞTAY	5 155 050 600	5 122 096 950	42 653 650	9 700 000		
YARGITAY	8 082 509 000	8 047 187 880	82 609 570	47 288 450		
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ	47 862 637 560	43 687 066 060	4 189 233 760	13 662 260		4 825 510
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	270 362 931 280	267 707 095 100	4 999 743 770	2 343 907 590		
TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	57 191 678 730	56 145 591 540	1 600 476 550	554 389 360		
DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	19 972 257 800	18 861 845 190	1 141 947 680	31 535 070		
ADALET BAKANLIĞI	358 343 406 580	349 930 568 220	11 911 387 950	3 553 745 610	55 196 020	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	4 855 100 186 000	3 745 216 571 570	1 106 686 812 680	1 465 821 430	4 662 623 180	979 046 816 950

2000 YILI GENEL BÜTÇE (A) CETVELİ

(BİN TL)

AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55. MAD VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	227 898 612 500	224 092 415 250	5 694 508 550	1 888 311 300		56 670 200
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	1 058 801 340 020	1 059 080 235 950	34 805 714 060	36 860 221 250	1 975 611 260	14 072 634 050
JANDARMA GENEL KOMUTANLIĞI	686 870 014 280	652 375 092 390	45 761 045 840	11 600 599 960	334 476 010	28 935 115 920
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	27 050 028 060	23 750 665 490	3 440 356 620	140 994 050		2 712 666 120
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI	192 847 773 260	167 577 543 300	16 833 923 910		8 436 306 050	
MALİYE BAKANLIĞI	8 437 963 053 255	8 201 891 911 720	227 527 091 325	54 194 013 450	62 738 063 660	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	3 755 869 817 820	3 460 791 917 140	173 530 231 590	53 897 823 580	175 445 492 670	
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI	892 043 411 286	866 589 490 880	21 651 341 626	1 003 810 000	4 806 388 880	
SAĞLIK BAKANLIĞI	1 109 014 331 731	1 139 512 582 020	50 247 780 491	90 911 386 050	10 165 355 270	7 834 474 100
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	82 028 473 030	66 492 102 540	15 680 228 440	418 055 680	264 197 730	92 928 720
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	279 247 296 563	269 828 708 180	10 120 236 333	707 700 540	6 052 590	40 558 890
ORMAN BAKANLIĞI	87 841 294 306	80 332 078 000	7 628 611 546	119 395 240		2 008 129 570
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	28 599 756 500	26 351 748 080	2 376 184 080	128 175 660		
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI	72 335 092 055	67 229 193 090	2 978 623 945	12 873 090	2 140 148 110	
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	121 565 215 500	119 697 874 580	1 874 790 710	7 449 790		
KÜLTÜR BAKANLIĞI	137 327 721 800	132 240 268 810	4 193 786 470	460 930 480	1 354 597 000	

2000 YILI GENEL BÜTÇE (A) CETVELİ

(BİN TL)

AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55. MAD. VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
TURİZM BAKANLIĞI	67 217 675 500	62 304 121 860	4 922 222 920	8 669 280		
ÇEVRE BAKANLIĞI	24 943 065 380	23 602 769 520	1 358 452 460	18 156 600		
DENİZCİLİK MÜSTEŞARLIĞI	13 942 391 801	8 965 839 050	4 420 368 371	162 035 160	718 219 540	3 180 395 230
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	54 832 369 350	39 403 168 670	16 279 943 040	850 742 360		
GENEL TOPLAM	49 089 420 362 858	46 384 290 611 850	2 693 468 326 028	261 441 302 790	273 102 727 970	1 050 791 704 580
NAZIM GİDER	5 785 366 422 850	5 749 577 227 540			15 789 195 310	

2000 YILI GENEL BÜTÇE İCMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
1				VERGİ GELİRLERİ	24 000 000 000 000	26 503 698 413 260
	1			GELİRDEN ALINAN VERGİLER	9 585 000 000 000	10 503 414 731 950
		1		Gelir Vergisi	6 276 000 000 000	6 213 003 676 950
			1	Beyana Dayanan Gelir Vergisi		345 146 974 890
			2	Basit Usulde Gelir Vergisi		10 402 062 070
			3	Gelir Vergisi Tevkifatı		6 668 008 200 160
			4	Gelir Vergisi Dahilli Tevkifatı		26 412 780
			5	G.V.Kan.Göre Alınan Geçici Vergi		180 263 951 120
			7	Dev.Tah.Hazine Bon.Faiz Yap.G.		9 156 075 930
		2		Kurumlar Vergisi	3 309 000 000 000	2 356 800 135 990
			1	Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi		397 324 675 660
			2	Kurumlar Vergisi Tevkifatı		24 791 678 960
			3	Kurumlar Vergisi Dahilli Tevkifatı		4 850 420
			4	Kur.V.K.Göre Alınan Geçici Vergi		1 934 869 859 580
			5	Kurumlar Ver.Muk.Tel.Oy.İş.El.Ed.K.As.V.		9 071 470
		4		Ekonomik Denge Vergisi		58 867 910
				Ekonomik Denge Vergisi		58 867 910
		5		Ek Gelir Vergisi		95 619 024 780
				Ek Gelir Vergisi		95 619 024 780
		6		Faiz Vergisi		1 640 654 858 050
				Faiz Vergisi		1 640 654 858 050

2000 YILI GENEL BÜTÇE İCMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
		7		Ek Kurumlar Vergisi		197 278 168 270
				Ek Kurumlar Vergisi		197 278 168 270
	2			SERVETTEN ALINAN VERGİLER	243 000 000 000	347 589 418 650
		2		Motorlu Taşıtlar Vergisi	224 000 000 000	201 369 783 900
				Motorlu Taşıtlar Vergisi		201 157 202 310
		2		Motorlu Taşıtlar Ek Vergisi		212 581 590
		3		Veraset ve İntikal Vergisi	19 000 000 000	13 111 451 790
				Veraset ve İntikal Vergisi		13 111 451 790
		4		Net Aktif Vergisi		144 231 220
		2		Net Aktif Vergisi		144 231 220
		5		Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi		67 828 832 100
				Ek Motorlu Taşıtlar Vergisi		67 828 832 100
		6		Ek Emlak Vergisi		64 548 692 760
				Ek Emlak Vergisi		64 548 692 760
		7		4490 S.Kan.Ger.Tah.Ed.Harçlar		586 426 880
		1		4490 S.Kan.Ger.Tah.Ed.Harçlar		586 426 880
	3			MAL VE HİZMET. ALINAN VERGİ.	11 110 000 000 000	11 363 199 146 890
		1		Dahilde Alınan KDV	4 628 000 000 000	4 487 807 568 870
		1		Beyana Dayanan Katma Değer Vergisi		4 484 669 753 210
		2		Basit Usulde Katma Değer Vergisi		3 137 815 660
		2		Ek Vergi	450 000 000 000	532 527 677 970

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
			1	Tütün Mam.ve Her Türü Alk.İç.Ai.E.Ver.		527 269 803 220
			2	Sair Şarap ve Bira ile İçki. Al.Ek Vergi		2 176 705 480
			3	Oyun Kağıt.ve Röntgen Film.Ai.E.Ver.		1 736 353 940
			4	Her Türü İspirto ve Füz.Yağ.Ai.E.Ver.		1 344 815 330
			7	Eğitim Gençlik Spor Sağlık Hiz.A.Ver.		
		3		Taşıt Alım Vergisi	278 000 000 000	429 580 593 730
				Taşıt Alım Vergisi		429 066 595 550
		2		Ek Taşıt Alım Vergisi		513 998 180
		4		Akaryakıt Tüketim Vergisi	4 000 000 000 000	3 268 774 416 770
				Akaryakıt Tüketim Vergisi		3 268 774 416 770
		6		Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	736 000 000 000	858 153 607 620
				Banka ve Sigorta Muamemeleri Vergisi		858 153 607 620
		6		Damga Vergisi	572 000 000 000	704 477 952 200
				Damga Vergisi		704 477 952 200
		7		Harçlar	446 000 000 000	453 142 323 230
		1		Tapu Harçları	168 000 000 000	177 776 680 040
		2		Yargı Harçları	60 000 000 000	60 506 226 890
		3		Noter Harçları	32 000 000 000	34 524 448 880
		4		Pasaport ve Konsolosluk Harçları	64 000 000 000	58 106 272 880
		5		Trafik Harçları	40 000 000 000	49 771 242 720
		6		Diğer Harçlar	82 000 000 000	61 465 091 350

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
			7	Diploma Harçları		
			8	Ticaret Sicilli Harçları		9 868 511 900
			9	Esnaf ve Sanayi Sicilli Harçları		1 123 868 570
		8		Özel İletişim Vergisi		415 872 141 250
				Özel İletişim Vergisi		415 872 141 250
		9		Özel İşlem Vergisi		212 862 865 250
				Özel İşlem Vergisi		212 862 865 250
	4			DIŞ TİCARETTEN ALINAN VERGİ.	3 061 500 000 000	4 289 400 540 270
		1		Gümrük Vergisi	377 500 000 000	386 133 925 050
			1	Akaryakıt Dışındaki Madde.Al.Güm.V.	372 500 000 000	382 610 785 450
			2	Akaryakıttan Alınan Gümrük Vergisi	4 800 000 000	3 380 063 710
			3	Tek ve Maktu Vergi	200 000 000	143 076 890
		2		İthalde Alınan KDV	2 674 000 000 000	3 891 746 009 950
				İthalde Alınan KDV		3 891 746 009 950
		3		Diğer Dış Ticaret Gelirleri	10 000 000 000	11 520 605 270
				Diğer Dış Ticaret Gelirleri		11 520 605 270
	5			KALDIRILAN VERGİ. ARTIKLARI	500 000 000	94 575 500
		1		Kaldırılan Vergiler Artıkları	500 000 000	94 575 500
				Kaldırılan Vergiler Artıkları		94 575 500
	2			VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	5 620 000 000 000	3 486 492 923 840
	1			DEVLET.YÖN.KUR HAS.VE DEV.PAY.	184 222 000 000	276 777 408 070

2000 YILI GENEL BÜTÇE İCMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
		1		Devletçe Yönetilen Kurumlar Hasılatı	61 000 000	53 304 300
		1		Resmî Basımev, Okullar ve Diğ.Kur.Has.	60 000 000	53 304 300
		2		Katma Bütçeli İdarelerin Gelir Fazıalan	1 000 000	
		2		Devlet Payları	36 159 000 000	47 845 289 430
		1		Mükerrer Sigorta Şirketlerinden Alınan	120 000 000	
		2		Petrolden Devlet Hakkı	8 000 000	7 430 960
		3		Petrolden Devlet Hissesi	28 500 000 000	42 304 636 750
		4		Madenlerden Devlet Hakkı	7 530 000 000	5 613 905 960
		5		Oyun Kağıdı Gelirleri	1 000 000	19 416 760
		3		Belli Giderler Karşılığı Gelirler	2 000 000	4 471 750
		1		Kamb.Muraka.Muk.Cum.Merkez Ban.Al.	1 000 000	
		2		Teftiş Mukabili Şirketlerden Alınan	1 000 000	
		3		Takip Giderleri Karşılığı Alınan Paralar		4 471 750
		4		TC Merkez Bankası Safi Hasılatı	158 000 000 000	228 874 342 590
				TC Merkez Bankası Safi Hasılatı		228 874 342 590
	2			DEVLET PATRİMUVANI GELİRLERİ	4 179 135 000 000	1 648 821 155 230
		1		Taşınmaz Mallar Satış Gelirleri	790 001 000 000	106 572 713 740
		1		Sosyal Tesis Satış Gelirleri	1 000 000	20
		2		Haz.Arsa ve A.Diğ.Taş.Mal.Sat.Gelirleri	100 000 000 000	53 703 393 720
		3		Enerji Dağ.ve Sant.Dev.Geliri	690 000 000 000	52 869 320 000
		2		Taşınmaz Mallar İdare Gelirleri	86 000 000 000	77 533 683 220

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
			1	Lojman Kira Gelirleri	36 000 000 000	39 396 918 300
			2	Ecrimisil Gelirleri	15 000 000 000	11 894 080 020
			3	Diğer Taşınmaz Mallar İd.Gel.	35 000 000 000	26 242 584 900
		3		Taşınır Mallar Gelirleri	61 550 000 000	89 307 885 950
			1	Taşınır Mallar Satış Gelirleri	1 500 000 000	1 107 802 050
			2	Taşınır Mallar Kira Gelirleri	50 000 000	85 522 040
			3	Değerli Kağıtlar Satış Gelirleri	60 000 000 000	50 377 034 240
			4	Banka Çek.Değ.Kağ.Gelirleri		37 737 527 620
		4		Hazine Port.ve İştirak Gel.	2 723 084 000 000	741 644 096 220
			1	K.İ.T.lerden Elde Edilen Gelirler	1 373 000 000 000	402 363 067 100
			2	İştirak Gelirleri	84 000 000	78 529 120
			3	Telekom Hisse Satış Gelirleri	1 350 000 000 000	
			4	Telekom Lisans Satış Gelirleri		339 202 500 000
		5		Döner Sermayeden Elde Ed.Gel.	130 500 000 000	146 102 031 310
			1	Döner Sermaye Ay.G.Safi Has.Ak.	124 000 000 000	142 947 106 850
			2	Döner Ser.Yıl Sonu Kar.Ak.	6 500 000 000	3 154 924 460
		6		K.İ.T ve İ.D.Tlerden Sağ.Gelirler	388 000 000 000	387 660 844 790
			1	Türk Telekomünikasyon A.Ş.Sağ.Gelir	216 000 000 000	379 762 503 670
			2	Türkiye Elekt.Dağ.A.Ş. Sağ.Gel.	20 000 000 000	1 344 030 940
			3	D.H.M.İ.Gen.Müd.Sağ.Gelir	12 000 000 000	
			4	Tütün, T. Mam.Tuz Al.İş.Gn.Md.Sağ.Gel.	30 000 000 000	

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALİ (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
			5	D.M.O.Gen.Müdd.Sağ.Gel.	4 000 000 000	6 554 310 280
			6	BOTAŞ'tan Sağlanacak Gelir	106 000 000 000	
	3			FAİZ, İKRAZ VE TAVİZ. GERİ AL.	327 142 000 000	637 597 626 710
		1		Faizler	326 957 000 000	637 487 197 740
			1	Vergi Resim ve Harç Gecikme Faizleri	55 900 000 000	62 035 056 900
			2	İadeli Borç Faizleri	60 080 000 000	84 747 176 430
			3	Devlet Tahvilleri Geçmiş Gün Faizleri	1 000 000	
			4	Diğer Faizler	60 976 000 000	448 890 366 850
			5	Devlet Tahvili Primit Satış Geliri	150 000 000 000	41 814 589 560
		2		İkrazlardan Geri Alınanlar	155 000 000	4 222 070
				İkrazlardan Geri Alınanlar		4 222 070
		3		Tavizlerden Geri Alınanlar	30 000 000	106 206 900
				Tavizlerden Geri Alınanlar		106 206 900
	4			CEZALAR	367 001 000 000	445 941 466 430
		1		Para Cezaları	22 000 000 000	36 467 890 710
			1	Mahkeme Para Cezaları	12 000 000 000	21 957 157 810
			2	İdari Para Cezaları	10 000 000 000	14 510 732 900
		2		Vergi Cezaları ve Gecikme Zamları	345 000 000 000	409 468 912 060
			1	Vergi Cezaları	45 000 000 000	52 976 710 530
			2	Vergi ve Sair Amme Alacak.Gec.Zam.	300 000 000 000	356 492 201 530
		3		Trafik Para Cezaları	1 000 000	4 663 660

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
				Trafik Para Cezaları		
			2	Trafik Zab.Gec.Cezaları		4 663 660
	5			ÇEŞİTLİ GELİRLER	552 500 000 000	296 355 267 400
		1		Çeşitli Gelirler	552 500 000 000	296 355 267 400
				Çeşitli Gelirler		296 355 267 400
	6			RKBT KUR, RTÜK, İMKB, SPK		281 000 000 000
		1		RKBT KUR, RTÜK, İMKB, SPK		281 000 000 000
				RKBT KUR, RTÜK, İMKB, SPK		281 000 000 000
	3			ÖZEL GELİRLER VE FONLAR	2 840 000 000 000	2 833 446 045 450
		1		ÖZEL GELİRLER	70 000 000 000	16 785 030
		1		Hibe ve Yardımlar	70 000 000 000	16 785 030
				Hibe ve Yardımlar		16 785 030
	2			FONLAR	2 200 000 000 000	2 206 053 457 010
		1		Akar.İstk.Fon.Haz.Yat.Miktar		124 875 320
				Akar.İstk.Fon.Haz.Yat.Miktar		124 875 320
		3		Mer.Ban.34 N.NATO Hs.Haz.Dev.Mik.	160 000 000	485 735 360
				Merkez Ban.34 Nato Hs.Haz.Dev.Mik.		485 735 360
		5		Bütçeleştirilen Fon Gelirleri	1 993 000 000 000	2 016 582 318 400
				Bütçeleştirilen Fon Gelirleri		2 014 204 910 650
			1	Savunma San.Dest.Fonu		1 377 324 650
			2	3238 S.K. 13/4 Mad.Göre Al.		83 100

2000 YILI GENEL BÜTÇE İCMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
		6		Fonlardan Aktarmalar	206 850 000 000	168 660 685 740
				Fonlardan Aktarmalar		168 664 028 610
		1		Sosyal Yar.ve Day.Teşv.Fonu		6 657 130
		7		Çırak.Mes.veTek.Eğ.G.ve Y.Tah.		265 670
		1		Çırak.Mes.ve Tek.Eğ.G.ve Y. Tah.		265 670
		8		Gelir ve Kurum Ver.Öz.AI.Fon.		20 898 382 160
		1		Gelir ve Kurum Ver.Öz.AI.Fon.		20 898 382 160
		2		Ağaçlandırma Fonu		
		9		4306 Sayılı Kanun Gelirleri		301 194 360
		1		4306 Sayılı Kanun Geç.Mad. 1/A		237 668 260
		2		4306 Sayılı Kanun Geç.Mad.1/B		63 526 100
	3			Eğitim Özel Gelirleri	670 000 000 000	345 091 898 340
		1		4306 Sayılı Kanun Gelirleri	670 000 000 000	345 091 898 340
				4306 Sayılı Kanun Gelirleri		345 091 898 340
	4			Bedelli Askerlik Özel Geliri		282 283 500 000
		1		Bedelli Askerlik Özel Geliri		282 283 500 000
				Bedelli Askerlik Özel Geliri		282 283 500 000
	5			Temizletme ve Aydınlatma Harcı		405 070
		1		Temizletme ve Aydınlatma Harcı		
		1		Temizletme ve Aydınlatma Harcı		
		2		Kaldırılan Vergiler Toplu Konut Fonu		405 070

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
			1	Kaldırılan Vergiler Toplu Konut Fonu		405 070
5				BAĞIŞLAR		886 720
6	2			CEZA EVLERİ VE MAHKEME BİNALARI GELİRLERİ		631 536 300
6	7			MADENİ PARA BASKI AVANSI		6 000 000 000
6	6			GENEL BÜT. HARİTA ALIM YAPIM BEDELLERİ		620 708 690
6	7			SARAY KÖŞK VE KASIR. ELDE ED.GEL.		1 200 367 000
7				GAYRİMENKUL SATIŞ BEDELİ		1 135 938 590
7	2			TABANCA SATIŞ ELDE ED.GEL		713 819 110
8	3			İHRAÇ FAZ.MAL VE HİZ.SATIŞ.EL.ED.GEL.		6 879 261 480
8	6			KURUM VE MÜES.TAH.ED.GEL.		144 285 878 690
9	1			TÜKETİCİ VE REK.KOR.H.KAN.E.E.G.		369 383 990
9	2			GIDA MAD.ÜR.İŞL.ÇAL.İZ.GELİRLERİ		3 193 791 780
9	4			DÖNER SERMAYE GELİRLERİ		62 243 668 290
9	8			AKARYAKIT TÜKETİM FON. AKT.		430 560
1				VERGİ GELİRLERİ	24 000 000 000 000	26 503 698 413 260
2				VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	5 620 000 000 000	3 486 492 923 840
3				ÖZEL GELİRLER VE FONLAR	2 840 000 000 000	2 833 446 045 450
				ÖZEL KANUN GELİRLERİ		217 265 470 200

2000 YILI GENEL BÜTÇE İÇMALI (B) CETVELİ

(BİN TL)

GELİR TÜRÜ	BÖLÜM	KESİM	MADDE	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ	2000 YILI TAHSİLATI
				TOPLAM	32 460 000 000 000	32 823 637 382 550
				GENEL TOPLAM	32 460 000 000 000	33 040 802 852 750
				NAZIM GELİR		5 749 577 227 540

2000 YILI TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ (A) CETVELİ

(BİN TL.)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	35 227 674 200	30 848 305 120	4 379 369 080			
111	YASAMA HİZMETLERİ	21 748 995 500	19 889 917 930	1 859 077 570			
112	MİLLİ SARAYLARIN İDARE VE KORUNMASI	17 519 605 000	10 665 410 610	6 854 194 390			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	31 482 633 050	21 372 780 070	10 109 852 980			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	1 200 367 000	1 200 367 000				
	GENEL TOPLAM	107 179 274 760	83 976 780 730	23 202 494 020			

ÖDENEK VE HARCAMALARIN PROGRAMLARA GÖRE DAĞILIMI

KURUM:RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

1.000 (Bin) TL YILI:2000

Program	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K 55.md.ERTESİ YILA DEV.ÖDENEK	1050S.K.83 md ERTESİ YILA DEV.ÖDENEK
101	Radyo ve Televizyon Yayınlarının Düzenlenmesi ve Denetlenmesi	9.216.564.104	4.132.560.290	5.084.003.814			
900	Hizmet Programlarına Dağıtılamayan Transferler	10.457.438.896	10.268.784.830	188.654.066			
	TOPLAM	19.674.003.000	14.401.345.120	5.272.657.880			

NOT: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, 2000 Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısının toplamı, 2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanun Tasarısı Genel Toplamına dahil değildir.

GELİR KESİN HESAP (B) CETVELİ İÇMALİ

KURUM: RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU

1.000 (Bin) TL YILI: 2000

GELİR TÜRÜ	AÇIKLAMA	BÜTÇE TAHMİNİ (TL)	TOPLAM TAHAKKUK (TL)	TAHSİLAT (TL)
2000	VERGİ DIŞI NORMAL GELİRLER	14.405.001.000	24.401.900.560	24.401.900.560
3000	ÖZEL GELİRLER VE DEVLET YARDIMLARI	5.269.002.000	10.085.694.081	10.085.694.081
	<p>NOT: 1-2001 YILINA DEVRETTİRİLEN GELİR: 17.640.093.375.000.-TL</p> <p>2-2000 YILI BÜTÇE GİDERLERİ KARŞILIĞI: 14.401.345.120.000.-TL</p> <p>3- SOS.YARD.TEŞVİK FON. AKTARILAN : 2.420.245.146.000.- TL</p> <p>4- İADE EDİLEN LİSANS ÜCRETİ : 25.911.000.000.-TL</p> <p>TOPLAM: 34.487.594.641.000.-TL</p>			
	TOPLAM	19.674.003.000	34.487.594.641	34.487.594.641

2000 YILI CUMHURBAŞKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1060 SK.56. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	9 576 552 000	8 019 757 740	1 556 794 260			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	166 650 000	154 952 790	11 697 210			
	GENEL TOPLAM	9 742 202 000	8 174 710 530	1 567 491 470			

2000 YILI HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	6 500 837 650	5 934 611 100	566 226 550			
111	HAZİNE POLİTİKALARININ DÜZENLENMESİ VE UYGULANMASI	11 469 257 350	10 544 527 670	924 729 680			
910	KURUMLARA KATILMA PAYLARI VE SERMAYE TEŞKİLLERİ	1 091 859 600 000	1 076 052 000 000	15 807 600 000			
920	İKTİSADİ TRANSFERLER VE YARDIMLAR	674 563 800 000	629 173 400 000	45 390 400 000			
930	MALİ TRANSFERLER	992 744 506 937	917 673 544 000	75 070 962 937			
940	SOSYAL TRANSFERLER	1 555 470 275 000	1 653 729 999 740	1 740 275 260			
950	BORÇ ÖDEMELERİ	21 148 122 111 063	20 464 685 699 180	693 436 411 883			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜTÜRÜLMESİ	6 000 000 000	6 000 000 000				
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	514 090 000	28 342 260	485 747 740			157 740
	GENEL TOPLAM	25 487 244 478 000	24 653 822 123 950	833 422 364 050			157 740

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 773)

2000 YILI DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (A) CETVELİ

(BİN TL.)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	5 325 035 320	6 071 846 490	263 775 170	586 340		
111	METEOROLOJİK RASAT VE ANALİZ HİZMETLERİNİN DÜZENLENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ HİZMETLERİ	10 697 295 480	9 943 097 130	785 147 080	30 948 730		
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	3 949 927 000	3 848 901 670	103 026 430			
	GENEL TOPLAM	19 972 257 800	18 861 846 190	1 141 947 680	31 636 070		

2000 YILI ADALET BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	44 964 259 850	40 491 140 090	4 542 456 770	69 337 010		
111	YARGILAMA İŞLERİ	166 030 319 400	168 655 069 440	776 778 570	3 401 528 610		
112	HÜKÜMLÜLERİNİN EĞİTİMİ CEZALARININ İNFAZI VE TUTUKLULARIN MUHAFAZASI	124 711 838 000	120 607 308 430	4 281 153 030	56 623 460		
113	RESMİ BİLİRKİŞİLİK HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ	4 850 557 850	4 699 758 780	150 799 070			
114	YÜKSEK SEÇİM KURULU	8 881 614 900	8 539 793 770	368 077 660	26 256 530		
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	8 103 188 000	6 291 065 150	1 812 122 850			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	801 628 580	746 432 560			55 196 020	
	GENEL TOPLAM	358 343 406 580	349 939 568 220	11 911 387 950	3 553 745 610	55 196 020	

2000 YILI SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL.)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	3 399 689 550	3 476 691 750	64 091 850	140 994 050		
111	SAHİL GÜVENLİK HİZMETLERİ	23 650 338 510	20 274 073 740	3 376 264 770			2 712 666 120
	GENEL TOPLAM	27 050 028 060	23 750 665 490	3 440 356 620	140 994 050		2 712 666 120

2000 YILI MALİYE BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	YIL SONU GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	84 149 190 786	77 030 673 320	7 206 444 106	87 926 640		
111	DEVLET BÜTÇESİNİN DÜZENLENMESİ UYGULANMASI VE DENETİMİ	5 868 288 700	5 013 362 310	1 088 473 690	243 667 200		
112	DEVLET GELİRLERİNE İLİŞKİN HİZMETLER	148 728 640 000	161 544 873 490	1 397 092 030	4 213 326 620		
113	DEVLET MUHASEBE HİZMETLERİ	38 829 235 000	37 888 321 330	949 674 110	8 760 440		
114	DEVLET MALLARINA İLİŞKİN HİZMETLER	19 519 593 214	17 739 382 820	1 819 759 244	39 548 850		
116	DEVLET HUKUK DANIŞMANLIĞI VE MUHAKEMAT HİZMETLERİ	10 224 366 000	10 618 155 940	20 042 610	413 832 450		
119	DEVLET TAŞINIR MALLARININ TASFİYE HİZMETLERİ	382 361 000	343 195 330	39 861 380	685 710		
920	İKTİSADİ TRANSFERLER VE YARDIMLAR	148 677 000 000	148 677 000 000				
930	MALİ TRANSFERLER	4 259 509 775 765	4 087 241 074 000	172 268 701 765			
940	SOSYAL TRANSFERLER	1 946 247 903 500	1 931 954 810 880	14 293 092 620			
950	BORÇ ÖDEMELERİ	1 649 018 500 000	1 671 059 208 870	27 145 659 970	49 186 366 640		
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	125 508 938 620	62 770 874 950			62 738 063 660	
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	1 299 280 670	10 980 670	1 288 300 000			
	GENEL TOPLAM	8 437 963 053 255	8 201 891 911 720	227 527 091 325	54 184 013 460	62 738 063 660	

2000 YILI MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	347 882 572 000	319 172 918 710	29 215 093 070	505 439 780		
111	OKUL ÖNCESİ VE İLKÖĞRETİM HİZMETLERİNİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ	1 742 047 815 000	1 788 618 212 240	3 344 812 380	49 915 209 620		
112	GENEL, MESLEKİ VE TEKNİK ORTAĞRETİMİN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ	814 423 248 100	798 238 416 560	19 603 923 220	3 419 091 680		
113	ÇIRAKLIK VE YAYGIN EĞİTİM	86 564 177 900	83 301 140 990	3 321 119 410	58 082 500		
114	YÜKSEK ÖĞRETİM, YURTDIŞI EĞİTİM, ÖĞRETİM VE DIŞ İLİŞKİLER	24 124 409 000	21 275 307 050	2 849 101 850			
115	OKULIÇI BEDEN EĞİTİMİ SPOR VE İZCİLİK	2 600 255 000	1 892 920 810	707 334 190			
888	4306 SAYILI KANUN GEREĞİNCE ELDE EDİLEN GELİRLERLE YÜRÜTÜLEN İLKÖĞRETİM HİZMETLERİ	593 608 835 320	345 091 898 340	81 084 984 850		187 429 952 120	
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILMAYAN TRANSFERLER	29 130 864 000	26 166 557 490	2 964 306 510			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	85 050 085 500	77 034 544 950			8 015 540 550	
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	30 439 556 000		30 439 556 000			
	GENEL TOPLAM	3 756 889 817 820	3 460 791 917 140	173 530 231 590	53 897 823 580	175 445 492 670	

2000 YILI BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	69 367 893 700	69 498 907 100	505 410 050	636 423 450		
111	DEVLET YAPI İŞLERİ	159 872 407 200	142 556 065 950	17 683 727 800	367 388 550		
113	DOĞAL AFETLERİN ZARARLARINI ÖNLEME VE GİDERME HİZMETLERİ	1 920 807 800	1 860 043 100	60 764 700			
114	TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA HİZMETLERİ	2 550 632 700	1 677 762 960	872 869 740			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	633 449 694 946	630 921 025 710	2 528 569 236			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	24 882 074 940	20 075 686 060			4 806 388 880	
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ						
	GENEL TOPLAM	892 043 411 286	866 589 490 880	21 651 341 526	1 003 810 000	4 806 388 880	

2000 YILI ORMAN BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	40 294 912 800	38 987 999 030	1 428 309 010	119 395 240		
111	ORMANCILIK HİZMETLERİ	26 305 577 980	23 240 195 300	3 065 382 680			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	18 418 794 216	17 388 842 930	1 029 951 286			
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	2 822 009 310	715 040 740	2 106 968 570			2 008 129 570
	GENEL TOPLAM	87 841 294 306	80 332 078 000	7 628 611 546	119 395 240		2 008 129 570

2000 YILI ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	3 427 880 500	3 148 209 320	368 114 970	76 663 790		
111	ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK HİZMETLERİ	11 079 017 500	10 868 287 070	262 242 300	51 511 870		
112	YAKIN VE ORTADOĞU ÇALIŞMA EĞİTİM MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ HİZMETLERİ	178 108 500	162 816 320	15 292 180			
113	İSTİHDAM HİZMETLERİ	12 065 425 000	11 385 000 000	700 425 000			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	868 545 000	807 435 370	61 109 830			
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	991 000 000		991 000 000			
	GENEL TOPLAM	28 599 756 500	26 351 748 080	2 376 184 080	128 175 660		

2000 YILI SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DİŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	3 711 950 825	3 509 326 500	206 565 845	3 941 520		
111	SANAYİ HİZMETLERİ	5 027 363 700	4 034 116 330	1 002 178 940	8 931 570		
112	İÇ TİCARET-TEŞKİLATLANDIRMA-TÜKETİCİNİN VE REKABETİN KORUNMASI HİZMETLERİ	1 484 730 358	1 170 557 290	314 173 068			
113	MERKEZ DİŞİ HİZMETLERİ	5 727 841 600	5 616 036 870	111 804 730			
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	62 753 549 955	62 453 340 930	300 209 025			
990	ÖZEL ÖDENEKLERE İLİŞKİN HİZMETLERİN YÜRÜTÜLMESİ	2 499 532 100	359 383 990			2 140 148 110	
999	DİŞ PROJELERİN KREDİLERİ	1 130 123 517	86 431 180	1 043 692 337			
	GENEL TOPLAM	72 335 092 055	67 229 193 090	2 978 623 945	12 873 090	2 140 148 110	

2000 KÜLTÜR BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM		GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.65. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 63. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	14 103 920 630	12 728 785 650	1 385 483 310	10 348 330		
111	KÜLTÜR SANAT HİZMETLERİ	116 496 002 870	114 412 472 420	2 634 112 800	450 582 150		
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	5 373 201 300	5 099 010 740	274 180 560			
990	ŞARTLI BAĞIŞ VE YARDIMLAR	1 354 597 000				1 354 597 000	
	GENEL TOPLAM	137 327 721 800	132 240 268 810	4 193 786 470	460 930 480	1 354 597 000	

2000 YILI ÇEVRE BAKANLIĞI (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1059 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
101	GENEL YÖNETİM VE DESTEK HİZMETLERİ	4 341 669 709	3 383 632 620	959 710 209	1 673 120		
111	ÇEVRE HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİ	4 523 439 300	4 472 840 750	67 082 030	16 483 480		
900	HİZMET PROGRAMLARINA DAĞITILAMAYAN TRANSFERLER	16 077 955 380	15 746 296 150	331 659 230			
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	991		991			
	GENEL TOPLAM	24 943 065 380	23 602 789 520	1 368 452 460	18 156 600		

SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

1999 MALİ YILI GENEL VE
KATMA BÜTÇELİ
KURULUŞLAR EK GENEL
UYGUNLUK BİLDİRİMLERİ
(3/898 , 3/899)

T. C.
SAYIŖTAY BAŞKANLIĞI

Sayı : 449899
Konu : 3935

Ankara

10 7 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA

Genel Bütçeli İdarelerin 1999 bütçe yılına ait Ek Genel Uygunluk Bildiriminin sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Necip PEKÇEVİK
Birinci Başkan V.

Plan ve Bütçe Komisyonu Ek Raporu
(1999 Mali Yılı Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşlar)

Türkiye Büyük Millet Meclisi

20 // 2001

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No: 1/900, 3/900, 3/898, 3/899

Karar No: 73

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sayıştay Genel Kurulunca karara bağlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 18.10.2001 tarihinde Komisyonumuza havale edilen 3/898 esas numaralı "Genel Bütçeli İdarelerin 1999 Bütçe Yılına Ait Ek Genel uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi" ile 3/899 esas numaralı "Katma Bütçeli Dairelerin 1999 Bütçe Yılına Ait Ek Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi" Komisyonumuzun 14.11.2001 tarihli 15 inci birleşimde muzakere edilmiş ve Tezkerelerin. "2000 Mali Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı" ile İptüzüğün 35 inci maddesi hükmü çerçevesinde birleştirilmeleri ve tezkerelerde yer alan hususlara tasarıda ayrı bir bölüm olarak yer verilerek Genel Kurulun bilgilendirilmesi kararlaştırılmıştır.

Bilindiği gibi. 1999 mali yılı kesinhesap tasarılarının Komisyonumuzda incelenmesi sırasında, Genel ve Katma Bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan dış proje kredilerinin miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kullanıcı kuruluşlar arasında farklı tespit

edildiği, kullanılan kredilerin büyük bir kısmının bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve kesinhesaplara dahil edilmediğinin 1999 yılı genel uygunluk bildiriminde yer alması üzerine Komisyonumuz tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararı ile, "Bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının Sayıştay Başkanlığınca, net olarak tespit edilip ek genel uygunluk bildirimini ile raporlanması." kararına varılmıştır.

Bu karar gereği, Sayıştay Başkanlığınca hazırlanan ve Komisyonumuza sunulmuş bulunan 1999 yılı Genel ve Katma Bütçe "Ek Genel Uygunluk" bildirimlerinde özetle:

832 Sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46 ncı maddelerine göre konunun yerinde incelenip ilgili raporları düzenlemek üzere ekip görevlendirildiği,

Bu görevlendirme üzerine, 1999 yılı dış proje kredilerinin bütçe giderine esas kullanım miktarının tam olarak tespit edilip, ek genel uygunluk bildirimini ile raporlanması amacını gerçekleştirmek için ilgili genel ve katma bütçeli kuruluşların 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının yerinde incelendiği ve bu kullanımlara ilişkin tahakkuk evrakları ve ödemeye esas (hakediş, fatura vs.) belgelerin incelenerek, bu belge ve bildirimlere dayalı kullanım bilgilerine ulaşıldığı. bu bilgilerin Hazine Müsteşarlığının kreditor verileri ve Merkez Bankasının kayıtları ile bilgisayar ortamında oluşturulan veri tabanları kullanılarak karşılaştırıldığı, bu karşılaştırma sonucuna göre kullanım bilgileri arasında ortaya çıkan uyumsuzlukların kurum ve proje sorumluları ile yapılan görüşmeler sonucu, hatalı ve mükerer kayıtların çıkartılması ve eksik kayıtların tamamlanması ile ortadan kaldırıldığı, ayrıca 1999 yılı kullanım miktarlarının bütçe sistematiğine uygun olarak kodlanmaya çalışıldığı,

Kurumların tebliğ gereği yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri, ulaşılan sonuçların teyit edilip edilmediğinin, başta Maliye Bakanlığı olmak üzere kurumlara sorulduğu, gelen cevabi yazılar ve itirazlar dikkate alınarak net kullanım rakamlarına ulaşıldığı,

Tespit edilen kullanım miktarlarının 1999 yılı genel ve katma bütçe ödenek ve gider rakamlarını etkilediğinden, 832 sayılı Sayıştay Kanununun 81 inci maddesi uyarınca ek genel uygunluk bildirim raporlarının hazırlandığı, Sayıştay Genel Kurulunun 1999 yılında genel bütçeli ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından toplam 585.756.827.866.000.- lira aynı kredi kullanıldığı gider kaydı yapılmayan bu kullanımların gider genel toplamını etkilediğinden bu nedenle Genel Uygunluk Ek Bildirimlerinde ve başlı cetvelerde açıklanması gerektiği sonucuna ulaşıldığı, diğer bir ifade ile söz konusu miktarların bütçeleştirilmesi gerektiği sonucuna varıldığı,

Bu paralelde Komisyonumuzca bir karar alınması halinde net olarak kullanım miktarlarının tespit edilmiş ve kredi kullanımlarının bütçeye yansıtılmış ve fiili durumu yansıtan bütçe gideri miktarına ulaşılmış olacağı,

Dış proje kredilerinin bütçeleştirilmemesi halinde ise;

- 1- Yürürlükteki mevzuata aykırılığın devam ettirilmiş olacağı.
- 2- Söz konusu harcamaların Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Sayıştay denetimi dışına çıkmış olacağı,
- 3- Dış proje kredilerinin muhasebe sisteminde kayıt altına alınmaması nedeniyle dış borçların, hazinenin kurumlara devrettiği krediler nedeniyle devlet alacaklarının ve bütçe gideri rakamlarının tam olarak tespit edilememesi durumunun devam edeceği,

Görüşlerine yer verilmiş ve aşağıda belirtilen kuruluşların:

Başbakanlık	27.093.733.000.-
Hazine Müsteşarlığı	2.065.287.245.000.-

Devlet İstatistik Enstitüsü	167.858.645.000.-
Milli Savunma Bakanlığı	371.468.389.946.000.-
İçişleri Bakanlığı	8.413.652.455.000.-
Emniyet Genel Müdürlüğü	19.260.183.147.000.-
Sahil Güvenlik Komutanlığı	3.223.277.852.000.-
Maliye Bakanlığı	112.438.628.000.-
Milli Eğitim Bakanlığı	16.083.406.140.000.-
Sağlık Bakanlığı	2.697.211.707.000.-
Ulaştırma Bakanlığı	3.711.368.400.000.-
Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı	2.791.690.669.000.-
Orman Bakanlığı	16.069.691.876.000.-
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	2.282.584.797.000.-
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	590.892.472.000.-
Gümrük Müsteşarlığı	403.670.901.000.-
Karayolları Genel Müdürlüğü	10.808.691.849.000.-
Devlet Su İşleri Gn.Md.	93.579.976.261.000.-
Köy Hizmetleri Gn.Md.	2.838.145.057.000.-
Yükseköğretim Kurulu	1.005.966.311.000.-
Hacettepe Üniversitesi	424.016.000.000.-
Gazi Üniversitesi	100.995.975.000.-
İstanbul Teknik Üniversitesi	3.802.723.240.000.-
Boğaziçi Üniversitesi	554.707.321.000.-
Ege Üniversitesi	3.983.727.840.000.-
Dokuz Eylül Üniversitesi	202.513.162.000.-
Akdeniz Üniversitesi	12.296.281.142.000.-
Çukurova Üniversitesi	2.581.669.906.000.-
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1.798.815.332.000.-
Süleyman Demirel Üniversitesi	2.409.900.127.000.-

ra olmak üzere

Toplam 585.756.827.866.000.- lira aynı kredi kullandıklarının tespit edildiği belirtilmiştir.

Komisyonumuzun 14.11.2001 tarihli birleşiminde müzakere edilen konuya ilişkin olarak Maliye Bakanlığınca yapılan açıklamada ise özet olarak;

Sayıştay Başkanlığınca hazırlanan ek genel uygunluk bildirimlerinde toplam 585.756.827.866.000.- lira aynı kredi kullanımının bütçeleştirilmediğinden bahisle bu rakamın ekli cetveldeki dağılımı ile 1999 yılı bütçesine genel ödenek ve kesinhesabına gider kaydı olarak eklenmesinin önerildiği ancak,

- 1999 yılı Kesin Hesap Kanunu çıktıktan sonra geçmiş yıl bütçe ödeneklerinin değiştirilmesinin mümkün olmayacağı,

- Gider Tahakkuk evraklarının tekemmül ettirilmemiş olması nedeniyle eklenecek tutarların tahakkukları yapılmamış miktarlar olduğu,

- Sayıştay Başkanlığının gider tahakkuk ettirme yetkisinin bulunmadığı,

- Borç ve kullanım tutarları mutabakatının yılı içerisinde sağlanmamış olduğu,

Anayasanın 163 üncü maddesinde ve 832 Sayılı Sayıştay Kanunu'nun 81 inci maddesinde Genel ve Katma Bütçe Ek Uygunluk Bildirimlerinin düzenlenebileceği, bu hükümler çerçevesinde; Sayıştay Başkanlığınca Kesinhesap Kanun Tasarıları ve Devlet Hesapları Üzerinden yürüteceği çalışmalarla ulaşacağı sonuçları genel ve ek genel uygunluk bildirimleri ile Meclisin bilgisine sunulabileceği, Sayıştayın ister genel uygunluk bildirimini olsun, isterse ek uygunluk bildirimleri olsun Devlet Hesapları üzerinde yürütülen denetim sonuçlarını sadece Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bildirilmesi işlevinin bulunduğu,

Sayıştay Başkanlığı ek genel uygunluk bildiriminde de ifade edildiği üzere belirtilen tutarın Hazine Müstesarlığı Borç Hesapları

kayıtları ile tutarlılık arzettiği, tespit edilen rakamın Devlet Muhasebe kayıtlarında yer almakta olduğu ancak bütçede yer alamadığı,

Uygunluk bildiriminin devlet hesaplarının sonuçları hakkında Plan ve Bütçe Komisyonunun ve Meclis Genel Kurulunun Bilgilendirilmesi amacıyla hazırlandığı gerçeğinden hareketle;

Ek genel uygunluk bildirimini ile ulaşılan sonuçların ve edinilen bilgilerin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşme sonucu raporunda yer alması gerektiğinin düşünüldüğü,

Böylece, 1999 Mali Yılı Bütçe ve Kasinhesap Kanunları ve Genel Uygunluk Bildirimi ile gelinen son nokta hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgilendirilmiş olacağı,

beyan edilmiştir.

Komisyonumuzda konu ile ilgili yapılan müzakere sonucunda;

1999 Mali yılına ilişkin genel uygunluk bildiriminde yer alan ve kullanılan dış proje kredilerinin büyük bir kısmının bütçeleştirilmediği ve kesinhesaplara dahil edilmediği yönündeki tespitler doğrultusunda 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu komisyon kararı ile bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının net olarak tespit edilip, Sayıştay Başkanlığınca 1999 yılı Genel Bütçe ek genel uygunluk bildirimini ile sözkonusu tutarların raporlandığı.

Buna göre bütçeleştirilemeyen ve kesin hesaplara dahil edilemeyen tutar toplamının 585.756.827.866.000.- lira olduğu,

Bu tutarın Devlet borç kayıtlarında yer aldığı ve hazine hesaplarına dahil edildiği ancak;

- Borç kaydedilen tutar ile kullanılan tutar arasındaki mutabakatın ilgili mali yıl içerisinde sağlanması,

- Mali yılın sona ermesi ve kesin hesabın çıkarılmasından sonra geçmiş mali yıla ilişkin ödenek ve gider kaydının mümkün

olanmayacağından hareketle, ödenek ve gider kayıtlarının gerçekleştirilemediği anlaşıldığından, tespit edilen tutarın fiili imkansızlıklar sebebiyle bütçe ödenek ve giderlerine intikal ettirilemediği ancak, devletin borç ve muhasebe kayıtlarında mevcut olduğu bu yolla sağlanan mal ve malzemenin de devlet envanterinde yer aldığı tespit edildiğinden, 1999 mali yılına ait Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların Ek Uygunluk Bildirimlerinde yer alan hususların Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na bilgi olarak sunulmasına karar verilmiştir.

Genel Kurulun bilgisine sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

BAŞKAN METİN ŞAHİN ANTALYA MİLLETVEKİLİ	BAŞKAN V. HAYRETTİN ÖZDEMİR ANKARA MİLLETVEKİLİ	SÖZCÜ AHMET KABİL RİZE MİLLETVEKİLİ	KATİP CAFER TUFAN YAZICIOĞLU BARTIN MİLLETVEKİLİ
DENĐİR MİR M.FIRAT ADİYAMAN MİLLETVEKİLİ	GAFFAR YAKIN AFYON MİLLETVEKİLİ	SAİT AÇBA AFYON MİLLETVEKİLİ	M.ZEKİ SEZER ANKARA MİLLETVEKİLİ
CENGİZ AYDOĞAN ANTALYA MİLLETVEKİLİ	M.GÖVEN KARAHAH BALIKESİR MİLLETVEKİLİ	HÜSEYİN ARABACI BİLECİK MİLLETVEKİLİ	NECATİ YÖNDAR BİNGÖL MİLLETVEKİLİ
ZEKİ ERGEZEN BİTLİS MİLLETVEKİLİ	HAYATİ KORKMAZ BURSA MİLLETVEKİLİ	OĞUZ TEZMEN BURSA MİLLETVEKİLİ	M.ALTAN KARAPAŐAĐLU BURSA MİLLETVEKİLİ
HAKKI DURAN ÇANKIRI MİLLETVEKİLİ	ASLAN POLAT ERZURUM MİLLETVEKİLİ	MEHMET SADRİ YILDIRIM ESKİŞEHİR MİLLETVEKİLİ	S.METİN KALKAN HATAY MİLLETVEKİLİ
MEHMET DÖNEN HATAY MİLLETVEKİLİ	AYDIN AYAYDIN İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	MASUM TÜRKER İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	NESRİN NAS İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
CELAL ADAN İSTANBUL MİLLETVEKİLİ	HASAN AŐLIŐ KARAMAN MİLLETVEKİLİ	ARSLAN AYDAR KARS MİLLETVEKİLİ	MEHMET SERDAROĞLU KASTAMONU MİLLETVEKİLİ
NECDET TEKİN KIRKLARELİ MİLLETVEKİLİ	KEMAL KÖŐE KOCAELİ MİLLETVEKİLİ	AHMET DERİN KÜTAYYA MİLLETVEKİLİ	SÜLEYMAN AŐEBİ MARDİN MİLLETVEKİLİ
METİN ERGUN MUĞLA MİLLETVEKİLİ	Ő.RAMİŐ SAVAŞ SAKARYA MİLLETVEKİLİ	CEVAT AYHAN SAKARYA MİLLETVEKİLİ	KEMAL KABATAŞ SAMSUN MİLLETVEKİLİ
YAŞAR TOPÇU SINOP MİLLETVEKİLİ	LÜTFİ CEYLAN TOKAT MİLLETVEKİLİ	BEKİR GÜNDOĞAN TUNCELİ MİLLETVEKİLİ	

Ek Genel Uygunluk Bildirimi

1999 Genel Bütçe

**SAYIŞTAY GENEL KURULU'NUN
27.09.2001 GÜN VE 4997 SAYILI KARARI**

Ekim 2001

1999 YILI GENEL BÜTÇE EK GENEL UYGUNLUK BİLDİRİMİ

1999 mali yılına ait kesinhesapların incelenmesi sırasında, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan dış proje kredilerinin miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kullanıcı kuruluşlar tarafından farklı tespit edildiği, kullanılan kredilerin büyük bir kısmının bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve kesinhesaplara dahil edilmediği görülmüş, bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla "bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının Sayıştay Başkanlığınca, net olarak tespit edilip ek uygunluk bildirimini ile raporlanması" talebi üzerine Sayıştay'ca yapılan tespitler bağlı cetvellerde gösterilmiştir.

GİDER

20.12.2000 tarih ve 4612 sayılı 1999 Mali Yılı Kesinhesap Kanununun 1. maddesinde genel bütçeli idarelerin 1999 mali yılı genel gider toplamı 27.841.439.383.525.000 lira olarak gerçekleştiği hükme bağlanmıştır. Ancak ek cetvellerde yer alan genel bütçeli kuruluşların kullandıkları 449.368.698.343.000 lira aynı krediyi gider olarak kaydetmemişlerdir.

Dış Proje Kredisi, belli bir projenin kısmen veya tamamen dış finansmanı amacıyla yabancı ülkeler, uluslararası kuruluşlar, yabancı bankalar ve yabancı ülkelerde yerleşik diğer mali kurumlardan sağlanan dış finansman kaynaklarıdır.

Yabancı ülke, banka ve kurumlar veya uluslararası kuruluşlarla yapılmış veya yapılacak anlaşmalara göre genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan nakdi ve aynı dış proje kredilerinin dış borç kaydı, bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin amir hükümler, usul ve esaslar 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden ilgili Devlet Bakanlıkları ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı resmî Gazetede yayımlanan tebliğ ile belirlenmiştir. Bu düzenlemelere göre:

- Genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın dış borç kaydının yapılarak bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi esastır.
- Genel ve katma bütçeli kuruluşlarca kullanılacak nakdi krediler ile, yurt içinde ve dışında mal, hizmet ve eğitim bedeli olarak kullanılan aynı kredilerin, kullanıcı kuruluşlar tarafından DPK (Dış Proje Kredisi) formları ile Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne bildirilmesi;
- Hazine Müsteşarlığı tarafından, kurumların bildirdiği kullanımların dış borç kaydının yapılması ve bütçeleştirmek için Maliye Bakanlığına bildirilmesi;

- Maliye Bakanlığınca söz konusu miktarların ilgili kuruluşlara ait bütçelerde açılacak tertiplere ödenek kaydedilerek veya mevcut ödeneklerden aktarma yapılarak bütçeleştirilmesi;
- Devlet Borçları Saymanlığınca, kreditorler ile yapılan dış proje kredisi anlaşmaları gereğince kullanılacak dış kredi miktarının; hazine hesaplarına giren nakdi kredilerle, ilgili kuruluşlar tarafından kullanılan aynı ve nakdi kredilere ilişkin işlemleri muhasebeleştirilmesi;
- Kullanıcı kuruluşlarca aynı ve nakdi kredi kullanımlarının ilgili hesaplara kaydedilerek muhasebeleştirme işleminin yapılması;
- Kuruluşlarca kreditörden, yeterli bilgi temin edilememesi durumunda Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankasından kredi kullanımına ilişkin bilgilerin temin edilmesi; elde edilen bilgiler arasında bir farklılığın olması halinde, durumun, ilgili harcama belgeleriyle birlikte Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne bildirilmesi gerekmektedir.
- Dış borcuna ilişkin belgelerin doğru, düzenli ve zamanında gönderilmesinden kuruluşların dış proje kredisi ile ilgili birimleri, tahakkuk memurlukları, saymanlıklar ve ilgili işlemleri onaylayanlar sorumlu olduğu gibi, kuruluşlar kullandıkları dış kredilere ait bütün belgeleri, ilgili kredinin geri ödemesi tamamlanıncaya kadar muhafaza etmekle yükümlüdürler.

Yukarıda belirtilen amir hükümler uyarınca genel ve katma bütçeli kuruluşlar, yıl içinde elde ettikleri dış proje kredilerini bütçeleştirmeyle yükümlüdürler. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle tespit edilemeyen kullanım miktarları, Sayıştay'ca ilgili genel bütçeli kuruluşların yerinde ve ödemeye ilişkin belgeler üzerinde yapılan incelemeler sonucu net olarak tespit edilmek ve bütçe sistematğine uygun olarak kodlanmak durumunda kalmıştır.

Yalnız burada ek uygunluk bildiriminin hazırlanması süreci ile ilgili şu hususun belirtilmesi gerekir:

832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun Genel Uygunluk Bildirimlerinin Hazırlanması ve Görüşülmesi başlıklı 85. maddesinde "Başkanlıkça görevlendirilen denetçiler tarafından, kesinhesap kanun tasarılarında gösterilmiş bulunan genel ve katma bütçelerin uygulama sonuçları ve genel hesaplar, sayman hesapları esas alınarak saptanan sonuçlarla karşılaştırılır ve bunların uygunluk derecesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine duyurulması gereken diğer hususlarda belirtilerek düzenlenecek genel uygunluk bildiri tasarılarını içeren raporlar Başkanlığa verilir.

Bu raporlar Genel Kurulda görüştürerek genel uygunluk bildirimlerinin son biçimi saptanır." hükmü yer almaktadır.

Yine aynı kanunun 81. maddesinde

*.....

Kesinhesap kanun tasarı ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştay'ca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına getmez. Genel uygunluk bildirimlerinin sunulmasından sonra denetim ve yargılama sonucunda kesinhesaplara ilişkin olarak çıkacak bulgular ilk genel uygunluk bildirimini ile birlikte ek olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur." denmektedir.

Başta Maliye Bakanlığı olmak üzere ilgili kurumlar, kanun ve tebliğ hükümleri gereği yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediklerinden, aynı dış proje kredisi kullanımları saymanlık hesaplarına dahil edilmemiş, dolayısıyla hesap verme sorumluluğunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu kullanımlar, 85. madde gereği saymanlık hesapları esas alınarak kesinhesaplarla yapılan karşılaştırmada kapsam dışı kalmış ve net kullanım rakamları uygunluk bildiriminde yer almamıştır.

Ancak, 1999 yılı Genel Uygunluk Bildiriminin verilmesinden sonra ilgili kurumlarda harcamaya esas belgeler, ödeme talimatları ve anlaşmalar ile Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankası kayıtları üzerinde yapılan incelemeler sonucu, net kullanım bilgilerine ulaşılmış ve Hazine Müsteşarlığı ve kurumlar arasında mutabakata varılmıştır. Bu kullanımlar, ödenek ve gider kaydı yapılmamak suretiyle bütçeleştirilmemiştir. Bütçeleştirilmeyen aynı dış proje kredisi kullanım miktarının, 1999 yılı ödenek ve gider rakamlarını etkilemesi nedeniyle 81. maddeye istinaden ek uygunluk bildirimini hazırlanmıştır.

Sonuç olarak 1999 yılında genel bütçeli kuruluşlar tarafından, 999 Dış Proje Kredileri programına ilişkin olarak kullanılan ve gider kaydı yapılmayan 449.368.698.343.000 lira aynı kredi kullanımının gider genel toplamına eklenmesi gerekir.

Arz olunur.

1999 YILI GENEL BÜTÇE EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55. MAD. VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
BAŞBAKANLIK	27 093 733	27 093 733				
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI	2 065 287 245	2 065 287 245				
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ	167 858 645	167 858 645				
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	371 468 389 946	371 468 389 946				
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	8 413 652 455	8 413 652 455				
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	19 260 183 147	19 260 183 147				
SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI	3 223 277 582	3 223 277 582				
MALİYE BAKANLIĞI	112 438 628	112 438 628				
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	16 083 406 140	16 083 406 140				
SAĞLIK BAKANLIĞI	2 697 211 707	2 697 211 707				
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI	3 711 368 400	3 711 368 400				
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI	2 791 690 669	2 791 690 669				
ORMAN BAKANLIĞI	16 069 691 876	16 069 691 876				
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	2 282 584 797	2 282 584 797				
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	590 892 472	590 892 472				
GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI	403 670 901	403 670 901				
GENEL TOPLAM	449 368 698 343	449 368 698 343				

Sayıştay'ca Başbakanlık kesin nesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 27.093.733.000 lira dış proje kredisi kullanılmış, bunun tamamı için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmuş ancak bu kullanım, ödenek ve gider kaydı yapılarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Başbakanlık tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 27.093.733.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
7	999	0	0	0	0	27.093.733	27.093.733
7	999	88	0	0	0	27.093.733	27.093.733
7	999	88	2	0	0	27.093.733	27.093.733
7	999	88	2	1	0	27.093.733	27.093.733
7	999	88	2	1	300	23.115.542	23.115.542
7	999	88	2	1	310		23.115.542
7	999	88	2	1	400	3.978.191	3.978.191
7	999	88	2	1	410		3.978.191

Sayıştay'ca Hazine Müsteşarlığı kesin hesabının incelemeğinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının kreditor ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan ayni kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığına, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış, net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Hazine Müsteşarlığı tarafından 2.065.287.245.000 lira ayni dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 806.687.533.000 lirası için dış proje kredisi izleme formu düzenlenmiş, ancak kullanımı yapılan 2.065.287.245.000 lira ayni dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Hazine Müsteşarlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.065.287.245.000 lira ayni kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
39	999	0	0	0	0	2.065.287.245	2.065.287.245
39	999	88	0	0	0	2.065.287.245	2.065.287.245
39	999	88	2	0	0	2.065.287.245	2.065.287.245
39	999	88	2	1	0	452.804.380	452.804.380
39	999	88	2	1	300	256.860.245	256.860.245
39	999	88	2	1	310		231.789.958
39	999	88	2	1	390		25.070.288
39	999	88	2	1	600	195.944.135	195.944.135
39	999	88	2	1	620		195.944.135
39	999	88	2	2	0	203.061.838	203.061.838
39	999	88	2	2	300	144.829.974	144.829.974
39	999	88	2	2	310		71.811.875
39	999	88	2	2	390		73.018.099
39	999	88	2	2	600	58.231.864	58.231.864
39	999	88	2	2	620		58.231.864
39	999	88	2	3	0	681.309.133	681.309.133
39	999	88	2	3	300	681.309.133	681.309.133
39	999	88	2	3	310		681.309.133
39	999	88	2	4	0	718.629.600	718.629.600
39	999	88	2	4	300	718.629.600	718.629.600
39	999	88	2	4	340		718.629.600
39	999	88	2	5	0	9.482.294	9.482.294
39	999	88	2	5	600	9.482.294	9.482.294
39	999	88	2	5	620		9.482.294

1999 YILI DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ BAŞKANLIĞI EK (A) CETVELİ

(BİN TL.)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER.ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DİŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DİŞ PROJE KREDİLERİ	167 858 645	167 858 645				
	GENEL TOPLAM	167 858 645	167 858 645				

Sayıştay'ca Devlet İstatistik Enstitüsü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görölmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığına, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 167.858.645.000 lira dış proje kredisi kullanılmış, bunun tamamı için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmuş ancak bu kullanım ödenek ve gider kaydı yapılarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 167.858.645.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ODENEK	GİDER
9	999	0	0	0	0	167.858.645	167.858.645
9	999	88	0	0	0	167.858.645	167.858.645
9	999	88	2	0	0	167.858.645	167.858.645
9	999	88	2	1	0	167.858.645	167.858.645
9	999	88	2	1	300	113.830.369	113.830.369
9	999	88	2	1	310		111.749.043
9	999	88	2	1	340		2.081.326
9	999	88	2	1	400	8.726.822	8.726.822
9	999	88	2	1	410		8.726.822
9	999	88	2	1	600	45.301.454	45.301.454
9	999	88	2	1	620		45.301.454

1999 YILI MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	371 488 389 946	371 488 389 946				
	GENEL TOPLAM	371 488 389 946	371 488 389 946				

Sayıştay'ca Millî Savunma Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Millî Savunma Bakanlığı tarafından 371.468.389.946.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 216.812.513.146.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 371.468.389.946.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Millî Savunma Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 371.468.389.946.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEM	ÖDENEK	GİDER
15	999	0	0	0	0	371.468.389.946	371.468.389.946
15	999	88	0	0	0	371.468.389.946	371.468.389.946
15	999	88	1	0	0	371.468.389.946	371.468.389.946
15	999	88	1	1	0	22.828.098.757	22.828.098.757
15	999	88	1	1	400	22.828.098.757	22.828.098.757
15	999	88	1	1	470		22.828.098.757
15	999	88	1	2	0	836.804.444	836.804.444
15	999	88	1	2	400	836.804.444	836.804.444
15	999	88	1	2	470		836.804.444
15	999	88	1	3	0	72.604.516.600	72.604.516.600
15	999	88	1	3	400	72.604.516.600	72.604.516.600
15	999	88	1	3	470		72.604.516.600
15	999	88	1	4	0	164.767.811.323	164.767.811.323
15	999	88	1	4	400	164.767.811.323	164.767.811.323
15	999	88	1	4	470		164.767.811.323
15	999	88	1	5	0	39.308.570.420	39.308.570.420
15	999	88	1	5	400	39.308.570.420	39.308.570.420
15	999	88	1	5	470		39.308.570.420
15	999	88	1	6	0	12.756.153.563	12.756.153.563
15	999	88	1	6	400	12.756.153.563	12.756.153.563
15	999	88	1	6	470		12.756.153.563
15	999	88	1	7	0	27.731.594.840	27.731.594.840
15	999	88	1	7	400	27.731.594.840	27.731.594.840
15	999	88	1	7	470		27.731.594.840
15	999	88	1	8	0	15.004.612.695	15.004.612.695
15	999	88	1	8	400	15.004.612.695	15.004.612.695
15	999	88	1	8	470		15.004.612.695
15	999	88	1	9	0	1.331.570.208	1.331.570.208
15	999	88	1	9	400	1.331.570.208	1.331.570.208
15	999	88	1	9	470		1.331.570.208
15	999	88	1	10	0	8.439.917.346	8.439.917.346
15	999	88	1	10	400	8.439.917.346	8.439.917.346
15	999	88	1	10	470		8.439.917.346
15	999	88	1	11	0	5.858.740.750	5.858.740.750
15	999	88	1	11	400	5.858.740.750	5.858.740.750
15	999	88	1	11	470		5.858.740.750

Sayıştay'ca İçişleri Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararla Sayıştay Başkanlığına, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından 8.413.652.455.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 4.403.213.820.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 8.413.652.455.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

İçişleri Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 8.413.652.455.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
16	999	0	0	0	0	8.413.652.455	8.413.652.455
16	999	88	0	0	0	8.413.652.455	8.413.652.455
16	999	88	1	0	0	8.413.652.455	8.413.652.455
16	999	88	1	1	0	8.413.652.455	8.413.652.455
16	999	88	1	1	400	8.413.652.455	8.413.652.455
16	999	88	1	1	470		8.413.652.455

Sayıştay'ca Emniyet Genel Müdürlüğü kesin hesabının incelemedesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 17740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış, net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 19.260.183.147.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın tamamı için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmuş, ancak 19.260.183.147.000 lira aynı kredi kullanımı için, ödenek ve gider kaydı yapılmaması suretiyle bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 19.260.183.147.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
17	999	0	0	0	0	19.260.183.147	19.260.183.147
17	999	88	0	0	0	19.260.183.147	19.260.183.147
17	999	88	2	0	0	19.260.183.147	19.260.183.147
17	999	88	2	1	0	19.260.183.147	19.260.183.147
17	999	88	2	1	600	19.260.183.147	19.260.183.147
17	999	88	2	1	610		19.260.183.147

1999 YILI SAHİL GÜVENLİK KOMUTANLIĞI EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55 MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	3 223 277 582	3 223 277 582				
	GENEL TOPLAM	3 223 277 582	3 223 277 582				

Sayıştay'ca Sahil Güvenlik Komutanlığı Kesinhesabının hesabının incelemedinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından 3.223.277.582.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun dış proje kredisi izleme formları ile bildirilmesi gereken miktarı için Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 3.223.277.582.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 3.223.277.582.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAIRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TURU	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
22	999	0	0	0	0	3.223.277.582	3.223.277.582
22	999	88	0	0	0	3.223.277.582	3.223.277.582
22	999	88	1	0	0	3.223.277.582	3.223.277.582
22	999	88	1	1	0	3.223.277.582	3.223.277.582
22	999	88	1	1	300	1.050.185.131	1.050.185.131
22	999	88	1	1	340		1.050.185.131
22	999	88	1	1	400	2.173.092.451	2.173.092.451
22	999	88	1	1	470		2.173.092.451

Sayıştay'ca Maliye Bakanlığı, kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Maliye Bakanlığı tarafından 112.438.628.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun tamamı için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 112.438.628.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Maliye Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 112.438.628.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

							(BİN TL)	
DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER	
13	999	0	0	0	0	112.438.628	112.438.628	
13	999	88	0	0	0	112.438.628	112.438.628	
13	999	88	2	0	0	112.438.628	112.438.628	
13	999	88	2	1	0	112.438.628	112.438.628	
13	999	88	2	1	300	112.438.628	112.438.628	
13	999	88	2	1	310		112.438.628	

Sayıştay'ca Milli Eğitim Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının kreditor ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış, net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 16.083.406.140.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 15.425.695.860.000 lirası için dış proje kredisi izleme formu düzenlenmiş, ancak 16.083.406.140.000 lira kredi kullanımı için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 16.083.406.140.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
34	999	0	0	0	0	16.083.406.140	16.083.406.140
34	999	88	0	0	0	16.083.406.140	16.083.406.140
34	999	88	2	0	0	16.083.406.140	16.083.406.140
34	999	88	2	1	0	1.708.069.207	1.708.069.207
34	999	88	2	1	300	99.581.294	99.581.294
34	999	88	2	1	340		99.581.294
34	999	88	2	1	600	1.608.487.913	1.608.487.913
34	999	88	2	1	620		1.608.487.913
34	999	88	2	2	0	3.886.389.517	3.886.389.517
34	999	88	2	2	300	221.770.065	221.770.065
34	999	88	2	2	310		65.751.870
34	999	88	2	2	390		166.018.185
34	999	88	2	2	600	3.664.619.482	3.664.619.482
34	999	88	2	2	620		3.664.619.482
34	999	88	2	3	0	10.488.947.416	10.488.947.416
34	999	88	2	3	300	320.915.430	320.915.430
34	999	88	2	3	310		320.915.430
34	999	88	2	3	700	10.168.031.986	10.168.031.986
34	999	88	2	3	710		10.168.031.986

Sayıştay'ca Sağlık Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir.

Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 2.697.211.207.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 314.360.052.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmamış, ayrıca 2.697.211.707.000 lira aynı kredi kullanımı, ödenek ve gider kaydı yapılarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sağlık Bakanlığı tarafından, Dr. Siyami Ersek Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesinin Belçika Hükümet kredisi ile yapılan inşaat projesi ile ilgili 1.648.404.000 liralık kullanımlara ait kayıtların kurumda yer almadığı belirtilmiştir. Ancak Merkez Bankasından temin edilen belgelerde Belçika Merkez Bankasından kurumla ilgili firmalara bu ödemelerin yapıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak,

Sağlık Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.697.211.707.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
29	999	0	0	0	0	2.697.211.707	2.697.211.707
29	999	88	0	0	0	2.697.211.707	2.697.211.707
29	999	88	2	0	0	2.697.211.707	2.697.211.707
29	999	88	2	1	0	840.709.236	840.709.236
29	999	88	2	1	600	840.709.236	840.709.236
29	999	88	2	1	620		840.709.236
29	999	88	2	2	0	1.765.779.584	1.765.779.584
29	999	88	2	2	300	715.450.104	715.450.104
29	999	88	2	2	310		715.450.104
29	999	88	2	2	600	1.050.329.480	1.050.329.480
29	999	88	2	2	620		1.050.329.480
29	999	88	2	3	0	90.722.887	90.722.887
29	999	88	2	3	600	90.722.887	90.722.887
29	999	88	2	3	620		90.722.887

Sayıştay'ca Ulaştırma Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 3.711.368.400.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun sadece 361.400.000.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 3.711.368.400.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkânın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Ulaştırma Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 3.711.368.400.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMI	ÖDENEK	GİDER
23	999	0	0	0	0	3.711.368.400	3.711.368.400
23	999	88	0	0	0	3.711.368.400	3.711.368.400
23	999	88	2	2	0	3.711.368.400	3.711.368.400
23	999	88	2	1	0	3.711.368.400	3.711.368.400
23	999	88	2	1	700	3.711.368.400	3.711.368.400
23	999	88	2	1	710	3.711.368.400	3.711.368.400

(BİN TL)

Sayıştay'ca Tarım ve Köyişleri Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından 2.791.690.669.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 2.343.855.267.000 lirası için, dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 2.791.690.669.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.791.690.669.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F.PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
20	999	0	0	0	0	2.791.690.669	2.791.690.669
20	999	88	0	0	0	2.791.690.669	2.791.690.669
20	999	88	2	0	0	2.791.690.669	2.791.690.669
20	999	88	2	1	0	185.134.176	185.134.176
20	999	88	2	1	300	57.025.307	57.025.307
20	999	88	2	1	310		37.680.605
20	999	88	2	1	390		19.344.702
20	999	88	2	1	400	108.119.358	108.119.358
20	999	88	2	1	460		108.119.358
20	999	88	2	1	600	2.679.575	2.679.575
20	999	88	2	1	620		2.679.575
20	999	88	2	1	900	17.309.937	17.309.937
20	999	88	2	1	970		17.309.937
20	999	88	2	2	0	649.897.694	672.689.797
20	999	88	2	2	300	113.824.870	113.824.870
20	999	88	2	2	310		100.207.820
20	999	88	2	2	340		13.416.850
20	999	88	2	2	400	527.717.473	527.717.473
20	999	88	2	2	460		527.717.473
20	999	88	2	2	600	22.792.103	22.792.103
20	999	88	2	2	520		22.792.103
20	999	88	2	2	600	2.839.205	2.839.205
20	999	88	2	2	620		2.839.205
20	999	88	2	2	700	5.716.346	5.716.346
20	999	88	2	2	710		5.716.346
20	999	88	2	3	0	1.724.262.359	1.811.886.956
20	999	88	2	3	300	667.294.978	667.294.978
20	999	88	2	3	310		543.485.340
20	999	88	2	3	340		8.039.141
20	999	88	2	3	390		115.790.497
20	999	88	2	3	400	507.511.196	507.511.196
20	999	88	2	3	410		8.577.563
20	999	88	2	3	460		498.933.633
20	999	88	2	3	600	87.624.597	87.624.597
20	999	88	2	3	620		87.624.597
20	999	88	2	3	600	346.529.435	346.529.435
20	999	88	2	3	620		346.529.435
20	999	88	2	3	900	202.926.750	202.926.750
20	999	88	2	3	970		202.926.750
20	999	88	2	4	0	121.979.740	121.979.740
20	999	88	2	4	300	36.525.610	36.525.610
20	999	88	2	4	310		4.431.023
20	999	88	2	4	390		32.094.587
20	999	88	2	4	400	82.427.050	82.427.050
20	999	88	2	4	460		82.427.050
20	999	88	2	4	600	2.185.283	2.185.283
20	999	88	2	4	620		2.185.283
20	999	88	2	4	900	841.797	841.797
20	999	88	2	4	970		841.797

Sayıştay'ca Orman Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Orman Bakanlığı tarafından 16.069.691.876.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun sadece 2.485.683.217.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 16.069.691.876.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Orman Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 16.069.691.876.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
44	999	0	0	0	0	16.069.691.876	16.069.691.876
44	999	88	0	0	0	16.069.691.876	16.069.691.876
44	999	88	2	0	0	15.183.303.340	15.183.303.340
44	999	88	2	1	0	7.452.606.483	7.452.606.483
44	999	88	2	1	600	7.452.606.483	7.452.606.483
44	999	88	2	1	620		7.452.606.483
44	999	88	2	2	0	5.314.951.835	5.314.951.835
44	999	88	2	2	600	5.314.951.835	5.314.951.835
44	999	88	2	2	620		5.314.951.835
44	999	88	2	3	0	694.548.800	694.548.800
44	999	88	2	3	900	694.548.800	694.548.800
44	999	88	2	3	970		694.548.800
44	999	88	2	4	0	737.530.813	737.530.813
44	999	88	2	4	300	202.574.925	202.574.925
44	999	88	2	4	310		202.574.925
44	999	88	2	4	400	360.979.651	360.979.651
44	999	88	2	4	410		2.059.008
44	999	88	2	4	460		358.920.643
44	999	88	2	4	600	173.976.237	173.976.237
44	999	88	2	4	610		50.787.200
44	999	88	2	4	620		123.189.037
44	999	88	2	6	0	447.796.313	447.796.313
44	999	88	2	6	300	168.826.465	168.826.465
44	999	88	2	6	310		168.826.465
44	999	88	2	6	600	278.969.848	278.969.848
44	999	88	2	6	620		278.969.848
44	999	88	2	7	0	270.849.042	270.849.042
44	999	88	2	7	300	226.437.719	226.437.719
44	999	88	2	7	310		174.354.491
44	999	88	2	7	390		52.083.228
44	999	88	2	7	400	27.634.654	27.634.654
44	999	88	2	7	410		27.634.654
44	999	88	2	7	600	15.261.715	15.261.715
44	999	88	2	7	620		15.261.715
44	999	88	2	7	700	1.514.954	1.514.954
44	999	88	2	7	710		1.514.954
44	999	88	2	8	0	265.020.053	265.020.053
44	999	88	2	8	300	52.872.779	52.872.779
44	999	88	2	8	310		52.872.779
44	999	88	2	8	600	212.147.274	212.147.274
44	999	88	2	8	620		212.147.274
44	999	88	3	0	0	886.388.536	886.388.536
44	999	88	3	5	0	508.089.000	508.089.000
44	999	88	3	5	900	508.089.000	508.089.000
44	999	88	3	5	970		508.089.000
44	999	88	3	7	0	176.383.185	176.383.185
44	999	88	3	7	900	176.383.185	176.383.185
44	999	88	3	7	970		176.383.185
44	999	88	3	9	0	201.916.351	201.916.351
44	999	88	3	9	900	201.916.351	201.916.351
44	999	88	3	9	970		201.916.351

Sayıştay'ca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kesin hesabının incelemeğinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 2.282.584.797.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmamış, ayrıca bu kullanım, ödenek ve gider kaydı yapılarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.282.584.797.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
31	999	0	0	0	0	2.282.584.797	2.282.584.797
31	999	88	0	0	0	2.282.584.797	2.282.584.797
31	999	88	3	0	0	2.282.584.797	2.282.584.797
31	999	88	3	1	0	2.282.584.797	2.282.584.797
31	999	88	3	1	900	2.282.584.797	2.282.584.797
31	999	88	3	1	940		2.282.584.797

Sayıştay'ca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış, net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında 590.892.472.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanım için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmamış, ayrıca ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 590.892.472.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

							(BİN TL)	
DAIRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER	
28	999	0	0	0	0	590.892.472	590.892.472	
28	999	88	0	0	0	590.892.472	590.892.472	
28	999	88	2	0	0	590.892.472	590.892.472	
28	999	88	2	1	0	590.892.472	590.892.472	
28	999	88	2	1	300	590.892.472	590.892.472	
28	999	88	2	1	340		590.892.472	

Sayıştay'ca Gümrük Müsteşarlığı kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığına, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış, net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Gümrük Müsteşarlığı tarafından 403.670.901.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın tamamı için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına başvurulmuş, ancak ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Gümrük Müsteşarlığı tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 403.670.901.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kavdının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
43	999	0	0	0	0	403.670.901	403.670.901
43	999	88	0	0	0	403.670.901	403.670.901
43	999	88	2	0	0	403.670.901	403.670.901
43	999	88	2	1	0	403.670.901	403.670.901
43	999	88	2	1	300	272.641.083	272.641.083
43	999	88	2	1	310		272.641.083
43	999	88	2	1	600	131.029.818	131.029.818
43	999	88	2	1	610		8.964.234
43	999	88	2	1	620		122.065.584

T. C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

449901/

Sayı : 3937

Konu :

Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA

Katma Bütçeli Dairelerin 1999 bütçe yılına ait Ek Genel Uygunluk Bildiriminin sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Necip PEKÇEVİK
Birinci Başkan V.

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	—
Ek Kom.	Plan ve Bütçe
Tarih	18.10.2001 3/899
K. Hd.	K.D. Beketli
BASKAN	

Ek Genel Uygunluk Bildirimi

1999 Katma Bütçe

**SAYIŞTAY GENEL KURULU'NUN
27.09.2001 GÜN VE 4998 SAYILI KARARI**

1999 YILI KATMA BÜTÇE EK GENEL UYGUNLUK BİLDİRİMİ

1999 mali yılına ait kesinhesapların incelenmesi sırasında, genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan dış proje kredilerinin miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kullanıcı kuruluşlar tarafından farklı tespit edildiği, kullanılan kredilerin büyük bir kısmının bütçeleştirilmediği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve kesinhesaplara dahil edilemediği görülmüş, bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla "bütçeleştirilmeyen dış borç kullanımlarının Sayıştay Başkanlığına, net olarak tespit edilip ek uygunluk bildirimini ile raporlanması" talebi üzerine Sayıştay'ca yapılan tespitler bağlı cetvellerde gösterilmiştir.

GİDER

20.12.2000 tarih ve 4614 sayılı 1999 Mali Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesinhesap Kanununun 1. maddesinde 1999 mali yılı katma bütçe genel gider toplamı 2.606.570.920.683.000 lira olarak gerçekleştiği hükme bağlanmıştır. Ancak ek cetvellerde yer alan katma bütçeli kuruluşlar kullandıkları 136.388.129.523.000 lira aylık krediyi gider olarak kaydetmemişlerdir.

Dış Proje Kredisi, belli bir projenin kısmen veya tamamen dış finansmanı amacıyla yabancı ülkeler, uluslararası kuruluşlar, yabancı bankalar ve yabancı ülkelerde yerleşik diğer mali kurumlardan sağlanan dış finansman kaynaklarıdır.

Yabancı ülke, banka ve kurumlar veya uluslararası kuruluşlarla yapılmış veya yapılacak anlaşmalara göre genel ve katma bütçeli kuruluşlar tarafından kullanılan nakdi ve aynı dış proje kredilerinin dış borç kaydı, bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesine ilişkin amir hükümler, usul ve esaslar 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden ilgili Devlet Bakanlıkları ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı resmi Gazetede yayımlanan tebliğ ile belirlenmiştir. Bu düzenlemelere göre:

- Genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkânın dış borç kaydının yapılarak bütçeleştirilmesi ve muhasebeleştirilmesi esastır.
- Genel ve katma bütçeli kuruluşlarca kullanılacak nakdi krediler ile, yurt içinde ve dışında mal, hizmet ve eğitim bedeli olarak kullanılan aylık kredilerin, kullanıcı kuruluşlar tarafından DPK (Dış Proje Kredisi) formları ile Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne bildirilmesi;
- Hazine Müsteşarlığı tarafından, kurumların bildirdiği kullanımların dış borç kaydının yapılması ve bütçeleştirmek için Maliye Bakanlığına bildirilmesi;

- Maliye Bakanlığınca söz konusu miktarların ilgili kuruluşlara ait bütçelerde açılacak tertiplere ödenek kaydedilerek veya mevcut ödeneklerden aktarma yapılarak bütçeleştirilmesi;
- Devlet Borçları Saymanlığınca, kredиторler ile yapılan dış proje kredisi anlaşmaları gereğince kullanılacak dış kredi miktarının; hazine hesaplarına giren nakdi kredilerle, ilgili kuruluşlar tarafından kullanılan aynı ve nakdi kredilere ilişkin işlemleri muhasebeleştirilmesi;
- Kullanıcı kuruluşlarca aynı ve nakdi kredi kullanımlarının ilgili hesaplara kaydedilerek muhasebeleştirme işleminin yapılması;
- Kuruluşlarca kredиторden, yeterli bilgi temin edilememesi durumunda Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankasından kredi kullanımına ilişkin bilgilerin temin edilmesi; elde edilen bilgiler arasında bir farklılığın olması halinde, durumun, ilgili harcama belgeleriyle birlikte Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne bildirilmesi gerekmektedir.
- Dış borcuna ilişkin belgelerin doğru, düzenli ve zamanında gönderilmesinden kuruluşların dış proje kredisi ile ilgili birimleri, tahakkuk memurluktan, saymanlıklar ve ilgili işlemleri onaylayanlar sorumlu olduğu gibi, kuruluşlar kullandıkları dış kredilere ait bütün belgeleri, ilgili kredinin geri ödemesi tamamlanıncaya kadar muhafaza etmekle yükümlüdürler.

Yukarıda belirtilen amir hükümler uyarınca genel ve katma bütçeli kuruluşlar, yıl içinde elde ettikleri dış proje kredilerini bütçeleştirmekle yükümlüdürler. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle tespit edilemeyen kullanım miktarları, Sayıştay'ca ilgili katma bütçeli kuruluşların yerinde ve ödemeye ilişkin belgeler üzerinde yapılan incelemeler sonucu net olarak tespit edilmek ve bütçe sistematığına uygun olarak kodlanmak durumunda kalmıştır.

Yalnız burada ek uygunluk bildiriminin hazırlanması süreci ile ilgili şu hususun belirtilmesi gerekir:

832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun Genel Uygunluk Bildirimlerinin Hazırlanması ve Görüşülmesi başlıklı 85. maddesinde "Başkanlıkça görevlendirilen denetçiler tarafından, kesin hesap kanun tasarılarında gösterilmiş bulunan genel ve katma bütçelerin uygulama sonuçları ve genel hesaplar, sayman hesapları esas alınarak saptanan sonuçlarla karşılaştırılır ve bunların uygunluk derecesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisine duyurulması gereken diğer hususlarda belirtilerek düzenlenecek genel uygunluk bildirim tasarılarını içeren raporlar Başkanlığa verilir.

Bu raporlar Genel Kurulda görüşülerek genel uygunluk bildirimlerinin son biçimi saptanır." hükümü yer almaktadır.

Yine aynı kanunun 81. maddesinde

".....

Kesin Hesap Kanun tasarısı ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılmamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez. Genel uygunluk bildirimlerinin sunulmasından sonra denetim ve yargılama sonucunda kesin hesaplara ilişkin olarak çıkacak bulgular ilk genel uygunluk bildirimini ile birlikte ek olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur." denmektedir.

Başta Maliye Bakanlığı olmak üzere ilgili kurumlar, kanun ve tebliğ hükümleri gereği yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediğinden, aynı dış proje kredisi kullanımları saymanlık hesaplarına dahil edilmemiş, dolayısıyla hesap verme sorumluluğunun gereği yerine getirilmemiştir. Bu nedenle söz konusu kullanımlar, 85. madde gereği saymanlık hesapları esas alınarak kesin hesaplarla yapılan karşılaştırmada kapsam dışı kalmış ve net kullanım rakamları uygunluk bildiriminde yer almamıştır.

Ancak, 1999 yılı Genel Uygunluk Bildiriminin verilmesinden sonra ilgili kurumlarda harcamaya esas belgeler, ödeme talimatları ve anlaşmalar ile Hazine Müsteşarlığı ve Merkez Bankası kayıtları üzerinde yapılan incelemeler sonucu, net kullanım bilgilerine ulaşılmış ve Hazine Müsteşarlığı ve kurumlar arasında mutabakata varılmıştır. Bu kullanımlar, ödenek ve gider kaydı yapılmamak suretiyle bütçeleştirilmemiştir. Bütçeleştirilmeyen aynı dış proje kredisi kullanım miktarının, 1999 yılı ödenek ve gider rakamlarını etkilemesi nedeniyle 81. maddeye istinaden ek uygunluk bildirimini hazırlanmıştır.

Sonuç olarak 1999 yılında katma bütçeli kuruluşlar tarafından, 999 Dış Proje Kredileri programına ilişkin olarak kullanılan ve gider kaydı yapılmayan 136.388.129.523.000 lira aynı kredi kullanımının gider genel toplamına eklenmesi gerekir.

Arz olunur.

1999 YILI KATMA BÜTÇE EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55. MAD VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. VE DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	10 808 691 849	10 808 691 849				
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	93 579 976 261	93 579 976 261				
KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2 838 145 057	2 838 145 057				
YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU	1 005 966 311	1 005 966 311				
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	424 016 000	424 016 000				
GAZİ ÜNİVERSİTESİ	100 995 975	100 995 975				
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	3 802 723 240	3 802 723 240				
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	554 707 321	554 707 321				
EGE ÜNİVERSİTESİ	3 983 727 840	3 983 727 840				
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	202 513 162	202 513 162				
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	12 296 281 142	12 296 281 142				
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	2 581 669 906	2 581 669 906				
İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	1 798 815 332	1 798 815 332				
SÖLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	2 409 900 127	2 409 900 127				
GENEL TOPLAM	136 388 129 523	136 388 129 523				

Sayıştay'ca Karayolları Genel M¼d¼rl¼ę¼ kesinhesabının incelenesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine M¼steřarlıęı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin b¼t¼eleřtirilmedięi kesinhesapta yer alan ¼denek ve gider rakamlarına dahil edilmediği g¼r¼lm¼řt¼r. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması ¼zerine T.B.M.M. Plan ve B¼t¼ce Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep ¼zerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine g¼re gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna g¼re 1999 yılında Karayolları Genel M¼d¼rl¼ę¼ tarafından 10.808.691.849.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 9.596.995.209.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine M¼steřarlıęına bildirimde bulunulmuş, ancak 10.808.691.849.000 lira aynı dış proje kredisi için ¼denek ve gider kaydı yapılmayarak b¼t¼eleřtirilmemiřtir.

Halbuki, 1999 yılı B¼t¼ce Kan¼nunun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 26 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ h¼k¼mleri gereği genel ve katma b¼t¼celi kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her t¼r¼ imkanın ¼denek ve gider yazılarak b¼t¼eleřtirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Karayolları Genel M¼d¼rl¼ę¼ tarafından kullanılan ve b¼t¼eleřtirilmeyen 10.808.691.849.000 lira aynı kredi kullanımının ¼denek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
56	999	0	0	0	0	10.808.691.849	10.808.691.849
56	999	88	0	0	0	10.808.691.849	10.808.691.849
56	999	88	2	0	0	10.808.691.849	10.808.691.849
58	999	88	2	2	0	8.825.136.025	8.825.136.025
56	999	88	2	2	700	8.825.136.025	8.825.136.025
58	999	88	2	2	710		8.825.136.025
56	999	88	2	3	0	1.983.555.824	1.983.555.824
56	999	88	2	3	300	659.071.968	659.071.968
56	999	88	2	3	310		507.483.893
56	999	88	2	3	390		161.588.075
56	999	88	2	3	400	92.408.655	92.408.655
56	999	88	2	3	460		92.408.655
56	999	88	2	3	600	839.190.329	839.190.329
56	999	88	2	3	620		839.190.329
56	999	88	2	3	700	392.884.872	392.884.872
56	999	88	2	3	710		392.884.872

Sayıştay'ca Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü kesin hesabının incelemeğinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 93.579.976.261.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 4.749.417.266.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmamış, ancak 93.579.976.261.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 93.579.976.261.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
57	999	0	0	0	0	93.579.976.261	93.579.976.261
57	999	88	0	0	0	93.579.976.261	93.579.976.261
57	999	88	2	0	0	93.579.976.261	93.579.976.261
57	999	88	2	1	0	12.783.675	12.783.675
57	999	88	2	1	600	12.783.675	12.783.675
57	999	88	2	1	620		12.783.675
57	999	88	2	2	0	962.754.296	962.754.296
57	999	88	2	2	700	962.754.296	962.754.296
57	999	88	2	2	710		962.754.296
57	999	88	2	3	0	62.466.008	62.466.008
57	999	88	2	3	300	1.910.554	1.910.554
57	999	88	2	3	340		1.910.554
57	999	88	2	3	700	60.555.454	60.555.454
57	999	88	2	3	710		60.555.454
57	999	88	2	4	0	3.077.678.451	3.077.678.451
57	999	88	2	4	700	3.077.678.451	3.077.678.451
57	999	88	2	4	710		3.077.678.451
57	999	88	2	5	0	16.088.419	16.088.419
57	999	88	2	5	700	16.088.419	16.088.419
57	999	88	2	5	710		16.088.419
57	999	88	2	6	0	651.480.270	651.480.270
57	999	88	2	6	700	651.480.270	651.480.270
57	999	88	2	6	710		651.480.270
57	999	88	2	7	0	54.905.193.985	54.905.193.985
57	999	88	2	7	700	54.905.193.985	54.905.193.985
57	999	88	2	7	710		54.905.193.985
57	999	88	2	8	0	11.038.531.828	11.038.531.828
57	999	88	2	8	700	11.038.531.828	11.038.531.828
57	999	88	2	8	710		11.038.531.828
57	999	88	2	9	0	1.399.327.256	1.399.327.256
57	999	88	2	9	300	28.436.589	28.436.589
57	999	88	2	9	340		28.436.589
57	999	88	2	9	600	1.370.890.667	1.370.890.667
57	999	88	2	9	620		1.370.890.667
57	999	88	2	10	0	8.199.276.728	8.199.276.728
57	999	88	2	10	600	8.199.276.728	8.199.276.728
57	999	88	2	10	620		8.199.276.728
57	999	88	2	11	0	1.373.426.669	1.373.426.669
57	999	88	2	11	700	1.373.426.669	1.373.426.669
57	999	88	2	11	710		1.373.426.669
57	999	88	2	12	0	651.355.445	651.355.445
57	999	88	2	12	300	17.182.453	17.182.453
57	999	88	2	12	340		17.182.453
57	999	88	2	12	700	634.172.992	634.172.992
57	999	88	2	12	710		634.172.992
57	999	88	2	13	0	4.563.802.498	4.563.802.498
57	999	88	2	13	700	4.563.802.498	4.563.802.498
57	999	88	2	13	710		4.563.802.498
57	999	88	2	14	0	5.932.836.000	5.932.836.000
57	999	88	2	14	700	5.932.836.000	5.932.836.000
57	999	88	2	14	710		5.932.836.000
57	999	88	2	15	0	732.974.733	732.974.733
57	999	88	2	15	300	82.373.792	82.373.792
57	999	88	2	15	310		78.184.571
57	999	88	2	15	340		4.189.221
57	999	88	2	15	400	2.200.000	2.200.000

							(BİN TL)	
DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER	
57	999	88	2	15	410		2.200.000	
57	999	88	2	15	700	65.098.171	65.098.171	
57	999	88	2	15	710		65.098.171	
57	999	88	2	15	900	583.302.770	583.302.770	
57	999	88	2	15	970		583.302.770	

Sayıştay'ca Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kesinhesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesinhesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 2.838.145.057.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 2.329.032.528.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş, ancak 2.838.145.057.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.838.145.057.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
63	999	0	0	0	0	2.838.145.057	2.838.145.057
63	999	88	0	0	0	2.838.145.057	2.838.145.057
63	999	88	2	0	0	2.838.145.057	2.838.145.057
63	999	88	2	1	0	500.099.731	500.099.731
63	999	88	2	1	600	500.099.731	500.099.731
63	999	88	2	1	620		500.099.731
63	999	88	2	2	0	52.329.809	52.329.809
63	999	88	2	2	300	3.194.790	3.194.790
63	999	88	2	2	310		3.194.790
63	999	88	2	2	400	49.135.019	49.135.019
63	999	88	2	2	460		49.135.019
63	999	88	2	3	0	1.744.622.773	1.744.622.773
63	999	88	2	3	600	1.744.622.773	1.744.622.773
63	999	88	2	3	620		1.744.622.773
63	999	88	2	4	0	25.917.782	28.447.440
63	999	88	2	4	300	1.411.392	1.411.392
63	999	88	2	4	310		1.411.392
63	999	88	2	4	400	12.585.245	12.585.245
63	999	88	2	4	410		1.781.443
63	999	88	2	4	460		10.803.802
63	999	88	2	4	500	2.529.658	2.529.658
63	999	88	2	4	520		2.529.658
63	999	88	2	4	600	11.921.145	11.921.145
63	999	88	2	4	620		11.921.145
63	999	88	2	5	0	478.519.021	512.645.304
63	999	88	2	5	300	322.446.278	322.446.278
63	999	88	2	5	310		116.057.095
63	999	88	2	5	340		76.401.790
63	999	88	2	5	370		24.264.224
63	999	88	2	5	390		105.723.169
63	999	88	2	5	500	34.126.283	34.126.283
63	999	88	2	5	520		34.126.283
63	999	88	2	5	600	3.183.517	3.183.517
63	999	88	2	5	620		3.183.517
63	999	88	2	5	900	152.889.226	152.889.226
63	999	88	2	5	970		152.889.226

Sayıştay'ca Yükseköğretim Kurulu kesinhesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesinhesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığına, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Yükseköğretim Kurulu tarafından 1.005.966.311.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun tamamı için dış proje kredisi izleme formları düzenlenmiş, ancak 1.005.966.311.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkânın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Yükseköğretim Kurulu tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 1.005.966.311.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
71	999	0	0	0	0	1.005.966.311	1.005.966.311
71	999	88	0	0	0	1.005.966.311	1.005.966.311
71	999	88	2	0	0	1.005.966.311	1.005.966.311
71	999	88	2	1	0	1.005.966.311	1.005.966.311
71	999	88	2	1	300	673.702.672	673.702.672
71	999	88	2	1	310		673.702.672
71	999	88	2	1	600	332.263.639	332.263.639
71	999	88	2	1	620		332.263.639

1999 YILI HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55.MAD ve ÖZEL KANUNLAR GERERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN BERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	424 016 000	424 016 000				
	GENEL TOPLAM	424 016 000	424 016 000				

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 773)

Sayıştay'ca Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü kesinhesabının incelemeğinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilemediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 424.016.000.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 257.538.000.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş, ancak 424.016.000.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23879 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 424.016.000.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
79	999	0	0	0	0	424.016.000	424.016.000
79	999	88	0	0	0	424.016.000	424.016.000
79	999	88	2	0	0	424.016.000	424.016.000
79	999	88	2	1	0	424.016.000	424.016.000
79	999	88	2	1	600	424.016.000	424.016.000
79	999	88	2	1	620		424.016.000

1999 YILI GAZİ ÜNİVERSİTESİ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55.MAD.ve ÖZEL KANUNLAR GER.ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	100 995 975	100 995 975				
	GENEL TOPLAM	100 995 975	100 995 975				

Sayıştay'ca Gazi Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Gazi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 110.552.722.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 4.791.463.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmamıştır. Bu kullanımın sadece 9.556.747.000 lirası için ödenek ve gider kaydı yapılmış, kalan 100.995.975.000 lira aynı dış proje kredisi ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Gazi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 100.995.975.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
74	999	0	0	0	0	100.995.975	100.995.975
74	999	88	0	0	0	100.995.975	100.995.975
74	999	88	2	0	0	100.995.975	100.995.975
74	999	88	2	1	0	7.354.099	7.354.099
74	999	88	2	1	300	2.562.636	2.562.636
74	999	88	2	1	340		2.562.636
74	999	88	2	1	600	4.791.463	4.791.463
74	999	88	2	1	620		4.791.463
74	999	88	2	2	0	93.641.876	93.641.876
74	999	88	2	2	600	93.641.876	93.641.876
74	999	88	2	2	620		93.641.876

Sayıştay'ca İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü kesinhesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesinhesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 3.802.723.240.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına tebliğ gereği bildirilmesi gereken miktarlar bildirilmemiş, ayrıca ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 3.802.723.240.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
77	999	0	0	0	0	3.802.723.240	3.802.723.240
77	999	88	0	0	0	3.802.723.240	3.802.723.240
77	999	88	2	0	0	3.802.723.240	3.802.723.240
77	999	88	2	1	0	833.401.966	833.401.966
77	999	88	2	1	600	833.401.966	833.401.966
77	999	88	2	1	620		833.401.966
77	999	88	2	2	0	1.829.392.216	1.829.392.216
77	999	88	2	2	600	1.829.392.216	1.829.392.216
77	999	88	2	2	620		1.829.392.216
77	999	88	2	3	0	1.139.929.058	1.139.929.058
77	999	88	2	3	300	50.204.511	50.204.511
77	999	88	2	3	340		50.204.511
77	999	88	2	3	600	1.089.724.547	1.089.724.547
77	999	88	2	3	620		1.089.724.547

1999 YILI BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 65.MAD.ve ÖZEL KANUNLAR GER.ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K.83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	554 707 321	554 707 321				
	GENEL TOPLAM	554 707 321	554 707 321				

Sayıştay'ca Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemeğinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 554.707.321.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 350.970.391.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 554.707.321.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkarılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkânın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 554.707.321.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
91	999	0	0	0	0	554.707.321	554.707.321
91	999	88	0	0	0	554.707.321	554.707.321
91	999	88	2	0	0	554.707.321	554.707.321
91	999	88	2	1	0	554.707.321	554.707.321
91	999	88	2	1	600	554.707.321	554.707.321
91	999	88	2	1	620		554.707.321

Sayıştay'ca Ege Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Ege Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 3.983.727.840.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun tamamı dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 3.983.727.840.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Ege Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 3.983.727.840.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
78	999	0	0	0	0	3.983.727.840	3.983.727.840
78	999	88	0	0	0	3.983.727.840	3.983.727.840
78	999	88	2	0	0	3.983.727.840	3.983.727.840
78	999	88	2	1	0	3.983.727.840	3.983.727.840
78	999	88	2	1	300	209.098.329	209.098.329
78	999	88	2	1	340		209.098.329
78	999	88	2	1	600	3.774.631.511	3.774.631.511
78	999	88	2	1	620		3.774.631.511

1999 YILI DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAM	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K.55.MAD ve ÖZEL KANUNLAR GER.ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83. MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	202 513 162	202 513 162				
	GENEL TOPLAM	202 513 162	202 513 162				

Sayıştay'ca Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 48. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 202.513.162.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanımın 87.260.703.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş, ancak 202.513.162.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkânın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 202.513.162.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
98	999	0	0	0	0	202.513.162	202.513.162
98	999	88	0	0	0	202.513.162	202.513.162
98	999	88	2	0	0	202.513.162	202.513.162
98	999	88	2	1	0	202.513.162	202.513.162
98	999	88	2	1	600	202.513.162	202.513.162
98	999	88	2	1	620		202.513.162

Sayıştay'ca Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 12.296.281.142.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 11.441.889.124.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirimde bulunulmuş ancak 12.296.281.142.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 12.296.281.142.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

							(BİN TL)	
DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TURU	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER	
94	999	0	0	0	0	12.296.281.142	12.296.281.142	
94	999	88	0	0	0	12.296.281.142	12.296.281.142	
94	999	88	2	0	0	12.296.281.142	12.296.281.142	
94	999	88	2	1	0	11.441.889.124	11.441.889.124	
94	999	88	2	1	700	11.441.889.124	11.441.889.124	
94	999	88	2	1	710		11.441.889.124	
94	999	88	2	2	0	854.392.018	854.392.018	
94	999	88	2	2	600	854.392.018	854.392.018	
94	999	88	2	2	620		854.392.018	

1999 YILI ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAMI	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 S.K. 55.MAD. VE ÖZEL KANUNLAR GEREĞİNCE ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDEN ERTESİ YILA DEVREDEN
999	DIŞ PROJE KREDİLERİ	2 581 669 906	2 581 669 906				
	GENEL TOPLAM	2 581 669 906	2 581 669 906				

Sayıştay'ca Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü kesin hesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesin hesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür.

Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 2.581.669.906.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bu kullanım dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına bildirilmemiş, ayrıca 2.581.669.906.000 lira aynı dış proje kredisi için ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir. Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan kredi geri ödemelerinin Tıp Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi tarafından ödeneceği belirtilmiş olmasına rağmen Çukurova Üniversitesi ile Hazine Müsteşarlığı arasında herhangi bir borç devir anlaşmasının bulunmadığı bu yüzden söz konusu kullanımın Üniversite bütçesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak;

Çukurova Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.581.669.906.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
80	999	0	0	0	0	2.581.669.906	2.581.669.906
80	999	88	0	0	0	2.581.669.906	2.581.669.906
80	999	88	2	0	0	2.581.669.906	2.581.669.906
80	999	88	2	1	0	2.581.669.906	2.581.669.906
80	999	88	2	1	600	2.581.669.906	2.581.669.906
80	999	88	2	1	620		2.581.669.906

1999 YILI İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ EK (A) CETVELİ

(BİN TL)

PROGRAM	AÇIKLAMA	GENEL ÖDENEK TOPLAMI	TOPLAM HARCAMA	İPTAL EDİLEN ÖDENEK	ÖDENEK DIŞI HARCAMA	1050 SK.55. MAD.VE ÖZEL KANUNLAR GER. ERTESİ YILA DEVREDEN ÖDENEK	1050 S.K. 83.MAD. ve DIŞ PROJE KREDİLERİNDE N ERTESİ YILA DEVREDEN
989	DIŞ PROJE KREDİLERİ	1 798 815 332	1 798 815 332				
	GENEL TOPLAM	1 798 815 332	1 798 815 332				

Sayıştay'ca İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörlüğü kesinhesabının incelemesinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesinhesapta yer alan ödenek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması üzerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 nolu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörlüğü tarafından 1.798.815.332.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, dış proje kredisi izleme formları ile Hazine Müsteşarlığına tebliğ gereği bildirilmesi gereken miktarlar bildirilmemiş, ayrıca ödenek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bütçeli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın ödenek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 1.798.815.332.000 lira aynı kredi kullanımının ödenek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
69	999	0	0	0	0	1.798.815.332	1.798.815.332
69	999	88	0	0	0	1.798.815.332	1.798.815.332
69	999	88	2	0	0	1.798.815.332	1.798.815.332
69	999	88	2	1	0	1.798.815.332	1.798.815.332
69	999	88	2	1	300	54.708.897	54.708.897
69	999	88	2	1	340		51.791.789
69	999	88	2	1	390		2.917.098
69	999	88	2	1	600	1.744.106.435	1.744.106.435
69	999	88	2	1	620		1.744.106.435

Sayıştay'ca Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü kesinhesabının incelemedinde, 1999 yılı dış proje kredisi kullanım miktarının Hazine Müsteşarlığı ve kurum tarafından farklı tespit edildiği, muhasebe kayıtlarının yapılmadığı, kullanılan aynı kredilerin bütçeleştirilmediği kesinhesapta yer alan denek ve gider rakamlarına dahil edilmediği görülmüştür. Bu tespitlerin 1999 yılı uygunluk bildirimlerinde yer alması zerine T.B.M.M. Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından, 5.12.2000 tarih ve 1/740-3/642 esas ve 8 notu kararıyla Sayıştay Başkanlığınca, 1999 yılı dış proje kredisi kullanımlarının net olarak tespit edilmesi talep edilmiştir. Bu talep üzerine 832 sayılı Sayıştay Kanununun 29, 42 ve 46. maddelerine göre gerekli incelemeler yapılmış net kullanım miktarlarına ulaşılmıştır. Bu inceleme sonucuna göre 1999 yılında Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü tarafından 4.819.800.253.000 lira aynı dış proje kredisi kullanılmış, bunun 3.950.409.509.000 lirası için dış proje kredisi izleme formları düzenlenmiştir. Hazine Müsteşarlığı ile Süleyman Demirel niversitesi arasında yapılan devir sözleşmesi gereği bu miktarın %50 sine karşılık gelen 2.409.900.127.000 bütçeleştirilmesi gerekmektedir. Ancak söz konusu kullanım denek ve gider kaydı yapılmayarak bütçeleştirilmemiştir.

Halbuki, 1999 yılı Bütçe Kanununun 34. maddesi ve buna istinaden çıkartılan, 28 Nisan 1999 tarih ve 23679 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan tebliğ hükümleri gereği genel ve katma bteelli kuruluşlarca dış proje kredisi olarak kullanılan her türlü imkanın denek ve gider yazılarak bütçeleştirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

Süleyman Demirel Üniversitesi Rektörlüğü tarafından kullanılan ve bütçeleştirilmeyen 2.409.900.127.000 lira aynı kredi kullanımının denek ve gider kaydının yapılması gerekmektedir.

(BİN TL)

DAİRE KODU	PROG.	ALT PROG.	H. TÜRÜ	F-PROJ.	H. KALEMİ	ÖDENEK	GİDER
102	999	0	0	0	0	2.409.900.127	2.409.900.127
102	999	88	0	0	0	2.409.900.127	2.409.900.127
102	999	88	2	0	0	2.409.900.127	2.409.900.127
102	999	88	2	1	0	2.409.900.127	2.409.900.127
102	999	88	2	1	300	242.469.266	242.469.266
102	999	88	2	1	340		242.469.266
102	999	88	2	1	700	2.167.430.861	2.167.430.861
102	999	88	2	1	710		2.167.430.861

